

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 2. julija 2008

o ukrepih C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 in CP 133/05) Grčije za Hellenic Shipyards

(notificirano pod dokumentarno številko C(2008) 3118)

(Besedilo v grškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2009/610/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti prvega pododstavka člena 88(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim strankam, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenima členoma ⁽¹⁾, in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

- (1) Grški ograni so z dopisom z dne 9. septembra 2003 Komisiji predložili prošnjo podjetja Hellenic Shipyards S.A. (v nadaljnjem besedilu: podjetje HSY) za spremembe naložbenega načrta za prestrukturiranje podjetja, na podlagi katerega je bila z odločbo Komisije z dne 15. julija 1997 v zadevi N 401/97 ⁽²⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba N 401/97) odobrena pomoč. V skladu s spremenjenim načrtom iz novembra 2002 je podjetje HSY zaprosilo za dokončanje izvajanja naložbenega načrta do 30. junija 2004, kar so pozneje grški organi tudi odobrili. Poleg tega, glede na spremenjeni načrt, pomoč, ki jo je Komisija odobrila leta 1997, podjetju HSY še ni bila izplačana.
- (2) Grški organi so z dopisom z dne 31. oktobra 2003 pojasnili, da so spremenjeni načrt poslali Komisiji „v vednost“, kar pa ni bilo mišljeno kot priglasitev.
- (3) Komisija je z dopisom z dne 18. novembra 2003 grške organe prosila, naj pojasnijo, ali nameravajo za namene spremenjenega naložbenega načrta pomoč podjetju HSY odobriti ali izplačati. V istem dopisu je Komisija opozorila grške organe, da je treba v tem primeru v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES ⁽³⁾ (v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 659/1999) to pomoč priglasiti Komisiji, pomoči pa se ne sme izvajati, dokler Komisija v zvezi s tem ne sprejme uradne odločitve.
- (4) Grški organi so v dopisu z dne 16. januarja 2004 navedli, da je pomoč, ki jo nameravajo odobriti, „obstoječa pomoč“, za katero veljajo pogoji odločbe Komisije o odobritvi iz leta 1997, in da so grški organi pristojni za odobritev sprememb načrta prestrukturiranja, vključno s podaljšanjem roka za izvedbo načrta.
- (5) Komisija je z dopisom z dne 20. februarja 2004 grškim organom sporočila svoje dvome v zvezi z veljavnostjo zgoraj navedenih izjav.
- (6) Grški organi so v dopisu z dne 27. februarja 2004 navedli, da do navedenega datuma podjetju HSY ni bila odobrena nikakršna pomoč.
- (7) Komisija je z odločbo C(2004) 1359 z dne 20. aprila 2004 ⁽⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba o sprožitvi postopka) sprožila postopek na podlagi člena 88(2) Pogodbe v zvezi s spremembami naložbenega načrta, ki je delno financiran z naložbeno pomočjo, odobreno z odločbo N 401/97. V odločbi o sprožitvi postopka je navedeno, da je Grška banka za industrijski razvoj v državni lasti (v nadaljnjem besedilu: banka ETVA) podjetju HSY odobrila več posojil in poroštev ter da grški organi še niso predložili letnih poročil, kar bi že morali storiti.
- (8) Grčija je na podlagi odobrenih odlogov za predložitev pripomb, za katere je zaprosila, pripombe v zvezi z odločbo o sprožitvi postopka predložila z dopisom z dne 20. oktobra 2004.
- (9) Odločba Komisije o sprožitvi postopka je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽⁵⁾. Komisija je zainteresirane stranke pozvala, naj ji predložijo svoje pripombe o ukrepih.
- (10) Podjetje HSY je na podlagi odobrenih odlogov za predložitev pripomb, za katere je zaprosilo, pripombe v zvezi z odločbo o sprožitvi postopka predložilo z dopisom z dne 18. oktobra 2004. Te pripombe so enake pripombam, ki jih je 20. oktobra 2004 predložila Grčija. Podjetje Elefsis, grški konkurent podjetja HSY, je predložilo pripombe z dopisom z dne 10. septembra 2004. Te pripombe so bile poslana Grčiji z dopisoma z dne 16. decembra 2004 in 23. decembra 2004, na katera

- je Grčija odgovorila z dopisoma z dne 20. januarja 2005 oziroma z dne 26. januarja 2005. Dodatne pripombe podjetja Elefsis je Komisija poslala Grčiji z dopisom z dne 29. marca 2005, na katerega je Grčija odgovorila z dopisom z dne 23. maja 2005.
- (11) Podjetje Elefsis je začelo leta 2002 Komisiji pošiljati pritožbe, v katerih je trdilo, da je bilo podjetju HSY zagotovljenih več nezakonitih in nezdružljivih ukrepov pomoči ter da je podjetje HSY zlorabilo pomoči, ki jih je odobrila Komisija. Te pritožbe so bile poslane 23. maja 2002, 28. maja 2002, 14. avgusta 2002, 24. aprila 2003, 3. februarja 2004, 4. marca 2004, 30. junija 2004, 8. aprila 2005, 27. aprila 2005, 24. maja 2005, 10. junija 2005, 15. julija 2005, 28. julija 2005, 13. septembra 2005, 16. septembra 2005, 21. oktobra 2005, 12. decembra 2005, 23. decembra 2005, 6. januarja 2006, 10. januarja 2006, 12. januarja 2006, 18. januarja 2006, 23. januarja 2006, 3. februarja 2006, 9. februarja 2006, 23. marca 2006, 28. marca 2006, 6. aprila 2006, 20. aprila 2006, 24. maja 2006 in 2. junija 2006. Komisija je pritožniku odgovorila z dopisi z dne 27. junija 2002, 22. julija 2004 in 12. avgusta 2005.
- (12) Te pritožbe so bile evidentirane pod številka CP 71/02 in CP 133/05.
- (13) Komisija je z dopisi z dne 30. januarja 2003, 30. julija 2004, 2. maja 2005, 24. maja 2005, 24. marca 2006, 24. maja 2006 in 29. maja 2006 Grčijo zaprosila za informacije. Grčija je odgovorila z dopisi z dne 31. marca 2003, 21. oktobra 2004, 17. decembra 2004, 20. junija 2005, 25. aprila 2006, 30. maja 2006 in 1. junija 2006.
- (14) Komisija se je 22. marca 2006 sestala z grškimi organi (ob tej priložnosti so grške organe spremljali predstavniki podjetja HSY in Piraeus Banke, ki so Komisiji predložili nekatere dodatne dokumente), s pritožnikom se je sestala 10. januarja 2003, 14. januarja 2005, 10. marca 2005, 20. maja 2005, 19. oktobra 2005, 8. novembra 2005 in 23. marca 2006, s podjetjem Thyssen Krupp Marine Systems AG (v nadaljnjem besedilu: podjetje TKMS) pa se je sestala 21. marca 2006.
- (15) Komisija je s svojo odločbo C(2006) 2983 z dne 4. julija 2006 ⁽⁶⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba o podaljšanju postopka) podaljšala postopek iz člena 88(2) Pogodbe, da bi v korist podjetja HSY vključila nekatere dodatne ukrepe. V tej odločbi o podaljšanju postopka je ugotovljeno tudi, da nekaj nepriglašanih ukrepov bodisi spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe bodisi ne pomeni pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe.
- (16) Podaljšanje postopka v zadevi C 16/04 je bilo izvršeno brez poseganja v katere koli druge obstoječe ali prihodnje postopke za dodelitev državne pomoči, ki se nanašajo na podjetje HSY, zlasti pa v postopek C 40/02.
- (17) Grčija je na podlagi odobrenega odloga za odgovor na odločbo o podaljšanju postopka, za katerega je zaprosila, odgovorila z dopisom z dne 5. oktobra 2006.
- (18) Odločba Komisije o podaljšanju postopka je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽⁷⁾. Komisija je zainteresirane stranke pozvala, naj predložijo svoje pripombe o ukrepih.
- (19) Komisija je prejela pripombe od naslednjih zainteresiranih strank. Podjetje HSY je predložilo pripombe z dopisom z dne 30. oktobra 2006. Podjetji Greek Naval Shipyard Holding (v nadaljnjem besedilu: podjetje GNSH) in TKMS sta skupaj predložili pripombe z dopisom z dne 30. oktobra 2006. Banka Piraeus Bank je predložila pripombe z dopisom z dne 27. oktobra 2006 in – po srečanju s Komisijo 15. novembra 2007 – z dopisom z dne 27. decembra 2006. Podjetje Elefsis je na podlagi odobrenega odloga za odgovor, za katerega je zaprosilo, pripombe predložilo z dopisom z dne 17. novembra 2006.
- (20) Komisija je z dopisom z dne 22. februarja 2007 te pripombe posredovala Grčiji, ki je nanje odgovorila z dopisoma z dne 7. marca 2007 in 19. marca 2007. Z dopisom z dne 27. aprila 2007 je Komisija poslala Grčiji priloge k pripombam tretjih oseb, ki jih je izpustila v dopisu z dne 22. februarja. Z dopisom z dne 27. aprila 2007 je Komisija postavila Grčiji tudi več vprašanj, na katera je Grčija odgovorila z dopisom z dne 29. junija 2007. Z dopisom z dne 23. avgusta 2007 je Komisija zastavila vprašanja podjetju HSY, ki je nanje odgovorilo z dopisom z dne 9. oktobra 2007. Komisija je z dopisom z dne 13. novembra 2007 zaprosila Grčijo za nadaljnje informacije, z dopisom z dne 9. oktobra 2007 pa je odgovore posredovala podjetju HSY. Grčija je odgovorila z dopisoma z dne 4. decembra 2007 in 14. decembra 2007. Komisija se je sestala z grškimi organi 16. oktobra 2007 in 21. januarja 2008. Komisija je Grčiji 12. februarja 2008 poslala dodatna vprašanja, na katera je Grčija odgovorila z dopisom z dne 3. marca 2008.
- (21) Komisija se je 8. maja 2007 sestala s podjetjema TKMS/GNSH in odvetnikom podjetja HSY. Podjetji TKMS/GNSH sta predložili dodatne pripombe z dopisom z dne 21. junija 2007. Komisija je ta dopis 11. septembra 2007 posredovala Grčiji, ki je svoj odgovor predložila z dopisom z dne 11. oktobra 2007. Po drugem srečanju Komisije in istih oseb 9. januarja 2008 sta podjetji TKMS/GNSH 18. januarja 2008 predložili dodaten dopis, ki je bil grškim organom posredovan z dopisom z dne 12. februarja 2008.

- (22) Komisija se je 15. marca 2007 in 7. avgusta 2007 sestala s podjetjem Elefsis. Po drugem srečanju je podjetje Elefsis predložilo dodatne pripombe z dopisom z dne 8. novembra 2007, ki so bile predložene Grčiji z dopisom z dne 17. januarja 2008. Grčija je nanje odgovorila z dopisom z dne 15. februarja 2008.
- (23) Banka Piraeus Bank je predložila dodatne pripombe z dopisom z dne 22. oktobra 2007, ki so bile predložene Grčiji z dopisom z dne 13. novembra 2007. Banka Piraeus Bank je 12. februarja 2008 zaprosila za ponovno srečanje s Komisijo. Srečanje je potekalo 5. marca 2008.
- (24) V členu 6 Uredbe (ES) št. 659/1999 je navedeno, da lahko država članica in druge zainteresirane stranke predložijo pripombe v roku enega meseca ter da „[v] ustrezno upravičenih primerih lahko Komisija predpisano obdobje podaljša“. V tem primeru so stranke pošiljale pripombe (ter zahtevale srečanja s Komisijo) tudi po izteku tega obdobja. Komisija je sprva posredovala te pripombe Grčiji, da bi slednja lahko nanje odgovorila, s tem pa je Grčijo tudi opozorila, da je te pripombe sprejela po izteku enomesečnega obdobja. Komisija je sprva tudi sprejela zahteve zainteresiranih strank za srečanja in je v teku teh srečanj tudi ugodila prošnjam zadevnih zainteresiranih strank, ki so želele, da se jim omogoči predložitev pripomb, s katerimi bi dopolnile vprašanja, o katerih so razpravljale na srečanju. Vendar pa Komisija ni nikoli navedla, da bo sprejela tudi druge pripombe, ki jih bodo zainteresirane stranke predložile po izteku enomesečnega obdobja. Komisija zlasti ni nikoli navedla, da lahko zainteresirane stranke svoje pripombe pošiljajo neomejeno ali da jih bo Komisija obvestila, kdaj bo pripombe prenehala sprejemati.
- (25) Komisija meni, da je bilo podaljšanje predpisanega enomesečnega obdobja v tem primeru upravičeno, saj odločba o podaljšanju postopka obsega veliko število ukrepov. Poleg tega sta za oceno nekaterih izmed teh ukrepov potrebna kompleksna pravna analiza in pojasnitev dejstev, ki so stara tudi deset let.
- (26) Vendar pa so nekatere izmed zainteresiranih strank oddajale svoje pripombe Komisiji celo več kot eno leto po objavi odločbe o podaljšanju postopka. Če se Komisija ne bi odločila, da bo pripombe, ki so bile predložene po določenem datumu, prezrla, bi ji takšno neprekinjeno oddajanje pripomb preprečilo sprejetje končne odločitve v ustreznem obdobju⁽⁸⁾. Poleg tega so nekatere stranke v nekaterih pripombah obravnavale zadeve, v zvezi s katerimi so svoje pripombe že predložile, pri tem pa niso navedle novih dejstev. To ne more biti namen podaljšanja obdobja za predložitev pripomb.
- (27) Zato se je Komisija odločila, da se bodo vse pripombe, prejete po 5. marcu 2008 (tj. datum, ko je Komisija prejela 4 strani dolg dopis z dne 3. marca 2008, s katerim je Grčija odgovorila na dopis Komisije z dne 12. februarja 2008), štele za oddane po izteku obdobja za predložitev pripomb. To se nanaša na pripombe, ki jih je 7. marca 2008, 24. aprila 2008 in 2. junija 2008 predložilo podjetje Elefsis⁽⁹⁾, ter pripombe, ki sta jih 2. aprila 2008 predložili podjetji TKMS/GNSH. To pomeni, da te pripombe niso bile poslani Grčiji in da niso bile upoštevane v tej odločbi.

2. PREJŠNJE ODLOČBE KOMISIJE IN SVETA

- (28) Objekti podjetja HSY so med največjimi v vzhodnem Sredozemlju. Ladjedelnica se nahaja v Skaramangi, zahodno od Aten, v Atiki. Podjetje HSY je leta 1939 ustanovila Grška mornarica, leta 1957 pa ga je kupila skupina grškega ladjarja Niarchosa. Naraščajoča kriza v sektorju ladijskega prevoza, ki je sledila prvi naftni krizi, je negativno vplivala na obseg dejavnosti podjetja HSY. Aprila 1985 je bil položaj tako kritičen, da je podjetje prekinilo poslovanje in začelo likvidacijski postopek. Septembra 1985 je podjetje kupila državna banka ETVA. Dejavnosti so se po tej prodaji nadaljevale. Vendar pa dejavnosti podjetja zaradi same velikosti objektov in velikega števila zaposlenih niso bile dovolj⁽¹⁰⁾.
- (29) Grčija je leta 1990 od Sveta pridobila posebno določbo v Direktivi Sveta 90/684/EGS z dne 21. decembra 1990 o pomoči ladjedelništvu⁽¹¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 90/684/EGS), s katero je odobrena pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja v okviru privatizacije več ladjedelnic.
- (30) Leta 1992 je bilo podjetje HSY zaradi svojih finančnih obveznosti in nakopičenih izgub likvidirano. Novembra 1993 je bil po dveh neuspešnih poskusih prodaje podjetja HSY likvidacijski postopek preklican. Na podlagi poročev grške vlade, da bo svoje državne ladjedelnice privatizirala do 31. marca 1993, je Komisija 23. decembra 1992⁽¹²⁾ odobrila odpis dolga v korist podjetja HSY. Potem ko grška vlada ni izpolnila roka v marcu 1993, je Komisija 10. marca 1994 sprožila postopek (C 10/94) zaradi zlorabe odobrene pomoči⁽¹³⁾. Komisija je 26. julija 1995 sprejela odločitev⁽¹⁴⁾, da postopek zaključi z odklonilno odločbo v zvezi s pomočjo za podjetje HSY. Vendar pa se je Komisija na zahtevo grške vlade, ki je trdila, da je bila prodaja ladjedelnice blizu uresničenja odločila, da uradno obvestilo o navedeni odločitvi začasno ustavi. Na koncu je

grška vlada obvestila Komisijo, da je 49 % delnic podjetja HSY prodala zaposlenim podjetja, s čimer je izkoristila priložnost, da ohrani večinski delež v eni izmed ladjedelnic, kar je upravičila z obrambnimi razlogi iz člena 10(3) Direktive 90/684/EGS. Komisija je 31. oktobra 1995 preklicala končno odklonilno odločbo v zvezi s podjetjem HSY⁽¹⁵⁾. Medtem je znesek dolgov naraščal, prestrukturiranje pa se ni izvršilo. Komisija je zato 8. januarja 1997 podaljšala postopek, ki ga je sprožila v zadevi C 10/94⁽¹⁶⁾. Nato je bila sprejeta Uredba Sveta (ES) št. 1013/97 z dne 2. junija 1997 o pomoči nekaterim ladjedelnicam pri prestrukturiranju⁽¹⁷⁾ (v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) št. 1013/97), vključno s podjetjem HSY.

(31) Komisija je 15. julija 1997 v dveh ločenih odločbah odobrila pomoč za podjetje HSY:

— s prvo odločbo⁽¹⁸⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba C 10/94) je Komisija z odobritvijo odpisa dolga, ki je znašal 54,5 milijarde GRD (160 milijonov EUR) na podlagi Uredbe (ES) št. 1013/97 zaključila postopek C 10/94, ki ga je sprožila leta 1994;

— z odločbo N 401/97 je Komisija po uradnem obvestilu grških organov z dne 20. junija 1997 odobrila subvencijo v višini 7,8 milijarde GRD (22,9 milijona EUR) za naložbeni načrt v vrednosti 15,6 milijarde GRD (45,9 milijona EUR) za prestrukturiranje ladjedelnice.

(32) Leta 2001 se je vlada odločila, da podjetje HSY v celoti privatizira. Grška država je odprla javni natečaj za zbiranje ponudb, za katerega je sestavila razpisno dokumentacijo. Zaposleni v banki ETVA in podjetju HSY so 31. maja 2002 svoje delnice podjetja HSY prodali konzorciju, ki sta ga sestavljali podjetji HDW in Ferrostaal⁽¹⁹⁾ (v nadaljnjem besedilu: konzorcij HDW/Ferrostaal). Ta konzorcij je ustanovilo podjetje GNSH za namen parkiranja deleža v podjetju HSY. Podjetji HDW in Ferrostaal sta bila enakovredna delničarja podjetja GNSH. Januarja 2005 je podjetje ThyssenKrupp prevzelo podjetje HDW⁽²⁰⁾, novembra 2005 pa pridobilo delnice podjetja Ferrostaal v podjetju GNSH⁽²¹⁾. Od konca leta 2005 ima podjetje ThyssenKrupp torej 100-odstotno lastništvo in nadzor nad podjetjem HSY. Delnice podjetij GNSH in HSY so parkirane v podjetju TKMS, sektorju podjetja ThyssenKrupp, specializiranem za mornariška plovila in posebne komercialne ladje.

(33) Avgusta 2001 je grška država med postopkom zbiranja ponudb za prodajo podjetja HSY sprejela zakon 2941/2001, ki vključuje več ukrepov, usmerjenih v

pospeševanje prodaje podjetja HSY. Prvič, zakon spodbuja delavce, da prostovoljno zapustijo podjetje. Drugič, grška država bo prevzela nekaj enkratnih pokojninskih zavarovanj podjetja HSY. Tretjič, zakon podjetju HSY omogoča, da izkoristi številne rezerve, ki so oproščene davka, če se bodo z njimi izravnale izgube iz predhodnih let. Četrtič, zakon vsebuje določbo o nadomestilu za delavce, ki so bili pred privatizacijo delničarji podjetja HSY. Natančneje, grška država bo delavcem povrnila zneske, ki so jih vložili v podjetje HSY v okviru dokapitalizacij, izvršenih v teku predhodnih let. Komisija je 5. junija 2002 sprejela dvodelno odločbo (v nadaljnjem besedilu: odločba N 513/01)⁽²²⁾ o več ukrepih, ki so vključeni v zakon 2941/2001 in ki jih je Grčija priglasila leta 2001 (uradno obvestilo je evidentirano pod številko N 513/01). Komisija se je odločila, da bo podjetju HSY odobrila pomoč za zaprtje v višini 29,5 milijona EUR in sprožila (pod številko zadeve C 40/02) uradni preiskovalni postopek iz člena 88(2) Pogodbe, in sicer v zvezi s: (1) plačilom nekaterih enkratnih pokojninskih zavarovanj delavcev podjetja HSY, ki ga je opravila država; (2) prenosom večjega števila rezerv z bilance stanja brez plačila z zakonom določenega 10-odstotnega davka. V končni odločbi, ki je bila sprejeta 20. oktobra 2004⁽²³⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba C 40/02), je bilo ugotovljeno, da ta dva ukrepa pomenita nezdržljivo državno pomoč, ki jo je treba povrniti.

3. OCENA HORIZONTALNIH VPRAŠANJ

(34) Ta odločba obravnava šestnajst ukrepov. Preden jih Komisija vsakega posebej oceni, mora pojasniti nekaj ključnih vprašanj, ki so pomembna za oceno nekaterih izmed teh ukrepov.

3.1 1. horizontalno vprašanje: kreditna sposobnost in dostop do finančnega trga v obdobju 1997–2002

(35) Za oceno večine ukrepov, na katere se nanaša ta odločba, je treba opredeliti gospodarski in finančni položaj podjetja HSY v obdobju 1997–2002 in ugotoviti, ali je bilo mogoče upravičeno pričakovati, da bo podjetje obnovilo dolgoročno sposobnost preživetja. Poleg tega je treba ugotoviti, ali bi v teh okoliščinah vlagatelj iz tržnega gospodarstva privolil v odobritev posojil in porštev podjetju HSY, ki so podobna tistim, ki sta jih odobrili država in državna banka ETVA. Slednji sta bili edini instituciji, ki sta v tem obdobju zagotovili finančna sredstva podjetju HSY.

(36) Komisija bo začela z analizo položaja v letu 1997, nato pa bo analizirala razvoj do leta 2002.

3.1.1 Položaj v letu 1997

(37) Pred začetkom analize je treba preveriti, ali je Komisija svoje stališče o tem vprašanju že izrazila v predhodnih

odločbah. Prvič, Komisija se sklicuje na dejstvo, da v odločbah N 401/97 in C 10/94, ki ju je sprejela 15. julija 1997, ni podvomila v utemeljenost poslovnega načrta, ki ga je predložila Grčija. Komisija je torej implicitno potrdila, da izvajanje tega načrta lahko obnovi sposobnost preživetja podjetja HSY. Drugič, v opisnem delu odločbe N 401/97 je navedeno, da bo ladjedelnica financirala del načrta prestrukturiranja s pomočjo bančnih posojil v višini 4,67 milijarde GRD, pridobljenih pod tržnimi pogoji brez državnih poroštev. Ker Komisija ni podvomila v izvedljivosti tega financiranja, je potrdila, da bi podjetje moralo imeti dostop do trga posojil, vsaj kar zadeva navedeni znesek. Če bi Komisija menila, da ladjedelnica ne more pridobiti posojil v višini najmanj 4,67 milijarde GRD, bi morala navesti, da je načrt prestrukturiranja neizvedljiv in preprečiti izplačilo visokih zneskov pomoči za prestrukturiranje (vključno z naložbeno pomočjo). Komisija torej ne more nasprotovati prejšnjima ocenama iz te odločbe.

- (38) Čeprav tema ocenama ne nasprotuje, Komisija kljub temu opozarja, v kako slabem položaju je bila ladjedelnica v obdobju 1996–1997.
- (39) Prvič, v odločbi N 401/97 je v zvezi s fizično infrastrukturo navedeno, da je oprema ladjedelnice stara in izrabljena ter da je naložbeni načrt prvi naložbeni načrt po izgradnji ladjedelnice⁽²⁴⁾. V odločbi C 10/94 je tudi navedeno, da je bila ta posodobitev infrastruktur potrebna za obnovitev konkurenčnosti in sposobnosti preživetja podjetja. Zato je mogoče sklepati, da je bila obnovitev sposobnosti preživetja odvisna od hitre izvedbe naložbenega načrta.
- (40) Drugič, kar zadeva komercialne dejavnosti podjetja HSY in obseg njegove knjige naročil, grški organi sami priznavajo, da „v času predstavitve naložbenega načrta podjetje

ni podpisalo pogodb za gradnjo ladij, saj je bila ladjedelnica v veliki negotovosti v zvezi s prihodnostjo, ni imela jasne komercialne strategije in tudi ne dovolj naložb. Edina resna dejavnost je bil zaključek izgradnje fregat tipa MEKO za grško mornarico.“⁽²⁵⁾ Ker je bila knjiga naročil ladjedelnice prazna in ker je ladjedelnica potrebovala dovolj velik obseg ladjedelniških dejavnosti, da bi preživela tudi v prihodnjih letih, Komisija meni, da je bila obnovitev sposobnosti preživetja odvisna od čimprejšnjega podpisa (tj. sklenitve) donosnih pogodb za izgradnjo civilnih ali vojaških ladij.

- (41) Tretjič, ključni računovodski podatki o finančnem položaju podjetja HSY so vsebovani v preglednici 1. V zvezi s plačilno sposobnostjo podjetja v letu 1997 lahko ugotovimo, da je imelo podjetje veliko količino lastniškega kapitala⁽²⁶⁾. Vendar pa je bil ta pozitiven položaj v celoti posledica odpisov visokih dolgov, ki jih je država odobrila leta 1996. Država je zlasti odpisala 54,52 milijarde GRD (160 milijonov EUR) dolgov, povezanih s civilnimi dejavnostmi – ta odpis je bil odobren z odločbo C 10/94 – ter 46,35 milijarde GRD (136 milijonov EUR) dolgov, povezanih z vojaškimi dejavnostmi. Navidezno dobra bilanca stanja z dne 31. decembra 1996 je bila na nek način „umetna“, zlasti pa ni nikakor dokazovala, da je ladjedelnica obnovila svojo konkurenčnost in da so se razrešile hude težave, ki so se nakopičile v preteklih dvajsetih letih. Brez celovitega izvajanja načrta prestrukturiranja bi ladjedelnica verjetno zabeležila izgube, ki bi hitro izčrpale ta lastna sredstva (tj. neto lastniški kapital). Opozoriti je treba, da je bilo podjetje HSY v predhodnih dvanajstih letih dvakrat likvidirano. Ta pozitiven lastniški kapital torej ne bi bil dovolj, da bi banko prepričal, da podjetju HSY odobri posojilo z običajno obrestno mero, tj. obrestno mero, ki jo banka zaračuna za posojila zdravim podjetjem.

Preglednica 1

Podatki o prometu, dobičku in neto lastniškem kapitalu podjetja HSY za obdobje 1997–2005

(v milijonih EUR)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Osnovni kapital	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Neto lastniški kapital	82	88	54	17	-4	-78	-83	-111	-182
Promet	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Dobiček	7	1	-36	-42	-21	-115	-1	-45	-71

⁽¹⁾ Finančno leto 2003 obsega obdobje od 1.1.2003 do 30.9.2003.

- (42) Komisija torej meni, da je bila ladjedelnica leta 1997 še vedno v težavah in da še ni bila konkurenčna, vendar pa bi bila obnovitev sposobnosti preživetja mogoča, če bi bil naložbeni načrt v celoti in pravočasno izveden ter če bi ladjedelnica uspela hitro skleniti donosne pogodbe za gradnjo ladij. Ker je bila obnovitev sposobnosti preživetja odvisna od teh dveh negotovih okoliščin, je odobritev posojila podjetju HSY v letu 1997 in naslednjih letih predstavljala „posebno tveganje“. Zasebna banka bi privolila v odobritev posojil ali poroštev podjetju HSY, vendar po ceni, ki bi odražala takšno veliko tveganje. V zvezi s položajem, ki predstavlja „posebno tveganje“, je v Obvestilu Komisije o metodi določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj ⁽²⁷⁾ navedeno, da je ustrezna referenčna točka za ugotovitev obstoja in višine državne pomoči referenčna obrestna mera za Grčijo (tj. ATHIBOR, povečan za 300 bazičnih točk do 31. decembra 2000 in petletna menjalna obrestna mera v evrih, povečana za 75 bazičnih točk od 1. januarja 2001), povečana za premijo za tveganje v višini najmanj 400 bazičnih točk (tj. ATHIBOR, povečan za najmanj 700 bazičnih točk do 31. decembra 2000 in petletna menjalna obrestna mera v eurih, povečana za najmanj 475 bazičnih točk od 1. januarja 2001). V zvezi s posojilnimi poroštvami bo Komisija opravila oceno obstoja pomoči na podlagi iste metode, tj. s primerjavo skupnega stroška posojila s poroštvom (npr. obrestna mera, ki jo je podjetje HSY plačalo banki, povečana za poroštevno premijo, ki jo je podjetje HSY plačalo poroku) in stroškov, ki bi jih podjetje HSY nosilo, če bi to posojilo sklenilo na trgu (tj. referenčna obrestna mera za Grčijo, povečana za najmanj 400 bazičnih točk).
- 3.1.2 Razvoj od leta 1997
- (43) Kot bo pojasnjeno v nadaljevanju, Komisija ne more zanemariti dejstva, da si je podjetje HSY do 30. junija 1999 še vedno lahko izposojalo sredstva na trgu po obrestni meri, ki je opredeljena v prejšnjem oddelku ⁽²⁸⁾.
- (44) Podjetje HSY je v letih 1997 in 1998 zabeležilo majhne čiste dobičke ⁽²⁹⁾. Vendar v teh dveh letih podjetje ni uspelo skleniti nobenih pogodb za gradnjo ladij ⁽³⁰⁾ – bodisi civilnih bodisi vojaških – ki bi bile potrebne, da bi se zagotovil dovolj velik obseg dejavnosti v naslednjih letih in bi se podjetje izognilo ustvarjanju izgub. Prva pogodba za gradnjo ladij, ki jo je ladjedelnica uspela skleniti, se je nanašala na gradnjo dveh trajektov za podjetje Strintzis. Podpisana je bila šele v začetku leta 1999 ⁽³¹⁾. Poleg tega se je že od samega začetka vedelo, da je prodajna cena prenizka za pokritje stroškov in da bo ta pogodba zato povzročila izgubo ⁽³²⁾. Julija 1999 je Grška mornarica pri podjetjih HSY in HDW naročila gradnjo treh podmornic. Tri podmornice naj bi se po načrtih gradile skoraj več kot deset let, skupna vrednost pogodbe pa je znašala približno 350 milijard GRD (1 milijardo EUR), od katere naj bi približno tri četrtine pripadle podjetju HDW, ki je moralo dobaviti strojno opremo, tlačne sestavne dele in občutljive elektronske sisteme. Poleg tega je bilo načrtovano tudi, da bi se prva podmornica zgradila v ladjedelnici podjetja HDW v Kielu ⁽³³⁾. Ta projekt torej v prvih letih podjetju HSY ne bi zagotovil veliko dejavnosti in prihodka ⁽³⁴⁾.
- (45) Glede na to, da v letih 1997 in 1998 ter v prvih mesecih leta 1999 obsežna in donosna knjiga naročil ni bila sestavljena, je vodstvo skupaj z morebitnimi vlagatelji najpozneje v prvih mesecih leta 1999 na podlagi analize položaja ladjedelnice zagotovo spoznalo, da ladjedelnica v letih 1999 in 2000 ne bo ustvarila zadostnega obsega dejavnosti, da bi lahko pokrila stroške, in da bo v teh letih ladjedelnica zabeležila velike izgube, ki bodo njen neto lastniški kapital zmanjšale na majhen znesek ⁽³⁵⁾. V teh okoliščinah obnovitve sposobnosti preživetja ni bilo več mogoče pričakovati ⁽³⁶⁾. V dopolnilo temu Komisija ugotavlja, da je iz prvega poročila, ki so ga izdelali grški organi v zvezi z izvajanjem naložbenega načrta, razvidno, da je bil 30. junija 1999 dovršen samo majhen del tega načrta. Zato je ob poslovnih ovirah posodobitev obratov potekala počasi ⁽³⁷⁾. Komisija ugotavlja tudi, da so grozeče finančne težave povzročile spor med neodvisno vodstveno ekipo ladjedelnice (tj. *Brown & Root*, ki je bila imenovana septembra 1996) in zaposlenimi/delničarji. Vodstvo je zlasti vztrajalo na potrebi po dodatnem zmanjšanju delovne sile zaradi majhnega obsega dejavnosti. Vodje sindikatov so takšni reformi nasprotovali in so uspeli vodstvo odstraniti ⁽³⁸⁾. Takšne okoliščine, v katerih je prišlo do prekinitve delovanja vodstva in ki kaže na težave pri izvajanju ustreznih reform v ladjedelnici, so bile samo dodaten element, ki bi vlagatelja iz tržnega gospodarstva odvrnil od namere, da podjetju HSY posodi denar.
- (46) Na podlagi navedenega Komisija ugotavlja, da po 30. juniju 1999 obnovitve sposobnosti preživetja ni bilo več upravičeno pričakovati. Komisija zato meni, da po tem datumu nobena banka ladjedelnici ne bi več odobrila ne posojila – niti po visoki obrestni meri –, ne porošstva – niti v zameno za plačilo visoke poroštevne premije. Ker podjetje HSY na trgu ne bi moglo dobiti posojila ali porošstva, vsako posojilo ali porošstvo, odobreno po 30. juniju 1999, avtomatično pomeni pomoč. Če se ugotovi, da sta posojilo in porošstvo nezdružljiva ter še vedno neporavnana, je treba porošstvo takoj preklicati, posojilo pa takoj povrniti. Povračilo vsakega posojila v skladu z običajnim terminskim načrtom, določenim v posojilni pogodbi, in v skladu s to odločbo, odobrenega po 30. juniju 1999, pa ne zadostuje za obnovitev začetnega položaja, saj je podjetje HSY do datuma povračila imelo na voljo finančna sredstva, ki jih sicer na trgu ne bi

moglo pridobiti. Za namen obnovitve začetnega položaja bi bilo torej treba obnoviti tudi to prednost, katere obseg je mogoče približno oceniti samo z uporabo obrestne mere zelo tveganega posojila. Zato mora Komisija za obdobje od izplačila posojila podjetju HSY do njegovega povračila s strani podjetja HSY odrediti povračilo razlike med obrestno mero, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo, in obrestno mero, ki je teoretično ustrezna posojilu, ki predstavlja zelo visoko tveganje. Komisija za namen določitve slednje obrestne mere opozarja, da je v Obvestilu Komisije o metodi določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj navedeno, da bi bila lahko premija za tveganje višja od 400 bazičnih točk nad referenčno obrestno mero, „če nobena zasebna banka ne bi privolila v odobritev ustreznega posojila“, kar velja v tem primeru. Komisija je v več odločbah izrazila mnenje, da bi najnižjo vrednost, s katero bi se odrazil položaj, za katerega je značilno visoko tveganje⁽³⁹⁾, predstavljala premija v višini 600 bazičnih točk nad referenčno obrestno mero. Komisija meni, da v tem položaju to predstavlja najnižjo vrednost za posojila. Komisija bo v zvezi z državnimi poroštvi, odobrenimi po 30. juniju 1999, uporabila isti pristop: za obdobje od izplačila posojila s poroštvo do izteka poroštva – bodisi v skladu z običajnim časovnim razporedom, določenim v pogodbi o poroštvi, bodisi v skladu s to odločbo – bo Komisija odredila povračilo razlike med stroški posojila s poroštvo (obrestna mera, izplačana banki, povečana za plačano poroštveno premijo) in referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk.

transakcije v skupini, saj sta banka ETVA in grška država (prek banke ETVA) delničarki podjetja HSY. V tem okviru Grčija trdi:

- prvič, da je za matično podjetje povsem običajno, da svoji podružnici odobri posojila po ugodnih pogojih. Prednost, ki je omogočena podružnici, dejansko povečuje vrednost delnic, ki so v lasti matičnega podjetja. Tudi če bi Komisija menila, da sta banka ETVA in država odobrili posojila in poroštva po ceni, ki je nižja od tržne cene, bi bilo to v podobnih okoliščinah sprejemljivo za vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Zato ta posojila in poroštva ne bi pomenila pomoči.
- Drugič, povsem običajno je, da matično podjetje odobri posojila podružnici v težavah. Namen takšnega posojila je dejansko ohranitev vrednosti deleža matičnega podjetja. Tudi če bi Komisija menila, da v določenem obdobju nobena zasebna banka ne bi odobrila posojila podjetju HSY, ker je položaj ladjedelnice preslab, bi bila lahko posojila in poroštva, ki sta jih odobrili banka ETVA in država, kljub temu v podobnih okoliščinah sprejemljiva za zasebnega vlagatelja. Ta posojila in poroštva torej ne bi pomenila pomoči.

- (47) Da bi podprlo svojo trditev, da bi posojila in poroštva, ki sta jih odobrili država in banka ETVA, lahko pod enakimi pogoji odobrile tudi zasebne banke, je podjetje HSY predložilo prvo poročilo revizijske hiše Deloitte⁽⁴⁰⁾. V oddelku 5 tega poročila revizijska hiša Deloitte analizira kreditno sposobnost podjetja HSY v letu 1999 in naslednjih letih. Ugotovljeno je, da bi „podjetje v analiziranem obdobju lahko najelo posojilo ali pridobilo izjave o poroštvi tudi od drugih nepovezanih finančnih ustanov (tj. samo v okviru običajnega poslovnega sodelovanja).“⁽⁴¹⁾ Komisija meni, da poročilo ne pojasnjuje, kako se ta sklep ujema z dejstvom, da je bilo podjetje HSY neuspešno, ko je poskušalo pridobiti sredstva od drugih finančnih ustanov⁽⁴²⁾. Poleg tega Komisija opozarja, da analiza vsebuje niz napak⁽⁴³⁾, ki bistveno vplivajo na sam sklep.

- (49) Komisija meni, da ugotovitve Grčije niso pravilne.

- (50) Prvič, Komisija opozarja na naslednja dva elementa. V prvem primeru se noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva ne bi znašel v položaju, v katerem je bila banka ETVA. Opozoriti je treba, da je bila banka ETVA v času nakupa podjetja HSY leta 1985 dejansko razvojna banka, ki je ravnala na podlagi odredbe vlade, da bi preprečila zaprtje podjetja, ki je imelo velik pomen za grško gospodarstvo⁽⁴⁴⁾. Da bi se podjetje HSY ohranilo, je banka ETVA leta 1986 izvršila dokapitalizacijo, za katero je Komisija ugotovila, da pomeni pomoč⁽⁴⁵⁾. Leta 1995 je banka ETVA v skladu s členom 10 Direktive 90/684/EGS ohranila „51-odstotno večinski delež“ v podjetju HSY, ker je Grčija trdila, da je bilo to „upravičeno iz obrambnega interesa“. Komisija v drugem primeru ugotavlja, da je po upoštevanju vseh ukrepov, ki jih je v korist podjetja HSY izvedla država (vključno z ukrepi banke ETVA, saj je te, kot bo pokazano pozneje v tej odločbi, mogoče pripisati državi) – in zlasti večkratne in obsežne državne pomoči, odobrene podjetju HSY v obdobju do leta 2002 – povsem očitno, da v obdobju

3.1.3 Analiza v skupini

- (48) Vsa posojila in poroštva, ki so predmet tega postopka, sta odobrili bodisi banka ETVA bodisi država. Grški organi trdijo, da je ta posojila in poroštva mogoče šteti za

do leta 2002 država ni ravnala kot vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Država je namreč nenehno zagotavljala visoko finančno podporo, potrebno za ohranitev podjetja HSY, kar je bilo izredno drago. Ker se je država (prek banke ETVA) torej znašla v položaju, v katerem je veljala za delničarko podjetja HSY samo zato, ker je ravnala kot javni organ, ki je pripravljen, da za vsako ceno ohrani dejavnosti podjetja HSY, in ker ni nikoli ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva, ki želi ustvariti denar s pomočjo svojega deleža v podjetju HSY, je trditev, da sta banka ETVA in država ravnali na način, ki bi bil sprejemljiv za vlagatelja iz tržnega gospodarstva, neverdostojna, saj so prenizke obrestne mere (ali poroštvne premije), zaračunane za finančna sredstva (posojila in poročstva), ki sta jih odobrili podjetju HSY, nadomestila povečanja vrednosti delnic podjetja HSY. Ker država (vključno z banko ETVA) ni nikoli ravnala kot vlagatelj, ki želi ustvariti dobiček, ampak je ravno nasprotno privolila v ohranitev podjetja HSY za visoko ceno, bi morali Grčija in podjetje HSY svojo trditev podpreti vsaj s podrobno analizo, ki bi pokazala, da bi država in banka ETVA kot delničarki podjetja HSY lahko dejansko pričakovali kapitalski dobiček (tj. povečanje vrednosti delnic), ki bi bil višji od „prihodkov, ki sta se jim odrekli“ (tj. nezadostne obrestne mere ali nezadostne poroštvne premije). Ker takšna analiza ni bila predložena ter ker sta podjetje HSY in Grčija navedli malo verjetno in hipotetično trditev brez kakršnega koli dokaza, Komisija brez nadaljnje analize zavrača njuno trditev, da je država (vključno z banko ETVA) ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva, saj so finančna sredstva, odobrena pod ugodnimi pogoji, povzročila povečanje vrednosti delnic podjetja HSY, ki je bilo dovolj pomembno, da so se tako nadomestili „prihodki, ki sta se jim odrekli“.

(51) Drugič, tudi če je bila prej omenjena trditev zavržena in bi bilo treba analizirati vidike v skupini (tj. potencialno povečanje vrednosti delnic podjetja HSY), obstajajo zadostni dokazi o tem, da transakcije, ki jih je izvršila banka ETVA, za vlagatelja iz tržnega gospodarstva, ki bi imel 51-odstotni delež v podjetju HSY, ne bi bile sprejemljive.

(52) Konec leta 1995 se je 49-odstotno lastništvo podjetja HSY preneslo na zaposlene v podjetju HSY. Cena, ki so jo zaposleni plačali za nakup tega 49-odstotnega deleža, je bila določena v tistem trenutku. Zato je v naslednjih letih, ko sta banka ETVA in država zagotovili finančna sredstva podjetju HSY po ceni, ki je bila nižja od cene, ki bi jo zaračunala (nepovezana) zasebna banka, 49-odstotno povečanje vrednosti podjetja HSY, ki je bilo rezultat tega prihranka (tj. podjetje HSY je plačevalo

nižje obrestne mere), šlo v korist drugim delničarjem podjetja HSY. Banki ETVA in državi se je povečanje vrednosti podjetja HSY povrnilo samo iz naslova 51-odstotne prednosti (zmanjšanje zaračunane obrestne mere in zaračunanih poroštvnih premij), ki sta jo omogočili podjetju HSY. Takšnega darila drugim delničarjem podjetja HSY ne bi dal noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva. Da bi preprečil izgubo denarja v korist teh drugih delničarjev, bi vlagatelj iz tržnega gospodarstva zaračunal obrestno mero, podobno tisti, ki jo zaračunavajo (nepovezane) zasebne banke. Prva trditev grških organov je zato neutemeljena.

(53) Enako velja tudi za obdobje po 30. juniju 1999, torej v času, ko nobena zasebna banka ne bi odobrila finančnih sredstev podjetju HSY, ker je bilo tveganje stečaja previsoko. Razumen vlagatelj, ki bi imel v lasti samo 51-odstotni delež podjetja, bi zlasti od drugih delničarjev zahteval, da zagotovijo finančna sredstva, sorazmerna njihovem deležu v podjetju HSY. Če ti drugi delničarji ne bi imeli sredstev, s katerimi bi zagotovili financiranje, bi se razumni vlagatelj vsaj pogajal o zagotovitvi finančnih sredstev za podjetje HSY v zameno za višji delež v podjetju HSY. Če bi se visoka finančna sredstva podjetju HSY zagotovila brez sofinanciranja ali koncesij s strani drugih delničarjev, bi to bilo tako, kot če bi nekdo svoj lasten denar izpostavil visokemu tveganju, da bi rešil vrednost delnic, ki so v lasti nekoga drugega. Takšnega darila drugim delničarjem v podobnih okoliščinah ne bi dal noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva⁽⁴⁶⁾. Drugo trditev grških organov je zato treba zavriniti.

3.2 2. horizontalno vprašanje: Pripisovanje ravnanja banke ETVA državi

(54) Nekatere izmed šestnajstih ukrepov, analiziranih v tej odločbi, država ni odobrila neposredno. Odobrila jih je namreč državna banka ETVA. Ker Grčija, podjetje HSY ter podjetji TKMS/GNSH zanikajo, da je te ukrepe mogoče pripisati državi, medtem ko podjetje Elefsis in banka Piraeus Bank to potrjujeta, je treba to vprašanje proučiti.

(55) Banka ETVA je te ukrepe odobrila v obdobju 1996–2002. V skladu s sodno prakso se takšni ukrepi lahko na podlagi člena 87(1) Pogodbe opredelijo kot državna pomoč samo, če je bila država v položaju, v katerem je lahko nadzorovala banko ETVA, in če so bili javni organi „tako ali drugače vključeni v sprejemanje navedenih ukrepov“⁽⁴⁷⁾.

- (56) Banka ETVA, katere začetnice pomenijo Grška banka za industrijski razvoj, je bila ustanovljena leta 1964 po združitvi treh organizacij (Organizacije za industrijski razvoj, Organizacije za financiranje gospodarskega razvoja in Organizacije za počitniška posojila). Z zakonom 1369/1973 je bila preoblikovana v korporacijo. Od leta 1973 torej posluje kot državna banka. V skladu z izjavo Grčije ⁽⁴⁸⁾ je „[g]lavni namen, naveden v statutu banke ETVA kot razvojne banke, [...] bil spodbujanje razvoja države s pomočjo financiranja proizvodnih dejavnosti v grškem gospodarstvu (turizem, industrijska proizvodnja itd.)“. Banka ETVA je bila edina razvojna država v Grčiji. Zato si je prizadevala, da bi imela odločilno vlogo na področju gospodarskega in regionalnega razvoja države s financiranjem podjetij, razvijanjem regionalne infrastrukture države, zagotavljanjem rizičnega kapitala in udeležbo v podjetjih strateškega pomena za grško gospodarstvo. Leta 1995, po finančnih težavah, ki so bile posledica teh dejavnosti, so rekapitalizacija, prestrukturiranje in modernizacija banke postale glavne prednostne naloge grške vlade. To je bilo storjeno na podlagi petletnega programa v okviru zakona 2359/95. Poleg tega, da je vlada zagotovila kapital v višini 427 milijard GRD, je bilo prestrukturiranje usmerjeno v izvedbo nove strateške usmeritve, spremembo organizacijske strukture in oblikovanje sodobnih poslovnih postopkov, ki ustrezajo današnjim pogojem konkurence. Zaradi tega je „[p]oleg svoje razvojne dejavnosti [...] banka ETVA razvila komercialne bančne storitve, zlasti po letu 1997.“ ⁽⁴⁹⁾.
- (57) Leta 1999 je država, ki je imela v lasti 100-odstotni delež banke ETVA, sklenila, da bo nadaljevala s kotacijo banke na atenski borzi in javnosti ponudila 24 % svojega osnovnega kapitala. Država se je poleg tega odločila še za nadaljevanje privatizacije banke in zmanjšanje udeležbe države pod 50 %. Opravljen je bil javni razpis, na katerem je bila izbrana banka Piraeus Bank. Delnice, ki so predstavljale 57,7 % kapitala banke ETVA, so bile 20. marca 2002 prenesene na banko Piraeus Bank ⁽⁵⁰⁾.
- (58) Ker je imela država možnost, da nadzoruje banko ETVA, Komisija ugotavlja, da je bila do konca leta 1999 banka ETVA v celoti last grške države. Država je ohranila večinski delež vse do 20. marca 2002, ko je na banko Piraeus Bank prenesla lastništvo večine delnic. Banko ETVA je torej lahko nadzorovala do 20. marca 2002. Iz tega je razvidno tudi to, da so bila državna sredstva vključena tudi v ukrepe, ki jih je izvajala banka ETVA.
- (59) V zvezi z vključenostjo države v sprejetje različnih ukrepov Komisija ugotavlja naslednje:
- prvič, Komisija ugotavlja, da treh najpomembnejših odločitev v zvezi z deležem banke ETVA v podjetju HSY vodstvo banke ETVA ni sprejelo neodvisno: sprejela jih je namreč vlada, banka ETVA pa jih je izvajala. Ko je banka ETVA leta 1985 kupila podjetje HSY, ki je bilo v stečaju, je bila to dejansko odločitev vlade ⁽⁵¹⁾. Banka ETVA je to odločitev države samo izvedla in hitro izvršila še dokapitalizacijo podjetja HSY, kar je Komisija štela za državno pomoč ⁽⁵²⁾. Iz tega je razvidno, da je šlo v razmerju med banko ETVA in podjetjem HSY že od samega začetka za zagotavljanje državne podpore podjetju, ki je bilo – v smislu zaposlovanja in dejavnosti – pomembno za grško vlado. Druga večja odločitev je bila prodaja 49 % kapitala podjetja HSY s strani banke ETVA zaposlenim, kar je bilo odločeno z zakonom 2367/1995 ⁽⁵³⁾. Poleg tega ta zakon podjetju HSY nalaga pomembne ukrepe za namene prestrukturiranja ⁽⁵⁴⁾ (ladjedelnici pa omogoča zelo visoke zneske pomoči). Tretji večji dogodek je bila privatizacija podjetja HSY v obdobju 2001–2002 (tj. banka ETVA je morala prodati preostali 51-odstotni delež v podjetju HSY). Privatizacija je bila odločena z odločbo št. 14/3-1-2001 ustreznega Medresorskega odbora za privatizacijo, izvršena pa je bila v okviru grškega zakona o privatizaciji 2000/91. To je bilo večkrat ponovljeno v razpisni dokumentaciji, ki je bila zainteresiranim vlagateljem/ponudnikom predložena s strani banke Alpha Finance, ki je organizirala prodajo podjetja HSY v imenu države in prodajalcev (banke ETVA in zaposlenih). V razpisni dokumentaciji z dne 2. aprila 2001 je navedeno tudi, da bo država izbrala najboljšega ponudnika skupaj s prodajalci. Tri ključne odločitve v zvezi z deležem banke ETVA v podjetju HSY je torej sprejela država.
 - Poleg tega, da je bila neposredno vključena v vseh teh treh primerih, je država v obdobju 1995–2002 odobrila zelo visoke zneske pomoči. Država je odpisala dolg v višini 54,52 milijarde GRD (160 milijonov EUR), povezan s civilnimi dejavnostmi – ta odpis je bil odobren z odločbo C 10/94 – in dolg v višini 46,35 milijarde GRD (136 milijonov EUR), povezan z vojaškimi dejavnostmi. Kot je navedeno v odločbi N 401/97, je država nameravala odobriti še 7,8 milijarde GRD (22,9 milijona EUR) naložbene pomoči. V postopku oddaje ponudb leta 2001 je grška država sprejela zakon 2941/2001, ki je vključeval visok znesek finančne podpore, namenjene za pospešitev

privatizacije podjetja HSY (glej uvodno izjavo 33 te odločbe). Kot je Komisija navedla v odločbi N 513/01, se je država na primer zavezala, da bo plačala 118 milijonov EUR v obliki stimulacij za zaposlene, da bi prostovoljno zapustili podjetje. Z odobritvijo visokih in večkratnih pomoči je vlada jasno pokazala, da je preživetje podjetja HSY zanj politično zelo pomembno ⁽⁵⁵⁾.

— Komisija torej ugotavlja, da je država v teh letih podjetju HSY oddala strateška obrambna naročila, kot na primer naročilo za gradnjo podmornic. Zaradi tega je imela država neposredni interes za spremljanje dejavnosti podjetja HSY in zagotovitev nadaljevanja del v ladjedelnici.

(60) Z določitvijo velikosti deleža banke ETVA v podjetju HSY, z zagotavljanjem nenehne visoke finančne podpore podjetju HSY in z oddajo vojaških naročil, ki so bila velikega pomena za varnost Grčije, je grška vlada dala zelo jasen znak, da dejavnostim podjetja HSY pripisuje zelo velik pomen in da pozorno spremlja položaj v ladjedelnici. V tem splošnem okviru Komisija meni, da ni nikakršnega dvoma, da se ravnanje banke ETVA v času pred njeno privatizacijo marca 2002 lahko pripiše državi. V teh okoliščinah vodstvo banke ETVA dejansko ni imelo možnosti, da bi za podjetje HSY razvilo posojilno politiko, ki ne bi bila v skladu s politikom stalne podpore vlade. Banka ETVA zlasti ne bi mogla sprejemati odločitev, ki bi podjetju HSY povzročile finančne težave. Na primer, banka ETVA ne bi mogla zaračunati visoke obrestne mere (tj. visok „razmik“ nad medbančno obrestno mero) za posojila, odobrena podjetju HSY, saj bi to poslabšalo finančni položaj podjetja HSY, kar bi bilo za vlado politično nesprejemljivo. Banka ETVA prav tako ne bi mogla zavrniti odobritve posojila, ki ga je podjetje HSY zahtevalo za financiranje svojih dejavnosti ⁽⁵⁶⁾. Z drugimi besedami, banka ETVA ni imela druge izbire, kot da ravna v skladu s politikom močne in stalne podpore podjetju HSY, ki jo je sprejela država. Zaradi tega Komisija ugotavlja, da je bilo mogoče vse ukrepe, ki jih je banka ETVA izvršila v zvezi s podjetjem HSY (posojila, poročila, dokapitalizacije itd.) avtomatično pripisati državi in da ni treba predstaviti dodatnih dokazov o vključenosti države v času, ko je banka ETVA sprejemala vsakega izmed teh ukrepov. Komisija torej meni, da je različne ukrepe, ki jih je izvršila banka ETVA, mogoče pripisati državi.

(61) V dopolnilo temu Komisija opozarja tudi na naslednje elemente, ki potrjujejo, da je ravnanje banke ETVA mogoče pripisati državi.

(62) Prvič, leta 1995 je banka ETVA zaposlenim prodala samo 49 % – torej ne 100 % – delnic podjetja HSY. „Grčija se je sklicevala na svoje vojaške potrebe na področju ladjedelništva, da bi upravičila ohranitev 51 % ladjedelnice, kot omogoča člen 10 Direktive“ ⁽⁵⁷⁾. Člen 10(3) Direktive 90/684/EGS dejansko določa, da bo „[n]e glede na obveznost prodaje ladjedelnic, kot je določeno v odstavku 2, [...] grška vlada lahko obdržala 51-odstotni večinski delež v eni izmed ladjedelnic, če je to upravičeno z obrambnimi interesi“. Iz tega je razvidno, da je država prek 51-odstotnega deleža banke ETVA v podjetju HSY želela dobiti nadzor nad podjetjem HSY za namen obvarovanja obrambnih interesov Grčije. Očitno je, da v tem okviru vodstvo banke ETVA s podjetjem HSY ni moglo ustvariti razmerja, ki bi temeljilo na poslovnih pogojih. Nobena odločitev v zvezi z zagotavljanjem finančnih sredstev podjetju HSY in pogoji tega financiranja ni smela biti v nasprotju z obrambnimi interesi Grčije. Komisija zlasti ne more razumeti, kako bi vodstvo banke ETVA lahko zavrnilo odobritev finančnih sredstev podjetju HSY ali kako bi lahko zaračunalo visoko obrestno mero za ta sredstva. Če je Grčija želela obvarovati obrambne interese, je mogoče predpostaviti, da je vlada dejansko neposredno nadzorovala vsako pomembno odločitev vodstva podjetja HSY in vsako odločitev banke ETVA v zvezi s finančnimi sredstvi, odobrenimi podjetju HSY.

(63) Drugič, ker je pristojnosti banke ETVA kot „razvojnne banke“ opredelila država, je mogoče ugotoviti, da je bilo mogoče vse dejavnosti, ki jih je banka ETVA izvajala v okviru navedenih pristojnosti, pripisati državi. Sodna praksa na podoben način navaja, da bi bila lahko pri analizi možnosti pripisovanja ukrepov, ki jih je sprejelo podjetje, pomembna tudi „narava njegovih dejavnosti in izvajanje slednjih na trgu pod normalnimi pogoji konkurence z zasebnimi izvajalci“ ⁽⁵⁸⁾. V tem okviru grški organi potrjujejo, da „banka ETVA od svoje ustanovitve naprej ni poslovala kot običajna komercialna banka, temveč kot posebna razvojna kreditna ustanova, ki je v glavnem aktivna na področju dolgoročnih posojil, ki imajo odločilno vlogo v gospodarskem in regionalnem razvoju države“ ⁽⁵⁹⁾. Komisija na podlagi tega opozarja, da je banka ETVA kupila podjetje HSY leta 1985. Udeležba banke ETVA v podjetju HSY je bila torej vzpostavljena v okviru teh pristojnosti kot „razvojnne banke“ in ne v okviru njenih komercialnih dejavnosti, ki so se pričele šele leta 1997. Ker je banka ETVA morala do takrat podjetju HSY nuditi pomoč v okviru pristojnosti „razvojnne banke“, od leta 1997 ni mogla nenadoma prekiniti zagotavljanja posojil in poroštev, ki jih je zahtevalo podjetje HSY, ter dovoliti, da bi šla ladjedelnica v stečaj. Komisija na podlagi tega opozarja, da je banka v drugi polovici devetdesetih let dobila pooblastila za razvoj komercialnih dejavnosti poleg razvojnih dejavnosti in ne namesto njih, saj so se morale razvojne dejavnosti nadaljevati.

- (64) Tretjič, v skladu s sodno prakso, bi bil lahko za prikaz možnosti pripisovanja pomemben tudi „pravni položaj podjetja (v smislu, da zanj velja javno pravo ali običajno pravo družb)“⁽⁶⁰⁾. Ker je bil glavni korporativni cilj banke ETVA kot razvojne banke v državni lasti spodbujanje razvoja države s financiranjem grškega gospodarstva, zanjo niso veljale direktive o bančništvu⁽⁶¹⁾. Šele ko so delnice banke ETVA 12. januarja 2000 kotirale na atenski borzi, so za banko ETVA začeli veljati standardni nadzorni predpisi, ki se uporabljajo za komercialne banke.
- (65) Četrtič, Komisija opaža, da je v obdobju 1996–2002 država namenjala posebno pozornost poslovanju banke ETVA. Država je dejansko sprejela zakon 2359/95 za namen prestrukturiranja banke ETVA in v tem okviru izvršila dokapitalizacijo v višini sto milijard drahem. Leta 1999 se je odločila, da bo del kapitala uvrstila na atensko borzo. Leto pozneje se je odločila, da bo privatizirala večino kapitala banke ETVA. Ta privatizacija je bila zaključena leta 2002. Iz tega je razvidno, da je v obdobju 1996–2002 država namenjala posebno pozornost poslovanju banke ETVA. Posojila in poročstva, ki so bila odobrena podjetju HSY, so bila dovolj velika⁽⁶²⁾, da odločitve o odobritvi vodstvo banke ETVA ne bi moglo sprejeti brez potrditve ali neposredne odredbe edinega delničarja banke ETVA.
- (66) V zgornjih odstavkih je Komisija pokazala, da so v obdobju pred prodajo banke ETVA banki Piraeus Bank marca 2002 vsi ukrepi, ki jih je izvajala banka ETVA, vključevali državna sredstva, in da je bilo vse ukrepe, ki jih je banka ETVA izvajala v zvezi s podjetjem HSY, mogoče pripisati državi. Ko bo Komisija ocenila vsakega izmed teh ukrepov, ki jih je izvedla banka ETVA, teh dveh točk torej ne bo več dokazovala.
- (67) Komisija bo o teh dveh vprašanih razpravljala ponovno samo v oceni ukrepa E18c, saj nekatere stranke trdijo, da je bil ta ukrep odobren s strani banke ETVA maja 2002, tj. potem ko je banka Piraeus Bank kupila banko ETVA.
- 3.3 3. horizontalno vprašanje: ukrepi pomoči, s katerimi se delno financirajo vojaške dejavnosti podjetja HSY**
- (68) Grčija v svojem odgovoru na odločbo o podaljšanju postopka trdi, da je več ukrepov, ki jih je preiskala Komisija, omogočilo podporo vojaškim dejavnostim ladjedelnice. Grčija torej trdi, da ti ukrepi spadajo v okvir člena 296 Pogodbe in se jih ne more ocenjevati – še manj pa povrniti – na podlagi pravil o državni pomoči.
- (69) Komisija mora zato oceniti, ali bi lahko nekateri izmed ukrepov delno ali v celoti spadali na področje uporabe člena 296 Pogodbe.
- (70) Nobena od strani v tem postopku ne izpodbija dejstva, da podjetja HSY opravljajo tako civilne kot vojaške dejavnosti. V zadnjih petnajstih letih je glavna civilna dejavnost obsegala popravilo civilnih ladij. Podjetje HSY gradi tudi železniške vozne parke in trupe civilnih ladij. Vojaške dejavnosti podjetja HSY so obsegale gradnjo in popravilo vojaških ladij ter podmornic za grško mornarico.
- (71) Komisija opozarja, da so bili že v odločbi o podaljšanju postopka ugotovljeni ukrepi, ki podpirajo izključno vojaške dejavnosti ladjedelnice. V odločbi o podaljšanju postopka je ugotovljeno, da ti ukrepi v celoti spadajo na področje uporabe člena 296 Pogodbe in da zanje ne veljajo pravila o državni pomoči. Odločba o podaljšanju postopka na Sodišču ni bila izpodbijana.
- (72) Nekatere od državnih pomoči, na katere se nanaša ta odločba, niso bile dodeljene določenim dejavnostim, tj. niso bile namensko rezervirane za financiranje določene projekta. Komisija mora zato ugotoviti, v kolikšnem obsegu so bile te državne pomoči zagotovljene vojaškim dejavnostim in v kolikšnem obsegu so bile zagotovljene civilnim dejavnostim. Ta izračun toliko bolj zapleta dejstvo, da podjetje HSY ni vodilo ločenih knjig za civilne in vojaške dejavnosti. V teh okoliščinah bo Komisija svojo analizo utemeljila na ustreznem obsegu teh dveh dejavnosti. Oceniti mora torej relativno težo vsake dejavnosti. Komisija opaža, da je vsaka državna podpora (npr. finančna sredstva, dokapitalizacija itd.), ki je bila odobrena podjetju HSY (in ne dodeljena za namen financiranja določene dejavnosti), sočasno pokrila tudi pretekle izgube (tj. izgube, ki so nastale v okviru preteklih pogodb) in ladjedelnici omogočila financiranje prihodnjih dejavnosti. Da bi ugotovila, v kolikšnem obsegu je državna podpora prinesla koristi civilnim in vojaškim dejavnostim, Komisija meni, da analiza ne bi smela biti omejena na porazdelitev civilnih in vojaških dejavnosti (tj. na relativno težo vsake dejavnosti) v letu, ko je bila podpora zagotovljena, temveč da je treba izračunati, kako sta bili ti dejavnosti v povprečju porazdeljeni v dovolj dolgem obdobju. Uporabo povprečja v večletnem obdobju upravičuje tudi dejstvo, da se relativna teža obeh dejavnosti iz leta v leto močno spreminja. Iz stanja v danem letu dejansko ne more biti razvidno, kako sta ti dejavnosti v povprečju porazdeljeni srednjeročno ali dolgoročno.

- (73) V okviru postopka za povrnitev pomoči, za katero je bilo na podlagi odločbe C 40/02 ugotovljeno, da je nezakonita in nezdružljiva, je Grčija trdila, da civilne dejavnosti predstavljajo 25 % vseh dejavnosti podjetja HSY, vojaške dejavnosti pa 75 % vseh dejavnosti. Da bi podprla to trditev, je Grčija predložila podatke o delovnih urah in prometu (tj. prodajni vrednosti) obeh dejavnosti za obdobje 1997–2005⁽⁶³⁾. V okviru tega postopka Grčija teh podatkov ni izpodbijala. Poleg tega je Komisija v odločbi N 513/01 že sprejela porazdelitev na 25 % civilnih in 75 % vojaških dejavnosti, kar pred Sodiščem ni bilo izpodbijano. Na podlagi navedenega bo Komisija upoštevala, da civilne dejavnosti predstavljajo 25 % dejavnosti podjetja HSY, vojaške pa 75 % dejavnosti.
- (74) V zvezi z vojaškimi dejavnostmi podjetja HSY je Komisija v prejšnjih odločbah dosledno upoštevala dejstvo, da podpora, ki je bila zagotovljena za te dejavnosti, ne spada na področje uporabe pravil o državni pomoči⁽⁶⁴⁾. Komisija je ponovila navedeno oceno v odstavkih 86 do 90 odločbe o podaljšanju postopka. Ker so bili ukrepi, ki so predmet te odločbe, odobreni podjetju HSY (tj. podjetju HSY v celoti) v obdobju, ki je bilo analizirano v teh prejšnjih odločbah, je treba sklepati, da del teh ukrepov, ki so bili namenjeni za podporo vojaških dejavnosti podjetja HSY, prav tako spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe in je izvzet iz pravil o državni pomoči.
- (75) V oceni vsakega posameznega ukrepa bo Komisija opredelila, ali je ta bil izključno namenjen za podporo civilnih dejavnosti podjetja HSY ali pa je bil odobren podjetju HSY, ne da bi bil namensko rezerviran za določeno uporabo⁽⁶⁵⁾:

— če je bila podpora namenjena samo civilnim dejavnostim, potem se po mnenju Komisije člen 296 Pogodbe v tem primeru ne uporablja, celoten ukrep pa je mogoče oceniti na podlagi člena 87 Pogodbe,

— če je bila podpora namenjena podjetju HSY v celoti, potem je bilo po mnenju Komisije glede na to, da je 75 % dejavnosti ladjedelnice povezanih z vojaško proizvodnjo, 75 % državne podpore zagotovljene vojaškim dejavnostim in zato spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe; preostalih 25 % državne podpore je mogoče oceniti na podlagi pravil o državni pomoči.

4. UKREPI: OPIS, RAZLOGI ZA SPROŽITEV POSTOPKA, PREJETE PRIPOMBE, OCENA IN SKLEPNE UGOTOVITVE

- (76) Komisija ugotavlja, da pripombe Grčije in tretjih strank vsebujejo širok niz argumentov. V svojih številnih pripo-

mbah, predloženih Komisiji, pritožnik, podjetje Elefsis, na primer trdi, da obstajajo številni dokazi, na podlagi katerih ukrepi pomenijo nezdružljivo pomoč. Grčija, podjetje HSY in podjetji TKMS/GNSH v svojih zapovrstnih pripombah, predloženih Komisiji, podobno zatrjujejo, da obstajajo številni dokazi, na podlagi katerih so ukrepi združljivi s skupnim trgovom.

- (77) Na podlagi člena 253 Pogodbe se v odločbi, ki jo sprejme Komisija, navedejo razlogi za njeno sprejetje. Vendar pa Komisija ni dolžna odgovoriti na vsako izmed trditev strank. Zato bodo v tej odločbi obravnavane izključno glavne točke, ki so jih navedle stranke. Odločba zlasti ne bo obravnavala nekaterih razlogov, ki so jih navedle stranke in ki so očitno nezdružljivi z dejstvi, v nasprotju s točkami, ki jih je ista stranka navedla v svojih drugih pripombah, ali ki jih je mogoče jasno zavreči na podlagi dejstev in ocene iz te odločbe.
- (78) Ker ta preiskava obsega veliko število ukrepov, je slednje treba naštetih za namen lažjega branja in izogibanja nejasnostim. Štirje ukrepi, ki so vsebovani v odločbi o sprožitvi postopka, bodo zato oštevilčeni s številkami od P1 do P4. Dvanajst ukrepov, ki so vsebovani v odločbi o podaljšanju postopka, pa bo oštevilčenih s številkami, ki so jim bile pripisane v navedeni odločbi, vendar bo pred njimi črka E.

4.1 Zloraba naložbene pomoči, odobrene leta 1997 (ukrep P1)

4.1.1 Opis ukrepa

- (79) Komisija je z odločbo N 401/97 odobrila 7,8 milijarde GRD (22,9 milijona EUR) naložbene pomoči, ki jo je Grčija priglasila 20. junija 1997. V navedeni odločbi je bila pomoč ocenjena na podlagi člena 6 „Naložbena pomoč“ poglavja III „Pomoč za prestrukturiranje“ Direktive 90/684/EGS, v katerem je navedeno naslednje: „Naložbene pomoči [...] ni mogoče dodeliti [...], če ni povezana z načrtom prestrukturiranja, ki ne vključuje nikakršnega povečanja zmogljivosti ladjedelnice pri gradnji ladij [...]. Takšne pomoči se ladjedelnice ne sme dodeliti, če ni povezana z načrtom prestrukturiranja, ki bo povzročil celotno zmanjšanje zmogljivosti pri popravilu ladij“. V odločbi N 401/97 je navedeno, da je bil oblikovan poslovni načrt, katerega namen je obnoviti konkurenčnost ladjedelnice s povečano produktivnostjo in modernizacijo. Prvi steber tega načrta je pomembna reorganizacija in zmanjšanje delovne sile. Število delavcev se bo zlasti do konca leta 1997 zmanjšalo na 2 000, sprejete pa bodo bolj prožne

metode dela. V odločbi N 401/97 je navedeno, da je bil večji del zmanjšanja delovne sile v času sprejetja odločbe že izveden, kar bo prispevalo k povečanju produktivnosti. Drugi steber načrta prestrukturiranja je naložbeni načrt, katerega namen je zamenjati staro in izrabljeno opremo z novo, posodobljeno tehnologijo. V odločbi je navedeno, da načrt predvideva, da bo ladjedelnici ob izteku poslovnega načrta, torej leta 2000, povrnjena sposobnost preživetja. Celotni strošek naložbenega načrta je bil ocenjen na 15,62 milijarde GRD (45,9 milijona EUR). V opisnem delu odločbe je navedeno, da bo ta načrt financiran na naslednji način: 7,81 milijarde GRD (22,9 milijona EUR) iz naslova državne pomoči, 3,13 milijarde GRD (9,2 milijona EUR) s povečanjem osnovnega kapitala in 4,67 milijarde GRD (13,7 milijona EUR) iz naslova bančnih posojil. Dokapitalizacija bo izvršena sorazmerno s porazdelitvijo kapitalskih deležev, tj. 51-odstotnega s strani banke ETVA in 49-odstotnega s strani zaposlenih v podjetju HSY. V odločbi je nadalje navedeno, da bodo bančna posojila najeta po običajnih tržnih pogojih brez državnih poroštev. Komisija v svoji oceni ugotavlja, da glede na načrt prestrukturiranja ni prišlo do nikakršnega povečanja zmogljivosti pri gradnji ladij niti do zmanjšanja zmogljivosti pri popravilu ladij. Komisija ugotavlja tudi, da intenzivnost pomoči (50 %) ne presega intenzivnosti regionalne pomoči, dovoljene za Grčijo. Intenzivnost je upravičena tudi z obsegom opravljenega prestrukturiranja.

4.1.2 Razlogi za sprožitev postopka

(80) Izmenjava dopisov med Grčijo in Komisijo pred sprožitvijo postopka je opisana v poglavju 1 „Postopek“ te določbe.

(81) V odločbi o sprožitvi postopka je Komisija izrazila sum, da je bila naložbena pomoč, ki je bila z odločbo N 401/97, zlorabljena. Prvič, Komisija je ugotovila, da je bil naložbeni načrt izvršen le delno in z velikimi zamudami. Grški organi so po 31. decembru 1999 odobrili več podaljšanj roka za izvršitev naložbenega načrta, ne da bi se o tem posvetovali s Komisijo. Drugič, medtem ko je v odločbi N 401/97 navedeno, da se bo naložbeni načrt financiral z bančnimi posojili, najetimi po običajnih tržnih pogojih brez državnih poroštev, se zdi, da je podjetje pridobilo posojila od državne banke po obrestnih merah, ki ne ustrezajo tržnim pogojem, ter da je bilo eno izmed posojil zavarovano z državnim poroštvom. Tretjič, grški organi niso poslali letnih poročil o izvajanju načrta, kot to zahteva odločba N 401/97. Zaradi teh treh kršitev odločbe N 401/97 je mogoče reči, da je bila naložbena pomoč zlorabljena.

4.1.3 Pripombe zainteresiranih strank

(82) Podjetje Elefsis poudarja, da je bil potres, ki je služil kot opravičilo za zamudo, šele septembra 1999. To je štiri mesece pred iztekom obdobja za izvedbo naložbenega načrta: 31. decembra 1999. Do konca leta 1999 je podjetje HSY izvedlo samo majhen del naložbenega načrta. To kaže, da so se v podjetju HSY precejšnje zamude pri izvajanju načrta nakopičile že pred potresom in da podjetje HSY ne bi moglo pravočasno dokončati naložbenega načrta, tudi če potresa ne bi bilo. Podobno se je privatizacija podjetja HSY, ki je služila kot opravičilo za zamudo, zgodila precej po koncu leta 1999, zato ne more biti razlog za to, da podjetje HSY ni upoštevalo odločbe N 401/97. Podjetje Elefsis trdi, da je podjetje HSY s prejemom posojila, za katero je poroštvo dala država, ter posojil po netržnih pogojih, kršilo pogoje iz odločbe N 401/97. Zato bi moralo povrniti tako dodatno kot naložbeno pomoč.

(83) Podjetje HSY je predložilo enake pripombe kot Grčija, ki so povzete v naslednjem oddelku.

4.1.4 Pripombe Grčije

(84) V svojem dopisu z dne 20. oktobra 2004 so grški organi potrdili, da so za dokončanje naložbenega načrta sprva določili datum 31. december 1999. Decembra 1999 so opravili prvi nadzor izvajanja načrta, ki je zadeval stroške podjetja HSY do 30. junija 1999. Izkazalo se je, da so ti znašali 2,7 milijarde GRD (8,1 milijona EUR), kar je 17,7 % skupnih stroškov naložbenega načrta. Grški organi so 27. junija 2001 odobrili podaljšanje roka za izvedbo naložbenega načrta, in sicer do 31. decembra 2001, saj je potres z dne 7. septembra 1999 povzročil škodo na objektih ladjedelnice in izvajanje naložbenega načrta zavlekel. Z odločbo z dne 28. decembra 2001 so grški organi odobrili drugo podaljšanje roka, in sicer do 30. junija 2002, saj je postopek privatizacije, ki se je pričel januarja 2001 (in se dokončno zaključil 31. maja 2002), zahteval zamrznitev naložbenega načrta. Ko so grški organi maja 2002 opravili drugi nadzor, so ugotovili, da so stroški podjetja HSY do 31. decembra 2001 znašali 9,8 milijarde GRD (28,9 milijona EUR) ali 63 % skupnih stroškov naložb. Z odločbo z dne 14. junija 2002 je bilo odobreno novo podaljšanje roka, in sicer do 30. junija 2004. Z odločbo z dne 23. julija 2003 so organi odobrili spremembo naložbenega načrta. Ob tej priložnosti je podjetje prosilo za odstranitev nekaterih stroškov naložb, ki so bili ugotovljeni v okviru drugega

nadzora. Ti stroški so bili predplačila, ki so zadevala naložbe, ki jih je podjetje sklenilo izključiti iz naložbenega načrta. Zato je bil skupni znesek, ugotovljen med drugim nadzorom, zmanjšan na 23,3 milijona EUR ali 50,75 % skupnega zneska. Z dopisom z dne 30. junija 2004 je ladjedelnica zaprosila za novo podaljšanje roka, in sicer do 31. decembra 2004. Na današnji dan naložbena pomoč ladjedelnici še ni bila izplačana.

- (85) Grški organi trdijo, da so v okviru odobritve podaljšanj v dobri veri menili, da ravnajo v okviru omejitev odločbe Komisije o odobritvi in da ta zadeva obstoječo pomoč, za katero se ni zahtevala nova priglasitev. Po njihovem mnenju bi bilo nerealno, če podaljšanje roka za izvedbo naložbenega načrta v takšnem obsegu in takšnem okviru ne bi bilo mogoče, in sicer toliko bolj, ker je šlo za ladjedelnico, ki z izvajanjem takšnega načrta ni imela nobenih izkušenj, kot je v svoji odločbi o odobritvi ugotovila tudi sama Komisija. Trdijo tudi, da so o podaljšanju roka Komisijo obvestili novembra 2002. Kar zadeva spremembo naložbenega načrta, ki so jo odobrili leta 2003, ta ni spremenila ne narave ne vsebine ne namena odobrene pomoči. Njen cilj je bil samo prilagoditi vsebino načrta novim okoliščinam: privatizaciji ladjedelnice, novim naročilom nepredvidene narave (podmornice), potresu leta 1999 in tehnološkemu napredku. Grški organi prav tako ne morejo razumeti, kako bi lahko podaljšanja roka vplivala na vsebino pomoči in s tem na njeno združljivost. Trdijo, da bi Komisija morala združljivost podaljšanja roka za izvedbo naložbenega načrta oceniti na podlagi točke 52 Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah⁽⁶⁶⁾ (v nadaljnjem besedilu: smernice za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999). V tem primeru bi moralo biti ugotovljeno, da je pomoč združljiva, saj prenovljeni načrt predvideva obnovitev sposobnosti preživetja v razmnem obdobju, in sicer do 30. junija 2004. Grški organi zlasti trdijo, da zamude ni povzročilo podjetje temveč višja sila (potres leta 1999 in privatizacija podjetja). Načelo „prvič in zadnjič“ torej ne bi bilo kršeno, saj bi pomoč prišla v času prilagoditve obstoječega načrta prestrukturiranja.

- (86) V zvezi z nepredložitvijo letnih poročil o izvajanju naložbenega načrta Grčija meni, da to dejstvo ni toliko pomembno, da bi preprečilo spremembo načrta.

4.1.5 Ocena

4.1.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (87) Pred ocenjevanjem združljivosti na podlagi členov 87 in 88 Pogodbe je treba proučiti uporabo člena 296 Pogodbe. V zvezi s tem Komisija ugotavlja naslednje. Prvič, Grčija je naložbeno pomoč priglasila leta 1997 v skladu s postopkom, določenim v členu 88(3) Pogodbe. S priglasitvijo pomoči je Grčija priznala, da se naložbeni načrt v glavnem nanaša na civilne dejavnosti podjetja HSY (tj. popravilo in gradnja ladij), kajti če bi se nanašal na vojaške dejavnosti in bi bil pomemben za državno varnost, bi se Grčija lahko v tistem času sklicevala na člen 296 Pogodbe ES in ji naložbene pomoči ne bi bilo treba priglasiti⁽⁶⁷⁾. Poleg tega Grčija ni izpodbijala odločbe o odobritvi, v kateri je Komisija priglašeno pomoč ocenila na podlagi pravil od državni pomoči. Grčija se v svojem odzivu na odločbo o sprožitvi postopka tudi ni sklicevala na člen 296. Na podlagi navedenih elementov je že mogoče sklepati, da naložbeni načrt ni vplival na varnostne interese Grčije in da je vsako pomoč za financiranje naložbenega načrta mogoče obravnavati na podlagi pravil o državni pomoči, določenih v členih 87 in 88 Pogodbe.

4.1.5.2 Dokaz zlorabe pomoči

- (88) Trije pomisleki, izraženi v odločbi o sprožitvi postopka, bodo analizirani eden za drugim.
- (89) Kar zadeva kršitev pogoja, da je treba posojila najeti po tržnih obrestnih merah in brez državnih poroštev, Komisija meni, da ta kršitev vpliva na združljivost slednjih ukrepov in ne na združljivost naložbene pomoči. Namen tega pogoja je dejansko preprečiti odobritev dodatne pomoči v korist naložbenega načrta (tj. preprečiti kopičenje pomoči nad intenzivnostjo, določeno v odločbi N 401/97). V vsakem primeru, kot bo pojasnjeno kasneje v tej odločbi, Komisija na podlagi drugih pravnih razlogov ugotavlja, da državno poroštvo, odobreno podjetju HSY, pomeni nezdružljivo pomoč, ki jo je treba povrniti. Kar zadeva posojila, Komisija prav tako ugotavlja, da je treba element pomoči povrniti.

Ker bodo elementi pomoči povrnjeni, se bo obnovil začetni položaj, stroški financiranja podjetja HSY pa ne bodo nižji od tržne obrestne mere. Z drugimi besedami, s temi povrnitvami bo izpolnjen namen pogoja, določenega v odločbi N 401/97, in sicer preprečiti dodatno pomoč v obliki finančnih sredstev, ki so bila podjetju HSY odobrena pod tržno ceno. Komisija zato zavrača zgoraj navedeno trditev podjetja Elefsis, da je treba povrniti tako element pomoči v posojilih in poroštvu kot tudi naložbeno pomoč, ki je bila odobrena z odločbo N 401/97.

- (90) Kar zadeva odsotnost letnega poročanja, navedenega v odločbi o sprožitvi postopka, Komisija meni, da nepredložitev letnih poročil sama po sebi ne pomeni zlorabe pomoči. To dejansko ne spreminja značilnosti pomoči, njenega učinka ali značilnosti naložbenega načrta. Ker pa Grčija teh informacij ni predložila pravočasno in ker tudi Komisije ni pravočasno obvestila o zamudah, je Komisiji preprečila, da bi sprejela odločitev o teh vprašanih v ustreznem času. Zato ta odsotnost poročanja pomeni, da dokazno breme nosi Grčija: Grčija je namreč tista, ki mora dokazati, da bi Komisija odobrila več zapovrstnih podaljšanj roka za izvedbo naložbenega načrta.
- (91) Kar zadeva zamudo pri izvajanju naložbenega načrta, ki je predstavljala glavni sum, izražen v odločbi o sprožitvi postopka, je Komisija sprejela naslednji sklep. Z odločbo N 104/97 je Komisija odobrila pomoč za naložbe, ki so bile „povezane z načrtom prestrukturiranja“, kot določa poglavje III „Pomoč za prestrukturiranje“ Direktive 90/684/EGS. Kot je navedeno v opisu poslovnega načrta v odločbi N 401/97, naložbeni načrt dejansko ni bil zgolj povezan s prestrukturiranjem; sam po sebi je tvoril enega od dveh stebrov prestrukturiranja, saj ladjedelnica v predhodnih letih ni izvršila nobenih naložb in je morala za namen obnovitve konkurenčnosti „zamenjati staro in izrabljeno opremo z novo, posodobljeno tehnologijo“. V oddelku 2.1 dopisa z dne 20. oktobra 2004 grški organi potrjujejo, da je bil cilj naložbenega načrta obnoviti konkurenčnost podjetja HSY s pomočjo večje produktivnosti in modernizacije, da bi podjetje lahko konkuriralo tako na državni kot mednarodni ravni. Grčija potrjuje tudi namero po zamenjavi izrabljene in neuporabljene opreme z novo opremo s sodobno tehnologijo. Na podlagi odločbe N 401/97 kot tudi dopisov Grčije se torej zdi, da je imel naložbeni načrt ključno vlogo v načrtu prestrukturiranja in pri obnovitvi sposobnosti preživetja⁽⁶⁸⁾. Ker je bil „povezan z načrtom prestrukturiranja“ in ključnega pomena za obnovo sposobnosti preživetja, je očitno, da pri njegovem izvajanju ne bi smelo priti do večjih zamud. Izvajanje načrta je bilo dejansko nujno, da bi se omogočila obnovo sposobnosti preživetja. Komisija je torej odobrila pomoč za naložbeni načrt, ki bi moral biti izveden v točno določenem obdobju, ni pa odobrila pomoči za kakršne koli naložbene projekte, ki bi se izvajali v prihodnosti.
- (92) Kar zadeva natančno časovno razporeditev izvajanja tega naložbenega načrta, odločba N 401/97 ni vključevala takšne razporeditve. V odločbi N 401/97 je navedeno samo, da bo „ladjedelnica obnovila svojo sposobnost preživetja pred iztekom poslovnega načrta leta 2000“. V svojem dopisu z dne 20. oktobra 2004 grški organi navajajo, da bi se moral v skladu z ministrsko odločbo o dodelitvi subvencij iz decembra 2007 naložbeni načrt zaključiti do 31. decembra 1999⁽⁶⁹⁾. Vendar pa se ta datum ne pojavi v odločbi N 401/97. Komisija sklepa, da bi se moral na podlagi odločbe N 401/97 naložbeni načrt zaključiti najpozneje do konca leta 2000.
- (93) Na podlagi tega Komisija ugotavlja, da je bilo upoštevanje roka 31. december 2000 pomembno za zagotovitev uspeha načrta prestrukturiranja. Poleg tega nobene naložbe, ki bi bila izvršena precej po letu 2000, ne bi bilo mogoče šteti kot naložbe, povezane z načrtom prestrukturiranja, opisanega v odločbi N 401/97, kot to zahteva Direktiva 90/684/EGS.
- (94) Po tej analizi odločbe N 401/97 mora Komisija opredeliti, ali bi odobrila podaljšanje roka za izvedbo naložbenega načrta, če bi Grčija zanj zaprosila in Komisijo ustrezno obvestila o zamudah. Septembra 1999 je potres delno uničil naslednje objekte ladjedelnice: zidove, strehe, okna, strukturo treh zgradb, cevi, električna omrežja, pomole in tirnice žerjavov. Grčija trdi, da je morala ladjedelnica zaradi potresa ustaviti izvajanje naložbenega načrta in se osredotočiti na popravilo te škode.
- (95) Ladjedelnica je v opravičilu za zamudo zaradi potresa novembra 2000 zaprosila za prvi odlog roka za dokončanje naložbenega načrta, in sicer do 31. decembra 2001. Vprašanje je, ali bi Komisija tej zahtevi ugodila, če bi jo prejela. Komisija ugotavlja, da ob uporabi odstavka 52 smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999 prvega podaljšanja roka ne bi odobrila, saj načrt prestrukturiranja, ki je bil odobren leta 1997, glede na prevladujoč položaj v novembru 2000 očitno ni več zadostoval za obnovo sposobnosti preživetja, v

- tistem trenutku pa ni bilo na voljo nobenega drugega načrta prestrukturiranja, ki bi omogočil obnovitev sposobnosti preživetja. Vendar pa Komisija dvomi, da bi odstavek 52 smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999 sploh uporabila, saj pomoč ni bila odobrena na podlagi teh smernic, ker ni šlo za „spremembo“ vsebine načrta, temveč zgolj za odlog datuma za dokončanje naložbenega načrta, in ker odločba N 401/97 in Direktiva 90/684/EGS nista vsebovali nobenih jasnih določb v zvezi s spremembo datuma za izvedbo naložbenega načrta. Ker ladjedelnica in grški organi ne morejo biti odgovorni za potres, ki je izjemen dogodek ter ni povezan z gospodarstvom in poslovanjem, bi Komisija verjetno presodila, da lahko upraviči nekaj mesecev zamude. Poleg tega je izvajanje naložbenega načrta težka naloga, ki bi lahko zahtevala nekaj dodatnih mesecev. Zato je kljub dejstvu, da je eno leto velika zamuda, smiselno upoštevati, da bi Komisija podaljšanje roka mogoče odobrila.
- (96) Drugo podaljšanje, ki so ga odobrili grški organi, sta Grčija in podjetje HSY opravičila s privatizacijo ladjedelnice, med katero je bil naložbeni načrt zamrznjen⁽⁷⁰⁾. Z drugimi besedami, zamuda pri izvajanju naložbenega načrta je bila posledica zavestne odločitve o začasni prekinitvi izvajanja. Komisija zagotovo ne more odobriti podaljšanja roka za izvedbo naložbenega načrta, če je bila sprejeta zavestna odločitev, da se to izvajanje ustavi za več trimesečij leta. Kot je bilo ugotovljeno prej, je bilo upoštevanje časovne razporeditve, določene za izvajanje načrta prestrukturiranja, ključnega pomena. Komisija je odobrila pomoč za točno določen načrt prestrukturiranja, ki ga je treba izvesti v točno določenem času. V dopolnitev temu Komisija opozarja, da bi bilo v primeru odobritve podaljšanj roka po 31. decembru 2001 obdobje prestrukturiranja tako dolgo, da se naložbe, ki bi se izvršile po navedenem datumu, v smislu Direktive 90/684/EGS ne bi mogle šteti za „povezane“ s prestrukturiranjem, ki se je začelo že leta 1996. Načrt prestrukturiranja, ki je bil odobren leta 1997, ni bil primeren za reševanje težkega finančnega položaja ladjedelnice po letu 2001. Poleg tega so se v letih 2001–2002 izvajali pomembni ukrepi na področju prestrukturiranja, ki so bili novi in niso bili vključeni v načrt prestrukturiranja, ki je opisan v odločbi N 401/97 (na primer, dodatno zmanjšanje delovne sile). Glede na zgoraj navedeno Komisija meni, da podaljšanja roka za izvedbo naložbenega načrta po 31. decembru 2001 ne bi odobrila.
- (97) Komisija torej meni, da vse pomoči za stroške naložb, ki so nastali po 31. decembru 2001, ne spadajo na področje uporabe odločbe N 401/97.
- (98) Grčija trdi, da bi se ta pomoč, tudi če bi Komisija ugotovila, da v zvezi z nekaterimi stroški naložb ne spada na področje uporabe odločbe N 401/97, kljub temu morala na podlagi smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999 šteti za združljivo kot pomoč za prestrukturiranje. Komisija mora zato analizirati, ali bi lahko bila pomoč za stroške naložb, ki jih je ustvarilo podjetje HSY po 31. decembru 2001, združljiva. Komisija ugotavlja, da ni nikakršnega dvoma, da je bilo podjetje HSY po 31. decembru 2001 podjetje v težavah. Na primer, izgube, ki so se nakopičile v predhodnih letih, so bile tako velike, da je bil neto lastniški kapital podjetja negativen. Zato bi se morala vsaka pomoč, odobrena podjetju, in zlasti pomoč za modernizacijo izrabljene opreme, šteti kot pomoč za prestrukturiranje. Vendar pa Komisija meni, da podjetje ni izpolnjevalo pogojev za prejem pomoči v skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999. Na primer, pogoj „prvič in zadnjič“, ki je določen v odstavku 48 teh smernic, je bil kršen, ker je Grčija že odobrila pomoč podjetju HSY z ministrsko odločbo iz decembra 1997. Naložbena pomoč, odobrena z odločbo N 401/97, je bila dejansko pomoč za prestrukturiranje v skladu z Direktivo 90/684/EGS in tudi v skladu s samo odločbo N 401/97. Odstavek 48 smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999 določa izjemo pri pogoju „prvič in zadnjič“ v primeru „izjemnih in nepredvidljivih okoliščin“. Komisija ne more ugotoviti, katere izjemne in nepredvidljive okoliščine bi lahko upravičile odobritev pomoči za prestrukturiranje v zvezi s stroški naložb, ki so nastali po 31. decembru 2001. Manjšo zamudo pri izvajanju naložbenega načrta lahko, kot je bilo že ugotovljeno, upraviči predvsem potres iz septembra 1999. Vendar pa potres ni razlog za zamudo pri izvajanju naložbenega načrta po 31. decembru 2001. Zamrznitev načrta v postopku privatizacije ne ustreza opredelitvi „izjemnih in nepredvidljivih okoliščin“. Grčija trdi, da načelo „prvič in zadnjič“ ne bi bilo kršeno, saj bi bila pomoč del prilagoditve obstoječega načrta prestrukturiranja. Kot je bilo že v veliki meri pojasnjeno, Komisija meni, da naložbe, ki so bile opravljene po 31. decembru 2001, niso del naložbenega načrta, opisanega v odločbi N 401/97. Poleg

tega je v odstavku 52 smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999 navedeno, da „mora biti iz prenovljenega načrta še vedno razvidna obnovitev sposobnosti preživetja v ustreznem časovnem okviru“. V skladu s prvotnim načrtom naj bi ladjedelnica svojo sposobnost preživetja obnovila do leta 2000. Komisija zato meni, da načrtovana obnovitev sposobnosti preživetja v juniju 2004 pomeni preveliko zamudo v primerjavi s prvotnim načrtom in da ni več znotraj ustreznega časovnega okvira. Komisija torej ugotavlja, da bi bila odobritev tako dolgega podaljšanja obdobja prestrukturiranja podobna izogibanju pogoja „prvič in zadnjič“.

- (99) Komisija torej meni, da se lahko šteje, da je pomoč za stroške naložb, ki so nastali po 31. decembru 2001 in ki so povezani z naložbenim načrtom, opisanim v odločbi N 401/97, zajeta v odločbi N 401/97. Vse druge pomoči ne spadajo na področje uporabe odločbe N 401/97. Poleg tega so vse druge pomoči za druge stroške naložb, ki jih je ustvarilo podjetje HSY, nezdržljive s skupnim trgov. Ker je Grčija navedla, da naložbena pomoč podjetju HSY še ni bila izplačana, podjetje HSY ni obvezno povrniti nobene pomoči.

4.2 Posojilo v višini 4,67 milijarde GRD (13,72 milijona EUR), odobreno leta 1999 in zavarovano z državnim poroštvom (ukrep P2)

4.2.1 Opis ukrepa

- (100) Grčija navaja, da je to osemletno posojilo, ki znaša 4,67 milijarde GRD (13,72 milijona EUR), banka ETVA odobrila za financiranje naložbenega načrta (⁷¹). Z odločbo z dne 8. decembra 1999 je vlada odobrila poroštvo in zaračunala letno poroštveno premijo v višini 100 bazičnih točk. Posojilo je bilo sklenjeno 29. decembra 1999 in podjetju HSY izplačano v zaporednih obrokih od navedenega datuma do 26. oktobra 2000 v skupnem znesku 12,76 milijona EUR (⁷²). Obrestna mera je bila ATHIBOR (od 1. januarja 2001 EURIBOR), povečana za 25 bazičnih točk. 31. maja 2002 sta bila državno poroštvo in posojilo podaljšana do 30. junija 2009, obrestna mera pa se je povečala za 100 bazičnih točk. Povrnitev sredstev se je pričela s prvim plačilom decembra 2003.

4.2.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (101) V odločbi o sprožitvi postopka je navedeno, da bi državno poroštvo lahko pomenilo državno pomoč, katere združljivost je dvomljiva. Poleg tega, ne glede na to, ali gre za pomoč ali ne, je v odločbi N 401/97

navedeno, da bi se morala za namen financiranja naložbenega načrta bančna posojila najemati po običajnih tržnih pogojih brez državnih poroštev. Zdi se torej, da so bila državna poroštva sama po sebi z odločbo N 401/97 prepovedana.

4.2.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (102) Podjetje Elefsis je v zvezi z ukrepi P2, P3 in P4 dalo naslednje pripombe. Opozarja, da je treba na podlagi zahtev iz odločbe N 401/97 bančna posojila za financiranje podjetja HSY pridobiti po običajnih tržnih pogojih in brez državnih poroštev. Dokazati je mogoče, da so bila vsa tri posojila odobrena po netržnih pogojih. Prvič, ta posojila so bila odobrena s koncem leta 1999, ko je bil finančni položaj podjetja HSY porazen in je obstajala nevarnost preklica dovoljenja za obratovanje. Drugič, posojila so bila odobrena v času, ko je bilo jasno, da podjetje HSY ni uspelo izvršiti svojega načrta prestrukturiranja/naložbenega načrta in da ni spoštovalo pogojev iz odločbe N 401/97. Tretjič, zaradi svojega poraznega finančnega položaja in pomanjkanja poslovne varnosti, podjetje HSY teh posojil ne bi moglo pridobiti v zasebnem sektorju.

4.2.4 Pripombe Grčije

- (103) Grški organi (kakor tudi podjetje HSY) trdijo, da državno poroštvo ne pomeni državne pomoči in da je bilo ponujeno po običajnih tržnih pogojih. Svojo analizo utemeljujejo na naslednjih elementih:

- Ladjedelnica bi lahko sklenila podobno posojilo s katero koli drugo banko, ki bi ponujala drugačna poroštva namesto državnega. Podjetje bi kot poroštvo lahko ponudilo nekatere terjatve, povezane z velikimi naročili, ali hipoteke na svoje premoženje.
- Letna poroštvena premija višini 1 % je tržna obrestna mera. V tem primeru tudi ne gre za selektivni ukrep, saj je grška država v tem obdobju odobrila več poroštev in v nekaterih primerih je bila premija, ki jo je zaračunala država, veliko nižja.
- Tudi če bi Komisija menila, da je bila poroštvena premija nižja od tržne obrestne mere, je država kljub temu ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva, saj je bila delničarka podjetja HSY (prek banke ETVA) in bi imela korist od ponovnega doseganja donosnosti, ki bi ga omogočila izvedba naložbenega načrta.

— Dejstvo, da je bil namen posojila financiranje naložbenega načrta, ki ga je odobrila Komisija, bi moralo biti dovolj močan razlog, da bi banka posojilodajalka in porok lahko pričakovala, da bo podjetje HSY posojilo lahko povrnilo.

— Posojilo se redno odplačuje, poroštvena premija pa je plačana.

4.2.5 Ocena

4.2.5.1 Člen 296 Pogodbe

(104) Pred ocenjevanjem združljivosti na podlagi člena 87 Pogodbe je treba proučiti uporabo člena 296 Pogodbe. Komisija opozarja, da je podjetje HSY na podlagi odločbe o odobritvi za namen financiranja naložbenega načrta moralo uporabiti posojilo, zavarovano s poroštvom, kakor tudi dve drugi posojili, ki sta zajeti v odločbi o sprožitvi postopka (tj. ukrepa P3 in P4) ⁽⁷³⁾. Kot je ugotovljeno v oceni ukrepa P1, naložbeni načrt ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe. Komisija zato meni, da za ta tri posojila, namenjena financiranju naložbenega načrta, veljajo pravila o državni pomoči in zato ne spadajo na področje uporabe člena 296 Pogodbe.

4.2.5.2 Obstoj pomoči

(105) Najprej je treba preveriti, ali državno poroštvo izpolnjuje pogoje za državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe.

(106) Da bi se ocenil obstoj pomoči v različnih poroštvih, ki so predmet preiskave v tej odločbi, bo Komisija uporabila Obvestilo Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštev ⁽⁷⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: obvestilo o poroštvih), ki je bilo objavljeno marca 2000. Vendar pa, kot je navedeno v oddelku 1.4 navedenega obvestila, to ne zadeva spremembe politike temveč je predvsem natančneje pojasnilo o metodi, ki jo je Komisija do takrat uporabljala za oceno poroštev. Zaradi tega je načela, določena v obvestilu o poroštvih, mogoče uporabiti tudi za oceno poroštev, odobrenih pred marcem 2000. V skladu s tem sklepom je Komisija v odločbi o sprožitvi postopka obvestilo o poroštvih uporabila za oceno ukrepa P2. Grčija navedene uporabe ni izpodbijala. Nasprotno, tudi Grčija je ukrep P2 ocenila na podlagi navedenega obvestila ⁽⁷⁵⁾.

(107) Prvič, da bi ukrep spadal na področje uporabe člena 87(1), mora vključevati državna sredstva. To velja za ukrep P2, saj je država z odobritvijo tega porošstva postavila državna sredstva v tvegan položaj.

(108) Drugič, treba je ugotoviti, ali je ukrep selektiven. Grčija trdi, da je država odobrila več poroštev drugim podjetjem in zaračunala tudi premijo v višini 1 %. Grčija je predložila seznam teh podjetij. Komisija meni, da to dejstvo ne dokazuje, da je bil to splošen ukrep. Da bi bil ukrep splošen, bi moral biti dostopen vsem gospodarskim subjektom, ki poslujejo znotraj ene države članice. Na razpolago in enako dostopen bi moral biti vsem podjetjem, njegovega obsega pa dejansko ne bi smela zmanjševati na primer diskrecijska pravica države, da ukrep odobri, ali drugi dejavniki, ki omejujejo njegov praktični učinek. Ta ukrep se torej ne more šteti kot splošen ukrep. Zlasti to, da so nekatera podjetja dobila državno poroštvo, ne pomeni, da bi ga lahko dobila vsa podjetja. Grčija ni dokazala, da je odobritev državnega porošstva enako dostopno za vse gospodarske subjekte. Poleg tega so vsa podjetja na seznamu, ki ga je predložila Grčija, državna podjetja ali podjetja, ki izvajajo nekatere vojaške dejavnosti. Zaradi tega se zdi, da zasebna podjetja ne bi mogla pridobiti takšnega porošstva za financiranje svojih običajnih dejavnosti. Grčija dejansko ne navaja pravne podlage, na temelju katere se je minister za finance 8. decembra 1999 odločil, da poroštvo odobri. Verjetno je, da je podlaga zakon 2322/1995, ki je selektiven ukrep, kar bo pojasnjeno v oceni ukrepa E12b.

(109) Tretjič, dokazati je treba obstoj prednosti. V skladu s točko 2.2.2 obvestila o poroštvih glede na to, da je bilo poroštvo odobreno pred odobritvijo posojila in ne naknadno, ne obstaja nikakršna domneva o pomoči posojilodajalcu. Preiskati je torej treba pomoč posojilojemalcu, kot je navedeno v točki 2.1.1 obvestila o poroštvih. Grčija trdi, da ni nikakršne prednosti, saj bi podjetje HSY lahko pridobilo podobno posojilo tudi, če bi banki namesto državnega ponudilo drugačna poroštva. Komisija meni, da ji ni treba preiskovati, ali bi podjetje HSY s ponudbo drugih poroštev lahko pridobilo to posojilo. Komisija mora dejansko oceniti, ali bi bila dejanska transakcija, ki jo je opravila država, in sicer odobritev porošstva za posojilo brez kakršnega koli zavarovanja, sprejemljiva za vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Porostvo za posojilo, zavarovano z zastavno pravico na določeno premoženje ali s prenosom terjatev, pomeni drugačno transakcijo. Kot je navedeno v oddelku 2.1.1 obvestila o poroštvih, je ena izmed potencialnih prednosti državnega porošstva ta, da so posojilojemalcu na voljo „nižji stroški zavarovanja“. Poleg tega je Komisija,

tudi če bi morala oceniti možnost pridobitve finančnih sredstev s ponudbo večjega zavarovanja, v oddelku 3.1 te odločbe že ugotovila, da podjetje HSY po 30. juniju 1999 od zasebnih bank ne bi dobilo posojil ali poroštev, tudi če bi banki ponudilo zavarovanje. Komisija ugotavlja, da je državno poroštvo s tem, ko je bilo odobreno decembra 1999, podjetju HSY dalo prednost z zagotovitvijo finančnih sredstev, ki jih na trgu ne bi moglo dobiti.

- (110) Grčija trdi tudi, da je bila poroštvna premija v višini 1 % tržna cena, zato ni mogoče govoriti o prednosti. Komisija opozarja, da Grčija ni posredovala nikakršnih podatkov o trgu, ki bi dokazovali, da so bile banke pripravljene odobriti poroštvo po navedeni ceni. Grčija je predložila samo seznam poroštev, ki jih je zagotovila država v istem obdobju po isti ceni. Komisija ne more razumeti, kako bi lahko ta seznam državnih poroštev dokazoval, da je poroštvna premija, ki jo je moralo plačati podjetje HSY, združljiva s trgom in da ne pomeni pomoči. Seznama zlasti ni mogoče šteti za „državn[o] poroštvn[o] shem[o]“, ki ne pomeni državne pomoči po členu 87(1)“, saj ta, kot je razvidno iz poroštv, zagotovljenega podjetju HSY, ne izpolnjuje številnih pogojev, določenih v oddelku 4.3 obvestila o poroštvih. Poleg tega, tudi če bi bila poroštvna premija v višini 1 % za druga (zdrava) podjetja združljiva s trgom, to ne bi samodejno pomenilo, da bi bila tudi združljiva s trgom v primeru podjetja v težavah, kot je podjetje HSY.
- (111) Kar zadeva trditev, da bi bila poroštvna premija pod tržno ceno v podobnih okoliščinah sprejemljiva za zasebnega vlagatelja, ker je bila Grčija delničarka podjetja HSY, je Komisija to trditev že zavrnila v oddelku 3.1 te odločbe.
- (112) Iz oddelka 3.1 je razvidno tudi, da je bilo po 30. juniju 1999 na voljo dovolj informacij, na podlagi katerih je bilo mogoče ugotoviti, da podjetje HSY ni uspelo skleniti dovolj pogodb o gradnji ladij, da bi obnovilo svojo sposobnost preživetja, in da bo v letih 1999 in 2000 utrpelo težke izgube. Torej kljub temu, da bi dejstvo, da se je s posojilom financiral naložbeni načrt, ki ga je leta 1997 odobrila Komisija, lahko prepričalo potencialnega posojilodajalca v letih 1997 in 1998, to dejstvo ne bi moglo prepričati banke decembra 1999, saj je bilo jasno, da je poslovni načrt propadel. Trditev Grčije je torej treba zavrniti.
- (113) Kar zadeva trditev Grčije, da je bilo posojilo povrnjeno v skladu s pogodbenimi pogoji, Komisija ne more razumeti, kako lahko to dokazuje, da bi zadevno posojilo bila pripravljena odobriti tudi zasebna banka. Kar je

dejansko pomembno, je položaj podjetja in informacije, ki so bile na voljo v času, ko je bilo poroštvo odobreno (⁷⁶). V dopolnilo temu Komisija ugotavlja, da se je v skladu z informacijami, ki so bile na voljo v času odobritve poroštv in na podlagi katerih bi bilo mogoče pričakovati, da bo ladjedelnica v prihodnjih letih zabeležila hude izgube, to dejansko tudi zgodilo, neto lastniški kapital ladjedelnice pa je postal zelo negativen. Poleg tega je podjetje HSY preživelo (in zato lahko posojilo tudi povrne) samo zaradi neprekinjene podpore, ki mu jo je zagotavljala državna pomoč.

- (114) Na podlagi zgoraj navedenega Komisija meni, da ta ukrep podjetju HSY zagotavlja prednost.
- (115) Selektivna prednost izkrivlja konkurenco, saj zagotavlja finančna sredstva v času, ko podjetje HSY na trgu teh sredstev ne bi pridobilo, ker je bilo v težavah. Ta ukrep je torej prispeval k ohranitvi podjetja HSY in financiranju njegovih dejavnosti. Ker se nekateri konkurenti podjetja HSY nahajajo v drugih državah članicah (⁷⁷), to izkrivljanje konkurence vpliva na trgovino med državami članicami (⁷⁸).
- (116) Poroštvo pomeni državno pomoč, ker izpolnjuje vse pogoje iz člena 87(1) Pogodbe. Ker je bilo v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobreno brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.
- (117) Ker je Komisija pravkar dokazala, da selektivna prednost, zagotovljena podjetju HSY, izkrivlja konkurenco in trgovino, svoje analize obstoja izkrivljanja konkurence in trgovine pri oceni preostalih ukrepov ne bo več ponovila.
- 4.2.5.3 Zdržljivost pomoči
- (118) Komisija opozarja, da se v zvezi z zdržljivostjo na podlagi člena 87(2) in (3) Pogodbe ne uporablja niti ena določba iz člena 87(2) in člena 87(3)(b) in (d). Kar zadeva zdržljivost na podlagi člena 87(3)(a), (c) in (e), je pomoč ladjedelništvu po 1. januarju 1999 urejala Uredba Sveta (ES) št. 1540/98 z dne 29. januarja 1998 o oblikovanju novih pravil o pomoči ladjedelništvu (⁷⁹) (v nadaljnjem besedilu: Uredba (ES) 1540/98). Ker je bilo posojilo, zavarovano s poroštvom, namenjeno financiranju naložbenega načrta, ki je bil del načrta prestrukturiranja, in ker je bilo podjetje HSY poleg tega še v težavah, je treba državno poroštvo oceniti na podlagi

člena 5 Uredbe (ES) št. 1540/98. Jasno je, da ukrep ne izpolnjuje pogojev iz tega člena. V členu 5 je zlasti navedeno, da se lahko pomoč za prestrukturiranje „izjemoma šteje za združljivo s skupnim trgov, če izpolnjuje smernice Skupnosti za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah“. Smernice, ki so veljale v času odobritve, so bile smernice za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999, ki so bile objavljene v *Uradnem listu Evropske unije* 9. oktobra 1999⁽⁸⁰⁾ in so začele veljati istega dne. Nekateri pogoji za odobritev pomoči, določeni v oddelku 3.2.2 teh smernic, niso izpolnjeni. Na primer, kar zadeva pogoj (b) „Obnovitev sposobnosti preživetja“, Komisija opozarja, da se je z državnim poroštvom financiral naložbeni načrt, ki je bil del načrta prestrukturiranja, ki decembra 1999 ni več zadostoval za obnovitev dolgoročne sposobnosti preživetja podjetja HSY. V zvezi s pogojem (d) „Najmanjša potrebna pomoč“ se je Komisija v odločbi N 401/97 že odločila, da bi državna pomoč lahko znašala največ 50 % stroškov naložb, medtem ko bi se preostalih 50 % financiralo s sredstvi, ki bi jih zagotovili delničarji, ter bančnimi posojili, pridobljenimi po tržnih pogojih. Zaradi tega za naložbeni načrt ne bi bilo mogoče odobriti nobene dodatne pomoči, ne da bi se pri tem kršila največja intenzivnost pomoči v višini 50 %. Z državnim poroštvom je bil kršen tudi pogoj „prvič in zadnjič“, določen v oddelku 3.2.3 smernic za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999, saj je Komisija z odločbo N 401/97 odobrila naložbeno pomoč, ki je bila v skladu z Direktivo 90/684/EGS neke vrste pomoč za prestrukturiranje. Pomoč je bila podjetju HSY odobrena z ministrsko odločbo iz decembra 1997 (vendar pa, kot je navedeno v uvodni izjavi 84 te odločbe, Grčija trdi, da podjetju HSY še ni bila izplačana).

(119) Na podlagi zgoraj navedenega Komisija ugotavlja, da državno poroštvo pomeni nezakonito in nezdržljivo pomoč, ki jo je treba povrniti. Če je v času te odločbe državno poroštvo še vedno neporavnano, ga je treba nemudoma razveljaviti. To pa ni dovolj za obnovitev položaja, ki bi prevladoval brez pomoči, saj je podjetje HSY več let koristilo posojilo, ki ga brez posega države ne bi pridobilo. Da bi se ta prednost povrnila, Komisija v skladu s sklepom iz oddelka 3.1 te odločbe ugotavlja, da je treba za vsa leta trajanja poroštva povrniti razliko med skupnimi stroški posojila, zavarovanega s poroštvom (obrestna mera in poroštvena premija), ter referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk.

(120) Komisija meni, da se bo s tem obnovil položaj, ki bi sicer obstajal brez državnega poroštva. Zato je kršitev prepreči državnih poroštev in financiranja pod tržno obrestno mero iz odločbe N 401/97 odpravljena.

4.3 Posojilo v višini 1,56 milijarde GRD (4,58 milijona EUR), odobreno leta 1999 (ukrep P3)

4.3.1 Opis ukrepa

(121) Podjetje HSY je leta 1999 prejelo posojilo v višini 1,56 milijarde GRD (4,58 milijona EUR) od banke ETVA, ki je prejela zavarovanje v obliki pravice do prvega obroka naložbene pomoči, odobrene z odločbo N 401/97. Posojilo je bilo sklenjeno 28. julija 1999 in podjetju HSY v celoti izplačano naslednji dan. Prvotna posojilna doba je potekla 31. marca 2001. Po več zapovrstnih podaljšanjih je bilo posojilo povrnjeno 2. avgusta 2004. Obrestna mera je bila ATHIBOR (od 1. januarja 2001 EURIBOR), povečana za 100 bazičnih točk⁽⁸¹⁾.

4.3.2 Razlogi za sprožitev postopka

(122) V odločbi o sprožitvi postopka Komisija navaja, da bi državno poroštvo lahko pomenilo državno pomoč, katere združljivost je dvomljiva. Poleg tega, če bi se izkazalo, da je bilo to posojilo zavarovano z državnim poroštvom, bi lahko to pomenilo kršitev odločbe N 401/97, v kateri je navedeno, da je za namen financiranja naložbenega programa bančna posojila treba pridobiti po običajnih tržnih pogojih brez državnih poroštev.

4.3.3 Pripombe zainteresiranih strank

(123) Podjetje Elefsis poleg zgoraj navedenih pripomb v zvezi z ukrepom P2 trdi, da je zato, ker sta bila ukrepa P3 in P4 odobrena v času, ko je bilo očitno, da podjetju HSY ne bo uspelo izvesti načrta prestrukturiranja/naložbenega načrta in da ni upoštevalo pogojev iz odločbe N 401/97, obstajalo veliko tveganje, da bo zavarovanje teh posojil, tj. plačilo odobrene naložbene pomoči, nezakonito in s tem nično ter neizvršljivo.

4.3.4 Pripombe Grčije

(124) Grški organi (in podjetje HSY) trdijo, da je bilo to posojilo odobreno po tržnih pogojih. Zlasti je obrestna mera podobna obrestni meri nekaterih posojil, ki jih je v tem obdobju banka ETVA odobrila drugim podjetjem. Podjetje HSY bi lahko pridobilo posojilo pri vsaki drugi banki, vendar je dalo prednost banki ETVA, kar je bilo razumljivo, saj je bila banka ETVA njegova delničarka. Poleg tega je zavarovanje v obliki prenosa terjatev prvega obroka naložbene pomoči pomenila zavarovanje, ki bi bilo sprejemljivo za katero koli banko. Grčija na koncu opozarja, da je bilo posojilo banki povrnjeno v celoti.

4.3.5 Ocena

4.3.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (125) Komisija je v oceni ukrepa P2 že ugotovila, da ukrep P3 ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe. Zato ga je treba oceniti na podlagi pravil o državni pomoči.

tržnega gospodarstva določil višjo obrestno mero za posojila podjetju HSY kot za posojila zdravim podjetjem. Drugič, tudi če bi bilo tveganje neplačila drugih posojilojemalcev tako visoko kot pri podjetju HSY, seznam, ki ga je posredovala Grčija, še vedno ne bi bil dovolj, da bi se lahko sklepalo, da je ta obrestna mera predstavljala tržno ceno. Seznam, ki ga je predložila Grčija, dejansko vsebuje samo posojila, ki jih je odobrila banka ETVA, ki je državna banka (poleg tega pa še razvojna banka), zato je mogoče, da tudi druga posojila vsebujejo element pomoči. To torej ne dokazuje, da bi bila posojila sprejemljiva tudi za zasebno banko.

4.3.5.2 Obstoj pomoči

- (126) Prvič, Komisija opozarja, da je posojilo odobrila banka ETVA in da ni bilo zavarovano z državnim poroštvom.

- (127) Kar zadeva selektivnost ukrepa, Grčija opozarja, da so druga podjetja najela posojilo pri banki ETVA s podobnimi obrestnimi merami. Vendar pa, kot je bilo že pojasnjeno v oceni ukrepa P2, je ukrep splošen ukrep samo, če izpolnjuje stroge pogoje, ki pa v tem primeru očitno niso izpolnjeni. Na primer, ukrep ni enako dostopen za vsa podjetja, saj se obrestne mere razlikujejo od enega posojilojemalca do drugega in so odvisne od odločitve banke ETVA, ali bo posojilo odobrila ali ne ter pod kakšnimi pogoji. Ukrep je torej selektiven.

- (128) Kar zadeva obstoj prednosti, Komisija ugotavlja, da je bilo to posojilo odobreno po 30. juniju 1999, v času, ko podjetje ni imelo več nobenega dostopa do trga posojil, kot je pojasnjeno v oddelku 3.1 te odločbe. Dejstvo, da je banka ETVA zaračunala podobno obrestno mero za nekatera posojila, ki so bila v tem obdobju odobrena drugim podjetjem, ne dokazuje, da bi bila ta obrestna mera v podobnih okoliščinah sprejemljiva za zasebne banke. Prvič, obrestna mera, ki jo za določeno posojilo zahtevajo zasebne banke, je odvisna od kreditne sposobnosti posojilojemalca. Grčija ni dokazala, da so bili drugi posojilojemalci na seznamu soočeni s tveganjem neplačila, ki je bilo podobno tveganju neplačila podjetja HSY. Komisija opozarja, da je bil položaj podjetja HSY v tistem času zelo slab. Zato je verjetno, da bi vlagatelj iz

- (129) Grški organi zatrjujejo tudi, da je zavarovanje v obliki terjatev prvega obroka naložbene pomoči pomenila zavarovanje, ki bi bilo sprejemljivo za katero koli zasebno banko, ki bi želela odobriti posojilo. Komisija opozarja, da bi se v skladu z odločbo vlade, s katero je bila naložbena pomoč odobrena, prvi obrok pomoči odplačal, ko bi pristojen nadzorni organ ugotovil, da stroški naložb znašajo 2,73 milijarde GRD. Poleg tega bi se plačilo moralo izvršiti pred 31. decembrom 1999. Kot je bilo ugotovljeno v okviru nadzora, ki so ga decembra 1999 izvedli grški organi (glej pripombe Grčije v zvezi z ukrepi P1), je bil znesek v višini 2,73 milijarde GRD dosežen že pred 30. junijem 1999. Ker je bilo torej posojilo odobreno julija 1999 in ker bi bilo v tistem času že mogoče oceniti, da je bil prag 2,73 milijarde GRD že dosežen ali da bo dosežen kmalu, bi bila verjetnost prejema prvega obroka pomoči na prvi pogled lahko videti precej visoka. Vendar pa bi lahko še vedno obstajale druge težave, ki bi preprečile izplačilo obroka. Prvič, ni bilo gotovo, ali bi grški organi v primeru stečaja podjetja HSY privolili v plačilo naložbene pomoči podjetju, ki bo ustavilo svoje dejavnosti⁽⁸²⁾. Banka bi potem morala sprožiti drage in dolgotrajne pravne spore, da bi izterjala denar. Drugič, prav tako ni gotovo, ali bi pristojni nadzorni organi hoteli potrditi nastale stroške naložb, tako da prag ne bi bil dosežen pravočasno. Tretjič, lahko bi se pojavila kakšna druga upravna težava. In prav to se je v resnici tudi zgodilo⁽⁸³⁾, saj so grški organi z odplačilom prvega obroka zamujali več let. Kot je navedeno v poglavju 1 te odločbe „Postopek“, je Komisija, ko je bila pozneje seznanjena z zamudo pri izvajanju naložbenega načrta, zahtevala zaustavitev plačila pomoči, ki podjetju HSY še ni bila izplačana. Komisija ugotavlja, da je bilo plačilo prvega obroka naložbene pomoči s strani države verjetno, vendar ni bilo gotovo. Zaradi težkega položaja podjetja HSY bi zasebne banke zahtevale zavarovanje, ki bi bilo hitro in zagotovo izvršljivo, in se ne bi zadovoljile z zavarovanjem, katerega vrednost bi lahko v nekaterih okoliščinah bila nična. Komisija zato ugotavlja, da zasebne banke ne bi privolile v odobritev takšnega posojila. Kot je bilo že navedeno, je to potrdilo tudi podjetje HSY, ki je večkrat neuspešno poskušalo pridobiti sredstva od vlagateljev iz tržnega gospodarstva.

(130) Grčija trdi tudi, da je banka ETVA kot delničarka podjetja HSY z odobritvijo posojila služila interesom podjetja HSY. V oddelku 3.1.3 te odločbe je Komisija to trditev že zavrnila.

(131) Kar zadeva dejstvo, da je bilo posojilo povrnjeno, je Komisija v oceni ukrepa P2 že pojasnila, zakaj to dejstvo ne dokazuje, da bi zasebne banke v tistem trenutku privolile v zagotovitev finančnih sredstev podjetju HSY.

(132) Na podlagi zgoraj navedenega Komisija ugotavlja, da posojilo podjetju HSY zagotavlja prednost, saj takšnega posojila na trgu ne bi moglo pridobiti.

(133) Komisija ugotavlja, da ukrep P3 pomeni pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.3.5.3 Združljivost pomoči

(134) Združljivost tega ukrepa je treba tako kot v primeru ukrepa P2 oceniti na podlagi Uredbe (ES) št. 1540/98. Ker je, tako kot v primeru ukrepa P2, namen tega posojila financiranje naložbenega načrta, ki je bil del načrta za prestrukturiranje, in ker je bilo posojilo odobreno podjetju v težavah, ga je treba oceniti tudi kot pomoč za prestrukturiranje iz člena 5 Uredbe (ES) št. 1540/98. Jasno je, da ukrep pogojev iz tega člena ne izpolnjuje. V členu 5 je zlasti navedeno, da se lahko pomoč za prestrukturiranje „izjemoma šteje za združljivo s skupnim trgov, če izpolnjuje smernice Skupnosti za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah“. Smernice, veljavne v času odobritve posojila, so bile smernice, ki so bile objavljene v *Uradnem listu Evropske unije* dne 23. decembra 1994⁽⁸⁴⁾ in ki so začele veljati istega dne (v nadaljnjem besedilu: smernice za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1994). Nekateri pogoji za odobritev pomoči, določeni v oddelku 3.2.2 teh smernic, niso izpolnjeni. Na primer, kar zadeva pogoj (i) „Obnovitev sposobnosti preživetja“, Komisija ugotavlja, da se je z državnim poroštvom financiral naložbeni načrt, ki je bil del načrta prestrukturiranja, ki julija 1999 ni več zadostoval za obnovitev dolgoročne sposobnosti preživetja podjetja HSY. V

zvezi s pogojem (iii) „Pomoč, sorazmerna s stroški in koristmi prestrukturiranja“ se je Komisija v odločbi N 401/1997 že odločila, da bi državna pomoč lahko znašala največ 50 % naložbenih stroškov, medtem ko bi se preostalih 50 % financiralo s sredstvi, ki bi jih zagotovili delničarji, ter bančnimi posojili, pridobljenimi po tržnih pogojih. Zaradi tega ni bilo mogoče v korist naložbenega načrta dodeliti nobene dodatne pomoči, sicer bi se kršila zgoraj navedena 50-odstotna meja, Komisija pa te pomoči ne bi mogla oceniti kot pomoči, ki je sorazmerna „s stroški in koristmi prestrukturiranja“.

(135) Na podlagi zgoraj navedenega Komisija meni, da posojilo pomeni nezakonito in nezdružljivo pomoč, ki jo je treba povrniti. Ker po 30. juniju 1999 podjetje HSY na trgu ni moglo dobiti nobenega posojila, je treba povrniti celoten znesek posojila. To pa ni dovolj za obnovev položaja, ki bi prevladoval brez pomoči, saj je podjetje HSY več let koristilo posojilo, ki ga brez posega države ne bi pridobilo. Da bi se ta prednost povrnila, Komisija v skladu s sklepom iz oddelka 3.1 te odločbe ugotavlja, da je treba za vsako leto od izplačila posojila podjetju HSY do njegove povrnitve povrniti razliko⁽⁸⁵⁾ med obrestno mero za posojilo ter referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk.

(136) Komisija ugotavlja, da je marca 2002 država večinski delež v banki ETVA prodala banki Piraeus Bank. Banka ETVA torej zadnji dve leti trajanja posojila, ki je bilo povrnjeno leta 2004, ni bila več v lasti države. Zato se je mogoče vprašati (v zvezi s tem posojilom ter v zvezi z drugimi posojili in poroštvu, ki jih je banka ETVA odobrila pred marcem 2002 ter ki so trajala še po marcu 2002), ali bi bilo treba del pomoči, ki se nanaša na obdobje po marcu 2002, povrniti banki ETVA in ne državi. V odgovor na to vprašanje Komisija opozarja, da se v primeru, ko država odobri posojilo z obrestno mero, ki je nižja od tržne obrestne mere, pomoč odobri v času sklenitve posojila, tudi če se prednost realizira samo na dan plačila vsake obrestne mere, ko posojilojemalec plača nižjo obrestno mero⁽⁸⁶⁾. Na enak način se tržna vrednost posojila, katerega obrestna mera težav posojilojemalca ne odraža na ustrezen način, zmanjša takoj⁽⁸⁷⁾ po podpisu posojilne pogodbe (tj. ne pozneje, ko posojilojemalec plača obrestno mero, ki je nižja od tržne obrestne mere). Vrednot banke je tako odvisna od vrednosti njenih sredstev in predvsem portfelja obstoječih posojil. Zato je odobritev posojil pod pogoji, ki so nezdružljivi s trgov, zmanjšala vrednost banke ETVA s tem pa tudi ceno, ki je bila pozneje plačana državi za delnice banke ETVA⁽⁸⁸⁾. To kaže, da je država tista, ki je podprla stroške teh ukrepov pomoči, vključno s tistimi, ki so nastali pri izvajanju ukrepov po marcu 2002.

4.4 Posojilo v višini 13,75 milijarde GRD (ukrep P4), odobreno leta 2002

4.4.1 Opis ukrepa

- (137) Posojilna pogodba med banko ETVA in podjetjem HSY je bila sklenjena 31. maja 2002. Znesek posojila je bil 13,75 milijona EUR za dobo 2 let in z obrestno mero EURIBOR, povečano za 125 bazičnih točk. Posojilo naj bi se uporabilo kot predujem za drugi in tretji obrok naložbene pomoči. Zavarovano je bilo s prenosom drugega in tretjega obroka naložbene pomoči ⁽⁸⁹⁾.

4.4.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (138) Komisija v odločbi o sprožitvi postopka navaja, da bi državno poroštvo lahko pomenilo državno pomoč, katere združljivost je dvomljiva. Poleg tega, če bi se izkazalo, da je bilo to posojilo zavarovano z državnim poroštvom, bi lahko to pomenilo kršitev odločbe N 401/1997, v kateri je navedeno, da je treba za namen financiranja naložbenega programa bančna posojila pridobiti po običajnih tržnih pogojih brez državnih poroštev.

4.4.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (139) Pripombe podjetja Elefsis v zvezi s tem ukrepom so podobne pripombam v zvezi z ukrepom P3.

4.4.4 Pripombe Grčije

- (140) Grški organi trdijo, da je bilo to posojilo odobreno po tržnih pogojih. Zlasti je obrestna mera podobna obrestni meri nekaterih posojil, ki jih je v tem obdobju banka ETVA odobrila drugim podjetjem. Podjetje HSY bi lahko pridobilo posojilo pri vsaki drugi banki, vendar je dalo prednost banki ETVA, kar je bilo razumljivo, saj je bila banka ETVA njegova delničarka. Poleg tega je zavarovanje v obliki prenosa terjatev drugega in tretjega obroka naložbene pomoči predstavljala zavarovanje, ki bi bilo sprejemljivo za katero koli banko. Na koncu ni bilo podjetju HSY izplačano nobeno posojilo, zato to ne more pomeniti pomoči za podjetje HSY. Poleg tega dejstvo, da banka ETVA ni odobrila izplačila posojila, ko je ugotovila, da je bilo izplačilo naložbene pomoči zaradi postopkovnih razlogov „zamrznjeno“ in da je izplačilo pomoči negotovo, kaže, da je banka ETVA ravnala tako, kot bi ravnala vsaka druga banka.

4.4.5 Ocena

4.4.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (141) Komisija je v oceni ukrepov P2 že ugotovila, da ukrep P4 ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe. Zato ga je treba oceniti na podlagi pravil o državni pomoči.

4.4.5.2 Obstoj pomoči

- (142) Prvič, Komisija ugotavlja, da je posojilo odobrila banka ETVA in da ni bilo zavarovano z državnim poroštvom.
- (143) Komisija ugotavlja, da podjetje HSY ni nikoli prejelo nobenega denarja iz naslova posojilne pogodbe saj banka ETVA izplačila posojila podjetju HSY ni odobrila. Podjetju HSY torej ni bila dana nikakršna prednost, zato lahko Komisija takoj zaključi, da ukrep ne pomeni pomoči.
- (144) Naslednja dva elementa, ki se nanašata na ukrep P4, pa lahko kljub temu, da za oceno ukrepa P4 nista pomembna, zbudjata sum v zvezi z verodostojnostjo ocene drugih ukrepov. Komisija ju bo zato analizirala.
- (145) Prvič, Grčija trdi, da dejstvo, da se je banka ETVA zaradi tveganja, da naložbena pomoč ne bo izplačana, odločila, da podjetju HSY posojila ne izplača, kaže, da je ravnala kot vsak običajen zasebni posojilodajalec in podjetju HSY ni nudila ugodnejše obravnave. Komisija ugotavlja, da Grčija v svoji trditvi ne upošteva dejstva, da je banka ETVA v času, ko je zavrnila zahtevo za izplačilo posojila, bila že pod nadzorom banke Piraeus Bank in ne več pod nadzorom države. Zato zavrnitve izplačila posojila ne moremo razumeti kot ravnanje, ki je bilo za banko ETVA značilno, ko je bila še pod nadzorom države. To pa tudi potrjuje, da bi se zasebna banka odobravitvi posojila podjetju HSY izognila.
- (146) Drugič, Komisija ugotavlja, da ima ukrep P4 enako vrsto zavarovanja kot ukrep P3. Ukrep P4 je bil podpisan, ko je banka Piraeus Bank že prevzela nadzor nad banko ETVA. Vendar pa iz tega ni razvidno, da je bil ukrep P3 za zasebno banko dejansko spremenljiv. Ta dva položaja nista primerljiva iz več razlogov. Komisija na primer ugotavlja, da se je v času podpisa pogodbe o posojilu dne 31. maja 2002 že vedelo, zagotovo pa je to vedela banka ETVA, ki je bila do tega datuma delničarka podjetja HSY, da je bilo plačilo naložbene pomoči „zamrznjeno“ iz upravnih razlogov ⁽⁹⁰⁾. Zato bi banka ETVA že v času podpisa pogodbe na dan 31. maja 2002 lahko odklonila izplačilo posojila ⁽⁹¹⁾. Vedela je namreč, da to lahko stori. To se razlikuje od položaja, v katerem je bila banka ETVA v času podpisa posojilne pogodbe, torej julija 1999. Druga razlika glede na ukrep P3 je, da sta v času podpisa posojilne pogodbe 31. maja 2002 dve mednarodni podjetji zaključili prevzem podjetja HSY in sta nameravali vanj vlagati. Prevzem je povečal možnosti za preživetje podjetja. Takšnega prevzema julija 1999 ni bilo mogoče predvideti.

4.5 Zloraba 54 milijard GRD (160 milijonov EUR) pomoči, ki je bila odobrena leta 1997 (ukrep E7)

4.5.1 Opis ukrepa

- (147) Komisija je 15. julija 1997 poleg odločbe N 401/97 o odobritvi naložbene pomoči sprejela tudi odločbo C 10/94. S slednjo se je zaključil postopek na podlagi člena 88(2) z odpisom dolga v višini 54 milijard GRD (160 milijonov EUR), ki je bil odobren na podlagi Uredbe (ES) št. 1013/97 in ki se je ujemal z dolgovi v zvezi s civilnimi dejavnostmi ladjedelnice. Odpis dolgov, povezanih z vojaškimi dejavnostmi ladjedelnice, do katerega je prišlo v istem času, ni bil ocenjen na podlagi pravil o državni pomoči.

4.5.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (148) Komisija v odločitvi o podaljšanju izraža sum, da sta bila pogoja iz odločbe C 10/94 kršena. Prvič, odobritev odpisa dolga je bila odvisna od izvajanja načrta za prestrukturiranje, v katerem je naložbeni načrt predstavljal enega izmed dveh stebrov. Kot je pojasnila v odločbi o sprožitvi postopka (glej opis ukrepa P1), Komisija dvomi, da je bil ta naložbeni načrt pravilno izvršen. Drugič, odločba C 10/94 prepoveduje odobritev dodatne pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja. Komisija ugotavlja, da različni ukrepi, vključeni v odločbi o podaljšanju postopka, očitno pomenijo dodatno pomoč za prestrukturiranje. Zato je mogoče sklepati, da je bil ta pogoj kršen.

4.5.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (149) Podjetje Elefsis trdi, da je na podlagi kršitev dveh pogojev iz odločbe o podaljšanju postopka mogoče upravičeno sklepati, da je bila pomoč zlorabljena. Poleg tega podjetje Elefsis trdi, da privatizacija leta 1995 ni bila nikoli prava privatizacija. Zlasti zaposleni kot delničarji niso nikoli prevzeli nikakršnega finančnega tveganja, saj so plačali samo majhen del zneska, ki bi ga sicer morali plačati, ker je zneske, ki so jih dejansko plačali, država v celoti povrnila v času privatizacije v letih 2001–2002. Komisija bi morala dejstvo, da do prave privatizacije, ki je bila pogoj za odpis, ni prišlo, razumeti kot dodatno kršitev odločbe C 10/94.

4.5.4 Pripombe Grčije

- (150) V svojih pripombah v zvezi z odločbo o podaljšanju postopka Grčija in podjetje HSY⁽²⁾ trdita, da prepoved

dodatne pomoči za prestrukturiranje pomeni, da je vsaka nova pomoč nezakonita. Kršenje te prepovedi ne pomeni, da je pomoč, odobrena na podlagi odločbe C 10/94, nezdržljiva. Grčija poleg tega poudarja, da odločba prepoveduje dodatno „pomoč za tekoče poslovanje“ (kot je opredeljeno v členu 5 Direktive 90/684/ES) za namene prestrukturiranja. Zato nasprotuje trditvi, da po letu 1997 podjetje HSY ne bi moglo dobiti nikakršne pomoči za prestrukturiranje.

- (151) Kar zadeva naložbeni načrt, Grčija in podjetje HSY trdita, da odločba C 10/94 ni vsebovala pogoja v zvezi z izvajanjem naložbenega načrta. Še več, takšnega pogoja ne bi mogla vsebovati, saj ga ne vsebujeta niti Direktiva 90/684/EGS niti Uredba (ES) št. 1013/97, ki tvorita pravno podlago zanjo. Edini pogoj je bil delna privatizacija podjetja HSY in predložitev (tj. ne izvajanje) naložbenega načrta.

4.5.5 Ocena

4.5.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (152) Člen 296 se ne uporablja za ta ukrep, saj zadeva odpis dolgov, ki so povezani izključno s civilnimi dejavnostmi ladjedelnice. Poleg tega odločba C 10/94 temelji na pravilih o državni pomoči in ne na členu 296 Pogodbe.

4.5.5.2 Izvajanje naložbenega načrta

- (153) Kar zadeva izvajanje naložbenega načrta, Komisija meni, da je bil to pogoj, določen v odločbi C 10/94. V predzadnjem odstavku je dejansko navedeno: „Naložbeni načrt se še ni začel [...]. Ko bo izvršen, bi se moralo končati tekoče prestrukturiranje, ladjedelnica pa bi morala obnoviti sposobnost preživetja“. V predzadnjem odstavku Komisija opozarja na prepoved dodatne pomoči za prestrukturiranje. V zadnjem odstavku pa je navedeno: „Glede na zgoraj navedeno se je Komisija odločila, da postopek v skladu s členom 93(2) zaključi tako, da odobri pomoč na podlagi pogojev, navedenih v dopisu. Če Komisija ugotovi, da kateri koli izmed teh pogojev ni bil upoštevan, lahko zahteva ukinitve in/ali povrnitev pomoči“. Dejstvo, da je Komisija uporabila besedo

„pogoj“ v množini, pomeni, da je moral ob prepovedi dodatne pomoči za prestrukturiranje obstajati vsaj še en pogoj. Na podlagi strukture in vsebine odločbe se lahko zaključí, da je bil ta pogoj izvajanje naložbenega načrta. Komisija je že opravila podrobno oceno izvajanja naložbenega načrta, ko je analizirala ukrep P1. Komisija je ugotovila, da podjetje HSY naložbenega načrta ni izvedlo v ustreznem obdobju. 31. decembra 2001 – po podaljšanju roka za izvedbo naložbenega načrta – je podjetje HSY izvršilo samo 63 % načrta. Komisija torej sklepa, da ta pogoj ni bil izpolnjen.

- (154) Grčija trdi, da izvajanje naložbenega načrta ni pogoj, ki je določen v Uredbi (ES) št. 1013/97, ki tvori pravno podlago za odločbo C 10/94. Komisija opozarja, da je bila pomoč odobrena z odločbo C 10/94. Zato je treba pogoje, določene v navedeni odločbi, upoštevati. Če je Grčija menila, da pogoji iz odločbe C 10/94 niso bili v skladu s pogoji iz Uredbe (ES) št. 1013/97, bi morala odločbo C 10/97 izpodbijati. Vendar pa tega v roku, ki ga določa člen 230 Pogodbe, ni storila. V dopolnilo temu Komisija opozarja, da je Uredba (ES) št. 1013/97 samo sprememba Direktive 90/684/EGS in da je njen namen povečati znesek pomoči, ki ga je mogoče odobriti trem skupinam ladjedelnic. V zvezi s podjetjem HSY je v Uredbi (ES) št. 1013/97 navedeno, da „Za to ladjedelnico veljajo vse druge določbe Direktive 90/684/EGS“. Komisija opozarja, da se na podlagi Direktive 90/684/EGS grškim ladjedelnicam pomoč odobri, če je namenjena za „finančno prestrukturiranje ladjedelnic v povezavi s sistemskim in posebnim programom prestrukturiranja, ki se nanaša na prodajo ladjedelnic“. To pomeni, da Svet ni mogel biti zadovoljen zgolj s predložitvijo načrta prestrukturiranja, temveč je bilo treba načrt dejansko tudi izvršiti. Kako bi bilo sploh mogoče dodeliti pomoč „v povezavi s sistemskim in posebnim programom prestrukturiranja“, če se ta program ne bi izvajal?

- (155) Ker ta pogoj ni bil izpolnjen, je bila pomoč zlorabljen in jo je treba v skladu z zadnjim odstavkom odločbe C 10/94 povrniti.

4.5.5.3 Prepoved „nadaljnje pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja“

- (156) V predzadnjem odstavku odločbe C 10/94 je navedeno, da „Komisija opozarja, da je Svet sprejel Uredbo 1013/97

pod pogojem, da se ladjedelnicam, ki jih ta uredba zajema, ne bo odobrila nikakršna dodatna pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja. V skladu s tem se tej ladjedelnici v prihodnosti ne sme odobriti nobena tovrstna pomoč za prestrukturiranje.“ Stranke v tem postopku se ne strinjajo o tolmačenju tega pogoja. Po mnenju Grčije in podjetja HSY to pomeni, da bi vsaka pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja, ki bi bila odobrena po sprejemu odločbe, avtomatično veljala za nezdržljivo in bi jo bilo treba povrniti. Po mnenju podjetja Elefsis ta pogoj pomeni, da bi odobritev pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja po sprejemu odločbe pomenila zlorabo pomoči, odobrene z odločbo C 10/94, zaradi česar bi bilo treba poleg pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja povrniti tudi pomoč, ki je bila odobrena z odločbo C 10/94.

- (157) Komisija ugotavlja, da se s prepovedjo nadaljnje pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja želi preprečiti kopičenje pomoči nad ravnjo, ki je določena v odločbi. Komisija meni, da je ta cilj izpolnjen, če se povrne katera koli dodatna pomoč za tekoče poslovanje, ki je bila odobrena po sprejemu odločbe C 10/94. S povrnitvijo dodatne pomoči se izhodiščni položaj dejansko obnovi, s čimer se lahko prepreči kopičenje pomoči nad ravnjo, določeno v odločbi C 10/94. Komisija zato ugotavlja, da dodelitev dodatne pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja po sprejetju odločbe C 10/94 ne pomeni obveznosti povrnitve pomoči, odobrene z odločbo C 10/94, v kolikor se dodatna pomoč povrne v celoti.

- (158) Komisija meni, da za ugotovitev, ali je treba pomoč, odobreno z odločitvijo C 10/94 povrniti, ni treba ugotavljati, kateri izmed ukrepov pomoči, ki so bili nezakonito izvršeni po sprejemu odločbe C 10/94, pomeni „pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja“. V tej določbi Komisija namreč ugotavlja, da je treba povrniti vse ukrepe pomoči, ki so bili nezakonito izvršeni po sprejetju odločbe C 10/94. Na podlagi tega je treba torej povrniti vsak ukrep, ki bi lahko pomenil dodatno pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja. S tem se bo obnovil izhodiščni položaj in mogoče se bo izogniti morebitnemu kopičenju pomoči za prestrukturiranje. Zato je treba upoštevati cilj pogoja, določenega v odločbi C 10/94.

4.5.5.4 Neplačilo nakupne cene

- (159) Med temeljito analizo primera, ki je potekala v času preiskovalnega postopka, je Komisija odkrila dodatno kršitev odločbe C 10/94: v vsem času, v katerem so zaposleni – kot lastniki 49-odstotnega deleža podjetja HSY – sodelovali pri vodenju podjetja HSY, niso nikoli plačali nakupne cene, ki bi jo morali plačati na podlagi pogodbe o delni privatizaciji iz septembra 1995.
- (160) Za razumevanje te kršitve odločbe C 10/94 je treba najprej analizirati besedilo te odločbe in pravnih aktov, na katerih temelji.
- (161) V uvodni izjavi k Direktivi 90/684/EGS je navedeno: „Ob upoštevanju, da je kratkoročno finančno prestrukturiranje ladjedelniške industrije v Grčiji potrebno, da bi se javnim lastnikom omogočilo, da obnovijo svojo konkurenčnost z odprodajo novim lastnikom“. Na tej podlagi je v členu 10 direktive navedeno: „2. V letu 1991 se pomoč za tekoče poslovanje za gradnjo, predelavo in popravilo ladij, ki ni bila povezana z novimi pogodbami, lahko šteje za združljivo s skupnim trgov, če je bila dodeljena za finančno prestrukturiranje ladjedelnic v povezavi s programom sistemskega in posebnega prestrukturiranja, ki se nanaša na odprodajo ladjedelnic. 3. Ne glede na obveznost prodaje ladjedelnic, kot je določeno v odstavku 2, bo grška vlada lahko obdržala 51-odstotni večinski delež v eni izmed ladjedelnic, če je to upravičeno z obrambnimi interesi“. Komisija ugotavlja, da so v direktivi uporabljene besede „odprodajo novim lastnikom“ in ne „dajo“ novim lastnikom. Od novih lastnikov se je torej pričakovalo, da bodo za lastništvo ladjedelnic plačali. Lastništva se ne more dati zastoj. Stavek „da obnovijo svojo konkurenčnost z odprodajo novim lastnikom“ pojasnjuje namen tega pogoja. Ladjedelnice v času, ko so bile v lasti države, niso sprejele potrebnih ukrepov za obnovo svoje konkurenčnosti. Zaradi tega so ves čas potrebovale državno pomoč. Da bi popravil ta položaj, ki je bil na podlagi člena 87 Pogodbe nesprejemljiv, je Svet še zadnjič odobril pomoč (tj. pomoč je bilo mogoče odobriti leta 1991), vendar je določil, da je treba ladjedelnice prodati novim lastnikom. Novi lastniki naj bi sprejeli ukrepe, potrebne za obnovo konkurenčnosti, tako da ladjedelnice ne bodo več potrebovale pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja⁽⁹³⁾.
- (162) Kot je navedeno v oddelku 2 „Prejšnje odločbe Komisije in Sveta“ te odločbe, je Komisija julija 1995 sprejela negativno odločitev v postopku C 10/94, ker podjetje HSY še ni bilo prodano, kot je zahtevala Direktiva 90/684/EGS. Grčija je prosila za odložitev navedene odločbe, saj je trdila, da bo do prodaje prišlo kmalu. Grčija je nato sama predložila pogodbo, sklenjeno septembra 1995, ki se je nanašala na prodajo ladjedelnice. Na tej podlagi je Komisija svojo negativno odločitev preklicala.
- (163) V uvodni izjavi k Uredbi (ES) št. 1013/97 je navedeno: „Ob upoštevanju, da je kljub prizadevanjem grške vlade, da vse državne ladjedelnice privatizira do marca 1993, je bilo podjetje Hellenic Shipyards prodano šele septembra 1995 zadrugi njenih delavcev, pri čemer je država ohranila 51-odstotno večinsko lastništvo iz obrambnih interesov; ob upoštevanju, da je za finančno sposobnost poslovanja in prestrukturiranja podjetja Hellenic Shipyards potrebna pomoč, ki podjetju omogoča, da odpiše dolgove, ki so se nakopičili pred odloženo privatizacijo“. V členu 1(3) Uredbe (ES) št. 1013/97 je navedeno: „Pomoč v drahmah v obliki odpisa dolga podjetja ‚Hellenic Shipyards‘ do 54 525 milijonov DR, ki ustreza dolgovom, povezanim s civilnimi dejavnostmi ladjedelnice, ki je obstajal dne 31. decembra 1991 in z obračunanimi obrestnimi merami in kaznimi do 31. januarja 1996, se lahko šteje za združljivo s skupnim trgov. Vse ostale določbe Direktive 90/684/EGS se uporabljajo za to ladjedelnico.“ Uredba (ES) št. 1013/97 je bila torej sprejeta zato, ker je podjetje HSY za namen preživetja potrebovalo večjo pomoč, kot je bila odobrena na podlagi člena 10 Direktive 90/684/EGS. Natančneje: s prejšnjo uredbo se je odobril odpis obrestnih mer in kazni, povezanih z dolgi, ki so obstajale dne 31. decembra 1991 in ki so bile obračunane po tem datumu. Uredba (ES) št. 1013/97 se je uporabljala do 31. decembra 1998. Komisija ugotavlja, da je Svet v zvezi s podjetjem HSY ponovno uporabil besedi „prodati“ in „privatizacija“. Svet je odobril pomoč, ker je menil, da je bila septembra 1995 sklenjena veljavna prodajna pogodba v skladu s pogoji iz Direktive 90/684/EGS. Z drugimi besedami, prodaje ladjedelnice ni bilo več treba postavljati kot pogoj, saj je veljavna prodajna pogodba že obstajala.
- (164) Odločba C 10/94 na začetku opozarja, da člen 10 Direktive 90/684/EGS zahteva prodajo ladjedelnice. V odločbi C 10/94 je nato navedeno, da je bil ta pogoj izpolnjen saj je bilo „49 % delnic ladjedelnice [...] prodanih 18. septembra 1995 zadrugi delavcev ladjedelnice.“ Ker pa je znesek pomoči višji od zneska, ki je odobren z Direktivo 90/684/EGS, „Komisija ni mogla dati odobritve na temelju določb 7. direktive“, ki je bila torej spremenjena z Uredbo (ES) št. 1013/97, da bi se znesek

pomoči, ki bi se lahko odobrili podjetju HSY, povečal. Ker so bili pogoji iz slednje uredbe in pogoji iz Direktive 90/684/EGS izpolnjeni, je bila pomoč na podlagi odločbe C 10/94 odobrena. Komisija ugotavlja, da je bila v odločbi C 10/94 ponovno uporabljena beseda „prodati“, zato meni, da pogodba med banko ETVA in zaposlenimi v zvezi s prodajo 49 % delnic podjetja HSY pomeni veljavno prodajo. Komisija poudarja, da je izvod prodajne pogodbe prejela še pred sprejemom odločbe C 10/94 in da je zato bila z njeno vsebino seznanjena. Komisija ugotavlja, da v času sprejema odločbe C 10/94 ni imela nikakršnega razloga, da bi zahtevala prodajo podjetja HSY (tj. da bi to opredelila kot izrecen pogoj, ki naj bi bil v prihodnosti izpolnjen), saj je bila veljavna prodajna pogodba že podpisana septembra 1995.

(165) Vendar Komisija opozarja, da je pogodba iz septembra 1995 vsebovala neobičajne določbe v zvezi s plačilom nakupne cene: nakupne cene v višini 8,1 milijarde GRD (24 milijonov EUR) zaposleni ne bi plačali takoj, temveč bi jo plačali v 13 letnih obrokih po dvehletnem obdobju odloga, torej v času od leta 1998 do leta 2010. Kljub temu bi se lastništvo delnic takoj preneslo na zaposlene. Dokler zaposleni ne bi plačali nakupne cene, bi banka ETVA ohranila zastavno pravico na delnice. Da bi podjetje HSY financiralo plačilo letnih obrokov banki ETVA, bi zadržalo del mesečnih plač in dodatkov zaposlenih. V mesecih po septembru 1995 je bila sklenjena pogodba med banko ETVA, podjetjem HSY, združenjem zaposlenih in vsakim posameznim zaposlenim v podjetju HSY (pogodbo iz septembra 1995 sta sklenili banka ETVA in združenje zaposlenih). S to pogodbo se je vsak zaposleni strinjal, da bo kupil določeno število delnic v skladu s pogoji iz pogodbe iz septembra 1995. V teh pogodbah je ponovno zapisano, da bo podjetje HSY zadržalo del mesečnih plač in velikonočnih ter božičnih dodatkov, da bi lahko financiralo letne obroke. Komisija zdaj ugotavlja, da zaposleni niso nikoli plačali letnih obrokov.

(166) To pomeni, da jih niso plačali, ko so kot lastniki 49 % delnic sodelovali pri vodenju ladjedelnice. Prvi trije obroki, določeni v pogodbi iz septembra 1995 – obroki, ki bi morali biti plačani leta 1998, 1999 in 2000 – niso bili plačani. Leta 2001 so v okviru privatizacije podjetja HSY zaposleni in banka ETVA sklenili pogodbo, s katero so se zaposleni odpovedali svoji zahtevi do 49 % prihodka od prodaje delnic podjetja HSY konzorciju HDW/Ferrostaal. V zameno se je banka ETVA odpovedala svoji zahtevi do zaposlenih v zvezi s plačilom nakupne cene v višini 49 % delnic podjetja HSY, ki bi jo zaposleni morali plačati v skladu s pogodbo iz septembra 1995. To pomeni, da se zaposleni kot lastniki niso

nikoli finančno izpostavili uspehu ali neuspehu prestrukturiranja.

(167) Komisija je Grčiji in podjetju HSY pojasnila, da neplačilo nakupne cene s strani zaposlenih razume kot zlorabo odločbe C 10/94, saj to pomeni, da ni prišlo do delne privatizacije, katere namen je bila obnovitev konkurenčnosti ladjedelnice.

(168) Grčija in podjetje HSY te ugotovitve izpodbijata. Med drugim ponujata naslednje tri dokaze, da bi odpravila sume Komisije.

(169) Prvič, Grčija trdi, da je privatizacija „resnična“ in „prava“. Grška vlada zlasti poudarja naslednje: „Zaposleni so v skladu z določbami grške zakonodaje postali delničarji. Vpisani so bili v Knjigo delničarjev podjetja in so pridobili vse pripadajoče pravice kot delničarji, vključno s pravico do udeležbe v glasovanju na generalnih sejah, s tem pa so lahko izvajali nadzor in vplivali na vsakodnevno upravljanje ladjedelnic. Poleg tega je pridobitev delnic pomenila tveganje, da bodo delnice izgubile na svoji vrednosti“. „Zaposleni so uveljavljali svoje predkupne pravice, ki jih določajo ustrezni zakoni, in bili udeleženi v povečanju delniškega kapitala, sorazmerno njihovem deležu v delniškem kapitalu, tako da je bil v ladjedelnice vložen zasebni kapital“⁽⁹⁴⁾.

(170) Drugič, Grčija trdi, da plačilo nakupne cene ni bilo pogoj, ki bi bil določen v odločbi C 10/94, in tudi če bi bil, ga je Komisija razumela kot že izpolnjenega. Grčija zlasti opozarja, da je „Komisija [...] v svoji odločbi z dne 31. oktobra 1995 navedla, da bo v okviru postopka, ki ga je sprožila, še naprej pregledovala vse ukrepe grške vlade v zvezi z izvajanjem sporazuma o prenosu 49 % delnic na sindikat zaposlenih, kakor tudi njeno vsebino, preden bo sprejela končno odločitev o odobritvi odpisa dolga. Z ustreznim ukrepanjem je leta 1997 sprejela končno pozitivno odločitev, s katero je dolg odpisala, pri tem pa privatizacije ni navedla kot pogoj. Z drugimi besedami, Komisija je že leta 1997 pregledala vsebino sporazuma in ugotovila, da je bila privatizacija izvršena še pred odobritvijo odpisa dolga“⁽⁹⁵⁾.

(171) Tretjič, Grčija trdi, da je banka ETVA pravilno uporabila prodajno pogodbo. Zaposleni, ki so že morali biti udeleženi pri treh dokapitalizacijah za namene financiranja naložbenega načrta⁽⁹⁶⁾, so dejansko „imeli težave pri izpolnjevanju svoje obveznosti, da plačajo ceno delnic. Banka ETVA ni uporabila sodnih prepovedi za izterjavo zneska, ki ga je dolgovalo vseh 2 000 delavcev, ker, realno gledano, ni bilo nikakršne možnosti, da bi bila takšna tožba uspešna [...]. Namesto da bi svoje terjatve zahtevala z zapletenim, dolgotrajnim, dragim in na koncu še neuspešnim sodnim postopkom, [...] je banka ETVA uveljavila zastavno pravico na neplačanih delnicah in tako izterjala znesek iz prihodkov od prodaje delnic zaposlenih, s čimer so zadevni prihodki pokrili zadevni dolg“⁽⁹⁷⁾. Z drugimi besedami, ker je v okviru privatizacije podjetja HSY v letih 2001-2002 banka ETVA od konzorcija HDW/Ferrostaal prejela 100 % prodajne cene – namesto 51 % – Grčija trdi, „da lahko to pomeni, da je bila cena izplačana. Očitno je, da je bila s poplačilom cene delnic delavcev prek prodaje izpolnjena zahteva banke ETVA, da se ji cena izplača [...]. [...] neplačilo odkupne cene ni več problem“⁽⁹⁸⁾. Poleg tega ni mogoče zanikati, da prodaja konzorciju HDW/Ferrostaal pomeni resnično privatizacijo.

ugotovljeno, da je bil pogoj iz člena 10 Direktive 90/684/EGS, s katerim se zahteva prodaja ladjedelnice, izpolnjen, saj so bile delnice podjetja HSY prodane zaposlenim na podlagi pogodbe iz septembra 1995. Kot je bilo že navedeno, je bil namen tega pogoja prenesti lastništvo na lastnike, ki bi s ciljem čim večjega povečanja vrednosti njihove naložbe sprejeli potrebne ukrepe za obnovev konkurenčnosti ladjedelnice. V tem okviru je Komisija pogodbo iz septembra 1995 sprejela kot veljavno prodajno pogodbo, saj je vsebovala pogodbeno obveznost, v skladu s katero naj bi zaposleni plačali 24 milijonov EUR za 49-odstotni delež v podjetju HSY. Ta cena je pomenila, da bodo zaposleni pri sodelovanju v vodenju ladjedelnice poskrbeli za ohranitev in povečanje vrednosti svoje naložbe⁽⁹⁹⁾. Zdaj se zdi, da banka ETVA, ki je bila pod nadzorom države, ni nikoli resno poskušala izterjati obrokov nakupne cene, ki bi jih v skladu s pogodbo iz septembra 1995 zaposleni morali plačati v letih 1998, 1999 in 2000. Banka ETVA je imela več možnosti, da se ji nakupna cena izplača. Banka ETVA je namreč nadzorovala podjetje HSY, ki je imelo zakonsko pravico, da zbere zneske iz plač in dodatkov zaposlenih⁽¹⁰⁰⁾. Poleg tega sta imeli podjetje HSY in združenje zaposlenih tudi pogodbene obveznosti do banke ETVA z individualnimi sporazumi, ki so jih po septembru 1995 podpisali vsi delavci. Banka ETVA bi zato lahko tožila podjetje HSY in združenje zaposlenih, ne pa tudi posameznih zaposlenih, kot trdijo grški organi. Komisija zato sklepa, da grški organi od zaposlenih zavestno niso zahtevali poplačila letnih obrokov. S takšnim ravnanjem je Grčija pokazala, da od zaposlenih ni nameravala izterjati nakupne cene. To je v veliki meri spremenilo položaj, v katerem so se znašli zaposleni. Namesto da bi plačali nakupno ceno, zaposlenim ni bilo treba tvegati tega zneska lastnega denarja. To pomeni da so pri sodelovanju v vodenju ladjedelnice pripisali manj pomena ohranitvi in povečanju vrednosti delnic in povrnitvi finančne sposobnosti preživetja (več pa ohranitvi delovnih mest in delovnih pogojev). Ker niso plačevali nakupne cene, je bilo poleg tega mogoče pričakovati, da bo banka ETVA srednjeročno ali dolgoročno uveljavila svojo zastavno pravico na delnice, zaradi česar zaposleni enostavno ne bi več imeli svojega deleža v ladjedelnici. Na podlagi tega Komisija ne more razumeti, kako bi lahko zaposleni bili zainteresirani za ohranitev in povečanje vrednosti podjetja HSY in sprejem potrebnih ukrepov za obnovev njegove konkurenčnosti. Komisija zato meni, da je dejstvo, da država ni poskušala pridobiti plačila nakupne cene od zaposlenih pod pogoji iz pogodbe iz septembra 1995, v veliki meri spremenilo položaj zaposlenih v času njihovega sodelovanja v vodenju ladjedelnice. Ker banka ETVA ni izterjala nakupne cene od zaposlenih, sprememba lastništva, ki se je zgodila septembra 1995, ni pomenila prave „prodaje“, s katero naj bi se obnovila konkurenčnost ladjedelnice, kot je bilo zahtevano z Direktivo 90/684/EGS. Ker Grčija ni izterjala nakupne cene od zaposlenih, je zlorabila odločbo C 10/1994. Slednjo je Komisija dejansko sprejela na podlagi legitimne predpostavke, da bo državna banka ETVA izvršila pogodbo iz septembra 1995 in zlasti da bo od zaposlenih v podjetju HSY izterjala nakupno ceno v skladu z natančnimi določbami pogodbe, s čimer bi zagotovila, da bodo novi lastniki imeli finančni interes v podpori ukrepov, potrebnih za obnovev konkurenčnosti in sposobnosti preživetja. Komisija ni mogla pričakovati, da se bo Grčija

(172) Komisija je ugotovila naslednje. Kot je bilo že navedeno, je bilo v odločbi C 10/94 in Uredbi (ES) št. 1013/97

potem, ko je pogodbo iz septembra 1995 predstavila kot pogodbo o prodaji podjetja HSY, zavestno vzdržala izterjave prodajne cene s strani kupca kljub obstoju več pogodbenih in zakonskih določb, ki to izterjavo omogočajo. Komisija meni, da je takšno ravnanje podobno predložitvi netočnih informacij Komisiji in zlorabi pomoči. Pomoč, ki je bila odobrena z odločbo C 10/94, mora podjetje HSY zato povrniti.

- (173) Komisija je ugotovila, da je treba tri dokaze, ki sta jih predložili Grčija in podjetje HSY in ki so bili pravkar povzeti, zavrniti.
- (174) Kar zadeva prvi dokaz - da je bila privatizacija prava in resnična, ker so zaposleni postali lastniki delnic in dobili ustrezen nadzor nad podjetjem HSY - Komisija opaža, da je bil prenos lastništva obvezen, vendar ne zadosten pogoj. Odločba C 10/94 in Uredba (ES) št. 1013/97 dejansko temeljita na dejstvu, da so bile delnice zaposlenim „prodane“ septembra 1995. Z drugimi besedami, temeljita na hipotezi, da bodo zaposleni plačali nakupno ceno v skladu s pogoji iz pogodbe iz septembra 1995. Ne temeljita na dejstvu, da so bile delnice „prenesene“ na zaposlene ali zaposlenim „dane“. Kot je bilo že pojasnjeno, je razumljivo, da sta Komisija in Svet menila, da je plačilo nakupne cene ključnega pomena, saj je zaposlene prisililo, da pripišejo večji pomen vrednosti delnic in da temu ustrezno vodijo ladjedelnico. Ker te cene torej niso bili obvezni plačati, niso bili v položaju, v kakršnem bi bil vlagatelj iz tržnega gospodarstva. Kar zadeva trditev Grčije, da je „pridobitev delnic pomenila tveganje, da bodo delnice izgubile na svoji vrednosti“, Komisija opaža, da so zaposleni kljub nespornemu dejstvu, da so postali formalni lastniki delnic, veliko manj skrbeli za razvoj vrednosti delnic, saj jim zanje ni bilo treba plačati visoke cene (tj. zmanjšanje plač in dodatkov v času 12 mesecev). Ker zaposleni poleg tega niso odplačevali nakupne cene, so morali pričakovati, da bo banka ETVA uveljavila zastavno pravico na delnice, tako da zaposleni ne bi več mogli ostati lastniki teh delnic. Kar pa zadeva trditve Grčije, da so „zaposleni [...] bili udeleženi v povečanju delniškega kapitala, sorazmerno njihovem deležu v delniškem kapitalu, tako da je bil v ladjedelnice vložen zasebni kapital“, Komisija ne nasprotuje dejstvu, da so zaposleni bili udeleženi v dokapitalizaciji (to bo obrazloženo v opisu in oceni ukrepa E10). Vendar Komisija opozarja tudi, da v skladu s pogodbo iz septembra 1995 udeležba v dokapitalizaciji zaposlenim ni dala pravice, da pridobijo kakršne koli nove delnice podjetja HSY. Komisija zato ne more razumeti, kako bi ta udeležba sama lahko spodbudila zaposlene, da vodijo ladjedelnico na način, s katerim bi se ohranila ali povečala vrednost delnic, saj jim udeležba ni prinesla nobenih novih delnic⁽¹⁰¹⁾. Komisija prav tako ne razume, kako bi ta udeležba lahko pomenila „prodajo“ podjetja HSY, saj zaposleni v zameno za svoje naložbe niso pridobili dodatnih delnic. V dopolnilo temu Komisija opozarja, da je bil skupni znesek, ki so ga v času treh dokapitalizacij vložili zaposleni, precej manjši od zneska, ki bi ga morali vložiti, če bi bili udeleženi v teh dokapitalizacijah in če bi hkrati plačali nakupno ceno v skladu s pogoji iz pogodbe iz septembra 1995. Opozoriti je treba, da sta odločba C 10/94 in Uredba (ES) št. 1013/97 temeljili na hipotezi, da se bo pogodba iz septembra 1995 izvršila, tj. da bodo zaposleni plačali nakupno ceno in udeležbo v dokapitalizacijah. Ker je bil znesek, ki so ga morali vložiti zaposleni, precej manjši od zneska, ki ga je Komisija legitimno pričakovala, ko je sprejela odločbo C 10/94 (in ki ga je pričakoval Svet, ko je sprejel Uredbo (ES) št. 1013/97), je bil po mnenju Komisije zato nezadosten, da bi zaposlene spodbudil, da pripišejo več pomena vrednosti delnic in obnovitvi konkurenčnosti podjetja HSY.
- (175) Kar zadeva drugi dokaz, ki ga je navedla Grčija - plačilo nakupne cene ni bilo pogoj, ki bi ga določala odločba C 10/94, in tudi če bi bil, je Komisija po pregledu pogodbe iz septembra 1995 menila, da je bil pogoj že izpolnjen - je Komisija že opozorila, da je bila prodaja ladjedelnice opredeljena kot pogoj v Direktivi 90/684/EGS, ter pojasnila, kaj je bil razlog za določitev tega pogoja. Komisija je prav tako pojasnila, da je julija 1995 sprejela negativno odločitev, ker ladjedelnica še ni bila prodana. Zato je bilo Grčiji takrat jasno, da se Komisija ne bo zadovoljila zgolj s prenosom lastništva na zaposlene, in je septembra 1995 končno podpisala pogodbo samo zato, ker je šlo za pravo prodajo, tj. zaposleni naj bi plačali visoko nakupno ceno in tako imeli pravi finančni interes za obnovo konkurenčnosti. Komisija prav tako opozarja, da je bila Direktiva 90/684/EGS z Uredbo (ES) št. 1013/97 spremenjena samo, kar zadeva znesek pomoči za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja, ki se podjetju HSY lahko odobri. Ker je bila v času sprejetja Uredbe (ES) št. 1013/97 in odločbe C 10/94 pogodba iz septembra 1995 Komisiji in Svetu že predložena, v teh zakonskih aktih pogoj, ki je zadeval prodajo ladjedelnice, ni bil ponovno naveden. Navedeno je samo, da so bile delnice podjetja HSY „prodane“. Na tej podlagi je v odločbi C 10/94 navedeno, da so bili „pogoji iz člena 10 Direktive [...] izpolnjeni“. Z drugimi besedami Komisija v svoji oceni iz odločbe C 10/94 (kakor tudi Svet v svoji oceni iz Uredbe (ES) št. 1013/97) upošteva obstoj

pogodbe iz septembra 1995, ki jo je Grčija predstavila kot prodajno pogodbo in ki predvsem obvezuje zaposlene, da banki ETVA plačajo 24 milijonov EUR za nakup 49-odstotnega deleža podjetja HSY, in ki natančno določa, kako je treba to nakupno ceno izterjati od zaposlenih in izplačati banki ETVA. Ker so bile obveznosti in pravice strank v pogodbi natančno določene, ker je Grčija to pogodbo predstavila kot pogodbo o prodaji podjetja HSY in ker je sama grška vlada sprejela zakon, ki zavezuje zaposlene, da plačajo nakupno ceno banki ETVA (glej opombo 100), Komisija ni imela nikakršnega razloga, da bi dvomila v pravilno izvrševanje pogodbe s strani države. Zlasti Komisija ni mogla pričakovati, da se bo država sama zavestno vzdržala od izterjave nakupne cene od kupca. Komisija je lahko upravičeno menila, da je bilo podjetje HSY prodano, in zato ni bilo potrebe, da bi ponovila, da je treba podjetje HSY prodati.

- (176) Kar zadeva tretji dokaz, ki ga je Grčija navedla, da bi odpravila dvome Komisije – v zvezi s tem, ali je bila pogodba iz septembra 1995 pravilno izvršena – Komisija ugotavlja, da je bilo v pogodbi iz septembra 1995 jasno navedeno, kako se bo nakupna cena plačala. Letni obroki bi se morali začeti plačevati leta 1998, financirali pa naj bi se iz zadržanega dela velikonočnih in božičnih dodatkov, kakor tudi iz dela mesečnih plač. Ker so zaposleni privolili v zmanjšanje svojih prihodnjih plač in dodatkov, ni bilo potrebe, da bi banka ETVA nakupno ceno terjala od vseh zaposlenih: podjetje HSY je lahko neposredno zadržalo del njihove mesečne plače. V teh okoliščinah Komisija ne more razumeti, kako je mogoče neplačilo letnih obrokov upravičiti z dejstvom, da „je bilo delavcem težko izpolniti svojo obveznost in poplačati ceno delnic“. Banka ETVA je samo morala zagotoviti, da je podjetje HSY zadržalo ustrezne zneske iz dodatkov in plač. Banka ETVA je kot večinska lastnica nadzorovala podjetje HSY. Poleg tega bi morale podjetje HSY te zneske zadržati pod pogoji iz pogodb, sklenjenih med banko ETVA, podjetjem HSY, združenjem zaposlenih in vsemi zaposlenimi. Zato bi lahko banka ETVA tožila kar samo podjetje HSY, če slednje ne bi ravnalo v skladu s pogodbenimi pogoji⁽¹⁰²⁾. Komisija zato sklepa, da banka ETVA, ki je bila pod nadzorom države, ni niti poskušala izterjati nakupne cene, kot bi morala storiti na podlagi določb iz prodajne pogodbe iz septembra 1995. Kot je bilo pojasnjeno, to pomeni zlorabo odločbe C 10/94, saj se v njej jasno predpostavlja ustrezno izvrševanje pogodbe. Poleg tega Komisija opozarja, da bi se s tem, če bi bila trditev Grčije, da banka ETVA ni nikakor mogla izterjati nakupne cene od delavcev, resnična, zahtevala tudi povrnitev pomoči, ki je bila odobrena na podlagi odločbe C 10/94. Če je ta trditev točna, potem to dejansko pomeni, da je Grčija Komisijo obvestila o prodajni pogodbi, ki je že v samem začetku ni bilo mogoče izvršiti (tj. država ne more izterjati nakupne cene od kupca)⁽¹⁰³⁾. V tem primeru bi morala Komisija oceniti, da odločba C

10/94 temelji na zavajajočih informacijah Grčije, in slednjo razveljaviti.

- (177) Kar zadeva tretji dokaz, ki ga je navedla Grčija, Komisija prav tako zavrača trditve, da sta uveljavljanje zastavne pravice na neplačane delnice in njihova prodaja v okviru privatizacije v obdobju 2001–2002 podobni izterjavi obrokov od zaposlenih na podlagi pogodbe iz septembra 1995. Prvič, ker banka ETVA ni poskusila izterjati nakupne cene od zaposlenih, zaposleni niso pričakovali, da bodo dejansko morali vložiti ustrezen znesek denarja, in tako niso tvegali, da bi izgubili denar, če bi vrednost delnic padla. Kot je bilo že pojasnjeno, je to v nasprotju z odločbo C 10/94, ki temelji na domnevi, da je bilo podjetje HSY „prodano“, tj. da je zasebni vlagatelj tvegala natančen in visok znesek svojega denarja z nakupom delnic podjetja HSY in da bo zato želel voditi ladjedelnico na tak način, da bi čim bolj povečal vrednost deleža v njej. Drugič, gotovina, ki jo je prejela banka ETVA – in s tem država – je popolnoma drugačna. Z uveljavljanjem zastavne pravice na delnice je banka ETVA podprla 100-odstotno tveganje, povezano z vrednostjo podjetja HSY (in s tem obrnila delno privatizacijo v nasprotno smer). Poleg tega je banka ETVA prejela samo 6,1 milijona EUR, ko je prodala 100 % delnic podjetja HSY konzorciju HDW/Ferrostaal. To pomeni, da je banka ETVA prejela samo 3 milijone EUR od prodaje 49-odstotnega deleža. To je veliko manj, kot bi banka ETVA morala dobiti od zaposlenih v skladu s pogoji iz pogodbe iz septembra 1995, in sicer 24 milijonov EUR, izplačanih v letnih obrokih od decembra 1998 do decembra 2010.
- (178) Vendar Komisija ne nasprotuje trditvi, da se je prava privatizacija izvršila, ko je konzorcij HDW/Ferrostaal pridobil 100-odstotni delež podjetja HSY. Klub temu pa opozarja, da je bila pomoč na podlagi člena 10 Direktive 90/684/EGS odobrena samo v povezavi s prodajo ladjedelnice. Podobno sta tudi Uredba (ES) št. 1013/97 in odločba C 10/94 odobrili pomoč zato, ker je bila ladjedelnica pravkar „prodana“. Zato je bilo treba pomoč odobriti v okviru prodaje ladjedelnice. Ni je bilo mogoče odobriti v zvezi s prodajo, do katere

bi prišlo nekaj let pozneje. Dejstvo, da je bilo podjetje HSY s prodajo konzorciju HDW/Ferrostaal zares privatizirano, dejansko ne spreminja ugotovitve, da je bila odločba C 10/94 zlorabljena. Opozoriti je treba tudi na to, da v času prodaje konzorciju HDW/Ferrostaal tako Direktiva 90/684/EGS kot tudi Uredba (ES) št. 1013/97 že nekaj let nista več veljali. Zato podjetje HSY ne bi moglo dobiti pomoči na podlagi odločbe C 10/94 v okviru privatizacije v obdobju 2001–2002.

- (179) Komisija zato ugotavlja, da z nobenim izmed dokazov, ki jih je navedla Grčija, ni mogoče izpodbiti prejšnje ugotovitve, da je državna banka ETVA s tem, ko ni izterjala nakupne cene od zaposlenih, zlorabila odločbo C 10/94. To je torej poleg neizvajanja naložbenega načrta druga zloraba odločbe C 10/94 in drugi razlog, da se zahteva povrnitev pomoči, ki je bila na podlagi navedene odločbe odobrena.

4.5.5.5 Utemeljitev postopkovne izbire Komisije

- (180) V odločbi o podaljšanju postopka je Komisija izrazila sum, da zaposleni niso plačali nakupne cene za njihov 49-odstotni delež v podjetju HSY. Vendar pa so bili ti sumi izraženi v okviru ocene ukrepa E10 (ali ukrepa 10 v odločbi o podaljšanju postopka). V okviru ocene ukrepa E7 (oziroma ukrepa 7 v odločbi o podaljšanju postopka) niso bili izraženi. Zaradi tega v odločbi o podaljšanju postopka ni navedeno, da bo neplačilo nakupne cene lahko pomenilo zlorabo odločbe C 10/94. Zato se je mogoče vprašati, ali bi morala Komisija v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 659/1999 sprejeti novo odločitev, ki bi že drugič podaljšala uradni preiskovalni postopek, da bi odpravila sume na tej točki. Grčija to zagovarja ⁽¹⁰⁴⁾.

- (181) Komisija meni, da v tem posebnem primeru ni bila obvezna še drugič podaljšati preiskovalnega postopka. Prvič, kot je bilo navedeno, so bili dvomi v zvezi z natančnim dejstvom (tj. plačilom ali neplačilom nakupne cene s strani zaposlenih) izraženi v odločbi o podaljšanju postopka, zato je bila strankam dana možnost, da v zvezi z njimi predložijo svoje pripombe. Drugič, kar zadeva pravno utemeljitev, da bi to dejstvo lahko pomenilo zlorabo ukrepa E7, je Komisija do te ugotovitve prišla

samo v okviru poglobljene analize vseh dejstev in zakonov, ki so se bili prisotni v okviru uradnega preiskovalnega postopka. V tako obsežnem in zapletenem primeru, ki zadeva ukrepe, ki so stari tudi 10 let, bo preiskovalni postopek skoraj avtomatično omogočil Komisiji, da izboljša svojo analizo, saj zagotavlja več informacij o dejstvih in pravnih vprašanjih. Tretjič, Grčija že dalj časa pošilja nejasne informacije v zvezi s plačilom nakupne cene s strani zaposlenih. Še v odgovoru na odločitev o podaljšanju sta Grčija in podjetje HSY trdila, da so zaposleni začeli odplačevati nakupno ceno leta 1998, kot je bilo predvideno v pogodbi iz septembra 1995 ⁽¹⁰⁵⁾. Vendar je Komisija v okviru preiskovalnega postopka zbrala dokaze, da to ni bilo res. Zato je Grčijo in podjetje HSY zaprosila, da te trditve podpreta s trdnimi dokazi ⁽¹⁰⁶⁾. Podjetje HSY in Grčija sta na koncu priznala, da zaposleni letnih obrokov niso odplačali, kot to določa pogodba iz septembra 1995. Ko so bila ustrezna dejstva v zvezi s to zadevo končno pojasnjena, je lahko Komisija ocenila, ali je šlo pri prejšnjih odločbah za zlorabo.

- (182) Komisija poudarja tudi, da je zato, da bi Grčiji in podjetju HSY omogočila učinkovito udeležbo v postopku in da bi se prepričala, da so bile pravice do obrambe spoštovane, Grčiji in podjetju HSY (tj. edinima strankama, ki sta predložili pripombe o ukrepu E10, poleg podjetja Elefsis, ki pa je v svojih pripombah že navedlo, da bi morala Komisija zato, ker nakupna cena ni bila plačana, odrediti povrnitev pomoči, ki je bila odobrena z odločbo C 10/94) dala možnost, da predložita pripombe v zvezi z oceno, da se neplačilo lahko razume kot zloraba odločbe C 10/94 ⁽¹⁰⁷⁾. Tako Grčija kot podjetje HSY sta predložili obširne pripombe ⁽¹⁰⁸⁾.

4.6 Zloraba 29,5 milijona EUR pomoči za zaprtje, ki je bila odobrena leta 2002 (ukrep E8)

4.6.1 Opis ukrepa

- (183) Z odločbo N 513/01 z dne 5. junija 2002 je bila odobrena pomoč v višini 29,5 milijona EUR, s katero naj bi se del zaposlenih v podjetju HSY spodbudil, da bi prostovoljno zapustili ladjedelnico. Komisija je ugotovila, da je pomoč v višini 29,5 milijona EUR ustrezala pomoči za zaprtje v smislu člena 4 Uredbe (ES) št. 1540/98, in je kot veljavno zmanjšanje zmogljivosti sprejela omejitve letne zmogljivosti ladjedelnice pri popravilu ladij v ladjedelnici na 420 000 neposrednih delovnih ur, kar je vključevalo tudi podizvajalce.

4.6.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (184) V odločbi o podaljšanju postopka je Komisija izrazila dvom glede tega, ali je bila ta omejitev spoštovana. Obveznost predložitve dveletnih poročil ni bila izpolnjena. Poleg tega so grški organi na prošnjo, da naj predložijo ustrezne informacije, predložili nejasne podatke.

4.6.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (185) Po besedah podjetja Elefsis sta promet podjetja HSY in število letno popravljenih ladij v ladjedelnici tako visoka, da nista skladna z omejitvijo 420 000 ur.

4.6.4 Pripombe Grčije

- (186) Po besedah Grčije in podjetja HSY se ladjedelnica v veliki meri zateka k podizvajalcem, ki jih je treba razdeliti na

dve kategoriji. Prvi so „podizvajalci podjetja HSY“. Te izbira in plačuje podjetje HSY. Drugi so „izvajalci tretjih strank“. Te izbira lastnik ladje. Ko jih lastnik ladje izbere, se neposredno z njimi dogovori o ceni. Izvajalci tretjih strank plačajo podjetju HSY pristojbino za uporabo objektov ladjedelnice. Po besedah Grčije mora samo prva kategorija upoštevati omejitev iz odločbe N 513/01. Vendar pa podjetje HSY ne ve, koliko ur „podizvajalci podjetja HSY“ opravijo, saj so plačani na osnovi fiksne cene. Grčija zato predlaga metodo približevanja števila ur, ki so jih opravili: najprej se vsota pogodbenih cen, ki se jim izplača, zmanjša za 15 % (obračun dobičkovne marže in nadaljnjih 20 % ⁽¹⁰⁹⁾) (obračun posrednih produktivnih delovnih ur). Dobljeni znesek se nato deli z „letnim stroškom delovnih ur, izpeljanim iz uradnih knjig podjetja HSY“ ⁽¹¹⁰⁾. S to metodo je Grčija izračunala, da je skupno število ur nižje od 420 000 za vsako posamezno leto v obdobju od leta 2002 do leta 2006. Grčija zato sklepa, da je bila omejitev upoštevana. Metoda je povzeta v naslednji preglednici.

	1.1.2002 –31.12.2002	1.1.2003 –30.9.2003	1.10.2003 –30.9.2004	1.10.2004 –30.9.2005	1.10.2005 –31.8.2006
A. Neposredno produktivne delovne ure, ki so jih opravili delavci podjetja HSY	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. Cena, plačana podizvajalcem podjetja HSY (v EUR)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (do 30.6.2006)
C. = B po odbitku dobičkovne marže (15 %) in posrednega dela (20 %)	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. Cena na uro (v EUR) za delavce podjetja HSY	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. Ocena neposrednih produktivnih delovnih ur, ki jih opravijo delavci podizvajalca podjetja HSY (= C deljeno z D)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Skupno število neposrednih produktivnih delovnih ur, ki spadajo v okvir odločbe N 513/01 (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Vsebovano v obveznosti varovanja poslovne skrivnosti.

4.6.5 Ocena

4.6.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (187) Kar zadeva možnost uporabe člena 296 pri tem ukrepu, Komisija opozarja, da je bila ločitev med vojaško in

civilno dejavnostjo že opravljena v odločbi N 513/01, kjer je bilo navedeno, da del državne podpore, ki spada v okvir državne pomoči, znaša 25 %. 29,5 milijona EUR pomoči se je torej v celoti nanašalo na civilne dejavnosti podjetja HSY in se zato lahko oceni na podlagi pravil o državni pomoči.

4.6.5.2 Dokaz zlorabe pomoči

- (188) Komisija je ugotovila, da vsak izmed naslednjih elementov sam zase zadostuje za zaključek, da omejitev, določena v odločbi o odobritvi, ni bila spoštovana in da je bila zato pomoč zlorabljena.
- (189) Prvič, ker je za podjetje HSY veljala omejitev pri številu delovnih ur, bi podjetje HSY moralo vzpostaviti mehanizem za natančen izračun teh ur. Ker podjetje HSY ni vzpostavilo mehanizma za natančen izračun delovnih ur, ki so jih opravili podizvajalci, in ker je s tem preprečilo natančen izračun števila delovnih ur, ki so bile opravljene v ladjedelnici, je zlorabilo odločbo N 513/01. To zlasti drži, ker je bila Grčija tista, ki je predlagala uporabo kazalnika „število delovnih ur“, da bi dokazala, da je podjetje HSY zmanjševalo svojo proizvodno zmogljivost.
- (190) Drugič, Komisija izpodbija trditev Grčije, da za „izvajalce tretjih strank“ omejitev ur ne velja. Grčija trdi, da z njimi ni v nikakršnem pogodbenem razmerju, razen da jim oddaja objekte. Prvič, Komisija meni, da bi s sprejetjem takšne utemeljitve omogočila lahek način za izogibanje omejitvi: namesto da bi podjetje HSY samo podpisalo pogodbe s podizvajalci, bi to zahtevalo od lastnikov ladij, tako da med podjetjem HSY in podizvajalci ne bi bilo nobenih pogodb. Drugič, cilj omejitve je zmanjšanje dejavnosti v ladjedelnici. Zato je logično, da v primeru navedbe v odločbi N 513/01, da je „delo podizvajalcev“ vključeno v omejitev, to velja tako za podizvajalce podjetja HSY in podizvajalce lastnikov ladij, ki delajo v ladjedelnici. Tretjič, na podlagi natančnih vprašanj, ki jih je sprožila Komisija, je Grčija priznala, da podjetje HSY ureja plačilo za nekatere izmed teh „izvajalcev tretjih strank“⁽¹¹⁾: slednji so se z lastniki ladij dogovorili o nalogah, ki jih je treba opraviti, ter o ceni, vendar nato lastniki ladij plačajo podjetju HSY, ki potem denar nakaže izvajalcem. V takšnih primerih gre za pogodbeno razmerje med podjetjem HSY in izvajalci, zneski, ki so izplačani lastnikom ladij za delo izvajalca, pa se v izkazu poslovnega izida podjetja HSY pojavljajo kot prihodek (tj. vključeni so v prodajo/promet podjetja HSY). Zato je nesporno, da omejitev velja vsaj za te pogodbe z „izvajalci tretjih strank“. Grčija ni ne izračunala ne sporočila Komisiji števila delovnih ur, ki so jih opravili ti „izvajalci tretjih strank“. To pomeni dodatno kršitev odločbe N 513/01. Poleg tega Komisija ugotavlja, da se je promet, ustvarjen v okviru popravil, ki jih je podjetje HSY opravilo po letu 2002, hitro večal. Vendar pa ta trend sploh ni razviden iz skupnega števila delovnih ur, ki ga je sporočila Grčija. Zato je verjetno, da se je število delovnih ur, ki so jih opravili izvajalci tretjih strank, ki jih je plačalo podjetje HSY, močno povečalo. Ker podjetje HSY glede na podatke, ki jih je predložila Grčija, leta 2003 ni preseгло omejitve 420 000 ur, Komisija ugotavlja, da je v primeru, če so izvajalci tretjih strank, ki jih plačuje podjetje HSY, vključeni v skupno število delovnih ur, ki jih je opravilo podjetje HSY, upravičena domneva, da je bila ta omejitev v naslednjih letih kršena.
- (191) Tretjič, tudi če bi bilo sprejemljivo (kar pa ni), da za „izvajalce tretjih strank“ omejitev ur, ki je določena v odločbi N 513/01, ne velja in da je število delovnih ur, ki so jih opravili „podizvajalci podjetja HSY“, mogoče oceniti tako, da se zneske, ki so jim bili izplačani, deli z urno delovno postavko, omejitev ne bi bila upoštevana. „Letni strošek delovnih ur, izpeljan iz uradnih knjig podjetja HSY“, ki ga uporablja Grčija, je dejansko neustrezna ocena urne postavke delavca, ki opravlja delo kot podizvajalec. Velikost razpona (na primer od 27 EUR do [...] EUR v naslednjem letu) dejansko dokazuje, da iz letnega stroška delovnih ur, izpeljanega iz uradnih knjig podjetja HSY, ni razvidno, kolikšen je strošek delavca na uro⁽¹²⁾. Bruto urna postavka se v industriji dejansko ne razvija na tak način: sčasoma se postopno povečuje, nikoli pa se ne podvoji iz enega leta v naslednje. Poleg tega ladjedelnice uporabljajo podizvajalce prav zato, ker je to ceneje, kot če bi same zaposlile še več delavcev. Zaradi tega se z uporabo letnega stroška delovnih ur, izpeljanega iz uradnih knjig podjetja HSY precenjuje strošek delovne ure delavca, ki je zaposlen pri podizvajalcu. To dejstvo je potrdil svetovalec Komisije. Kadar se upoštevajo primernejše ocene ocen urne postavke, se v veliki meri poveča število delovnih ur, ki jih opravijo podizvajalci⁽¹³⁾, kar pomeni, da je bila omejitev 420 000 ur kršena leta 2003 in leta 2005.
- (192) Četrto, v metodi, ki jo je predlagala Grčija, ima leto 2003 samo devet mesecev, tj. traja do septembra 2003. Grčija trdi, da se je v tem letu obračunsko leto začelo obračunavati od oktobra do oktobra. Možnosti, da bi se letna najvišja meja uporabljala za dejavnosti, ki so bile opravljene v devetih mesecih, ni mogoče sprejeti. Komisija je Grčijo prosila, naj posreduje podrobnosti o dejavnostih v zadnjih treh mesecih leta 2003, vendar Grčija zahtevanih podatkov ni posredovala⁽¹⁴⁾. Če se dejavnosti zadnjih treh mesecev koledarskega leta 2003 ocenijo na četrto dejavnosti poslovnega leta 2004, je jasno, da je bila omejitev delovnih ur kršena.

- (193) Ker torej obstaja več samostojnih dokazov, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da je prišlo do zlorabe, Komisija ugotavlja, da je treba pomoč povrniti.

4.7 Dokapitalizacija v višini 8,72 milijarde GRD (25,6 milijona EUR) s strani grške države ali banke ETVA v obdobju 1996-1997 (ukrep E9)

4.7.1 Opis ukrepa

- (194) V obdobju 1996–1997 je banka ETVA odobrila 8,72 milijarde GRD (25,6 milijona EUR) sredstev za dokapitalizacijo podjetja HSY.

4.7.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (195) V odločbi o podaljšanju postopka je izražen dvom glede tega, ali bi v primeru te dokapitalizacije vlagatelj iz tržnega gospodarstva ravnal enako. Prvič, Komisija ugotavlja, da je Grčija predložila nasprotujoče si dopise, v katerih je najprej navedla, da je ta znesek država odobrila zato, da bi pokrila stroške zmanjšanja delovne sile za 1 000 zaposlenih, pozneje pa je nasprotno temu pojasnilu trdila, da je dokapitalizacijo opravila banka ETVA. Drugič, Komisija ugotavlja, da zaposleni, ki so bili lastniki 49 % delnic, pri tej dokapitalizaciji niso sodelovali. Poleg tega je presenetljivo, da se z dokapitalizacijo s strani banke ETVA ni povečal njen delež v podjetju HSY.

- (196) Komisija je navedla tudi, da dvomi, da ta ukrep, tudi če bi se izkazalo, da pomeni pomoč, lahko pomeni združljivo pomoč.

4.7.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (197) Podjetje Elefsis navaja, da je bilo leta 1996 49 % delnic podjetja HSY v lasti zaposlenih. Če bi banka ETVA opravila dokapitalizacijo brez sorazmerne udeležbe zaposlenih, bi njen delež moral preseči 51 %, kar pa je bilo z zakonom prepovedano in se tudi ni zgodilo. To pomeni, da banka ETVA ni prejela novih delnic za dokapitalizacijo. Takšen scenarij bi bil za zasebnega vlagatelja nesprejemljiv.

4.7.4 Pripombe Grčije

- (198) Grčija potrjuje, da je banka ETVA v obdobju 1996–1997 odobrila 8,72 milijarde GRD (25,6 milijona EUR) za dokapitalizacijo in prejela enak znesek od države. Grčija trdi, da je država ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva, saj je zmanjšanje delovne sile, ki je bilo

financirano z dokapitalizacijo, v veliki meri izboljšalo učinkovitost ladjedelnice in njeno prihodnjo donosnost. Podjetje HSY pojasnjuje, da zaradi sredstev dokapitalizacije ni prišlo do izdaje novih delnic in da formalno ni šlo za dokapitalizacijo. To pojasnjuje, zakaj državni delež ni presegel 51 %. Če bi Komisija kljub vsemu sklenila, da ta ukrep pomeni pomoč, je ta pomoč po mnenju Grčije skladna s členom 7 Direktive 90/684/EGS.

4.7.5 Ocena

4.7.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (199) S tem ukrepom se je financirala celotna dejavnost ladjedelnice in ni bil namenjen izključno za podporo civilnih dejavnosti. Ker je, kot je navedeno v oddelku 3.3 te odločbe, 75 % dejavnosti ladjedelnice vojaških in ker se Grčija sklicuje na člen 296 Pogodbe, se lahko na podlagi pravil o državni pomoči oceni samo 25 % ukrepa, kar znaša 2,18 milijarde GRD (6,4 milijona EUR).

4.7.5.2 Obstoječe pomoči

- (200) Komisija ugotavlja, da je država prek banke ETVA podjetju HSY dala denar, ne da bi prejela nove delnice, zato je ohranila samo 51-odstotni delež podjetja HSY. Vlagatelj iz tržnega gospodarstva drugim delničarjem ne bi dal takšnega darila. Zahteval bi namreč nove delnice ali sorazmerno dokapitalizacijo s strani drugih delničarjev. Zasebni vlagatelj v podobnih okoliščinah torej ne bi opravil takšne dokapitalizacije.

- (201) Ker je država podjetju HSY zagotovila sredstva, ki jih od trga ne bi dobilo, je ta ukrep podjetju HSY omogočil selektivno prednost. Ukrep torej pomeni pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe. Ker je bil v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobren brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.7.5.3 Združljivost s skupnim trgom

- (202) Kar zadeva združljivost pomoči, Komisija ugotavlja, da se je delovna sila podjetja HSY zares zmanjšala s 3 022 delavcev v letu 1995 na 1 977 delavcev v letu 1997. To zmanjšanje delovne sile je bilo tudi zabeleženo v dveh odločbah, sprejetih 15. julija 1997 (odločbi C 10/94 in N 401/97), saj je pomenilo steber načrta prestrukturiranja. Z odločbo N 401/97 je odobrena naložbena pomoč, ki je v skladu z Direktivo 90/684/EGS lahko združljiva samo, če se „nanaša na načrt prestrukturiranja, na podlagi katerega se bo zmanjšala skupna zmogljivost pri popravilu ladij“, in „če ne vključuje nika-kršnega povečanja zmogljivosti pri gradnji ladij“. V

skladu z odločbo N 401/97 obstaja „zmanjšanje zmogljivosti pri popravilu ladij, ki je enakovredno zmanjšanju števila zaposlenih, česar pa ne bo mogoče nadomestiti s predvidenim povečanjem produktivnosti in zmanjšanjem zmogljivosti pri pristajanju trgovskih plovil.“ V odločbi je navedeno tudi, da je zmanjšanje zmogljivosti pri gradnji ladij majhno. Ker je Komisija v odločbi N 401/97 sama priznala, da bi zmanjšanje delovne sile v povezavi z drugimi ukrepi, ki jih je predlagala Grčija, povzročilo zmanjšanje zmogljivosti pri gradnji in popravilu ladij, Komisija meni, da je prišlo do zmanjšanja zmogljivosti, kot to zahteva člen 7 Direktive 90/684/EGS. Kar zadeva znesek in intenzivnost pomoči, Komisija ugotavlja, da je pomoč za zmanjšanje delovne sile za 1 000 delavcev znašala 25,6 milijona EUR. Leta 2002, torej samo šest let pozneje, je Komisija ugotovila, da je štirikrat večji znesek, namenjen manjšemu zmanjšanju delovne sile,

zdržljiv. Komisija zato meni, da sta znesek in intenzivnost pomoči upravičena. Komisija sklepa, da so bili pogoji iz člena 7 Direktive 90/684/EGS izpolnjeni in da je zato pomoč združljiva s skupnim trgovom.

4.8 Dokapitalizacija v obdobju 1998-2000 za financiranje naložbenega načrta (ukrep E10)

4.8.1 Opis ukrepa

- (203) Kot je bilo načrtovano v odločbi N 401/1997, so se v letih 1998, 1999 in 2000 opravile tri dokapitalizacije v skupnem znesku 2,98 milijarde GRD (8,7 milijona EUR) za namen financiranja dela naložbenega načrta podjetja HSY. Sredstva zanje so prispevali banka ETVA in zaposleni v podjetju HSY sorazmerno glede na njihov delež v podjetju HSY.

(V milijonih GRD (v milijonih EUR))

	Skupaj	Prispevek banke ETVA (51 %)	Prispevek zaposlenih (49 %)
20. maj 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24. junij 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22. maj 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) Leta 2001 je grška država zaposlenim izplačala znesek, enak njihovem prispevku pri treh dokapitalizacijah (glej uvodno izjavo 33 te odločbe, ki opisuje Zakon 2941/2001).

4.8.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (205) Komisija je v odločbi o podaljšanju postopka izrazila sum, da udeležba banke ETVA v dokapitalizacijah pomeni nezdržljivo pomoč. Tudi če je v odločbi N 401/97, ki je bila sprejeta 15. julija 1997, navedeno, da se prihodnja udeležba banke ETVA v dokapitalizacijah načeloma lahko šteje za udeležbo brez elementa pomoči v okviru izvajanja načrta prestrukturiranja, bi ta udeležba kljub temu lahko pomenila pomoč v letih 1998, 1999 in 2000. Položaj podjetja HSY se je v tem času poslabšal. V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno tudi, da dejstvo, da so bili zaposleni v dokapitalizaciji udeleženi sorazmerno glede na njihov delež v podjetju HSY, ne izključuje pomoči: prvič, ni gotovo, da so banki ETVA plačali ceno za 49-odstotni delež v podjetju HSY v skladu s sporazumom o delni privatizaciji iz leta 1995. Drugič, ni izključeno, da je država na skrivaj delavcem

povrnila znesek, ki so ga vložili za dokapitalizacijo podjetja HSY. Takšno ravnanje bi pomenilo, da zaposleni niso prevzeli nikakršnega tveganja.

4.8.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (206) Podjetje Elefsis podpira dvome, izražene v odločbi o sprožitvi postopka, opozarja na sodno prakso podjetja Alitalia⁽¹⁵⁾ v primeru udeležbe zaposlenih pri dokapitalizaciji podjetja in ugotavlja, da je udeležba banke ETVA v dokapitalizaciji pomenila nezdržljivo pomoč.

4.8.4 Pripombe Grčije

- (207) Grčija opozarja, da je bila udeležba banke ETVA in zaposlenih pri dokapitalizaciji pogodbeno urejena s sporazumom o delni privatizaciji iz septembra 1995. V odločbi N 401/97 je navedeno tudi, da bi se te dokapitalizacije izvršile z 51-odstotno udeležbo banke ETVA oziroma 49-odstotno udeležbo zaposlenih, ne da bi udeležba banke ETVA pomenila pomoč. Grčija in

podjetje HSY skupaj zanikata hipotezo, da zaposleni banki ETVA niso plačali nakupne cene in da obstaja skrivni dogovor, ki bi zaposlenim obljubljal, da jim bo država povrnila znesek, ki so ga plačali za namen financiranja naložbenega načrta. Podjetje HSY trdi, da bi ta ukrep, če bi ga Komisija štela za pomoč, pomenil združljivo pomoč za prestrukturiranje.

4.8.5 Ocena

4.8.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (208) Kar zadeva možnost uporabe člena 296 pogodbe, Komisija ugotavlja, da je bil cilj dokapitalizacij financiranje naložbenega načrta. Kot je bilo ugotovljeno v okviru ocene ukrepov P1, P2, P3 in P4, je ta naložbeni načrt in državno pomoč, namenjeno njegovemu financiranju, mogoče oceniti na podlagi pravil o državni pomoči.

4.8.5.2 Obstoječe pomoči

- (209) Komisija je ugotovila naslednje. Na podlagi sporazuma o delni privatizaciji iz septembra 1995 je bila banka ETVA pogodbeno zavezana k 51-odstotni udeležbi v prihodnji dokapitalizaciji podjetja HSY, medtem ko bi preostalih 49 % prispevali zaposleni. Dokapitalizacija je bila potrebna za delno financiranje naložbenega načrta. V odločbi N 401/97 v zvezi z naložbeno pomočjo Komisija implicitno ugotavlja, da ta udeležba banke ETVA v prihodnji dokapitalizaciji podjetja HSY ne bo pomenila državne pomoči. To je bilo skladno z odločbo C 10/94, ki je bila sprejeta istega dne in v kateri Komisija ugotavlja, da je bila prodaja 49 % delnic podjetja HSY zaposlenim veljavna delna privatizacija, zaradi česar naj bi bilo mogoče pričakovati obnovev sposobnosti preživetja.

- (210) Kar zadeva udeležbo banke ETVA v dokapitalizaciji na dan 20. maja 1998, Komisija ugotavlja, da ni dovolj razlogov, da bi se oddaljili od implicitne ocene, opravljene v odločbi N 401/97, po kateri naj v tem primeru ne bi šlo za pomoč. Zlasti se okoliščine maja 1998 niso dovolj razlikovale od okoliščin, ki so bile napovedane v času sprejema odločbe. Poleg tega Komisija ni našla nikakršnega dokaza o (skrivni) obljubi države, da bo zaposlenim izplačala znesek, ki bi ga plačali v okviru dokapitalizacije.

- (211) Nasprotno, v času dokapitalizacije 24. junija 1999 in 22. maja 2000 temeljni elementi, ki so tvorili podlago za oceno z dne 15. julija 1997, po kateri naj ne bi šlo za nikakršno pomoč, niso bili več prisotni:

— prvič, kot je bilo že pojasnjeno, sta obe odločbi, sprejeti 15. julija 1997, temeljili na dejstvu, da bo Grčija izvršila sporazum o delni privatizaciji iz septembra 1995, in zlasti, da bodo zaposleni banki ETVA za to plačali nakupno ceno, kot je določeno v pogodbi, s čimer bi prevzeli finančno tveganje, ki bi jih spodbudilo, da podprejo potrebne ukrepe za obnovev konkurenčnosti. Glede na to, da so morali zaposleni prvi obrok nakupne cene banki ETVA plačati pred 31. decembrom 1998, do plačila ni prišlo. Država plačila ni zahtevala. Kot je navedeno v oceni ukrepa E7, je to pomenilo, da zaposleni niso bili v položaju vlagateljev, ki bi morali v naslednjih dvanajstih letih plačati skupaj 8,17 milijarde GRD (24 milijonov EUR), kar je v nasprotju s pričakovanji Komisije v juliju 1997, ko sta bili sprejeti odločbi. To neplačilo je pomenilo tudi, da zaposleni niso upoštevali svoje obveznosti iz pogodbe o delni privatizaciji iz septembra 1995. Banke ETVA pogodba o delni privatizaciji ni več zavezovala⁽¹¹⁶⁾, saj so jo zaposleni prekršili. V nasprotju s tem, kar bi bilo mogoče v času sprejetja odločbe N 401/1997 upravičeno pričakovati na podlagi obstoječih pogodb, torej ni prišlo do resnične delne privatizacije, pogodba pa za banko ETVA ni bila več zavezujoča. Komisija meni, da se to močno razlikuje od tega, kar je Komisija pričakovala v času sprejetja odločbe N 401/1997 na podlagi pogodbe iz septembra 1995. To torej zadostuje za spremembo ocene, opravljene v navedenem obdobju, po kateri naj ne bi šlo za pomoč.

— Drugič, kot je bilo že podrobno analizirano v oddelku 3.1 te odločbe, se komercialni in finančni uspeh, ki sta bila načrtovana v času sprejetja odločbe N 401/1997, nista uresničila. Podjetje v letih 1997 in 1998 ni uspelo sestaviti obsežne in donosne knjige naročil. Zato se je od konca leta 1998 začelo čedalje bolj zavedati, da bo ladjedelnica v naslednjih let ustvarjala izgube. Komisija je datum 30. junij 1999 določila za datum, po katerem obnovev sposobnosti preživetja ni bilo več mogoče utemeljeno pričakovati. Gotovo je, da so bile v začetku junija 1999 znane še skoraj vse slabe novice in da je bila obnovev poslovne sposobnosti precej hipotetična na podlagi obstoječega načrta prestrukturiranja.

(212) Glede na navedeno Komisija meni, da vlagatelj iz tržnega gospodarstva, ki bi se znašel v enakem položaju kot banka ETVA, v podjetje HSY ne bi več vlagal⁽¹¹⁷⁾.

(213) Ker takšna dokapitalizacija daje selektivno prednost podjetju HSY, Komisija meni, da udeležba banke ETVA v drugi in tretji dokapitalizaciji pomeni državno pomoč v korist podjetju HSY. Kar zadeva skladnost s členom 88(3) Pogodbe, Komisija ugotavlja, da ni nikoli sprejela nikakršne odločbe, v kateri bi izrecno ocenila in odobrila udeležbo banke ETVA v dokapitalizaciji podjetja HSY. Komisija zato meni, da je bila pomoč odobrena v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe.

(214) Komisija ugotavlja, da tudi, če bi bil ta ukrep odobren z odločbo N 401/97 (v odločbi N 401/97 je navedeno, da bo banka ETVA udeležena v dokapitalizacijah podjetja HSY, in implicitno, ne da bi zbujala sum v zvezi s skladnostjo s pravili o državni pomoči, ugotavlja, da ta udeležba ne bi pomenila pomoči), to ne bi spremenilo prihodnje ugotovitve, na podlagi katere bi bilo treba pomoč povrniti. V takšnem primeru bi bilo dejansko treba oceniti, da je državna banka ETVA to odločbo zlorabila, saj v skladu s pogodbo iz septembra 1995 ni zahtevala plačila nakupne cene od zaposlenih. Ugotovitev, da udeležba banke ETVA v prihodnjih dokapitalizacijah ni pomenila pomoči, je bila dejansko utemeljena na pričakovanju, da bodo zaposleni plačali nakupno ceno v skladu s pogodbo iz septembra 1995. Zato je treba skleniti, da je bil del odločbe N 401/97, v katerem je udeležba banke ETVA odobrena, napačno uporabljen, in da mora podjetje HSY udeležbo banke ETVA povrniti.

4.8.5.3 Združljivost s skupnim trgom

(215) Grčija trdi, da bi ta ukrep lahko pomenil združljivo pomoč za prestrukturiranje. Komisija opozarja, da je bil cilj dokapitalizacij financirati naložbeni načrt. V okviru ocene ukrepa P2 in ukrepa P3 je Komisija že pojasnila, zakaj se pomoči za prestrukturiranje za namen naložbene načrta ne more šteti za združljivo s skupnim trgom.

(216) Ker dve dokapitalizaciji pomenita nezdružljivo pomoč, ju mora podjetje HSY povrniti.

4.9 Državno posredno poroštvo v zvezi s pogodbama podjetja HSY s podjetjema OSE in ISAP (ukrep E12b)

4.9.1 Opis ukrepa

(217) V okviru pogodb, ki jih je podjetje HSY sklenilo z Grško železniško organizacijo (OSE) in Električnimi železnicami Atene-Pirej (ISAP) v zvezi z dobavo železniškega voznega parka, je banka ETVA odobrila poroštva za predplačilo in garancije za dobro izvedbo posla (v nadaljnjem besedilu: poroštva za predujem ali poroštva za predplačilo). Banka ETVA je poroštva za predplačilo izdala v povezavi s pogodbo ISAP februarja 1998 in januarja 1999, poroštva v povezavi s pogodbo OSE pa je izdala avgusta 1999. V zameno za to je dobila ustrezna posredna poroštva od države. Poroštva v okviru pogodb OSE in ISAP so znašala 29,4 milijona EUR oziroma 9,4 milijona EUR

4.9.2 Razlogi za sprožitev postopka

(218) V odločbi o podaljšanju postopka je Komisija izrazila dvom o tem, da bi zasebna banka zagotovila takšna posredna poroštva pod enakimi pogoji. Zaradi težav podjetja HSY bi bilo celo vprašljivo, ali bi jih banka sploh odobrila.

4.9.3 Pripombe zainteresiranih strank

(219) Podjetje Elefsis podpira dvome, ki jih je izrazila Komisija. Država zlasti ni ravnala kot tržni vlagatelj, saj je prevzela večkratno tveganje, ne samo kot večinska lastnica podjetja HSY temveč tudi kot edina posojilodajalka in edini porok, ki je nosil skoraj vse tveganje, povezano z delovanjem podjetja.

4.9.4 Pripombe Grčije

(220) Grčija in podjetje HSY trdita, da tudi, če so bila državna posredna poroštva uradno izdana decembra 1999, so bila banki ETVA obljubljeni že, ko je odobrila poroštva za predplačilo v povezavi s pogodbo ISAP februarja 1998 in januarja 1999 ter poroštva v povezavi s pogodbo OSE avgusta 1999. Grčija trdi, da ta posredna poroštva ne pomenijo selektivnih ukrepov. Poroštva so bila namreč izdana na podlagi Zakona 2322/1995⁽¹¹⁸⁾, na podlagi katerega je državna poroštva prejelo več podjetij. Poleg tega Grčija trdi, da je letna premija v višini 0,05 % ustrezala kot nadomestilo za tveganje. Ravnanje banke ETVA

je bilo sprejemljivo za zasebno banko, saj je od države prejela posredno poroštvo in zaračunala premijo v višini 0,4 % ⁽¹¹⁹⁾. Podjetje HSY je predložilo poročilo svetovalcu – prvo poročilo revizijske hiše Deloitte – ki to trditev podpira. V poročilu je zatrjeno tudi, da bi podjetje HSY brez državnega posrednega porošstva od zasebne banke kljub temu lahko prejelo poroštvo, ki bi bilo podobno poroštvu, ki ga je odobrila banka ETVA, če bi v zavarovanje ponudilo zastavno pravico na določena sredstva. Grčija trdi, da sta upravičenca do državnih posrednih poroštev podjetji OSE in ISAP, ne pa podjetje HSY.

4.9.5 Ocena

4.9.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (221) Ta ukrep ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe, saj neposredno podpira civilno dejavnost.

4.9.5.2 Obstoj pomoči

- (222) Najprej je treba ugotoviti, kateri izmed dveh vrst ukrepov – porošstva za predujme, ki jih je odobrila banka ETVA, in posredna porošstva, ki jih je banki ETVA odobrila država – bi lahko pomenil ukrep pomoči. Ker Grčija trdi, da so bila banki ETVA v času, ko je odobrila porošstva za predplačilo, državna posredna porošstva že zatrdno obljubljeni, je treba sklepati, da je bila v času odobritve teh poroštev v celoti zavarovana z državnimi posrednimi poroštvu. Ker torej banka ETVA ni prevzela nikakršnega tveganja (zahvaljujoč državnemu posrednemu poroštvu) in je vsako trimesečje prejela premijo v višini 0,4 %, ta ukrep v podobnih okoliščinah za vlagatelja iz tržnega gospodarstva ne bi bil sprejemljiv. Nasprotno, država je odobrila posredna porošstva, ki niso bila zavarovana z nobenim premoženjem in za katere je prejela poroštvno premijo v višini samo 0,05 %. Ta drugi ukrep očitno ne bi bil sprejemljiv za vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Zatorej je drugi ukrep tisti, ki pomeni državno pomoč. Vendar Komisija ugotavlja, da je ločevanje teh dveh ukrepov (tj. poroštvo in posredno poroštvo) na nek način umetno, saj je bila država 100-odstotna lastnica banke ETVA in se lahko vsi ukrepi, ki jih je banka izvajala, pripišejo državi.

- (223) Ker Grčija trdi, da sta bila upravičenca podjetji OSE in ISAP, je treba pojasniti, kdo je upravičenec tega ukrepa. Komisija ugotavlja, da mora prodajalec v okviru pogodb za dobavo železniškega voznega parka običajno predložiti bančna porošstva kupcu za namen predplačil, ki jih opravi kupec. Kupec se dejansko želi prepričati, da bo te zneske dobil povrnjene, v kolikor prodajalec ne dostavi materiala, na primer zato, ker je šel v stečaj. Zato je kupec tisti, ki mora pridobiti takšna porošstva od banke in plačati njihove stroške. Z drugimi besedami, strošek, ki ga mora plačati prodajalec železniškega voznega parka, je običajen. V tem primeru je država s posrednim poroštvom podjetju HSY omogočila, da od banke ETVA pridobi porošstva po ceni, ki je znašala samo 0,4 % na trimesečje. Kot bo navedeno v nadaljevanju, bi brez državnega posrednega porošstva zasebna banka zaračunala najmanj 480 bazičnih točk na leto za porošstva, ki bi bila odobrena prej 30. junijem 1999. Po tem datumu takšnih poroštev ne bi odobrila več nobena zasebna banka. Zato je jasno, da je v obdobju pred 30. junijem 1999 država s posrednim poroštvom podjetju HSY omogočila, da pridobi porošstva po nižji ceni. V obdobju po 30. juniju 1999 je država podjetju HSY s posrednim poroštvom omogočila, da je pridobilo porošstva, ki jih sicer na trgu ne bi moglo pridobiti. Upravičenec pomoči je torej podjetje HSY.

- (224) Kar zadeva trditev Grčije, da ukrep ni selektiven, Komisija opozarja, da bi ukrep moral biti dejansko odprt in enako dostopen za vse gospodarske subjekte, ki delujejo v državi članici, če naj bi bil splošen, zato njegov obseg ne more biti omejen na primer z diskrecijsko pravico države do njegove odobritve ali z drugimi dejavniki, ki omejujejo njegov praktični učinek. Komisija meni, da Zakon 2322/1995 te opredelitve še zdaleč ne izpolnjuje. Prvič, v členu 1 zakona je navedeno, da poroštvo odobri minister za gospodarstvo v dogovoru s tremi drugimi ministri. Odobritev porošstva je torej odvisna od diskrecijske pravice organov. Drugič, državno poroštvo se lahko odobri zasebnemu podjetju samo, če se to nahaja na oddaljenem območju in če je poroštvo namenjeno izboljšanju gospodarskega razvoja tega območja, ne pa točno določenemu podjetju (člen 1bb), ali v primeru, da je podjetje utrpelo škodo zaradi naravne katastrofe (člen 1cc). Nasprotno, državno pomoč za splošne namene, kot je pokritje nekaterih obveznosti podjetja (člen 1B) lahko dobijo samo podjetja, ki so v 100-odstotni lasti države ali kadar je država lastnica večine njegovih delnic. Zato je jasno, da imajo državna podjetja veliko večji dostop do državnih poroštev kot zasebna. Ta sklep potrjuje analiza seznama posojil, zavarovanih s poroštvom, ki je vključen v prvo poročilo

revizijske hiše Deloitte⁽¹²⁰⁾. Tretjič, poročstva niso enako dostopna. Člen 14 zakona dejansko navaja, da lahko država pri odobritvi poročstva zahteva neko zavarovanje (tj. zastavno pravico na osnovna sredstva podjetja). Odločitev, ali se bo zavarovanje zahtevalo ali ne, sprejme minister za gospodarstvo po lastni presoji. V tem primeru država ni zahtevala zavarovanja, ko je odobrila ukrep E12b. Kar zadeva neobstoj enakega dostopa, Komisija ugotavlja, da poročstvena premija ni enaka za vsa posojila. Na primer, poročstvena premija je znašala 0,05 % samo v tem primeru. V primeru ukrepa E14, ki je bil prav tako odobren na podlagi Zakona 2322/1995, je premija znašala 1 %. Na seznamu posojil, zavarovanih s poročstvom, ki ga je v svojem poročilu predložila revizijska hiša Deloitte, so poročstva za nekatera posojila znašala tudi 0,1 % in 0,5 %. Komisija zato zavrača trditve Grčije, da pomeni Zakon 2322/1995 splošen ukrep.

- (225) Kar zadeva trditve iz prvega poročila revizijske hiše Deloitte, da bi podjetje HSY lahko ta poročstva za predjem dobilo od zasebne banke, če bi banki v zavarovanje omogočilo zastavno pravico na nekatera sredstva namesto posrednega poročstva države, Komisija meni, da je ta trditev v analizi ukrepa brezpredmetna. Komisija je dejansko morala analizirati, ali pogoji ukrepa, ki je bil dejansko odobren s strani države, pomenijo pomoč ladjedelnic. Komisija ni obvezna preverjati, ali bi z zagotovitvijo dodatnega zavarovanja ladjedelnica lahko pridobila ista poročstva na trgu. Kot je navedeno v oddelku 2.1.1 obvestila o poročstvih, je ena izmed potencialnih prednosti državnega poročstva možnost, da posojilojemalcu omogoči „nižje stroške zavarovanja“. V tem primeru ni bilo niti eno državno posredno poročstvo zavarovano z zastavno pravico na nekatera sredstva ladjedelnice. Zato posredno poročstvo s sredstvom kot zavarovanjem pomeni drugačno transakcijo, ki je ni treba oceniti. V dopolnilo temu Komisija opozarja, da podjetje HSY, tudi če bi bilo treba oceniti trditve iz prvega poročila revizijske hiše Deloitte, ne bi moglo prepričati zasebne banke, da zagotovi takšna poročstva za predjem na podlagi zavarovanj. Sredstva ladjedelnice so bila dejansko obremenjena in so imela nizko likvidacijsko vrednost (glej drugo in tretjo točko v opombi 43 k tej odločbi). Zato tudi zavarovanje v obliki zastavne pravice na nekatera sredstva podjetja HSY ne bi bila dovolj, da bi prepričala vlagatelja iz tržnega gospodarstva, da odobri posojilo podjetju HSY.

- (226) Komisija je v tej odločbi že določila obrestno mero, ki bi jo zasebna banka zaračunala za posojilo podjetju HSY. Za obdobje do 30. junija 1999 je bilo ugotovljeno, da je bilo treba – ker je podjetje HSY predstavljalo določeno tveganje – dodati premijo za tveganje v višini najmanj 400 bazičnih točk nad obrestno mero, ki se je zaračunala pri posojilih, odobrenih zdravim podjetjem. Za namen uporabe istega pristopa do poroštev za predjeme, je treba opredeliti, kakšno premijo bi vlagatelj iz tržnega gospodarstva zaračunal zdravemu podjetju za odobritev poročstva za predplačilo. Niti ena stranka v tem postopku ni predstavila zanesljive tržne cene za takšna poročstva. Pri nekaterih shemah državnih poroštev, ki so bila namenjena sektorju ladjedelništva in ki jih je Komisija odobrila kot poročstva, ki ne vsebujejo elementa pomoči⁽¹²¹⁾, je letna poročstvena premija za posojilojemalca z najnižjim posojilnim tveganjem znašala 0,8 % ali 80 bazičnih točk. Zaradi pomanjkanja zanesljivih kazalnikov bo Komisija to mero uporabila kot oceno najnižje letne poroštevne premije, ki so jo v tistem času plačevale zdrave ladjedelnice. Tudi če se pogodbi s podjetjem OSE in podjetjem ISAP ne nanašata na gradnjo ladij, temveč gradnjo železniškega voznega parka, bo Komisija uporabila 0,8 % kot merilo, saj je gradnja železniškega voznega parka ostala obrobna dejavnost podjetja HSY, večina dejavnosti podjetja HSY in s tem tudi večina tveganj za podjetje HSY pa se je nanašala na gradnjo in popravilo ladij. Zato bosta za poročstva za predplačila, ki so bila podjetju HSY odobrena pred 30. junijem 1999, obstoj in znesek pomoči ocenjena s primerjavo letne premije, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo (vključno s premijo posrednega poročstva, plačano državi) skupaj s premijo v višini 480 bazičnih točk (tj. 80 bazičnih točk, ki se jim doda 400 bazičnih točk). Kar zadeva obdobje po 30. juniju 1999, je Komisija v tej odločbi že sklenila, da ladjedelnica ni imela več dostopa do finančnega trga in da element pomoči v vseh posojilih, ki ga je treba vrniti, znaša toliko, kolikor znaša razlika med obrestno mero, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo, in referenčno obrestno mero, ki se ji doda 600 bazičnih točk. V primeru poroštev za predjeme se bo pomoč, ki jo je treba povrniti, zato izračunala s primerjavo dejanske premije, ki jo je podjetje HSY plačalo (vključno s premijo za posredno poročstvo, plačano državi), in premije v višini 680 bazičnih točk (tj. 80 bazičnih točk, ki se jim doda 600 bazičnih točk).

- (227) Komisija ugotavlja, da Grčija trdi, da so bila posredna poročstva že obljubljena, ko je banka ETVA odobrila poročstva za predplačila. V skladu s tem so bila posredna poročstva, povezana s predplačili podjetja ISAP, že odobrena pred koncem junija 1999. Skupni letni strošek teh poroštev (poroštevne premije, plačane banki ETVA,

skupaj s premijami za posredna poroštva, plačanimi državi) je bil veliko manjši od 480 bazičnih točk. Te torej vsebujejo element državne pomoči, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med slednjo premijo in skupnim stroškom poroštev za podjetje HSY (premija, plačana banki ETVA ⁽¹²²⁾, in premija, plačana državi). Ker je bila v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

- (228) Posredna poroštva, povezana s predplačili podjetja OSE, so bila odobrena po juniju 1999, v času, ko poroštev ne bi več odobrila nobena banka. Zato vsa ta posredna poroštva pomenijo pomoč. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč. Če se ugotovi, da ti ukrepi pomoči pomenijo nezdružljivo pomoč in če se še vedno uporabljajo, jih je treba nemudoma ustaviti. To seveda ne bi zadostovalo za obnovitev izhodiščnega položaja, saj bi podjetje HSY v nekaj letih že imelo koristi od poroštva, ki ga na trgu ne bi dobil. Prav tako bi bilo treba za obdobje do izteka poroštva vrniti znesek pomoči, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med 680 bazičnimi točkami in premijami, ki jih je podjetje HSY dejansko plačalo.

4.9.5.3 Združljivost s skupnim trgom

- (229) Komisija ugotavlja, da ta pomoč pomeni pomoč za tekoče poslovanje, saj se z njo zmanjšajo stroški, ki bi jih podjetje HSY sicer moralo plačati v okviru poslovnih pogodb. Ker pomoč za tekoče poslovanje ni bila dovoljena v sektorju proizvodnje železniškega voznega parka, se ne more šteti za združljivo s skupnim trgom in jo je treba zato povrniti.

4.10 Odlog/reprogramiranje obveznosti in odpis kazni, dolgovanih podjetjema OSE in ISAP (ukrep E12c)

4.10.1 Opis ukrepa

- (230) Podjetje HSY ni moglo izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz pogodb o dobavi železniškega voznega parka, sklenjenih s podjetji OSE in ISAP. Podjetje HSY zlasti ni uspelo dobaviti železniškega voznega parka v skladu z dogovorjenim rokom. Zaradi tega so bila v obdobju 2002–2003 opravljena nova pogajanja v zvezi z nekaterimi pogodbami in dogovorjen je bil nov rok za dobavo. Poleg tega se zdi, da je bila uporaba kazenskih klavzul in zamudnih obresti, določenih v prvih pogodbah, opuščena ali odložena.

4.10.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (231) Komisija v odločbi o podaljšanju postopka izraža sum, da sta podjetji OSE in ISAP, ki sta državni podjetji, v času pogajanj v obdobju 2002–2003 ravnali na način, ki bi bil v podobnih okoliščinah sprejemljiv za zasebno podjetje. Mogoče sta uporabili in/ali se ponovno pogajali o pogodbah na način, ki je bil ugoden za podjetje HSY, s čimer sta slednjemu odobrili državno pomoč.

4.10.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (232) Podjetje Elefsis trdi, da podjetji OSE in ISAP nista zahtevali celotnega plačila kazni in zamudnih obresti, ki so bile posledica odlogov, niti se nista sklicevali na garancije, ki so bila dane v imenu podjetja HSY za dobro izvedbo posla, ki izhaja iz njegovih pogodbenih obveznosti.

4.10.4 Pripombe Grčije

- (233) Grški organi trdijo, da je podjetje HSY plačalo vse kazni in ustrezne zneske obresti v skladu s svojimi pogodbenimi obveznostmi in da je bilo ponovno pogajanje opravljeno v skladu s sprejemljivo poslovno prakso. Podjetji OSE in ISAP nista nikoli odpisali kazni in zamudnih obresti.

- (234) Kar zadeva pogodbe med podjetji OSE in HSY, je bilo do konca leta 1997 sklenjenih naslednjih šest sporazumov o programu (PA): PA 33 SD 33, PA 33 SD 33^a, PA 35 SD 35, PA 37 SD 37^a, PA 39 SD 39 in PA 41 SD 41a. Sporazumi o programu so se pričeli izvajati avgusta in septembra 1999 s predplačili podjetju OSE, kot je bilo dogovorjeno v pogodbah iz leta 1997. Podjetje OSE je zahtevalo pravočasno izvršitev sporazumov od leta 2000 naprej po prvem odlogu dobave materiala v navedenem letu. Konzorciji, katerih del je bilo tudi podjetje HSY, so predlagali naslednje spremembe šestih sporazumov:

— plačilo opredeljenih kazni in zamudnih obresti s strani konzorcija v gotovini ali naravi, kar bi bolj ustrezalo podjetju OSE;

— sestava formule stopnjevanja cen na podlagi dogovorjenih rokov o dobavi v trajnih pogodbah in ne na podlagi novih rokov o dobavi, ki so jih predlagali konzorciji, da bi bili roki za dobavo sprejemljivi;

— brezplačna dobava ustreznega železniškega voznega parka podjetju OSE, da bi bili na eni strani predlagani novi roki za dobavo sprejemljivi in da bi se na drugi strani ustavila nadaljnja rast zneskov kazni in zamudnih obresti. Sporazum PA 39 (električne lokomotive) je bil izvzet iz dobave enakovrednega železniškega voznega parka, ker podjetje OSE ni dokončalo elektrifikacije proge Patras-Atene-Thessaloniki, sporazum PA 35 pa je bil izvzet zato, ker je konzorcij želez, da bi rast zneskov kazni in zamudnih obresti nadaljevala v skladu s pogodbo;

— če enakovreden železniški vozni park ne bi bil dobavljen ali če bi bila dobava (materiala, določenega v pogodbi) opravljena pozno, bi zneski kazni in zamudnih obrestni naraščale še naprej, pri čemer bi začele ponovno naraščati na dan, ko so se ustavile, in sicer 31. decembra 2002.

- (235) Odbor OSE je 7. januarja 2003 predlagane spremembe odobril. Trije sporazumi PA (33^a, 35 in 39) so bili spremenjeni v prvih mesecih leta 2003, ustrezne pogodbe o spremembah pa so bile podpisane 28. februarja 2003, 17. aprila 2003 oziroma 28. februarja 2003 (¹²³).
- (236) Podjetje OSE, ki je moralo izbirati med razveljavitvijo ali spremembo sporazumov PA – in zaradi svojih zahtev v zvezi z Olimpijskimi igrami 2004 – je presodilo, da bi bilo v njegovem poslovnem interesu najbolje, da sprejme predloge konzorcija o spremembah sporazumov in sporazumov ne razveljavi. Z razveljavitvijo podjetje OSE ne bi prejelo dodatnega novega železniškega voznega parka, saj bi potrebovalo najmanj 3 ali 4 leta, da bi morebitni nov razpisni postopek za železniški vozni park obrodil sadove. Spremenjeni sporazumi so bili zakoniti in v skladu z izvirnimi sporazumi.
- (237) Zgoraj navedeni podatki po mnenju Grčije kažejo, da konzorciji in s tem podjetje HSY, niso bili nikoli obravnavani bolj ugodno kot drugi dobavitelji OSE in da so bili zneski kazni in obresti izterjani v vseh primerih (¹²⁴). V pogodbi ni bilo nikakršne odločbe v zvezi z zneski zamudnih obresti na kazni, vendar je podjetje OSE obresti zahtevalo in jih konzorciju ustrezno zaračunalo.
- (238) Enako velja tudi za zneske podjetja ISAP, ki predstavljajo zneske, ki jih je podjetje HSY dejansko plačalo, in ne rezervacij. Poleg tega je poudarjeno, da v primeru sporazuma o programu 1/97 ni bilo nikakršnega ponovnega pogajanja ali spremembe (¹²⁵). Ta sporazum je pred-

videval načrtovanje, konstrukcijo, dobavo in zagon 40 večdelnih enot, izmed katerih je vsaka obsegala tri vozila. Dobava enot je bila opravljena pozno, zato so bile kazni in obresti, predvidene v sporazumu o programu, naložene in izterjane (¹²⁶).

4.10.5 Ocena

4.10.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (239) Ta ukrep ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe, saj zadeva izključno civilne dejavnosti.

4.10.5.2 Obstoječa pomoč

- (240) Komisija ugotavlja, da so grški organi predložili podrobne informacije o zadevnih pogodbah, kot je bilo zahtevano v odločbi o podaljšanju postopka. Na podlagi teh informacij so bili dvomi, ki jih je izrazila Komisija, odpravljeni. Podjetje HSY je dejansko plačalo kazni in ustrezne obresti v skladu s pogodbenimi obveznostmi, v okviru ponovnih pogajanj pa Komisija ni našla nikakršnih dokazov, da ta pogajanja niso potekala v skladu s sprejemljivo poslovno prakso. Kot je priznalo že samo podjetje Elefsis, so odlogi pri izvrševanju pogodb podjetje HSY stali več deset milijonov eurov prav zato, ker sta podjetji OSE in ISAP zahtevali plačilo kazni in zamudnih obresti ali pa dobavo enakovrednega železniškega voznega parka. Kar zadeva trditev podjetja Elefsis, da bi podjetji OSE in ISA, če bi bili zasebni, zavrnili vse spremembe, ki so jih predlagali konzorciji, da bi zato zahtevali celotno izplačilo kazni in zamudnih obresti in da bi zahtevali hitro izplačilo v gotovini ter ne bi pristali na razpršenost izplačila v teku daljšega obdobja, je mogoče reči, da se vse to zdi zelo malo verjetno. Če bi podjetji OSE in ISAP takšen neprožen pristop sprejeli pred zaključkom prodaje podjetja HSY, bi to novega lastnika verjetno odvrnilo od nakupa ladjedelnice. Brez takšnega nakupa bi ladjedelnica, kot bo pojasnjeno v analizi ukrepa E18c, najverjetneje šla v stečaj. Tudi po nakupu, ki ga je opravil konzorcij HDW/Ferrostaal, se finančni položaj ladjedelnice ni izboljšal. Če bi podjetji OSE in ISAP sprejeli povsem neprožen pristop, bi torej obstajalo resnično tveganje, da bi šlo podjetje HSY v stečaj. To pomeni, da bi se izvršitev obstoječih pogodb ustavila. To pomeni, da bi morali podjetji OSE in ISAP objaviti nov javni razpis, naročilo bi bilo potem dodeljeno novemu dobavitelju, dobava pa bi bila odložena za nekaj let. V takšnih okoliščinah bi po mnenju Komisije kupec iz tržnega gospodarstva lahko privolil v delno ponovno pogajanje, kar bi omogočilo izvršitev obstoječe pogodbe v ustreznem časovnem okviru, tako da bi kupec na koncu prejel naročen železniški vozni park z omejenim odlogom. Na podlagi tega Komisija ugotavlja, da se je možnost, da bi bile pogodbe izvršene v ustreznem časovnem okviru, povečala po privatizaciji podjetja HSY, saj je nov zasebni lastnik imel izkušnje z vodenjem kompleksnih projektov in je predstavljal zasebno podjetje, ki ga je motiviral dobiček, zato je bil pripravljen omejiti odlog, da bi omejil negativne finančne posledice.

(241) Komisija zato meni, da ni prepričljivega dokaza, da ravnanje podjetij OSE in ISAP ne bi bilo sprejemljivo za zasebno podjetje v podobnih okoliščinah. Komisija zato sklepa, da način, kako sta podjetji OSE in ISAP izvršili pogodbe, ter omejene spremembe pogodb, ki jih je podjetje OSE sprejelo v obdobju 2002–2003, ne vključuje elementov pomoči.

4.11 Posojilo banke ETVA za financiranje pogodbe s podjetjem Strintzis (ukrep E13a)

4.11.1 Opis ukrepa

(242) Banka ETVA je 29. oktobra 1999 podjetju HSY odobrila posojilo v višini 16,9 milijarde GRD (49,7 milijona EUR) za financiranje gradnje dveh trajektov, ki ju je naročilo podjetje Strintzis. Obrestna mera je bila LIBOR⁽¹²⁷⁾, povečana za 100 bazičnih točk. Junija 2001 je bila oblikovana preferencialna hipoteka na dve ladji, ki sta bili v izgradnji. Posojilo je bilo v celoti odplačano banki 8. oktobra 2004.

4.11.2 Razlogi za sprožitev postopka

(243) V odločbi o podaljšanju postopka je bil izražen dvom o tem, ali je prenos hipoteke na ladjah in zavarovalnih premij zadostno zavarovanje. Poleg tega je kazalo, da je bilo posojilo podjetju HSY izplačano takoj, medtem ko bi moralo biti izplačano vzporedno s stroški, ki so nastajali med gradnjo. Tudi obrestna mera se je zdela prenizka glede na težave ladjedelnice. Kombinacija tega posojila in naslednjega ukrepa (ukrep E13b) torej kaže, da je velik del finančnih sredstev za ladji, ki ju je naročilo podjetje Strintzis, zagotovila banka ETVA.

4.11.3 Pripombe zainteresiranih strank

(244) Podjetje Elefsis trdi, da tega posojila ne bi odobrila nobena zasebna banka. Prvič, banka ETVA ni imela na voljo nobene varščine, ko je bilo posojilo sklenjeno, saj je bila hipoteka na ladjah ustvarjena veliko pozneje. Poleg tega se podjetje Elefsis strinja, da je tržna vrednost trupov v izgradnji nizka.

4.11.4 Pripombe Grčije

(245) Grčija in podjetje HSY poudarjata, da so bili posojilni pogoji za tisti čas neobičajni. Poročilo revizijske hiše Deloitte potrjuje, da so tako zadevna banka (ETVA) kot tudi vse grške banke na splošno dajale posojila podjetjem s podobno obrestno mero. Podjetje HSY podrobno

opisuje zavarovanja, ki so bila zagotovljena banki ETVA v času posojilne pogodbe (pripis cene dvema ploviloma, zavarovalnine in vse terjatve do tretjih strank, ki izhajajo iz posebne pravice ali iz koriščenja ladij na splošno), ter pozneje (hipoteka na ladjah), zato sklepa, da so bile ustrezne. Grčija ponuja tudi koledar, v skladu s katerim je banka ETVA izplačala posojilo banki ETVA in ki kaže, da je bilo plačano vzporedno s stroški, ki so nastajali med gradnjo.

4.11.5 Ocena

4.11.5.1 Člen 296 Pogodbe

(246) Ta ukrep ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe, saj neposredno podpira civilno dejavnost.

4.11.5.2 Obsto j pomoči

(247) Komisija ugotavlja naslednje. Posojilo je bilo sklenjeno po juniju 1999, v času, ko podjetje HSY ne bi več moglo dobiti posojila pri nobeni banki. Grčija trdi, da je zavarovanje posojila zmanjševalo tveganje v tolikšni meri, da bi vsak zasebni vlagatelj odobril posojilo. Te trditve ni mogoče sprejeti. Pripis cene ladji predstavlja dobro zavarovanje samo, če ladjedelnica dokonča gradnjo ladje, kar pa je negotovo. Če gre ladjedelnica v času gradnje ladje v stečaj, je vrednost tega zavarovanja nična, saj nakupne cene ne bi bilo mogoče izterjati od podjetja Strintzis, ker slednje naročenih plovil ne bi prejelo⁽¹²⁸⁾. To pomeni, da bi bilo zavarovanje brez vrednosti prav v scenariju, kjer bi bilo to potrebno. Kar zadeva oblikovanje hipoteke na vsako izmed ladij v gradnji, je bila ta banka ETVA zagotovljena šele junija 2001, veliko pozneje po izplačilu posojila podjetju HSY. Poleg tega Komisija ugotavlja, da je vrednost ladij v gradnji dokaj nizka in da jih je težko prodati. To kaže tudi ta primer. Podjetje HSY dejansko ni uspelo dokončati gradnje dveh ladij, zaradi česar je bila pogodba s podjetjem Strintzis julija 2002 razveljavljena. Podjetje HSY je potrebovalo nič manj kot dve leti, da je prodalo trupe v izgradnji, in je prejelo samo 14 milijonov EUR, kar ustreza zgolj tretjini zneska, ki ga je najelo pri banki ETVA za financiranje gradnje.

(248) Kar zadeva trditev Grčije, podjetja HSY in revizijske hiše Deloitte, da je bila obrestna mera za posojilo, odobreno podjetju HSY, podobna obrestni meri za številna druga posojila, ki so jih v istem obdobju odobrile tako banka ETVA kot grške banke na splošno, iz tega ni razvidno, da posojilo, odobreno podjetju HSY, ne predstavlja pomoči. Grčija, podjetje HSY in revizijska hiša Deloitte dejansko niso ne analizirale ne pokazale, da je bil finančni položaj drugih posojilojemalcev, ki so bili uporabljeni za primerjavo, podoben finančnemu položaju podjetja HSY, tj. da

je bil njihov finančni položaj tako slab kot položaj podjetja HSY. Niso torej pokazale, da so bile zasebne banke pripravljene posojati podjetjem v težavah po obrestni meri, ki naj bi bila podobna obrestni meri za to posojilo. Primerjanje obrestne mere za posojila, ki so bila odobrena različnim podjetjem, brez preverjanja, ali je podobno tudi tveganje bank, ki so posojilo odobrile, je nesmiselno. Komisija zato ugotavlja, da v podobnih okoliščinah noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva ne bi odobril posojila podjetju HSY, ki torej v tem primeru pomeni pomoč. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.11.5.3 Združljivost s skupnim trgom

- (249) Komisija ugotavlja, da ta pomoč pomeni pomoč za tekoče poslovanje, saj se z njo zmanjšajo stroški, ki bi jih podjetje HSY sicer moralo plačati v okviru poslovnih pogodb. Na podlagi te ugotovitve se je s posojilom podjetju HSY dejansko omogočilo, da sklene poslovno pogodbo, ki je samo ne bi moglo financirati s sredstvi s trga. Komisija ugotavlja, da je bila na podlagi člena 3 Uredbe (ES) št. 1540/98 pomoč za tekoče poslovanje, ki je izhajala iz pogodbe, odobrena za pogodbe o gradnji ladij, podpisane pred 31. decembrom 2000. Vendar podjetje HSY ni bilo upravičeno do prejema pomoči za pogodbo s podjetjem Strintzis, saj ni nikoli dokončalo gradnje ladij, ladji nista bili nikoli dobavljeni, pogodba s podjetjem Strintzis pa je bila razveljavljena⁽¹²⁹⁾. Poleg tega sta bila trupa prodana novemu kupcu šele leta 2004, tj. več let po 31. decembru 2000.
- (250) Ker je pomoč nezakonita in nezdružljiva, jo je treba povrniti. Ker je bilo posojilo povrnjeno, je bil del prednosti, ki je bila omogočena podjetju HSY, že umaknjen. Vendar pa je podjetje HSY zahvaljujoč temu posojilu, ki ga je odobrila banka ETVA, imelo več let na razpolago znesek posojila, torej znesek, s katerim podjetje HSY v navedenem obdobju sicer ne bi moglo razpolagati. Tudi to prednost je treba povrniti. Komisija zato meni, da je treba povrniti znesek pomoči, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med obrestno mero, plačano banki ETVA, in referenčno obrestno mero Grčije⁽¹³⁰⁾, povečano za 800 bazičnih točk, za obdobje od izplačila posojila podjetju HSY do datuma, ko je bilo posojilo zavarovano s hipoteko na trupa. Za obdobje po zgoraj navedenem obdobju in do odplačila posojila znaša pomoč, ki jo je treba povrniti, toliko, kolikor znaša razlika med obrestno mero, plačano banki ETVA, in referenčno obrestno mero Grčije, povečano za 400 bazičnih točk. Zmanjšanje te premije za tveganje za eno tretjino kaže na to, da bi hipoteka na trupa deloma zmanjšala izgubo posojilodajalca, če podjetje HSY ne bi izpolnjevalo svojih obveznosti, s tem pa bi se zmanjšalo tveganje posojila za banko ETVA. Zlasti, kot je bilo pravkar navedeno, je

podjetje HSY trupa prodalo po ceni, ki približno ustreza tretjini denarja, ki ga je posodila banka ETVA.

4.12 Poroštvo banke ETVA v povezavi s pogodbo s podjetjem Strintzis (ukrep E13b)

4.12.1 Opis ukrepa

- (251) Leta 1999 je podjetje HSY uporabilo dve poroštvi banke ETVA, da bi zavarovalo predplačila podjetja Strintzis, ki so znašala 6,6 milijona EUR. Poroštvi sta bili preklicani julija 2002, ko je bila pogodba o gradnji ladij s podjetjem Strintzis razveljavljena.

4.12.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (252) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da bi poroštvi, katerih pogoji v času sprejema odločbe niso bili znani, lahko pomenili pomoč.

4.12.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (253) Podjetje Elefsis poudarja dejstvo, da sta država/banka ETVA v istem času igrali vlogo poroka, posojilodajalca, lastnika in največje stranke podjetja HSY. S tem se je država postavila v položaj resnega finančnega tveganja. S takšno večdelno vlogo je država dejansko zagotavljala finančna sredstva brez kakršnega koli zavarovanja, saj v primeru neizpolnjevanja obveznosti s strani podjetja in/ali plačilne nesposobnosti država ne bi prejela nikakršnih povračil in bi utrpela škodo, saj vrednost sredstev ladjedelnice ne bi zadostovala za pokritje vseh obveznosti.

4.12.4 Pripombe Grčije

- (254) Grčija navaja, da je bilo prvo poroštvo odobreno 4. marca 1999, drugo pa 17. junija 1999. V skladu s prvim poročilom revizijske hiše Deloitte, ki ga je predložilo podjetje HSY, sta poroštvi znašala 3,26 milijona EUR oziroma 3,38 milijona EUR. Grčija opozarja, da banka ETVA po razveljavitvi pogodbe s podjetjem Strintzis leta 2002 ni izplačala nobenih zneskov, zavarovanih s poroštvi. To dokazuje, da podjetje HSY ni bilo posojilomealec z visokim plačilnim tveganjem. Poleg tega Grčija in podjetje HSY navajata, da je banka ETVA kot zavarovanje za poroštvo v višini 6,6 milijona EUR prejela premoženjsko korist v podjetju HSY, ki je izhajala iz sporazuma 39 s podjetjem OSE, katere pogodbeni cena za podjetje HSY je znašala 8,5 milijona EUR. Svetovalec potrjuje, da bi podjetje HSY poroštvi lahko prejelo tudi od zasebne banke.

4.12.5 Ocena

4.12.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (255) Ta ukrep ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe, saj neposredno podpira civilno dejavnost.

4.12.5.2 Obstoje pomoči

- (256) Komisija ugotavlja, da sta bili obe jamstvi odobreni pred 30. junijem 1999. Kot je bilo že pojasnjeno, Komisija meni, da je v tistem času podjetje HSY še vedno imelo dostop do finančnega trga, vendar po ceni, ki je odražala zelo šibak gospodarski položaj podjetja HSY.

- (257) Grčija in podjetje HSY trdita, da je bil prenos premoženjskih koristi na podlagi sporazuma 39 s podjetjem OSE ustrezno zavarovanje, zaradi katere bi bila odobritev poroštva sprejemljiva za zasebnega vlagatelja. Komisija meni, da v primeru stečaja podjetja HSY, to zavarovanje banki ne bi omogočilo, da izterja denar. Če bi šlo podjetje HSY v stečaj, bi se gradnja železniškega voznega parka dejansko ustavila, podjetje OSE ne bi prejelo naročenega materiala in na podlagi navedenega sporazuma od podjetja OSE ne bi bilo mogoče zahtevati nikarkršnega plačila⁽¹³¹⁾. Komisija zato ne razume, kako bi lahko to zavarovanje močno zmanjšalo tveganje posojila, odobrenega podjetju HSY.

- (258) Podjetje HSY ni uspelo ne Komisiji ne svojemu lastnemu svetovalcu (prvo poročilo revizijske hiše Deloitte, stran 4–9) pokazati, ali je bilo pogodbeno zavezano k plačilu poroštvene premije banki ETVA in kakšna je bila višina te premije. Kot je pojasnjeno v oceni ukrepa E12b, bi podjetje HSY v običajnih okoliščinah za takšno poroštvo plačalo letno premijo v višini najmanj 480 bazičnih točk. Ker je višina drugih poroštvenih premij, ki jih je podjetje HSY plačalo banki ETVA, znana, je malo verjetno, da je poroštvena premija, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo, znašala 480 bazičnih točk. Komisija zato ugotavlja, da poroštvo, ki ga je odobrila banka ETVA, pomeni državno pomoč, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med letno poroštveno premijo, ki je bila banki ETVA dejansko izplačana, ter poroštveno premijo v višini 480 bazičnih točk. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.12.5.3 Združljivost s skupnim trgom

- (259) Kot je navedeno v oceni ukrepa E13a, Komisija meni, da pomoč, kot je ta, pomeni pomoč za tekoče poslovanje, ki ne more biti združljiva na podlagi Uredbe (ES) št.

1540/98. Zato je nezakonita in nezdružljiva in jo je treba povrniti.

4.13 Državno poroštvo za zavarovanje posojila v višini 10 milijard GRD (29,3 milijona EUR) (ukrep E14)

4.13.1 Opis ukrepa

- (260) Po potresu septembra 1999 je banka ETVA 13. januarja 2000 podjetju HSY odobrila posojilo v višini 10 milijard GRD (29,3 milijona EUR), ki je bilo zavarovano z državnim poroštvom, odobrenem na podlagi odločbe ministra za finance z dne 8. decembra 1999. Banka ETVA je zaračunala obrestno mero EURIBOR, povečano za 125 bazičnih točk⁽¹³²⁾, država pa je zaračunala poroštveno premijo v višini 100 bazičnih točk.

4.13.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (261) Glede na finančni položaj podjetja HSY v tistem času je malo verjetno, da bi pogoji za odobritev poroštva bili sprejemljivi za vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Kar zadeva združljivost na podlagi člena 87(2)(b), Grčija ni pokazala, da je bil obseg ukrepa sorazmeren s škodo, ki jo je utrpelo podjetje HSY.

4.13.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (262) Podjetje Elefsis meni, da nobena banka ne bi posodila denar podjetju HSY v tistem času glede na njegov finančni položaj. Poroštvo bi se lahko štelo za združljivo pomoč samo, če bi bilo omejeno na znesek, ki bi bil dejansko potreben za odpravo škode, ki je posledica določene naravne katastrofe.

4.13.4 Pripombe Grčije

- (263) Grčija in podjetje HSY izpodbijata trditev, da je ukrep selektiven, saj je bilo poroštvo odobreno v skladu z določbami Zakona 2322/1995, ki določajo pogoje za odobritev poroštva v imenu grške države podjetju, ki zanj zaprosi. Poleg tega trdita tudi, da bi bila poroštvena premija v višini 1 % sprejemljiva za zasebnega vlagatelja. Poleg tega bi podjetje HSY lahko vzelo posojilo tudi na trgu brez državne pomoči s pomočjo drugih oblik zavarovanja, na primer z odstopom terjatev iz večjih pogodb ter hipoteko na sredstva podjetja. Tudi če ukrep pomeni pomoč, je ta delno združljiva na podlagi člena 87(2)(b), v kolikor je bil zadevni kapital odobren kot nadomestilo za škodo, ki ga je podjetje HSY utrpelo v potresu, deloma pa spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe, v kolikor se nanaša neposredno na vojaške dejavnosti podjetja HSY.

4.13.5 Ocena

4.13.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (264) Kar zadeva možnost uporabe člena 296, je iz besedila odločbe, na podlagi katere se je banka ETVA odločila, da dodeli posojilo, zavarovano s poroštvom, razvidno, da je banka ETVA med drugim imela pomisleke v zvezi z nadaljevanjem vojaških dejavnosti v podjetju HSY. Vendar pa ni nikakršne pogodbene določbe, ki bi od podjetja HSY zahtevala, da posojilo, zavarovano s poroštvom, uporabi za financiranje vojaških dejavnosti. Z drugimi besedami, banka ETVA je želela ohraniti sposobnost preživetja podjetja HSY, da bi zagotovila nadaljevanje vojaških dejavnosti, vendar pa posojila, zavarovanega s poroštvom, ni namenila za financiranje zadevne dejavnosti. Podjetje HSY je lahko uporabilo denar, kakor je želelo. Kot je bilo že pojasnjeno, Komisija za takšne ukrepe, ki so odobreni ladjedelnici v celoti, meni, da je bilo 25 % posojila, zavarovanega s poroštvom, uporabljenega za civilne dejavnosti, 75 % pa za vojaške dejavnosti. Zato je treba na podlagi pravil o državni pomoči oceniti samo 25 % državnega poroštva (to pomeni prvotni znesek v višini 2,5 milijarde GRD (7,34 milijona EUR)), ki bi morale biti povrnjeno, če bi pomenilo nezdrumljivo pomoč. 75 % državnega poroštva spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe in zanje pravila o državni pomoči ne veljajo.

4.13.5.2 Obstoje pomoči

- (265) Kar zadeva selektivnost ukrepa, je Komisija v oceni ukrepa E12b že pokazala, da Zakon 2322/1995 ne pomeni splošnega ukrepa.
- (266) Kar zadeva obstoj prednosti, Komisija opozarja, da je bilo posojilo, zavarovano s poroštvom, odobreno januarja 2000, torej v času, ko noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva podjetju HSY ne bi več zagotovil posojila ali poroštva, kot je bilo že ugotovljeno. Brez državnega poroštva torej podjetju HSY nobena banka ne bi odobrila posojila. Državno poroštvo je torej podjetju HSY omogočilo očitno prednost.
- (267) Del državnega poroštva, ki ni zajet s členom 296 pogodbe, tako pomeni pomoč. Ker je bila pomoč v

nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.13.5.3 Združljivost s skupnim trgov

- (268) Kar zadeva združljivost te pomoči na podlagi člena 87(2)(b) Pogodbe, niti ena stranka ne ugovarja, da je bil potres septembra 1999 „naravna katastrofa“. Medtem ko je bilo posojilo podpisano šele 13. januarja 2000, je podjetje HSY ta sredstva od banke ETVA zahtevalo že v tednih, ki so sledili potresu. Po besedah grških organov je škoda na ladjedelnici sprva znašala toliko, kot je znašal strošek popravil in fizične namestitve, potem pa toliko, kot je znašal strošek odloga pri izvrševanju pogodb. Vendar Grčija ni predložila nikakršne ocene v zvezi z drugo škodo. Če bi Grčija podjetju HSY želela nadomestiti stroške druge škode, bi jih morala vsaj poskusiti oceniti, ta izračun pa bi moral temeljiti na preverljivi metodi. Ker to ni bilo storjeno in ker se pomoč lahko šteje za združljivo na podlagi člena 87(2)(b) samo, če je strogo namenjena za nadomestilo nastale škode, Komisija meni, da ti hipotetični stroški ne predstavljajo verodostojnega temelja, na podlagi katerega je pomoč mogoče oceniti kot združljivo⁽¹³³⁾. Kar zadeva prve stroške – popravilo in fizična škoda –, Komisija ugotavlja, da ni bil sprejet nikakršen mehanizem, da bi se zagotovilo, da se bo obseg državnega poroštva zmanjšal po natančni oceni nastale škode in po tem, ko bodo zavarovalnice podjetju HSY izplačale zavarovalnino. V svojem dopisu z dne 20. oktobra 2004⁽¹³⁴⁾ je Grčija ocenila, da znaša fizična škoda do približno 3 milijarde GRD (8,8 milijona EUR). Komisija zato meni, da se znesek, ki je to številko presegele, in sicer 20, 5 milijona EUR, ni nanašal na škodo, ki jo je povzročil potres. Nasprotno, 8,8 milijona EUR se lahko šteje za sorazmernih nastali škodi, vendar samo do prvega trimesečja leta 2002, ko so zavarovalnice izplačale zavarovalnino v višini 3,52 milijona EUR⁽¹³⁵⁾. Od tega dne naprej bi morale biti državno poroštvo zmanjšano za enak znesek. Zato se od tega dne naprej lahko samo bilanca (8,8 milijona EUR – 3,5 milijona EUR = 5,3 milijona EUR) šteje za sorazmerno z neto nastalo škodo (tj. nastala škoda, zmanjšana za zavarovalnino, ki so jih zavarovalnice izplačale podjetju HSY).
- (269) Ker naj bi bilo, kot je bilo že navedeno, 75 % posojila, zavarovanega s poroštvom, namenjenih za financiranje vojaških dejavnosti, samo 25 % poroštva spada v okvir nadzora državne pomoči in zato pomeni državno pomoč. Vendar pa je utemeljena tudi predpostavka, da je bilo samo 25 % škode, ki jo je utrpelo podjetje HSY, povezano s civilnimi dejavnostmi, ker je potres poškodoval objekte HSY, ki jih ni mogoče ločiti na vojaške objekte, civilne objekte in objekte, namenjene obema vrstama dejavnosti. Z drugimi besedami, nikakršnega razloga ni, da bi bilo treba 100 % škode, ki jo je

utrpele podjetje HSY, financirati iz naslova 25 % državnega poroštva, ki pomeni državno pomoč. Zato je mogoče pri oceni, ali je državna pomoč sorazmerna z nastalo škodo, upoštevati samo 25 % škode. Znesek državne pomoči, ki je enakovreden 2-odstotnemu delu državnega poroštva, ki se šteje za sorazmernega nastali škodi (kot je opredeljeno v prejšnjem odstavku), torej pomeni združljivo pomoč na podlagi člena 87(2)(b). Z drugimi besedami, od dela državnega poroštva, ki pomeni pomoč, je 750 milijonov GRD (2,20 milijona EUR) – tj. 25 % od 3 milijard GRD (8,8 milijona EUR) – združljivih do plačila zavarovalnine s strani zavarovalnic v prvem trimesečju leta 2002. Po tem datumu je združljivih samo 1,32 milijona EUR – tj. 25 % od 3 milijarde GRD (8,8 milijona EUR), zmanjšanih za 3,52 milijona EUR. Preostala pomoč je nezdružljiva s skupnim trgom.

- (270) Če je državno poroštvo še vedno neporavnano, je treba del tega poroštva, ki pomeni nezdružljivo pomoč (tj. 25 % še neporavnane poroštva, zmanjšane za združljivih 1,32 milijona EUR) nemudoma preklicati. Preklic nezdružljivega poroštva ne zadostuje za obnovitev izhodiščnega položaja. Zahvaljujoč nezdružljivemu državnemu poroštvu je podjetje HSY imelo več let na razpolago posojilo, ki ga sicer ne bi moglo dobiti. Da bi se ta dodatna nezdružljiva pomoč povrnila, Komisija meni, da je treba za obdobje od odobritve posojila, zavarovanega s poroštvom, do izteka nezdružljivega državnega poroštva povrniti pomoč, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med skupnimi stroški posojila, zavarovanega s poroštvom (obrestna mera, povečana za poroštveno premijo), ki jo je plačalo podjetje HSY) in referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk. Ta znesek je treba izračunati na podlagi dela državnega poroštva, ki pomeni nezdružljivo pomoč.

4.14 Posojila, ki jih je banka ETVA odobrila v letih 1997 in 1998 (ukrep E16)

4.14.1 Opis ukrepa

- (271) Ta ukrep vključuje tri posojila, ki jih je banka ETVA odobrila podjetju HSY v letih 1997 in 1998.
- (272) Prvič, 25. julija 1997 je banka ETVA odobrila kreditno linijo v višini 1,99 milijarde GRD (5,9 milijona EUR) z datumom izteka na dan 31. oktobra 1997. Obrestna mera je bila ATHIBOR, povečana za 200 bazičnih točk in odobrena za pokritje potreb podjetja HSY pri obratnih sredstvih. Zavarovana je bila s terjatvami od grške mornarice.
- (273) Drugič, 15. oktobra 1997 je banka ETVA odobrila kreditno linijo v višini 10 milijonov USD, prav tako za pokritje potreb podjetja HSY pri obratnih sredstvih⁽¹³⁶⁾. Obrestna mera za posojilo je bila LIBOR, povečana za 130 bazičnih točk, posojilo pa je bilo zavarovano s terjatvami na podlagi pogodbe, sklenjene z grško mornarico. 19. maja 1999 je banka ETVA prejela dodatno

zavarovanje za posojilo prek prenosa vseh terjatev v okviru Sporazuma o programu 1/97, ki ga je podjetje HSY sklenilo s podjetjem ISAP za gradnjo in dobavo 125 železniških vagonov. Posojilo je bilo odplačano januarja 2000.

- (274) Tretjič, 27. januarja 1998 je banka ETVA odobrila kreditno linijo v višini 5 milijonov USD, prav tako z obrestno mero LIBOR, povečano za 130 bazičnih točk. Namen posojila je bil spet pokritje potreb podjetja HSY pri obratnih sredstvih. Za to tretjo kreditno linijo ni bilo danega nobenega zavarovanja.

4.14.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (275) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da ta posojila očitno pomenijo pomoč, katere združljivost je dvomljiva. Poleg tega dejstvo, da sta bili prvi dve posojili zavarovani s terjatvami od grške mornarice, ne pomeni avtomatično, da spadata tudi v okvir člena 296 Pogodbe.

4.14.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (276) Podjetje Elefsis trdi, da glede na finančni položaj ladjedelnice v tistem trenutku, teh posojil podjetju HSY ne bi odobrila nobena zasebna banka.

4.14.4 Pripombe Grčije

- (277) Grčija in podjetje HSY trdita, da je banka ETVA pridobila ustrezno zavarovanje s prenosom terjatev do grške mornarice. Grčija navaja, da so bila tri posojila v celoti odplačana banki in trdi, da je bila morebitna nezakonita državna pomoč, kar pa ni bila, povrnjena z odplačilom posojil. Grški organi trdijo tudi, da Komisija, glede na vrsto zavarovanj, ki so bile zagotovljene banki, ter dejstvo, da je podjetje HSY v glavnem opravljalo dejavnosti v obrambnem sektorju, ne sme analizirati teh ukrepov na podlagi člena 88 Pogodbe, temveč mora uporabiti postopek, ki je določen v členu 298 Pogodbe.

4.14.5 Ocena

4.14.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (278) Kar zadeva uporabo členov 296 in 298 Pogodbe, Komisija ugotavlja, da sta bili dve posojili, odobreni leta 1997, zavarovani s terjatvami na podlagi pogodbe, sklenjene z vojsko. Vendar pa zgolj to dejstvo ne dokazuje, da sta bili posojili odobreni za financiranje izvrševanja teh pogodb, sklenjenih z vojsko. Grčija ni predložila dokazov o obstoju pogodbenih obveznosti, ki bi omejevale uporabo teh sredstev na financiranje izvrševanja pogodb, sklenjenih z vojsko. Nasprotno, Grčija navaja, da sta bili posojili odobreni za pokritje potreb podjetja HSY pri obratnih sredstvih. Prvo poročilo revizijske hiše Deloitte potrjuje, da sta bili posojili odobreni za namene obratnih

sredstev, in ne navaja, da sta bili izdani za financiranje določene dejavnosti. To podpira tudi dejstvo, da je bilo dodatno zavarovanje, povezano s civilno pogodbo (tj. pogodbo s podjetjem ISAP), odobreno v zvezi s posojilom v višini 10 milijonov USD. Komisija zato meni, da se je s temi tremi posojili ladjedelnica financirala v celoti in da se niso financirale zgolj njene vojaške dejavnosti. Kot je navedeno v oddelku 3.3 te odločbe, Komisija v takšnem primeru meni, da 25 % posojil, namenjenih za financiranje civilnih dejavnosti podjetja HSY, ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe in se zato ne more oceniti na podlagi pravil o državni pomoči.

4.14.5.2 Obsto j p o m o č i

(279) Kar zadeva zagotovljena zavarovanja – pripis terjatev iz pogodb, sklenjenih z grško mornarico in podjetjem ISAP – Komisija meni, da ta niso ponudila močne zaščite pred izgubami v primeru stečaja podjetja HSY. Če bi podjetje HSY ustavilo svoje delovanje, bi se dejansko ustavilo tudi izvrševanje veljavnih pogodb, sklenjenih z mornarico in podjetjem ISAP. Ker podjetje HSY mornarici in podjetju ISAP ne bi dobavilo nobenih proizvodov, slednji ne bi bili dolžni plačati nakupne cene⁽¹³⁷⁾. Kar zadeva obstoj terjatev za proizvode, ki so mornarici in podjetju ISAP že bili dobavljeni, Grčija ni pokazala, da so takšne terjatve obstajale, da so bile izterljive niti da so predstavljale – ves čas trajanja posojila – dovolj visoko vsoto, da bi ublažile tveganje izgub v primeru stečaja podjetja HSY.

(280) Kot je ugotovljeno v oddelku 3.1 te odločbe, bi zasebne banke v letih 1997 in 1998 zaračunale obrestno mero, ki bi bila enaka referenčni obrestni meri, povečani za 400 bazičnih točk, oziroma obrestni meri ATHIBOR, povečani za 700 bazičnih točk. Referenčna obrestna mera v dolarjih ne obstaja. Ker pa je bila referenčna obrestna mera pri trdnih valutah določena s povečanjem premije za 75 bazičnih točk po medbančni stopnji⁽¹³⁸⁾ in ker sta dve posojili v dolarjih imeli spremenljivo obrestno mero, vezano na LIBOR, Komisija meni, da je skladno s prejšnjim pristopom treba znesek pomoči izračunati na podlagi obrestne mere US LIBOR, povečane za 475 bazičnih točk (tj. US LIBOR, povečan za 75 bazičnih točk za povečanje referenčne obrestne mere,

in povečan za 400 bazičnih točk, ki pomenijo prevzem tveganja posojila, odobrenega podjetju HSY). Na podlagi navedenega se zdi, da je premija, zaračunana za ta tri posojila, pod stopnjo, ki bi jo sicer zaračunal vlagatelj iz tržnega gospodarstva.

(281) Komisija ugotavlja, da del teh treh posojil, ki ne spada v okvir člena 296, in sicer 25 % teh posojil, vsebuje element državne pomoči. Znesek pomoči znaša toliko, kolikor znaša razlika med obrestno mero, ki jo je zaračunala banka ETVA, ter obrestno mero, ki bi jo zaračunal vlagatelj iz tržnega gospodarstva, kot je opredeljeno zgoraj. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.14.5.3 Z d r u ž l j i v o s t s s k u p n i m t r g o m

(282) Tri posojila so bila odobrena za namen pokritja potreb podjetja HSY pri obratnih sredstvih. Zato predstavljajo pomoč za tekoče poslovanje, oziroma pomoč, odobreno za financiranje poslovanja ladjedelnice na splošno in ne za določen projekt. Odobrena so bila v času, ko je pomoč za ladjedelniški sektor še vedno urejala Direktiva 90/684/EGS. Člena 4 in 5 te direktive določata, da je pomoč za tekoče poslovanje mogoče odobriti za dejavnosti gradnje in predelave ladij, ki so opredeljene v členu 1 direktive. Vendar v letih, ko so bila ta posojila odobrena, torej v letih 1997 in 1998, podjetje HSY takšnih dejavnosti ni opravljalo. Direktiva 90/684/EGS prepoveduje pomoč za popravilo ladij, ki je bila glavna civilna dejavnost podjetja HSY v letih 1997 in 1998. Pomoč torej ne more biti združljiva s skupnim trgom in jo je treba povrniti, saj je bila odobrena na nezakoniti osnovi.

(283) Kot je Grčija že poudarila, so bila posojila odplačana. Zgoraj opredeljeno pomoč je torej treba povrniti za obdobje od izplačila posojil podjetju HSY do njihovega odplačila.

4.15 Navzkrižno subvencioniranje vojaških in civilnih dejavnosti do leta 2001 (ukrep E17)

4.15.1 Opis ukrepa

- (284) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da obstaja možnost navzkrižnega subvencioniranja vojaških in civilnih dejavnosti. Opisana sta predvsem dva primera, v katerih je v okviru pogodb, sklenjenih z vojsko, podjetje HSY prejelo visoka predplačila, ki so presegala njegove kratkoročne potrebe, ki so izhajale iz izvrševanja zadevnih pogodb, tako da je lahko podjetje HSY ta denar uporabilo za financiranje drugih dejavnosti. Prvič, v Poslovnem poročilu podjetja HSY iz leta 2001 je navedeno, da „so bili zneski v višini 81,3 milijona EUR prejeti kot predplačilo za vojaške dejavnosti, vendar so bili večinoma uporabljeni za druge dejavnosti in stroške poslovanja podjetja“. Drugič, konzorcij HDW/Ferrostaal v svojem dopisu, ki ga je predložil v okviru pravnega spora na grškem sodišču, navaja, da je bil vsaj del teh sredstev (po oceni podjetja Elefsis naj bi ta sredstva presegala 40 milijonov EUR), danih podjetju HSY za gradnjo majhnih bojnih ladij (pogodba je bila podpisana 21. decembra 1999), uporabljen za druge namene.

4.15.2 Razlogi za sprožitev postopka

- (285) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da lahko v primerih, ko se dokumenti izrecno sklicujejo na uporabo sredstev, prejetih na podlagi pogodb, sklenjenih z vojsko, za druge namene, Komisija upravičeno dvomi, da ta sredstva spadajo na področje uporabe člena 296 in da ne pomenijo državne pomoči v smislu člena 87(1). Odločba o podaljšanju postopka vsebuje tudi priporočilo za uvedbo ločenih računov za civilne in vojaške dejavnosti, da bi se izognili financiranju civilnih dejavnosti z državno podporo, namenjeno za vojaške dejavnosti.

4.15.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (286) Podjetje Elefsis trdi, da je navzkrižno subvencioniranje težko ugotoviti, saj podjetje HSY nima ločenih računov za civilne in vojaške dejavnosti. Kljub temu je iz analize dejavnosti, ki so se v ladjedelnici izvajale leta 2001, razvidno, da so bile vojaške dejavnosti omejene. Zato je jasno, da „druge dejavnosti“, ki naj bi bile financirane na podlagi Poslovnega poročila, predstavljajo v glavnem civilne dejavnosti.

- (287) Podjetji TKMS/GNSH, ki sta predložili svoje pripombe samo v zvezi s tem in naslednjim ukrepom (ukrep E18c), menita, da člen 296(1)(a) Pogodbe določa, da je nekatere omejitve pri razkritju podatkov mogoče utemeljiti. Komisija zato od Grčije ne more zahtevati, da razkrije podatke, ki na primer zadevajo natančne zneske, porabljene za različne vojaške projekte. Drugič, podjetji TKMS/GNSH trdita, da ni nikakršne pravne podlage za zahtevo po ločevanju računov na civilne in vojaške dejavnosti.

4.15.4 Pripombe Grčije

- (288) Grčija trdi, da je do obsega, do katerega so bili zneski, navedeni v pritožbi, povezani z obrambnimi dejavnostmi ladjedelnice, postopek, ki ga je sprožila Komisija na podlagi člena 88(2) Pogodbe, napačen in pomeni preokračitev pooblastil. Če Komisija meni, da so ukrepi izkrižljali konkurenco, bi morala ravnati v skladu s postopkom, navedenim v členu 298 Pogodbe. Podjetje HSY dodaja, da ni pravno obvezano voditi ločene račune. Zahteva Komisije nima nikakršne pravne podlage.

4.15.5 Ocena

4.15.5.1 Člen 296 Pogodbe

- (289) Da bi se ugotovila veljavnost členov 296 in 298 Pogodbe, je treba najprej ugotoviti dejstva. V skladu z dokumenti, citiranimi v odločbi o sprožitvi postopka, ta predplačila vsaj nekaj trimesecij niso bila uporabljena za namen izvrševanja zadevnih vojaških naročil. Ne Grčija ne podjetje HSY nista zanikala navedb iz odločbe o sprožitvi postopka. Poleg tega računi podjetja HSY potrjujejo, da je podjetje HSY v letih 2000 in 2001 od mornarice prejelo predplačila, ki so močno presegala sredstva, potrebna za kratkoročno financiranje izvrševanja zadevnih vojaških naročil. Na primer, bilanca stanja z dne 31. decembra 2000 (¹³⁹) kaže, da so predplačila, ki jih je podjetje HSY prejelo za naročilo majhnih bojnih ladij in za naročilo podmornic, znašala 49,1 milijona EUR oziroma 33,1 milijona EUR. Na isti dan je vsota zalog, nedokončane proizvodnje, predujmov za zaloge in terjatev kupcev (v računovodskem pomenu so te postavke navedene kot „obratna sredstva“), povezane z naročili mornarice, znašala 14,8 milijona EUR. Z drugimi besedami, predplačila so obratna sredstva, ki jih je bilo treba financirati, presegla za 67,4 milijona EUR. Ker se zneski, navedeni v odločbi o podaljšanju postopka, niso izpodbijali in ker drug vir kaže, da so očitno predstavljali precej dobro oceno realnega stanja, Komisija ugotavlja, da vsaj v teku enega leta ta predplačila niso bila uporabljena za namen izvrševanja zadevnih vojaških naročil.

(290) Kar zadeva uporabo členov 296 in 298 Pogodbe, Komisija zavrača trditev Grčije, da vsako predplačilo, ki ji je bilo plačano v okviru vojaškega naročila, avtomatično sodi v okvir člena 296. Zlasti v tem primeru je vodstvo podjetja HSY priznalo, da so nekatera predplačila močno presešla zneske, potrebne za kratkoročno izvrševanje naročil, zato so bila začasno uporabljena za druge namene. Ukrep spada v okvir člena 296 samo, če Grčija meni, da je to „potrebno za zaščito temeljnih interesov njene varnosti, ki so povezani s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev“. Komisija ugotavlja, da Grčija ni pojasnila, kako naj bi del predplačil, ki so presežala sredstva, potrebna za izvrševanje zadevnih vojaških naročil, lahko prispeval k „zaščiti temeljnih interesov njene varnosti“. Komisija ne more razumeti, zakaj bi to bilo tako, saj jih ladjedelnica ni potrebovala za proizvodnjo zadevnih vojaških sredstev, niti jih ni za ta namen uporabila. V takšnem primeru, ko dejstva kažejo, da se člen 296 ne uporablja, bi morala Grčija pojasniti, zakaj kljub temu meni, da je presežek teh predplačil prispeval k njeni varnosti. Ker tega ni storila, Komisija ugotavlja, da ta predplačila iz obdobja, v katerem niso bila potrebna za izvrševanje zadevnih vojaških naročil, ne spadajo na področje uporabe člena 296 Pogodbe.

(291) Ker so bila predplačila sprva uporabljena za financiranje vseh dejavnosti ladjedelnice, Komisija meni, da so se s 75 % teh predplačil financirale vojaške dejavnosti, 25 % pa jih je bilo namenjenih financiranju civilnih dejavnosti. Z drugimi besedami, vsaj v teku enega leta so za 25 % od 81,3 milijona EUR in 25 % od 40 milijonov EUR veljala pravila o državni pomoči.

4.15.5.2 Obstoječe pomoči

(292) Ta presežek predplačil pomeni brezobrestna posojila, ki jih je odobrila država. S tem se torej podjetju HSY omogoča selektivna prednost. Mogoče bi bilo trditi, da prodajna pogodba – vključno z vsemi pogoji, kot so predplačila – proizvajalcu ne more dajati selektivne prednosti, če država kupi proizvode na način, ki bi bil sprejemljiv za zasebno podjetje. Vendar pa v okviru vojaških naročil, ki so bila oddana podjetju HSY, država ni nikoli ravnala na način, ki bi bil sprejemljiv za zasebno podjetje, ki bi želelo kupiti blago. Zasebno podjetje bi zlasti poskušalo plačati najnižjo možno ceno upoštevajoč vse potencialne dobavitelje na svetu. Grčija pa je svojo izbiro vedno omejevala na dobavitelje, ki delujejo v Grčijo (ali na konzorcije, ki imajo člana, ki deluje v Grčiji), da bi tako podpirala zaposlovanje v Grčiji in ohranila zmogljivi-

vost proizvodnje vojaških proizvodov v Grčiji⁽¹⁴⁰⁾. Zasebno podjetje zato ne bi nikoli sklenilo takšnih prodajnih pogodb. Poleg tega zasebno podjetje ne bi privolilo v predplačila, ki bi bila višja od zneska, potrebne za izvrševanje naročil, temveč bi poskusilo predplačila čim bolj omejiti.

(293) Glede na okoliščine Komisija meni, da ta previsoka predplačila pomenijo brezobrestno posojilo. Zgoraj navedeni dokumenti kažejo, da so bila ta sredstva vsaj v teku enega leta uporabljena za druge dejavnosti in ne za izvrševanje zadevnih naročil⁽¹⁴¹⁾. Komisija zato meni, da so ta sredstva enakovredna enoletnemu posojilu brez kakršnih koli obresti. V skladu z analizo kreditne sposobnosti podjetja HSY iz oddelka 3.1 te odločbe, je znesek pomoči, vključen v ta posojila, ki so bila odobrena po 30. juniju 1999, enak referenčni obrestni meri za Grčijo, povečani za 600 bazičnih točk. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.

4.15.5.3 Združljivost s skupnim trgom

(294) Komisija ni ugotovila, na kakšni podlagi bi bila lahko ta pomoč združljiva. Ker pomoč podpira splošno poslovanje ladjedelnice, se zdi, da predstavlja pomoč za tekoče poslovanje, vendar, kot je bilo pojasnjeno v oceni predhodnih ukrepov, ta ladjedelnica v letih 1999, 2000 ali 2001 do pomoči za tekoče poslovanje ni bila upravičena.

(295) Ker je pomoč nezakonita in nezdružljiva, jo je treba povrniti.

(296) Komisija bo vprašanje o ločitvi računov obravnavala na koncu te odločbe.

4.16 Odškodninska določba v korist konzorcija HDW/Ferrostaal v primeru izterjave pomoči od podjetja HSY (ukrep E18c)

4.16.1 Opis ukrepa

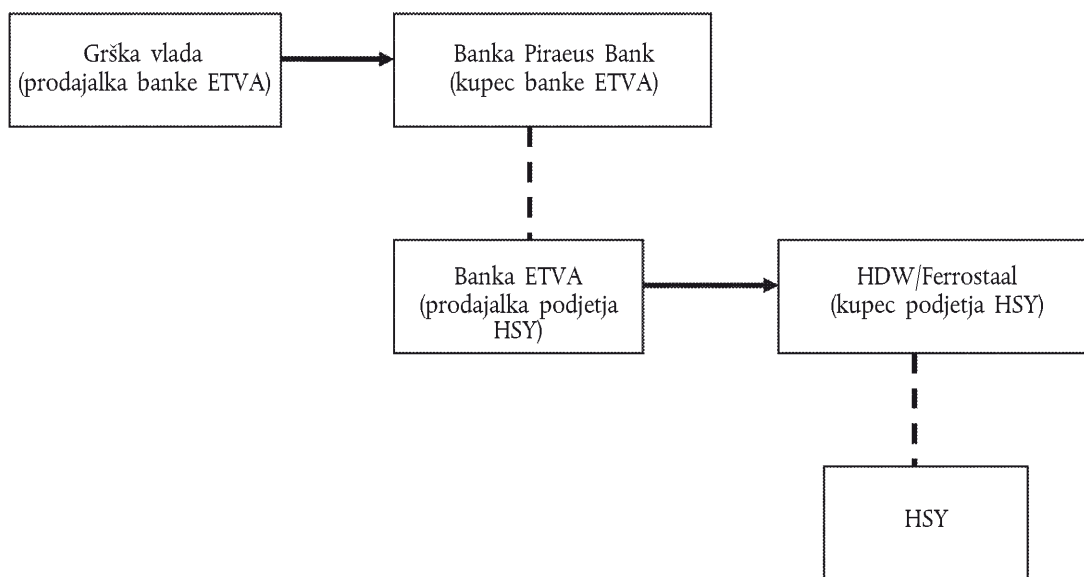
(297) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da je grška država obljubila izplačati odškodnino kupcu podjetja HSY (tj. konzorciju HDW/Ferrostaal), v kolikor bi podjetje HSY povrnilo nezdružljivo pomoč, odobreno pred in med privatizacijo. S pravnega vidika je bilo to poroštvo zagotovljeno s pomočjo dvodelnega mehanizma:

— na eni strani je banka ETVA dala poroštvo kupcu podjetja HSY (tj. konzorciju HDW/Ferrostaal). V skladu s tem odškodninskim poroštvom bi banka ETVA izplačala odškodnino konzorciju HDW/Ferrostaal za vsako pomoč, ki bi jo podjetje HSY povrnilo. V odločbi o podaljšanju postopka je poudarjeno, da je v sporazumu o prodaji deleža podjetja HSY (v nadaljnjem besedilu: HSY SPA), sklenjenem 11. oktobra

2001 med banko ETVA in konzorcijem HDW/Ferrostaal, banka ETVA, ki je bila v tistem času še vedno pod nadzorom države, konzorciju HDW/Ferrostaal že obljubila poroštvo. Poroštvo, ki ga je odobrila banka ETVA, je torej mogoče pripisati državi;

— na drugi strani je država dala poroštvo kupcu 57,7 % delnic banke ETVA (tj. banki Piraeus Bank). V skladu z odškodninskim poroštvom bi morala država banki Piraeus Bank plačati 100 % vsakega zneska, ki ga je banka ETVA plačala kupcu podjetja HSY na podlagi odškodninskega poroštva, ki ga je banka ETVA odobrila kupcu podjetja HSY.

(298) Spodnji grafikon ilustrira strukturo dvodelnega poroštva, kot je opisano v odločbi o podaljšanju postopka (neprekinjene črte označujejo odškodninske tokove pri vsakem izmed dveh delov poroštva, medtem ko črtkana črta označuje lastništvo po zaključku prodaje podjetja HSY in 57,7 % delnic banke ETVA).

4.16.2 Razlogi za sprožitev postopka

(299) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno, da zasebni prodajalec takšnega poroštva ne bi odobril, ker ni omejeno ne v času ne v znesku. Poleg tega bi delničar iz tržnega gospodarstva rajši videl, da bi šlo podjetje HSY v stečaj ali da bi bilo likvidirano, kot da bi ga prodal v teh okoliščinah. Prodajna cena, ki jo je prejela država, je dejansko znašala samo 6 milijonov EUR, odškodnina, za katero bi država morala pričakovati, da jo bo plačala na podlagi tega poroštva, pa je bila veliko večja.

(300) Medtem ko je zakoniti upravičenec do dvodelnega jamstva konzorcij HDW/Ferrostaal, je v odločbi o podaljšanju

postopka navedeno, da je dejanski upravičenec celotnega mehanizma podjetje HSY. Brez takšne državne odškodninske določbe noben vlagatelj ne bi bil pripravljen kupiti podjetja HSY. Grška država je to dejstvo jasno priznala. Zato je verjetno, da brez takšnega poroštva podjetje HSY ne bi bilo prodano in ne bi moglo rešiti svojih finančnih težav, zato bi šlo v stečaj.

(301) V odločbi o podaljšanju postopka je navedeno tudi, da je takšno poroštvo samo po sebi verjetno nezdružljivo, saj zmanjšuje polni učinek vsake odločbe o povrnitvi.

4.16.3 Pripombe zainteresiranih strank

- (302) Podjetje Elefsis v skladu s prvotno oceno Komisije trdi, da takšnega neomejenega poroštva ne bi odobril noben zasebni prodajalec. Podjetje Elefsis izpodbija trditev Komisije, da noben vlagatelj ne bi bil pripravljen kupiti ladjedelnice brez takšne določbe, saj prav podjetje Elefsis, ki se je vključilo v razpisni postopek in želelo kupiti podjetje HSY, v svoji ponudbi za nakup podjetja HSY tega pogoja ni navedlo in je bilo pripravljeno kupiti podjetje HSY brez takšnega poroštva. Po besedah podjetja Elefsis je bilo poroštvo odobreno izključno konzorciju HDW/Ferrostaal. Upravičenca do poroštva sta torej konzorcij in podjetje HSY.
- (303) Banka Piraeus Bank, ki je predložila svoje pripombe samo v zvezi z navedenim ukrepom, saj je ta edini, v katerega je neposredno vpletena, je posredovala nekaj dokumentov, ki kažejo, da je banka ETVA privolila v odobritev odškodninske določbe v korist konzorcija HDW/Ferrostaal že v času sklenitve sporazuma HSY SPA oktobra 2001, torej v času, ko je bila banka ETVA še pod nadzorom države. Banka Piraeus Bank je posredovala pogodbe, dokumente in časopisne članke, ki kažejo, da je postopek privatizacije podjetja HSY vodila država. V sporazumu med grško vlado in banko Piraeus Bank z dne 20. marca 2002 je navedeno, da tudi če bi banka Piraeus Bank postala večinska lastnica banke ETVA, bi postopek privatizacije podjetja HSY še vedno vodila država. Banka Piraeus Bank pojasnjuje, da je bilo v javnem razpisu, poslanem potencialnim ponudnikom julija 2001, že izrecno določeno, da v primeru, da bi povrnitev moralo opraviti podjetje HSY na podlagi potencialne kršitve predpisov EU v zvezi z državno pomočjo, najboljši ponudnik ne bi bil dolžan opraviti tega povračila.
- (304) Podjetji TKMS/GNSH navajata, da je bilo v času pogajanj z banko ETVA o nakupu podjetja HSY jasno, da je podjetje HSY prejelo določeno finančno podporo od grške države. Vendar pa potencialni kupci niso bili seznanjeni ne z obsegom teh ukrepov ne z natančnimi okoliščinami, v katerih so bili ti ukrepi sprejeti. V teku postopka za oddajo ponudb so kupci prejeli zelo malo informacij o različnih ukrepih, ki so zdaj predmet te odločbe. Z drugimi besedami, kupci niso mogli oceniti možnih posledic državne pomoči za podjetje HSY. Da ne bi bil izpostavljen kakršnim koli tveganjem zaradi preteklih ali trenutnih pomoči, je konzorcij HDW/Ferrostaal vztrajal, da je treba od Komisije pridobiti odobritev ali priporočilno pismo/negativno potrdilo v zvezi s preteklimi ukrepi pomoči. Če to ne bi bilo mogoče, bi kupec prodajalcu predlagal sprejemljivo obliko poroštva. Na podlagi stikov s Komisijo je postalo jasno, da slednja ni pripravljena izdati takšnega priporočilnega pisma/negativnega potrdila. V odločbi o združitvi, s katero je odobren prevzem podjetja HSY s strani konzorcija HDW/Ferrostaal, Komisija sama priznava, da obseg subvencij ni bil znan. V teh okoliščinah je bila odškodninska določba dogovorjena 31. maja 2002 kot dopnilo k HSY SPA, v skladu s katero je banka ETVA kot prodajalka podjetja HSY zagotovila, da bo nadomestila morebitno finančno izgubo, ki bi jo kupec lahko utrpel v primeru povrnitve pomoči s strani podjetja HSY. Podjetji TKMS/GNSH ugotavljata, da noben vlagatelj ne bi privolil v nakup podjetja HSY brez takšnega poroštva. To trditev potrjuje tudi drugo poročilo revizijske hiše Deloitte, ki sta ga podjetji TKMS/GNSH predložili junija 2007.
- (305) Podjetji TKMS/GNSH menita, da tega ukrepa ni mogoče pripisati državi, saj ga je odobrila banka ETVA, ko ni bila več pod nadzorom države. Na podlagi HSY SPA, sklenjenega oktobra 2001, banka ETVA dejansko ni bila več pogodbeno zavezana, da izplača odškodnino podjetju GNSH. Banka ETVA se je odločila, da to jamstvo odobri šele maja 2002. Podjetji TKMS/GNSH trdita tudi, da sta banka ETVA in država ravnali kot zasebni prodajalki. Možnost, da bi bilo poroštvo treba izplačati, je bila razmeroma majhna. Nasprotno, če bi bila ladjedelnica likvidirana, bi izgube iz posojil in poroštev, odobrenih podjetju HSY, predstavljale veliko večje zneske (izračun, ki utemeljuje to trditev, je bil določen v drugem poročilu revizijske hiše Deloitte, ki sta ga predložili podjetji TKMS/GNSH). Poleg tega podjetji TKMS/GNSH menita, da poroštvo, ki ga je država 20. marca 2002 odobrila banki Piraeus Bank, predvideva, da bo država plačala odškodnino banki Piraeus Bank v višini samo 57,7 % katerega koli zneska, ki bi ga banka ETVA plačala kupcu podjetja HSY (tj. konzorciju HDW/Ferrostaal). Nasprotno, poroštvo, ki ga je banka ETVA 31. maja 2002 odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, predvideva, da bo banka ETVA plačala odškodnino konzorciju HDW/Ferrostaal v 100-odstotnem znesku vsake pomoči, izterjane od podjetja HSY. Podjetji TKMS/GNSH ugotavljata, da je poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila 31. maja 2002, večje od poroštva, ki ga je 20. marca 2002 prejela banka Piraeus Bank. Zato to ne more predstavljati enega samega poroštvenega mehanizma, dejstvo, da je banka ETVA odobrila širše poroštvo, pa dokazuje, da je ravnala kot zasebna prodajalka.
- (306) Podjetji TKMS/GNSH ne moreta razumeti, kako bi takšna odškodninska določba lahko pomenila izogibanje povrnitvi pomoči. Če bi podjetje HSY pomoč povrnilo, država dejansko ne bi izplačala odškodnine podjetju HSY, temveč njegovemu kupcu (tj. podjetjema TKMS/GNSH, ki sta naslednika konzorcija HDW/Ferrostaal).
- (307) Podjetji TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ menita tudi, da bi poroštvo, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, lahko predstavljalo pomoč banki Piraeus Bank in banki ETVA.

4.16.4 Pripombe Grčije

(308) Po besedah Grčije in podjetja HSY odškodninska določba ne pomeni pomoči. Prvič, državi je ni mogoče pripisati, saj jo je odobrila banka ETVA, ko ni bila več pod nadzorom države. Drugič, Grčija in podjetje HSY trdita, da je grška država ravnala kot tržni vlagatelj, ko je prodala svoj delež v podjetju HSY kot glavna delničarka banke ETVA. Poroštvo, ki so ga kupcu odobrili prodajalci podjetja HSY, je standarden in običajen pogoj v poslovnih sporazumih. Grčija dejansko opozarja, da poroštva podjetju HSY ni zagotovila v zvezi z odgovornostjo do povračila nezakonite državne pomoči, temveč ga je odobrila kupcu podjetja HSY. Takšna odškodnina obremenjuje prodajalca, ne glede na to, ali je v poslovni sporazum vključena kot določba ali ne. Izjava Komisije, da je grška država vedela ali bi morala vedeti za veliko število naknadnih potencialno nezakonitih in nezdružljivih ukrepov državne pomoči in da bo treba te zneske povrniti, kar bo sprožilo odškodninsko določbo, je tako neutemeljena. V obdobju, v katerem je bila odškodninska določba opredeljena, Komisija ni izdala nikakršne odločbe, v skladu s katero naj bi podjetje HSY prejelo nezakonito državno pomoč. Poleg tega bi zaprtje in likvidacija podjetja HSY bili veliko dražji za državo glede na dejanske socialne stroške.

(309) Poleg tega podjetje HSY ne razume, kako bi lahko imelo finančno korist od poroštva, ki je bilo dogovorjeno med banko ETVA in konzorcijem HDW/Ferrostaal, ali od poroštva, ki je bilo dogovorjeno med grško državo in banko Piraeus Bank. Tudi če bi konzorcij HDW/Ferrostaal prejel odškodnino, tega zneska ne bi bil zavezan vložiti v podjetje HSY. Zato Komisiji tudi ni uspelo pokazati, kako bi odškodninska določba lahko nevtralizirala odločbo o povrnitvi. V skladu s sodno prakso Sodišča prejemnik s povračilom pomoči izgubi prednost in lahko se obnovi položaj pred odobritvijo pomoči.

(310) Če Komisija meni, da odškodninska določba pomeni državno pomoč, potem Grčija trdi, da bi v tem primeru veljali členi 296 do 298 Pogodbe ES. V zvezi s tem podjetje HSY navaja, da bi bilo treba glede na to, da je Grška mornarica bila vedno najpomembnejša stranka ladjedelnice, postopek in pogoje privatizacije, vključno z začetkom veljavnosti Zakona 2941/2001, pregledati z vidika države-stranke, ki iz razlogov državne varnosti želi ohraniti dejavnosti in sposobnost preživetja ladjedelnice. V tem primeru je grška država sprejela takšne ukrepe, ki bi jih sprejelo tudi vsako zasebno podjetje,

katerega interesi so povezani s sposobnostjo preživetja drugega podjetja. Ta ocena je toliko bolj pomembna, kadar mora država nositi breme in izgube zaradi prenehanja delovanja in likvidacije podjetja, kar bi povzročilo še večje stroške in bi zato bilo nedonosno.

4.16.5 Ocena

4.16.5.1 Člen 296 Pogodbe

(311) Komisija meni, da ukrep ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe. Odškodninski mehanizem se dejansko uporablja v primeru izterjave državne pomoči od podjetja HSY. Kot je zatrnila Grčija in kot je skladno s tem sprejela tudi Komisija⁽¹⁴³⁾, so vojaške dejavnosti podjetja HSY temeljnega pomena za varnost Grčije, spadajo v okvir člena 296 in zato zanje ne veljajo pravila o državni pomoči. Ker je vsa državna podpora vojaških dejavnosti podjetja HSY izvzeta iz pravil o državni pomoči, pomeni izterjava državne pomoči samo izterjavo tiste državne podpore, namenjene civilnim dejavnostim podjetja HSY. Zaradi tega je to poroštvo neposredno in izključno povezano s civilnimi dejavnostmi podjetja HSY.

(312) Nekaterе stranke trdijo, da brez tega poroštva noben vlagatelj ne bi kupil podjetja HSY in da bi zato ladjedelnica verjetno šla v stečaj. Tudi če se ta ukrep torej nanaša izključno na civilne dejavnosti podjetja HSY, je kljub temu neizogiben za zagotovitev preživetja vojaških dejavnosti podjetja HSY in zato spada na področje uporabe člena 296. Komisija te trditve ne more sprejeti. Na podlagi člena 296 bi Grčija lahko odobrila finančno podporo vojaškim dejavnostim, ki je bila potrebna za njihovo nadaljevanje. Grčija bi se s tem izognila dajanju vojaških dejavnosti v zakup. Grčija bi lahko odobrila tudi finančno podporo, potrebno za predajo vojaških dejavnosti, ki bi bile zanimive za potencialnega vlagatelja, kar pomeni, da bi vlagatelj te vojaške dejavnosti kupil, s čimer bi zagotovil njihovo nadaljevanje. Vlagatelj, ki bi kupil vojaške dejavnosti, ne bi potreboval tukaj opisanega poroštva, saj, kot je bilo pravkar pojasnjeno, od podjetja HSY ne bi bilo mogoče izterjati nikakršne pomoči za opravljanje vojaških dejavnosti. Zaradi tega je bil ta ukrep potreben samo zato, da bi se našel kupec za celotno podjetje HSY, tj. tudi za civilne dejavnosti. Učinek tega ukrepa je torej omogočiti iskanje kupca za civilne dejavnosti podjetja HSY in s tem zagotoviti nadaljevanje teh dejavnosti. Nadaljevanja vojaških dejavnosti ni bilo treba zagotavljati. Ukrep torej ne sodi na področje uporabe člena 296 Pogodbe.

4.16.5.2 Obstoje pomoči

(313) Ker nekatere stranke izpodbijajo, da poroštvi – poroštvo, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, in poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal – predstavljata en sam poroštvni mehanizem in da je bilo podjetje HSY upravičenec do obeh poroštev, bo Komisija najprej posebej ocenila poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, ter pokazala, da to pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe.

(314) Da bi ukrep predstavljal državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe, ga mora biti mogoče pripisati državi. Nekatere stranke izpodbijajo, da je poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, mogoče pripisati državi. Trdijo namreč, da je banka ETVA odločitev o odobritvi tega porošstva sprejela neodvisno in svobodno. Zlasti trdijo, da je bilo poroštvo odobreno 31. maja 2002 v okviru dodatka k sporazumu HSY SPA, torej na dan, ko banka ETVA ni bila več pod državnim nadzorom, temveč pod nadzorom banke Piraeus Bank. Komisija to trditev zavrača in meni, da obstajajo dovolj veliki dokazi, da je ukrep mogoče pripisati državi:

— prvič, med postopkom privatizacije podjetja HSY se je to poroštvo pojavljalo v dokumentih, ki so bili predloženi potencialnim ponudnikom⁽¹⁴⁴⁾. Z drugimi besedami, že v postopku privatizacije je nastala obljuba, da bo kupec podjetja HSY dobil odškodnino za vsako državno pomoč, ki jo bo podjetje HSY povrnilo. Poleg tega se je 14. septembra 2001 banka ETVA izrecno in jasno zavezala, da bo zagotovila to poroštvo konzorciju HDW/Ferrostaal, če Evropska unija ne izda obračuna v zvezi s preteklimi in tekočimi državnimi pomočmi, odobrenimi podjetju HSY⁽¹⁴⁵⁾. Klavzula 1.2.3 sporazuma HSY SPA, podpisanega 11. oktobra 2001, se jasno sklicuje na dokument, podpisan 14. septembra 2001. Razprava o natančnem besedilu porošstva se je nadaljevala v naslednjih mesecih⁽¹⁴⁶⁾. Ker Komisija ni izdala priporočilnega pisma/negativnega potrdila v zvezi s preteklimi in trenutnimi pomočmi za podjetje HSY, je banka ETVA 31. maja 2002 morala izdati poroštvo v korist konzorcija HDW/Ferrostaal, kot so se 14. septembra 2001 dogovorile stranke in kot je bilo določeno v klavzuli 1.2.3 sporazuma HSY SPA. Vse navedeno kaže, da tudi če je bil dodatek, s katerim je bilo konzorciju HDW/Ferrostaal zagotovljeno poroštvo, podpisan 31. maja 2002, se je banka ETVA že zavezala, da bo to poroštvo odobrila (če EU ne obračuna preteklih in trenutnih pomoči), v času, ko je bila še pod nadzorom države. Z drugimi

besedami, dodatek z dne 31. maja 2002 pomeni, da se je pogodba, ki jo je sklenila banka ETVA, začela izvrševati, ko je bila banka ETVA še pod državnim nadzorom. Kot je navedeno v oddelku 3.2 te odločbe, se lahko vsi ukrepi, ki jih je banka ETVA sprejela v zvezi s podjetjem HSY, ko je bila še pod državnim nadzorom, razumejo kot ukrepi, ki jih je mogoče pripisati državi⁽¹⁴⁷⁾. Vse to je potrdila Grčija v svojem dopisu z dne 23. maja 2005⁽¹⁴⁸⁾.

— Drugič, tudi če bi veljalo, da na podlagi zgoraj navedenih dokumentov, ki jih je banka ETVA sklenila, ko je bila še pod nadzorom države (tj. do konca marca 2002), banka ETVA ni bila pogodbeno zavezana k odobritvi tega porošstva konzorciju HDW/Ferrostaal, bi bilo ukrep še vedno mogoče pripisati državi. Komisija dejansko ugotavlja, da je Grčija še naprej vodila prodajo podjetja HSY tudi po prodaji banke ETVA banki Piraeus Bank. V členu 8.2.2 Sporazuma z dne 20. marca 2002, sklenjenega med državo in banko Piraeus Bank, je navedeno, da banka ETVA ne bo odgovorna za postopek prodaje podjetja HSY, ki ga bo še naprej vodila država. V členu 8.2.2(b) je na primer določeno, da bo država „prevzela nadzor, skrb in odgovornost za dejanja in pogajanja s tretjim kupcem deleža v podjetju Hellenic Shipyards“. V skladu s členom 8.2.2 Sporazuma z dne 20. marca 2002 je banka Piraeus Bank v svojem dopisu z dne 28. maja 2002 prosila državo za soglasje v zvezi s poroštvom, ki ga je banka ETVA nameravala odobriti konzorciju HDW/Ferrostaal. Država je dala svojo odobritev z dopisom z dne 31. maja 2002. Vse to kaže, da je odobritev porošstva mogoče pripisati državi.

— Tretjič, tudi če bi predhodni točki opustili, bi bilo poroštvo še vedno mogoče pripisati državi. Komisija namreč ugotavlja, da se je država odločila za privatizacijo podjetja HSY⁽¹⁴⁹⁾. Ko je banka Piraeus Bank prevzela nadzor nad banko ETVA, je bila torej po zakonu obvezana, da podjetje HSY privatizira. Kot sta priznali že podjetji TKMS/GNSH, konzorcij HDW/Ferrostaal ne bi kupil podjetja HSY, če ne bi prejel takšnega porošstva. Ker se je država odločila, da je treba podjetje HSY prodati, in ker je bila dodelitev porošstva za prodajo podjetja HSY nujno potrebna, se lahko ugotovi, da je država banko ETVA pripeljala v položaj, v katerem je bila takšno poroštvo prisiljena odobriti. Zato bi bilo ukrep še vedno mogoče pripisati državi, tudi če bi se ugotovilo, da je banka ETVA sklenila odobriti poroštvo maja 2002 brez kakršne koli neposredne vpletenosti države.

- Četrtrič, tudi če bi opustili vse predhodne točke, bi bilo treba ugotoviti, da je banka ETVA privolila v dodelitev poroštva 31. maja 2002 samo zato, ker je njena glavna delničarka (tj. banka Piraeus Bank) prejela poroštvo od države, s katerim je bila zavarovana pred morebitno finančno škodo, ki bi izhajala iz tega poroštva. Kot bo še opisano, vlagatelj iz tržnega gospodarstva dejansko ne bi nikoli odobril takšnega poroštva, če prej ne bi prejel posrednega poroštva od države. Do odobritve poroštva je prišlo samo zato, ker je država štela gospodarsko enoto (tj. skupino), ki je poroštvo odobrila, pred morebitnimi negativnimi posledicami (z odobritvijo posrednega poroštva). V takšnem primeru, ko eno podjetje preprosto prenese pomoč na drugo podjetje, se odobritev ukrepa lahko pripiše državi.
- (315) Da bi ukrep pomenil državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe, mora biti financiran iz državnih sredstev. V obvestilu o poroštvih je navedeno, da je „[p]omoč dodeljena v trenutku, ko je izdano poroštvo, in ne v trenutku, ko je poroštvo uveljavljeno, ali v trenutku, ko pride do izplačil pod pogoji poroštva. V trenutku, ko se izda poroštvo, je treba oceniti, ali to pomeni državno pomoč ali ne [...]“. Kot je navedeno zgoraj, Komisija meni, da je bila banka ETVA pogodbeno zavezana k odobritvi takšnega poroštva konzorciju HDW/Ferrostaal v času, ko je država še vedno imela v lasti večinski delež banke ETVA. Ker je v obvestilu o poroštvih navedeno, da je treba obstoj pomoči analizirati v trenutku odobritve poroštva in ne pozneje, ko se poroštvo uveljavlja, je mogoče ugotoviti, da je država s svojo obljubo, da bo poroštvo odobrila, povzročila tveganje za državna sredstva, kar pomeni, da poroštvo dejansko vključuje državna sredstva. Dejstvo, da je bila banka ETVA kmalu po tem prodana banki Piraeus Bank, ne vpliva na to ugotovitev. Če je država ustrezno obvestila ponudnike o pogodbenih obveznostih banke ETVA – vključno z zavezanostjo banke ETVA k zagotovitvi poroštva konzorciju HDW/Ferrostaal, če Komisija ne izda upravnega pisma –, so ponudniki to obveznost banke ETVA zagotovo upoštevali. Cene, ki so jih bili pripravljene plačati za nakup banke ETVA, so torej morali popraviti navzdol. To pomeni, da je država banko ETVA prodala po nižji ceni in tako izgubila sredstva. Kot je navedeno zgoraj, tudi če bi bilo ugotovljeno, da se v času, ko je bila še vedno v lasti države, banka ETVA ni pogodbeno zavezala k odobritvi poroštva, Komisija meni, da je država z odločitvijo, da bo podjetje HSY privatizirala januarja 2001 – v času, ko je bila banka ETVA še vedno v lasti države –, spravila banko ETVA v položaj, v katerem je bila takšno poroštvo prisiljena odobriti, saj je bilo nujno potrebno poiskati kupca za podjetje HSY. To pomeni, da so ponudniki v času predložitve svojih ponudb za banko ETVA zagotovo upoštevali dejstvo, da bo banka ETVA morala to poroštvo odobriti. V skladu s tem so za nakup banke ETVA predlagali nižjo ceno, na podlagi česar se lahko ugotovi, da so bila državna sredstva izgubljena.
- (316) Tudi če bi bilo ugotovljeno, da v času, ko je država prodala banko ETVA, ni bilo nikakršne obveznosti (ne pogodbene ne dejanske) za odobritev tega poroštva, se še vedno lahko pokaže, da poroštvo, ki ga je odobrila banka ETVA, vključuje državna sredstva. Država je dejansko kupcu banke ETVA (tj. banki Piraeus Bank) odobrila poroštvo, s katerim je obljubila povrniti banki Piraeus Bank 100 % vseh zneskov, ki bi jih banka ETVA morala plačati v okviru poroštva, ki ga bo izdala v korist konzorcija HDW/Ferrostaal. To posredno poroštvo je bilo odobreno v zaporednih pogodbah. V sporazumu z dne 18. decembra 2001 med državo in banko Piraeus Bank o prodaji 57,7-odstotnega deleža banke ETVA se je država zavezala, da bo banki Piraeus Bank plačala 57,7 % vseh zneskov, ki jih bo banka ETVA morala plačati kupcu podjetja HSY. V sporazumu z dne 20. marca 2002 med istima strankama, s katerim je bil spremenjen sporazum z dne 18. decembra 2001, se je država zavezala, da bo banki Piraeus Bank plačala 100 % vseh zneskov, ki jih bo banka ETVA morala plačati kupcu podjetja HSY ⁽¹⁵⁰⁾. Z dopisom z dne 31. maja 2002, poslanim banki Piraeus Bank, je država slednji potrdila, da ji bo povrnila 100 % vseh zneskov, ki jih bo banka ETVA plačala kupcu podjetja HSY ⁽¹⁵¹⁾. Z drugimi besedami, ko je banka ETVA podpisala dodatek k sporazumu HSY SPA 31. maja 2002, je banka Piraeus Bank prejela od države poroštvo, na podlagi katerega ji je bilo zagotovljeno, da bo prejela 100-odstotno odškodnino za vsak znesek, ki bi ga banka ETVA morala plačati zaradi poroštva, ki bo odobreno konzorciju HDW/Ferrostaal ⁽¹⁵²⁾. To dokazuje, da bi bil vsak znesek, ki bi ga plačala banka ETVA, financiran iz državnega proračuna in da poroštvo vključuje državna sredstva.
- (317) Da bi se dokazal obstoj državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe, je treba pokazati, da država ni ravnala tako, kot bi v podobnih okoliščinah ravnal vlagatelj iz tržnega gospodarstva. Na podlagi tega Grčija, podjetje HSY in podjetji TKMS/GNSH trdijo, da bi v podobnih okoliščinah vlagatelj iz tržnega gospodarstva privolil v izdajo takšnega poroštva v korist konzorcija HDW/Ferrostaal. Trdijo namreč, da bi bilo treba opraviti preizkus z vlagateljem iz tržnega gospodarstva, in sicer na ravni banke ETVA, ki je bila pravni subjekt, ki je prodal podjetje HSY, ter na ravni grške vlade, ki je prodajala banko ETVA.
- (318) Komisija opozarja, da banka ETVA, kot je navedeno v oddelku 3.2 te odločbe, v času, ko je kupila podjetje HSY in takoj zatem zagotovila kapital, da je ohranila njegovo poslovno sposobnost, ni ravnala kot vlagatelj iz tržnega

gospodarstva, temveč kot javni organ, ki je odobril pomoč za ohranitev poslovne sposobnosti podjetja, ki je bilo pomembno za grško gospodarstvo. Na podlagi tega se torej noben vlagatelj tržnega gospodarstva ne bi znašel v položaju, v katerem se je znašla banka ETVA. Noben vlagatelj tržnega gospodarstva se ne bi znašel v položaju, da bi moral prodati te delnice podjetja HSY. Zato Komisija meni, da preizkusa z vlagateljem iz tržnega gospodarstva v tem primeru ni mogoče uporabiti za utemeljitev dejstva, da država povzroča dodatno tveganje državnim sredstvom (z odobritvijo poročstva).

(319) Tudi če bi veljalo, da bi bilo treba uporabiti preizkus z vlagateljem iz tržnega gospodarstva, Komisija meni, da država ne bi privolila v odobritev poročstva, če bi bila zasebno podjetje, ki bi delovalo pod običajnimi tržnimi pogoji. To dokazuje že vsaka izmed naslednjih treh točk.

(320) Prvič, Komisija ugotavlja, da je banka ETVA (in država prek banke ETVA), ki je imela samo 51-odstotni delež v podjetju HSY (preostali 49-odstotni delež je bil v lasti zaposlenih⁽¹⁵³⁾), obljubila, da bo kupcu podjetja HSY (tj. konzorciju HDW/Ferrostaal) plačala 100-odstotni znesek za vsako pomoč, ki bi jo podjetje HSY povrnilo. Vlagatelj iz tržnega gospodarstva ne bi privolil v izplačilo 100-odstotne odškodnine za škodo, ki bi jo utrpelo prodano podjetje. V nekaterih okoliščinah bi vlagatelj iz tržnega gospodarstva lahko privolil, da bo prevzel odgovornost za nekatere prihodnje obveznosti prodanega podjetja, vendar zgolj sorazmerno s svojim deležem, kar je v tem primeru 51 %. Vlagatelj iz tržnega gospodarstva bi druge delničarje prosil, da prevzamejo odgovornost za preostalih 49 % zadevnih obveznosti. S privoljenjem v 100-odstotno podporo potencialno velikih obveznosti (opozoriti je treba, da v pogodbi ni določena zgornja meja pri izplačilu odškodnin) prodanega podjetja je banka ETVA drugim delničarjem podjetja HSY (tj. zaposlenim) dala darilo. Vlagatelj iz tržnega gospodarstva na takšno darilo s prevzemom potencialno visokih obveznosti prodanega podjetja, ki bi precej presegle njegov delež, ne bi pristal. Torej je mogoče iz samega dejstva, da odškodninsko poročstvo banke ETVA konzorciju HDW/Ferrostaal znaša 100 % (tj. namesto 51 %) pomoči, ki bi jo podjetje HSY moralo povrniti, ugotoviti, da takšnega poročstva ne bi odobril noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva.

(321) Drugič, Grčija, podjetje HSY in podjetji TKMS/GNSH trdijo, da so bili čisti prihodki (tj. dohodki, pomanjšani za stroške) višji v primeru prodaje podjetja HSY – vključno s pričakovanimi plačili, dolgovanimi v okviru poročstva –, kot bi bili, če bi bilo podjetje HSY likvidi-

rano. Podjetji TKMS/GNSH podpirata svojo trditev z drugim poročilom revizijske hiše Deloitte. To poročilo primerja skupne stroške v dveh scenarijih. Analiza je opravljena na ravni banke ETVA, potem pa še na ravni države. Komisija meni, da bi uporaba preizkusa na ravni banke ETVA pomenila zlorabo tega preizkusa. Kot je navedeno v oddelku 3.2 te odločbe, se je za privatizacijo dejansko odločila in jo finančno podprla – glej na primer državno pomoč, vključeno v Zakon 2941/2001⁽¹⁵⁴⁾ – vlada, banka ETVA pa ni bila nikoli v položaju neodvisne gospodarske enote, ki bi lahko sama načrtovala prodajo podjetja HSY tako, da bi se njen dohodek kar najbolj povečal, njene izgube pa kar najbolj zmanjšale. Zato je treba temeljito preiskati poseg države kot celote in ne ravnanja enega izmed njenih delov.

(322) Če bi se preizkus na ravni banke ETVA kljub temu uporabil, bi morali primerjati neto prihodke (tj. dohodke, pomanjšane za stroške) banke ETVA tako v primeru likvidacije kot v primeru prodaje podjetja HSY. V primeru likvidacije podjetja HSY bi bilo treba ugotoviti, kolikšne stroške bi to povzročilo banki ETVA. Podjetji TKMS/GNSH trdita, da bi izguba znašala vsaj toliko, kot bi znašala posojila in poročstva, ki bi jih banka ETVA odobrila podjetju HSY in za katera država ne bi dala posrednega poročstva. Vendar pa Komisija ugotavlja, da niti eno izmed teh posojil in poročestv ne predstavlja običajnega stroška likvidacije podjetja⁽¹⁵⁵⁾. Banka ETVA je dejansko vsa ta posojila in poročstva odobrila kot javni organ, saj so ali predstavljala državno pomoč za civilne dejavnosti ali pa ukrepe za zaščito varnosti Grčije v skladu s členom 296 Pogodbe⁽¹⁵⁶⁾. Ta posojila in poročstva se zato ne morejo upoštevati pri uporabi preizkusa s prodajalcem iz tržnega gospodarstva. Na podlagi tega se zdi, da banka ETVA kot nosilec dejavnosti iz tržnega gospodarstva ne bi morala kriti velikega stroška v primeru likvidacije podjetja HSY. Pri prodaji podjetja HSY je banka ETVA prejela znesek prodajne cene v višini 6 milijonov EUR. Kar zadeva stroške, ki so nastali pri prodaji podjetja HSY, je morala banka ETVA izdati poročstvo, ki je predmet trenutne analize, ki je bilo neomejeno v obsegu in je zato imelo za posledico potencialna plačila v višini več deset ali celo več sto milijonov EUR. Pri primerjavi dveh scenarijev se je izkazalo, da bi vlagatelj iz tržnega gospodarstva ladjedelnico rajši likvidiral⁽¹⁵⁷⁾. Banka ETVA torej ni ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva. Če se primerjava med prodajo in likvidacijo podjetja HSY opravi na ravni države, so ugotovitve povsem enake. Država v vlogi podjetnice/lastnice pri likvidaciji podjetja HSY ni utrpela nikakršnih visokih stroškov, saj je vsa posojila in poročstva, ki jih je država (neposredno ali prek banke ETVA) odobrila podjetju HSY, odobrila kot javni organ, ker so bodisi predstavljala državno pomoč, namenjeno civilnim dejavnostim, ali ukrepe za zaščito varnosti Grčije v skladu s členom 296 Pogodbe. Pri prodaji podjetja HSY bi država prejela samo nekaj milijonov EUR, medtem ko je hkrati zaradi poročstva, ki ga je odobrila, tvegala, da bo morala plačati več deset ali več sto milijonov EUR. Država torej ni ravnala na način, ki bi bil v podobnih okoliščinah sprejemljiv za zasebno podjetje.

- (323) Grčija, podjetje HSY in podjetji TKMS/GNSH trdijo, da je bilo tveganje, da bo moralo podjetje HSY povrniti državno pomoč, zelo omejeno, saj v tistem času Komisija ni opravljala nobenih preiskav. Zaradi tega trdijo, da je bilo tveganje za banko ETVA in državo, da bosta morali plačati odškodnino iz jamstva, zelo majhna. Komisija te trditve ne more sprejeti. Podobna temu je tudi trditev, da je bila odobritev tega poročstva dovoljena, saj je Grčija v predhodnih letih uspela prikriti nezakonite in nezdržljive državne pomoči, odobrene podjetju HSY, ter zlorabe pomoči, ki jo je pred tem odobrila Komisija. V dopolnitev temu Komisija opaža, da je konzorcij HDW/Ferrostaal vztrajal pri prejemu tega poročstva in ni bil pripravljen podpisati zaključka prodaje podjetja HSY, dokler poročstva ne prejme. Pomen, ki ga je konzorcij HDW/Ferrostaal pripisoval poročstvu, dokazuje, da je ta zasebni vlagatelj menil, da verjetnost, da bo podjetje HSY moralo povrniti državno pomoč, ni bila majhna. Dejstvo, da je Grčija že na začetku postopka privatizacije obljubila, da bo takšno poročstvo odobrila najboljšemu ponudniku, dokazuje tudi, da je Grčija menila, da bo zasebni vlagatelj takšno poročstvo štel za zelo pomembno (osnovni pogoj v skladu z dopisom Grčije z dne 23. maja 2005, naveden v opombi 148 te odločbe, ter v skladu z drugim poročilom revizijske hiše Deloitte), kar je mogoče samo, kadar zasebni vlagatelj meni, da verjetnost povračila ni tako zelo majhna.
- (324) Komisija ugotavlja tudi, da bi v primeru, ko je znesek pomoči, ki ga bo podjetje HSY mogoče moralo povrniti, težko oceniti, prodajalec iz tržnega gospodarstva, ki bi prodajal podjetje HSY, v prodajni pogodbi opredelil vsaj zgornjo mejo, ki bi pri kupcu omejila potencialno plačilo. Prodajalec iz tržnega gospodarstva ne bi pristal na tveganje, da bo moral plačati več sto milijonov EUR, tudi če bi bilo dogovorjeno, da bo verjetnost tako visokega plačila zelo nizka. Zaradi tega dejstvo, da pri poročstvu ni bila določena nobena zgornja meja, predstavlja dodatni dokaz, da banka ETVA in država nista ravnali na način, ki bi bil sprejemljiv za nosilca dejavnosti iz tržnega gospodarstva.
- (325) Tretjič, pri oceni, ali je država ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva, je treba upoštevati celotno posredovanje države. V tem primeru je država odobrila več visokih pomoči, da bi pospešila privatizacijo podjetja HSY (tj. državna pomoč, navedena v Zakonu 2941/2001⁽¹⁵⁸⁾). Predvsem je delavcem podjetja HSY povrnila znesek v višini 4,3 milijona EUR, ki so ga vložili v okviru treh dokapitalizacij podjetja HSY. Ta ukrep, s katerim se je želelo zagotoviti, da zaposleni ne bodo ovirali prodaje podjetja HSY, bi bil nesprejemljiv za vlagatelja iz tržnega gospodarstva med drugim tudi zato, ker zanj ni bilo nobene pogodbene obveznosti in ker so poleg tega zaposleni še vedno dolgovali 24 milijonov EUR banki ETVA za nakup delnic. Država je na koncu prosila ponudnike, da plačajo del nakupne cene podjetja HSY v obliki dokapitalizacije⁽¹⁵⁹⁾. Vsi ti elementi kažejo, da država med prodajo podjetja HSY ni ravnala v nameri, da bi čim bolj povečala dohodek in čim bolj zmanjšala stroške, temveč je želela pospešiti prodajo podjetja HSY ter nadaljevanje dejavnosti ladjedelnice. Zato med prodajo podjetja HSY grška država ni ravnala kot vlagatelj iz tržnega gospodarstva.
- (326) Na podlagi vsake izmed predhodnih ocen Komisija ugotavlja, da vlagatelj iz tržnega gospodarstva poročstva ne bi odobril.
- (327) Kar zadeva obstoj prednosti in opredelitev upravičenca, Komisija meni, da noben vlagatelj ne bi bil pripravljen kupiti celotnega podjetja HSY (tj. vključno s civilnimi dejavnostmi) brez poročstva. To ugotovitev potrjuje drugo poročilo revizijske hiše Deloitte: „Na podlagi naših izkušenj in zgoraj navedene analize menimo, da noben razumen vlagatelj ne bi bil pripravljen kupiti podjetja HSY in obenem prevzeti kakršnega koli dodatnega tveganja, povezanega z državno pomočjo (ki v tistem trenutku ni bila niti gotova niti je ES še ni ocenila) za podjetje, ki je bilo a) več let v lasti in pod upravo državnega podjetja (banka ETVA) in ki je imelo obenem b) izrazito negativen kapital poleg drugih problemov poslovanja (tj. nizka produktivnost, visoki stroški poslovanja, presežek delavcev itd.).“ To ugotovitev potrjuje tudi dejstvo, da je Grčija, ki je predvidevala, da bo takšno poročstvo potrebno, da bi se pritegnilo zasebne vlagatelje, v razpisni dokumentaciji obljubila, da bo to poročstvo prejel najboljši ponudnik⁽¹⁶⁰⁾. Ta ugotovitev, da je bilo takšno poročstvo potrebno, da bi se našel kupec za podjetje HSY, je logična, saj bi vlagatelj, ki bi v podjetju HSY ravnal s poslovno skrbnostjo, ugotovil, da je podjetje HSY imelo korist od več ukrepov, ki bi lahko predstavljali pomoč, katere povračilo bi Komisija lahko zahtevala⁽¹⁶¹⁾. V nasprotju s to ugotovitvijo podjetje Elefsis trdi, da to poročstvo ni bilo potrebno, zlasti pa zatrjuje, da bi bilo samo pripravljeno kupiti podjetje HSY brez takšnega poročstva, kar je razvidno iz dejstva, da v svoji ponudbi za nakup podjetja HSY tega poročstva ni opredelilo kot pogoj za nakup podjetja HSY. Komisija meni, da je trditev podjetja Elefsis premalo verodostojna. Komisija najprej opozarja, da tudi če bi bilo res, da podjetje Elefsis v svoji ponudbi ni zahtevalo takšnega jamstva, to ne dokazuje, da podjetje Elefsis ne bi zahtevalo poročstva v kasnejši fazi pogajanj s prodajalcem⁽¹⁶²⁾, če bi bilo izbrano kot prednostni ponudnik. Podjetje

Elefsis pa bi to najverjetneje storilo. Takoj ko je bilo podjetje HSY prodano konzorciju HDW/Ferrostaal, je podjetje Elefsis dejansko začelo vlagati pritožbe na Komisijo, v katerih je trdilo, da je imelo podjetje HSY korist od več obsežnih ukrepov pomoči, ki bi jih Komisija morala izterjati. Vlagatelj, ki je prepričan, da je podjetje prejelo več deset milijonov EUR nezdržljive pomoči, sam ne bo tvegalo z nakupom podjetja, razen če ne prejme poročstva. Komisija zato zavrača trditev podjetja Elefsis in meni, da noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva brez takšnega poročstva ne bi kupil podjetja HSY v celoti, tj. podjetja HSY vključno s civilnimi dejavnostmi. Kot je bilo že navedeno, če podjetje HSY ne bi bilo prodano, bi Grčija lahko še naprej podpirala vojaške dejavnosti na podlagi člena 296 Pogodbe. Nasprotno pa zaradi člena 87 Pogodbe Grčija ne bi mogla zagotoviti finančne podpore za civilne dejavnosti. Komisija ugotavlja, da se je finančni položaj podjetja HSY močno poslabšal med letoma 1998 in 2002. Tudi če podjetje HSY ne objavi ločenih računov za civilne dejavnosti, se lahko utemeljeno predpostavlja, da so te dejavnosti v teh letih prinašale veliko izgubo. Poleg dejavnosti popravila ladij so bile tri glavne pogodbe na nevojaškem področju, ki so se izvrševale v teh letih, pogodbe s podjetji ISAP, OSE in Strintzis. Kot je bilo pojasnjeno v tej odločbi (glej opis in oceno ukrepa E12c), so se pogodbe s podjetjema ISAP in OSE izvršile s precejšnjo zamudo, kar je podjetje HSY prisililo, da plača visoke kazni in zagotovi visok strošek za podjetje HSY. Zato je jasno, da so te pogodbe ustvarile zelo visoko izgubo. Kot je bilo že pojasnjeno v tej odločbi, je bila pogodba, sklenjena v začetku leta 1999 s podjetjem Strintzis, velik poraz za podjetje HSY. Pogodba je bila razveljavljena leta 2002, podjetje HSY je podjetju Strintzis moralo plačati pogodbeno odškodnino, leta 2004 pa je prodalo trupe po ceni, ki je bila samo majhen del več deset milijonov EUR stroškov, ki jih je podjetje HSY ustvarilo pri gradnji teh trupov. Ta pogodba je zato ustvarila zelo visoko izgubo. Zadnja civilna dejavnost je bila popravilo ladij. Gre za dejavnost z nizkimi maržami, saj med ladjedelnicami obstaja huda konkurenca. Komisija zato dvomi, da je bila ta dejavnost donosna, v vsakem primeru pa zagotovo ni mogla nadomestiti velikih izgub, ki izhajajo iz pogodb s podjetji ISAP, OSE in Strintzis. Zato se lahko predpostavi, da so civilne dejavnosti do leta 2002 ustvarjale zelo veliko izgubo. Kot je razvidno iz te odločbe, so bile te dejavnosti ves čas omogočene pomoči, katerih del je treba zdaj povrniti. Neuspeh pravilne izvršitve pogodb s podjetji ISAP, OSE in Strintzis predvsem dokazuje, da bi civilne dejavnosti še naprej ustvarjale izgubo, če jih ne bi kupilo veliko podjetje in če ne bi imele koristi od njegovega tehničnega znanja in znanja na področju vodenja projektov. Drugo poročilo revizijske hiše Deloitte potrjuje, da je podjetje HSY imelo „probleme pri poslovanju (tj. nizko produktivnost, visoke stroške poslovanja, presežek delavcev itd.)“. Zaradi tega bi se morale civilne dejavnosti, če ne bi bile prodane, hitro ustaviti (razen če bi Grčija tem dejavnostim še naprej zagotavljala nezakonito in nezdržljivo pomoč). Komisija je torej v tem odstavku pokazala, da brez poročstva noben vlagatelj ne bi kupil civilnih dejavnosti podjetja HSY in da bi se te hitro ustavile, če ne bi bile prodane. Komisija ugotavlja, da je upravičenec do poročstva podjetje HSY in da je prednost namenjena za to, da se omogoči nadaljevanje civilnih dejavnosti.

- (328) Podjetje Elefsis se ne strinja s predhodno ugotovitvijo o določitvi upravičenca. Trdi namreč, da je bil poleg podjetja HSY upravičenec do poročstva, ki ga je odobrila banka ETVA, tudi konzorcij HDW/Ferrostaal. Komisija se s to oceno ne strinja. Kot je bilo navedeno, je bilo že v razpisni dokumentaciji, poslani ponudnikom, navedeno, da bodo ponudniki prejeli odškodnino v primeru, če bo podjetje HSY moralo povrniti državno pomoč. To pomeni, da je konzorcij HDW/Ferrostaal, ko je dal ponudbo za nakup podjetja HSY, predpostavil, da bo od banke ETVA prejel ustrezno odškodnino, če bi bila od podjetja HSY izterjana kakršna koli pomoč⁽¹⁶³⁾. Z drugimi besedami, v nakupni ceni, ki jo je predlagal konzorcij HDW/Ferrostaal, je bilo odškodninsko poročstvo že upoštevano. Poročstvo torej ni bilo namenjeno za podporo konzorcija HDW/Ferrostaal.
- (329) Komisija ugotavlja, da poročstvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe, upravičenec do te pomoči pa je podjetje HSY. Ker je bila pomoč v nasprotju z zahtevo iz člena 88(3) Pogodbe odobrena brez predhodne priglasitve, pomeni nezakonito pomoč.
- (330) Poročstvo, ki ga je grška država odobrila banki Piraeus Bank, prav tako pomeni pomoč. Gre za selektivni ukrep, financiran iz državnih sredstev. Vlagatelj iz tržnega gospodarstva, ki bi prodajal banko ETVA, takšnega poročstva ne bi odobril. Edino opravičilo za odobritev tega poročstva je bilo poročstvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal. Če slednje ne bi bilo odobreno, ne bi bilo treba odobriti poročstva banki Piraeus Bank. Ker noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva, kot je bilo že pojasnjeno, ne bi odobril poročstva, ki ga je odobrila banka ETVA in ki predstavlja državno pomoč, potem tudi noben vlagatelj iz tržnega gospodarstva ne bi odobril niti poročstva banki Piraeus Bank (ker to poročstvo ne bi bilo potrebno, tj. bilo bi brezpredmetno). Kar zadeva določitev upravičenca do poročstva, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, Komisija opozarja, da ta postopek zadeva možno državno pomoč podjetju HSY. V odločbi o podaljšanju postopka ni omenjen noben drug potencialni upravičenec. Zato je mogoče v okviru tega postopka preiskati samo pomoč, zagotovljeno podjetju HSY. Če bi poročstvo, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, pomenilo pomoč za podjetje HSY, ne bi predstavljalo dodatne državne pomoči poleg tiste, ki je vključena v poročstvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal. Prav zaradi slednjega poročstva je namreč zasebni vlagatelj privolil v nakup podjetja HSY in prav zato so se ohranile civilne dejavnosti

podjetja HSY. Z drugimi besedami, poroštvo, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, ne zagotavlja dodatne prednosti podjetju HSY in zato ne more pomeniti dodatne pomoči za podjetje HSY: vsa prednost za podjetje HSY je zagotovljena s poroštvom, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal. V tem postopku, ki se nanaša na potencialno pomoč za podjetje HSY, Komisiji torej ni treba izraziti končnega mnenja o določitvi upravičenca do poroštva, ki ga je država odobrila banki Piraeus Bank, zato ji slednjega poroštva tudi ni treba natančneje raziskati. Zadostuje že sama preiskava prvega poroštva – poroštva banke ETVA konzorciju HDW/Ferrostaal – in njegova razveljavitev, v kolikor bi pomenilo nezdržljivo pomoč za podjetje HSY.

- (332) Ker poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, pomeni nezdržljivo pomoč v korist podjetja HSY, Komisija meni, da ga je treba takoj razveljaviti.

4.16.5.3 Združljivost s skupnim trgom

- (331) Kar zadeva poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, Komisija ne more razumeti, kako bi lahko bila ta pomoč združljiva na podlagi člena 87(2) in (3) Pogodbe. Kar zadeva člen 87(3)(c) Pogodbe, Komisija ugotavlja, da je bilo podjetje HSY v težavah. Komisija je že navedla, da pomoč za ladjedelništvo od 1. januarja 1999 ureja Uredba Sveta (ES) št. 1540/98. V členu 5 je navedeno, da se lahko pomoč za prestrukturiranje „izjemoma šteje za združljivo s skupnim trgom, če izpolnjuje smernice Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah“. Smernice, ki so veljale v času odobritve poroštva, so bile smernice za pomoč in prestrukturiranje 1999. Poroštvo očitno ni izpolnjevalo vseh pogojev za odobritev pomoči, določenih v oddelku 3.2.2 teh smernic. Na primer, v okviru pogoja (b) „Obnovitev sposobnosti preživetja“ mora biti odobritev pomoči „odvisna od izvajanja načrta za prestrukturiranje, ki ga mora Komisija odobriti v primeru vsakega posameznega ukrepa pomoči“. Komisija ugotavlja, da odobritev poroštva ni bila odvisna od izvajanja načrta za prestrukturiranje. Poleg tega Komisija tega načrta ni odobrila, saj ji ni bil predložen. V smernicah je navedeno tudi, da „je treba vse podrobnosti načrta predložiti Komisiji“. To predhodno posvetovanje s Komisijo je bilo zlasti pomembno v tem primeru, saj je Komisija leta 1997 že odobrila načrt za prestrukturiranje, ki pa ni uspel obnoviti sposobnosti preživetja podjetja HSY. Poroštvo je prekršilo tudi pogoj „prvič in zadnjič“, ki je določen v oddelku 3.2.3 smernic za reševanje in prestrukturiranje 1999. Z odločbo N 401/97 je Komisija dejansko odobrila naložbeno pomoč na podlagi Direktive Sveta 90/684/EGS, ki je bila neke vrste pomoč za prestrukturiranje⁽¹⁶⁴⁾. Kot je navedeno v analizi ukrepa P1, je država to pomoč odobrila decembra 1997 (vendar je ni izplačala). Kot je razvidno iz te odločbe, je podjetje v letih pred privatizacijo v obdobju 2001–2002 prejelo tudi več nepriglašanih in nezdržljivih pomoči. Pomoč za prestrukturiranje, ki je bila odobrena z odločbo C 10/94, je bila dodeljena ladjedelnici, vendar pa niso bili spoštovani nobeni pogoji, povezani z njeno odobritvijo.

4.16.5.4 Prepoved poroštva kot taka

- (333) Kot je navedeno v odločbi o podaljšanju postopka, je poroštvo, dodeljeno konzorciju HDW/Ferrostaal, nezdržljivo s skupnim trgom iz še enega razloga. Komisija meni, da je nezdržljivo samo po sebi, saj s tem, ko onemogoča učinkovitost izterjave pomoči od podjetja HSY, onemogoča uporabo pravil o državni pomoči.
- (334) Podjetji TKMS/GNSH in podjetje HSY to stališče izpodbijajo. Zlasti opozarjajo, da podjetje HSY ni prejemnik nikakršne odškodnine. Poroštvo, ki ga je izdala banka ETVA, je dejansko namenjeno kot zavarovanje za HDW/Ferrostaal in ne za podjetje HSY. Če bi torej Komisija zahtevala povračilo pomoči, bi podjetje HSY to moralo storiti, s čimer bi se obnovil izhodiščni položaj. Podjetji TKMS/GNSH ne razumeta, kako bi odškodnina, ki bi jo prejeli (kot naslednika konzorcija HDW/Ferrostaal), to ugotovitev ovrgla. Podjetji TKMS/GNSH dejansko nista dolžni v podjetje HSY ponovno vložiti prejete odškodnine.
- (335) Komisija ugotavlja, da je 100-odstotni delež podjetja HSY kupil konzorcij HDW/Ferrostaal, ta delež pa je zdaj v lasti podjetja TKMS/GNSH. To pomeni, da tudi če sta podjetje HSY in njegov delničar dva različna pravna subjekta, tvorita eno samo gospodarsko enoto. Zahvaljujoč temu poroštvo bi ta gospodarska enota prejela 100-odstotno odškodnino za vsako pomoč, ki bi jo morala povrniti državi. Komisija zato meni, da to pomeni odpravo učinkovitosti vsake odločbe o povrnitvi.

- (336) Kar zadeva odsotnost pravnih določb, ki bi podjetji TKMS/GNSH prisilile, da prejeta odškodnino ponovno vložita v podjetje HSY, Komisija ne razume, kako bi se s tem lahko ovrgla prejšnja ugotovitev. Poleg tega Komisija ugotavlja, da, če ni nobene obveznosti, potem tudi ni nobene prepovedi, da bi se to storilo. Zato bi podjetji TKMS/GNSH v podjetje HSY lahko vložili prejeta odškodnino. Poleg tega je mogoče upravičeno predpostaviti, da so finančna sredstva podjetja TKMS kot uspešne zasebne skupine optimalno razporejena med različne pravne subjekte v skupini. Zato je upravičeno predpostaviti, da bi se v primeru, če bi en pravni subjekt v skupini moral plačati kazen in bi drug pravni subjekt prejel odškodnino za to kazen, vodstvo skupine moralo odločiti za prenos slednjega zneska na prejšnji subjekt, s čimer bi ponovno vzpostavilo optimalno razporeditev sredstev med različne pravne subjekte v skupini. Z drugimi besedami, tudi če podjetjema TKMS/GNSH ni treba ponovno vložiti sredstev v podjetje HSY, se zdi verjetno, da se bo za to odločilo vodstvo.
- (337) Komisija ugotavlja, da je poroštvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal, samo po sebi nezdržljivo s pravili o državni pomoči.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

- (338) Komisija je ugotovila, da nekateri izmed šestnajstih ukrepov, zajetih v formalnem preiskovalnem postopku, ne pomenijo državne pomoči v smislu člena 87(1), da nekateri pomenijo združljivo pomoč, da jih več pomeni nezdržljivo pomoč in da je bilo nekaj pomoči, ki jih je Komisija odobrila v preteklosti, zlorabljenih. V zvezi s primeri nezdržljive pomoči, ki je bila odobrena s kršenjem določb člena 88(3) Pogodbe, in v zvezi s primeri zlorabljene pomoči, Komisija ugotavlja, da je treba pomoč povrniti.
- (339) Komisija meni, da bi naslednji problem lahko predstavljal oviro za uspešno povrnitev te pomoči in da je zato treba opredeliti dodatne pogoje, da bi se temu izognili. To bo pojasnjeno v naslednjem oddelku.

5.1 Potreba po zagotovitvi, da povračilo pomoči, ki je bila uporabljena za civilne dejavnosti podjetja HSY, ni delno financirano iz vojaških dejavnosti

- (340) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.3 te odločbe in kot velja za zadevne ukrepe, je Komisija sprejela, da se v primeru, če je bila državna podpora odobrena ladjedelnici, ne da

bi bila namenjena za financiranje točno določene dejavnosti, lahko šteje, da je 75 % podpore prineslo koristi vojaškim dejavnostim, 25 % pa civilnim dejavnostim. Ta ugotovitev izhaja iz dejstva, da podjetje HSY nima ločenih računov in da zato uporabe sredstev ni mogoče izslediti.

- (341) Toda če Komisija priznava, da bo 75 % vseh prilivov državnega denarja financiralo vojaške dejavnosti ladjedelnice, mora ugotoviti tudi, da bi 75 % vseh odlivov denarja iz ladjedelnice moralo biti podprto iz vojaškega dela podjetja HSY. Z drugimi besedami, 75 centov vsakega evra, ki bi bil izterjan od podjetja HSY, bi se plačalo iz vojaškega dela podjetja HSY. Z zahtevo, da naj podjetje HSY povrne pomoč iz civilnih dejavnosti, bi se prvotna situacija civilnih dejavnosti ladjedelnice obnovila samo, če bi Grčija predložila Komisiji trdne dokaze, da se je ta odškodnina financirala izključno iz civilnih dejavnosti ladjedelnice.

- (342) Z drugimi besedami, ker je večina dejavnosti podjetja HSY vojaških in ker podjetje HSY nima ločenih računov za civilne dejavnosti, obstaja očitno tveganje, da bo povrnitev pomoči, prejete za civilne dejavnosti, v večji meri financirana iz sredstev, s katerimi bi se sicer financirale vojaške dejavnosti. Povrnitev, ki bi morala v celoti izhajati iz civilnega dela ladjedelnice, bi torej v večji meri prišla iz vojaškega dela. Ker je država zagotovila veliko in večkratno finančno podporo in finančna sredstva vojaškim dejavnostim podjetja HSY⁽¹⁶⁵⁾, je uporaba sredstev – s katerimi bi se sicer financirale vojaške dejavnosti – v korist civilnih dejavnosti podjetja HSY sorodna prenosu državne pomoči na civilne dejavnosti ladjedelnice. Z drugimi besedami, z delom finančne podpore, ki jo je država odobrila za vojaške dejavnosti, bi se dejansko podprle civilne dejavnosti podjetja HSY (zato to ne spada na področje uporabe člena 296 Pogodbe). Ta sredstva se dejansko ne morejo šteti za potrebna za financiranje vojaške proizvodnje, saj za ta namen niso uporabljena. Prvotna situacija na civilnih trgih se torej ne bo obnovila, poleg tega pa bo dodatna nezdržljiva pomoč avtomatično dodeljena civilnim dejavnostim podjetja HSY.

- (343) Da bi se torej ponovno vzpostavila situacija, ki bi prevladovala brez državne pomoči, in da bi se preprečila odobritev dodatne pomoči za civilne dejavnosti, bo Grčija morala zagotoviti, da se bo pomoč povrnila izključno iz civilnega dela ladjedelnice⁽¹⁶⁶⁾ –

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Pomoč, namenjena za stroške naložb, ki jih je ustvarilo podjetje HSY pred 31. decembrom 2001 in ki so se nanašali na naložbeni program, opisan v odločbi Komisije z dne 15. julija 1997 o zadevi N 401/97 (ta ukrep je bil v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep P1), spada na področje uporabe odločbe Komisije z dne 15. julija 1997.

Vsaka pomoč, namenjena za druge stroške naložb, ki jih je ustvarilo podjetje HSY – in zlasti za stroške naložb, ki so nastali po 31. decembru 2001 – ne spada na področje uporabe odločbe z dne 15. julija 1997 in je nezdružljiva s skupnim trgov.

Člen 2

Poroštvo, ki ga je Grčija odobrila banki ETVA z odločbo z dne 8. decembra 1999 za posojilo v višini 4,67 milijarde GRD (13,72 milijona EUR), ki ga je banka ETVA odobrila podjetju HSY (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe imenovan ukrep P2), pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in ki je nezdružljiva s skupnim trgov.

Če je v času te odločbe poroštvo še vedno nepravilno, je treba državno poroštvo nemudoma razveljaviti. Poleg tega je treba pomoč izterjati za obdobje od izplačila posojila, zavarovanega s poroštvom, podjetju HSY in do izteka poroštva.

Pomoč, ki jo je treba povrniti, znaša toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk, in skupnimi stroški posojila, zavarovanega s poroštvom (obrestna mera, povečana za poroštveno premijo, ki jo je plačalo podjetje HSY).

Člen 3

Posojilo v višini 1,56 milijarde GRD (4,58 milijona EUR), ki ga je banka ETVA julija 1999 odobrila podjetju HSY in je bilo leta 2004 povrnjeno (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep P3), pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe ES in ki je nezdružljiva s skupnim trgov.

Za obdobje od izplačila posojila podjetju HSY do njegovega odplačila, znaša pomoč, ki jo je treba povrniti, toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero Grčije, povečano za 600 bazičnih točk, ter obrestno mero posojila.

Člen 4

Dveletno posojilo v višini 13,75 milijona EUR, ki je bilo sklenjeno 31. maja 2002 med banko ETVA in podjetjem HSY in ki podjetju HSY ni bilo nikoli izplačano (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep P4), ne pomeni pomoči.

Člen 5

Znesek v višini 54 milijard GRD (160 milijonov EUR), ki ga je Komisija odobrila z odločbo z dne 15. julija 1997 o državni pomoči v zadevi C 10/94 (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E7), je bil zlorabljen in ga je treba povrniti.

Člen 6

Znesek v višini 29,5 milijona EUR, ki ga je Komisija odobrila z odločbo z dne 5. junija 2002 o državni pomoči v zadevi N 513/2001 (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E8), je bil zlorabljen in ga je treba povrniti.

Člen 7

Za 75 % kapitala, ki znaša 8,72 milijarde GRD (25,6 milijona EUR), s katerim je banka ETVA izvršila dokapitalizacijo podjetja HSY v letih 1996 in 1997 (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E9), se uporablja člen 296 Pogodbe. Preostalih 25 % pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in ki je združljiva s skupnim trgov.

Člen 8

Kapital v višini 800 milijonov GRD (2,3 milijona EUR), s katerim je banka ETVA izvršila dokapitalizacijo podjetja HSY 20. maja 1998 (ta dokapitalizacija skupaj z naslednjima je v uvodni izjavi te odločbe poimenovana ukrep 10), ne pomeni pomoči.

Kapital v višini 321 milijonov GRD (0,9 milijona EUR) in 397 milijonov GRD (1,2 milijona EUR), s katerim je banka ETVA izvršila dokapitalizacijo podjetja HSY 24. junija 1999 in 22. maja 2000, pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in je nezdružljiva s skupnim trgov. To pomoč je treba povrniti.

Člen 9

Posredna poroštva, ki jih je država odobrila banki ETVA, da bi z njimi dala poroštvo za poroštva, ki jih je banka ETVA izdala v okviru pogodb, ki jih je podjetje HSY sklenilo z Grško železniško organizacijo (OSE) in Električnimi železnicami Atene-Pirej (ISAP) (ti ukrepi so v uvodni izjavi te odločbe poimenovani ukrep E12b), pomenijo pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe ES in je nezdružljiva s skupnim trgov.

V primeru posrednih poroštev, povezanih s pogodbami s podjetjem ISAP, znaša pomoč toliko, kolikor znaša razlika med letno premijo v višini 480 bazičnih točk (tj. 4,8 %) in premijami, ki jih je podjetje HSY dejansko plačalo (npr. poroštvena premija, plačana banki ETVA, povečana za poroštveno premijo, plačano državi). To pomoč je treba povrniti za obdobje, dokler ne potečejo posredna poroštva države.

Posredna poročstva, povezana s pogodbami s podjetjem OSE, je treba takoj razveljaviti, če so še vedno neporavnana. Poleg tega je treba povrniti tudi pomoč za obdobje od začetka veljavnosti posrednih poroštev. Pomoč, ki jo je treba povrniti, znaša toliko, kolikor znaša razlika med letno premijo v višini 680 bazičnih točk (tj. 6,8 %) in premijami, ki jih je podjetje HSY dejansko plačalo (npr. poroštevna premija, plačana banki ETVA, povečana za poroštevno premijo, plačano državi).

Člen 10

Izvrševanje pogodb med podjetjem HSY na eni strani in podjetjema OSE in ISAP na drugi, kakor tudi izvrševanje sprememb pogodb, ki jih je v obdobju 2002–2003 sprejelo podjetje OSE (ta ukrepa sta v uvodni izjavi te odločbe poimenovana ukrep E12c), ne pomeni pomoči.

Člen 11

Posojilo v višini 16,9 milijarde GRD (49,7 milijona EUR), ki ga je banka ETVA odobrila podjetju HSY 29. oktobra 1999 in ki je bilo povrnjeno leta 2004 (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E13a), pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in ki je nezdružljiva s skupnim trgov.

Pomoč, ki jo je treba povrniti za obdobje do junija 2001, znaša toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk, ter obrestno mero, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo banki ETVA.

Za obdobje od junija 2001 do povračila posojila, znaša pomoč, ki jo je treba povrniti, toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 400 bazičnih točk, ter obrestno mero, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo banki ETVA.

Člen 12

Poroštvi v višini 3,26 milijona EUR in 3,38 milijona EUR, ki ju je banka ETVA odobrila 4. marca 1999 in 17. junija 1999 ter ki sta bili razveljavljeni leta 2002 (ta ukrepa sta v uvodni izjavi te odločbe poimenovana ukrep E13b), pomenita pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in ki je nezdružljiva s skupnim trgov.

Pomoč, ki jo je treba povrniti za obdobje do razveljavitve poroštev, znaša toliko, kolikor znaša razlika med letno poroštevno premijo v višini 480 bazičnih točk (tj. 4,8 %) in poroštevno premijo, ki jo je podjetje HSY dejansko plačalo.

Člen 13

Za 75 % državnega porošstva, odobrenega 8. decembra 1999 za namen posojila v višini 10 milijard GRD (29,3 milijona EUR), ki ga je banka ETVA odobrila podjetju HSY (ta ukrep je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E14), se uporablja člen 296 Pogodbe.

Preostalih 25 % državnega porošstva ni zajetih v člen 296 Pogodbe in pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s

členom 88(3) Pogodbe. 750 milijonov GRD (2,20 milijona EUR) te pomoči je bilo združljivih s skupnim trgovom do 31. marca 2002. Po tem datumu je bilo s skupnim trgovom združljivih samo 1,32 milijona EUR. Preostali del pomoči je nezdružljiv.

Če je državno porošstvo še vedno neporavnano, je treba del tega porošstva, ki predstavlja nezdružljivo pomoč (tj. 25 % še neporavnane porošstva, zmanjšane za združljivih 1,32 milijona EUR) nemudoma razveljaviti.

Poleg tega je treba za obdobje od izplačila posojila, zavarovanega s poroštvom, podjetju HSY do razveljavitve nezdružljivega državnega porošstva, povrniti pomoč, ki znaša toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 600 bazičnih točk, ter skupnim stroškom posojila, zavarovanega s poroštvom (obrestna mera, povečana za poroštevno premijo, ki jo je plačalo podjetje HSY).

To pomoč je treba izračunati na podlagi dela državnega porošstva, ki pomeni nezdružljivo pomoč.

Člen 14

Za 75 % posojil, ki znašajo 1,99 milijarde GRD (5,9 milijona EUR), 10 milijonov USD in 5 milijonov USD, ki jih je banka ETVA odobrila podjetju HSY 25. julija 1997, 15. oktobra 1997 oziroma 27. januarja 1998 (ti ukrepi so v uvodni izjavi te odločbe poimenovani ukrep E16), se uporablja člen 296 Pogodbe.

Preostalih 25 % posojil pomeni pomoč.

Pomoč, vključena v prvo posojilo in izražena v drahmah, znaša toliko, kolikor znaša razlika med referenčno obrestno mero za Grčijo, povečano za 400 bazičnih točk, ter referenčno obrestno mero, ki jo je plačalo podjetje HSY. Pomoč, ki je vključena v drugo in tretje posojilo in izražena v ameriških dolarjih, znaša toliko, kolikor znaša razlika med US LIBOR, povečano za 475 bazičnih točk, ter obrestno mero, ki jo je plačalo podjetje HSY.

V vseh treh primerih je pomoč začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in je nezdružljiva s skupnim trgov.

Pomoč je zato treba povrniti.

Člen 15

25 % od 81,3 milijona EUR in 40 milijonov EUR, ki predstavljata približke predplačil, ki jih je Grška mornarica izplačala v letih 2000 in 2001 in ki presegajo stroške, ki jih je podjetje HSY ustvarilo pri izvrševanju ustreznih pogodb v tem obdobju (ti ukrepi so v uvodni izjavi te odločbe poimenovani ukrep E17), pomenijo pomoč v času enega leta.

Ta pomoč je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in je nezdružljiva s skupnim trgovom. Pomoč, ki jo je treba povrniti, znaša toliko kot referenčna mera za Grčijo, povečana za 600 bazičnih točk, ki jo je treba obračunati za eno leto.

Člen 16

Odškodninsko poročstvo, ki ga je banka ETVA odobrila konzorciju HDW/Ferrostaal in ki določa, da bo banka ETVA izplačala odškodnino konzorciju HDW/Ferrostaal za vsako državno pomoč, ki bi jo podjetje HSY povrnilo (ta ukrep je bil del ukrepa, ki je v uvodni izjavi te odločbe poimenovan ukrep E18c), pomeni pomoč, ki je začela veljati v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe in je nezdržljiva s skupnim trgov. Poleg tega je poročstvo samo po sebi nezdržljivo s skupnim trgov. Poročstvo je treba zato takoj razveljaviti.

Člen 17

Ker je pomoč, ki jo je treba povrniti, tako kot je opredeljeno v členih 2, 3, 5, 6, 8, 9 in 11 do 15, izključno koristila civilnim dejavnostim podjetja HSY, jo je treba povrniti iz naslova civilnih dejavnosti podjetja HSY. V zvezi s tem Grčija posreduje natančne dokaze – vključno s potrdilom neodvisnega podjetja, ki je opravilo revizijo računov –, da je bilo povračilo financirano izključno iz civilnega dela podjetja HSY.

Člen 18

1. Grčija bo od podjetja HSY izterjala pomoč, kot je navedeno v členih 2, 3, 5, 6, 8, 9 in 11 do 15.
2. Vsote, ki jih bo treba povrniti, bodo obremenjene z obrestmi od datuma, ko je podjetje HSY začelo z njimi razpolagati, do njihovega dejanskega povračila.
3. Obresti bodo vračunane na osnovi sestave v skladu s Poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 ⁽¹⁶⁷⁾.
4. Povrnitev pomoči bo takojšnja in učinkovita.
5. Grčija bo zagotovila, da se bo ta odločba izvedla v štirih mesecih po datumu uradne priglasitve te odločbe.

Člen 19

1. Dva meseca po uradni priglasitvi te odločbe Grčija predloži Komisiji naslednje informacije:

- (a) znesek (obresti na glavnico in povračilo), ki ga je treba izterjati od upravičenca;
- (b) podroben opis ukrepov, ki so bili že sprejeti in ki naj bi postali skladni s to odločbo;
- (c) dokumente, iz katerih je razvidno, da je bila upravičencu naložena povrnitev pomoči.

2. Grčija Komisijo ves čas obvešča o napredku pri nacionalnih ukrepih, ki so bili sprejeti za namen izvajanja te odločbe, dokler se ne zaključi povračilo pomoči. Na zahtevo Komisije bo takoj predložila informacije o ukrepih, ki so bili že izvedeni in ki naj bi se uskladili s to odločbo. Posredovala bo tudi podrobne informacije v zvezi z zneski pomoči in obrestmi na povračilo, ki ga je upravičenec že povrnil.

Člen 20

Ta odločba je naslovljena na Helensko republiko.

V Bruslju, 2. julija 2008

Za Komisijo
Neelie KROES
Članica Komisije

-
- (¹) Sprožitev postopka je bila napovedana v UL C 202, 10.8.2004, str. 3. Podaljšanje postopka je bilo napovedano v UL C 236, 30.9.2006, str. 40.
- (²) UL C 47, 12.2.1998, str. 3. Odločba je bila poslan Grčiji 1. avgusta 1997 (dopis SG(97)D 6556).
- (³) UL L 83, 27.3.1999, str. 1.
- (⁴) UL C 202, 10.8.2004, str. 3.
- (⁵) Glej opombo 1.
- (⁶) Glej opombo 1.
- (⁷) Glej opombo 1.
- (⁸) Opozoriti je treba, da je treba vse predložene pripombe zainteresirane stranke poslati Grčiji, da lahko nanje odgovori. Grčija ima en mesec časa, da predloži odgovor. V primeru obsežnih pripombe bi lahko Grčija zaprosila za več časa. Če določene trditve niso trdno podprte, lahko službe Komisije zahtevajo več dokumentov v podporo teh trditvev. Službe Komisije lahko Grčiji zastavijo tudi natančna vprašanja v zvezi z novimi vprašanji, ki so predmet pripomb zainteresirane stranke.
- (⁹) Ta dopis obsega 65 strani in 290 strani prilog, dopis z dne 24. aprila 2008 ima 35 strani in 900 strani prilog, dopis z dne 2. junija 2008 pa ima 63 strani in 1 750 strani prilog.
- (¹⁰) Informacije iz tega oddelka so večinoma povzete iz dokumenta: „Hellenic Shipyards S.A. – Memorandum o zaupnih informacijah – Alpha Finance/Komercialna banka Grčije/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, ki je bil izdan marca 2001 in poslan zainteresiranim ponudnikom. Izvod tega poročila sta podjetji TKMS/GNSH predložili v svojem dopisu z dne 21. junija 2007.
- (¹¹) UL L 380, 31.12.1990, str. 27. posebne določbe, ki se nanašajo na Grčijo, so vsebovane v členu 10.
- (¹²) UL C 88, 30.3.1993, str. 6.
- (¹³) UL C 138, 20.5.1994, str. 2.
- (¹⁴) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (¹⁵) UL C 68, 6.3.1996, str. 4.
- (¹⁶) UL C 80, 13.3.1997, str. 8.
- (¹⁷) UL L 148, 6.6.1997, str. 1.
- (¹⁸) UL C 306, 8.10.1997, str. 5.
- (¹⁹) Združitev je odobrila Komisija z Odločbo M.2772 z dne 25.4.2002 (UL C 143, 15.6.2002, str. 7).
- (²⁰) Združitev je odobrila Komisija z Odločbo M.3596 z dne 10.12.2004 (UL C 103, 29.4.2006, str. 30).
- (²¹) Združitev je odobrila Komisija z Odločbo M.3932 z dne 10.11.2005 (UL C 287, 18.11.2005, str. 5).
- (²²) UL C 186, 6.8.2002, str. 5.
- (²³) UL L 75, 22.3.2005, str. 44.
- (²⁴) Grški organi so to oceno potrdili v svojem dopisu z dne 20. oktobra 2004.
- (²⁵) Oddelek 2.1 dopisa z dne 20. oktobra 2004.
- (²⁶) Za oceno lastnih sredstev podjetja je neto lastniški kapital veliko ustrežnejši od osnovnega kapitala. Neto lastniški kapital upošteva preneseni čisti dobiček in izgubo prejšnjih let, ki povečuje oziroma znižuje lastna sredstva podjetja.
- (²⁷) UL C 273, 9.9.1997, str. 3.

- (²⁸) Komisija opaža, da je podjetje HSY poskusilo pridobiti posojilo na trgu po nižji obrestni meri, vendar je bilo pri tem neuspešno. To je razvidno iz zapisnikov upravnega odbora podjetja HSY z dne 1. decembra 1998 in 27. januarja 1999, katerih izvode sta podjetji TKMS/GNSH predložili v svojem dopisu z dne 21. junija 2007. O poskusu najema posojila na trgu je poročal tudi tisk („Podjetje Hellenic Shipyards uredilo prvo posojilo na evropskem trgu“, *Reuters News*, 19. marec 1999).
- (²⁹) Zahvaljujoč odpisu dolga s strani države je bilo podjetje HSY skoraj brez dolga, tako da so bili stroški obresti (tj. obrestne mere, plačane bankam upnicam) v letih 1997 in 1998 skrajno nizki (močno so se povečali v naslednjih letih). Če bi bili v letih 1997 in 1998 stroški obresti na bolj običajni ravni, bi bili finančni rezultati manj ugodni in v letu 1998 zelo verjetno ne bi bil zabeležen noben dobiček.
- (³⁰) Z načrtom prestrukturiranja se je načrtovalo tudi močno povečanje dejavnosti predelave ladij po letu 1998. Podjetje HSY tega cilja ni uspelo uresničiti.
- (³¹) To je bila dejansko prva pogodba o gradnji ladij, sklenjena z zasebnim podjetjem v skoraj dveh desetletjih.
- (³²) Od prvega leta so računi podjetja HSY vsebovali postavko za predvidene izgube, ki bi bile posledica izvajanja te pogodbe. Ta postavka se je v vsakem naslednjem letu povečala. Poleg tega se zdi, da te postavke niso bile dovolj, saj sta podjetji TKMS/GNSH proti prodajalcu podjetja HSY v tej zadevi sprožile postopek na sodišču. V zvezi z razlogi za sklenitev pogodbe, ki v primeru, da se jo upošteva ločeno, ne prinaša dobička, Komisija ugotavlja, da je s sklenitvijo te pogodbe vodstvo verjetno pričakovalo, da bo pokrilo del fiksnih stroškov ladjedelnice (knjiga naročil ladjedelnice je bila v tistem času prazna) in tako zmanjšalo pričakovano izgubo ladjedelnice.
- (³³) O tem naročilu je poročal tudi tisk. Glej na primer, „Hellenic dobil ključno naročilo za podmornice“, *Lloyd's List International*, 30. julij 1999.
- (³⁴) V skladu z zapisanim na straneh 5–12 poročila revizijske hiše Deloitte (v nadaljnjem besedilu: prvo poročilo revizijske hiše Deloitte), ki ga je podjetje HSY predložilo v podporo svojim pripombam o odločbi o podaljšanju postopka, bi se gradnja podmornic začela šele leta 2003.
- (³⁵) V skladu s časopisnimi članki je vodstvo podjetja HSY že oktobra 1998 opozorilo delničarje na pričakovane težave (glej časopisni članek, citiran v opombi 38). V skladu z zapisnikom upravnega odbora podjetja HSY z dne 1. decembra 1998, so se pričakovanja glede izgub nanašala na leto 1999. Vodstvo podjetja HSY je v začetku decembra 1999 javno priznalo, da bo ladjedelnica najverjetneje prijavila izgubo v višini 10 milijard GRD (29 milijonov EUR) za leto 1999 in za leto 2000 („Šef podjetja Hellenic pričakuje dobiček v letu 2001“, *Lloyd's List*, 6. december 1999). O možnosti tako velike izgube v letu 1999 je novembra 1999 poročal že tisk („Skupina Brown & Root izrinjena iz podjetja Hellenic“, *Lloyd's List*, 19. november 1999).
- (³⁶) Razen če bi država zagotovila dodatno (nezdružljivo) pomoč za podporo civilnih dejavnosti ladjedelnice in obsežno podporo za njene vojaške dejavnosti.
- (³⁷) Za ladjedelnico je torej obstajalo tveganje, da ne bo prejela pomoči v naložbah, ki so ji jo obljubili grški organi, ki je za izvedbo načrta določala datum 31. december 1999. V skladu z grško zakonodajo, je bilo treba ustvariti vsaj 50 % stroškov, da bi se lahko pridobilo podaljšanje tega roka.
- (³⁸) V dokumentu „Hellenic Shipyards S.A. – Memorandum o zaupnih informacijah – Alpha Finance/Komercialna banka Grčije/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, ki je bil izdan marca 2001 in posredovan zainteresiranim ponudnikom (izvod tega dokumenta sta podjetji TKMS/GNSH predložili v svojem dopisu z dne 21. junija 2007), je navedeno naslednje: „Vendar so bili leta 1999 finančni rezultati podjetja spet negativni. Skupina Brown & Root je vztrajala pri nadaljevanju strukturnih sprememb med zaposlenimi. Delničarji (banka ETVA in zaposleni) niso sprejeli takšnih sprememb, zato je bila pogodba skupine Brown & Root razveljavljena.“ (stran 15). Časopisni članki se bolj jasno izražajo: „Obstajajo mnjenja, da je vodstvo že prejšnji oktober obvestilo lastnike podjetja Hellenic, da bo tekoče leto slabo, če ne bodo sprejeti ukrepi za racionalizacijo na področju zaposlenih, ki so skupaj z državno banko lastniki ladjedelnice. Ker je bilo prvič po mnogih letih veliko denarja porabljenega za modernizacijo podjetja Hellenic, je pridobitev nove opreme še okrepila problem preštevilčne delovne sile, vendar so delničarji do zdaj zavračali predloge za ukinitve najmanj 250 v glavnem pisarniških delovnih mest. Obenem je vodstvo iskalo način za uvedbo večje prožnosti pri delovnih praksah ladjedelnice. Vendar se zdi, da je glavni rezultat tega odtujevanje vodij sindikatov, ki so zahtevali odstranitev osemčlanske vodstvene skupine, ki ji je predsedoval g. Groves, ki ga je na to delovno mesto napotila skupina Brown & Root iz Združenega kraljestva.“

- (³⁹) Uvodna izjava 68 Odločbe Komisije z dne 16. junija 2004 o ukrepih, ki jih izvaja Španija za podjetje Siderurgica Anón SA (UL L 311, 26.11.2005, str. 22); uvodna izjava 42 Odločbe Komisije z dne 11. decembra 2002 o državni pomoči Španije za Sniace SA (UL L 108, 30.4.2003, str. 35).
- (⁴⁰) Glej opombo 34.
- (⁴¹) Stran 5-19 poročila.
- (⁴²) Glej opombo 28.
- (⁴³) Komisija na tem mestu opisuje nekaj napak, ki se pojavljajo v poglavju 5.0, „Kreditna sposobnost podjetja Hellenic Shipyards S.A.“, prvega poročila revizijske hiše Deloitte.
- Prvič, kar zadeva „Izvajanje naložbenega načrta (stanje in razvoj)“, prvo poročilo revizijske hiše Deloitte na strani 5-4 navaja, da je 30. junija 1999 „[p]otrjeni znesek [...] presegel 50 % skupnih naložb“. Vendar je v resnici znesek, potrjen 30. junija 1999, znašal 18 % celotnega naložbenega načrta. To kaže na to, da je izvajanje naložbenega načrta potekalo počasi. „Stanje in razvoj“ načrta sta bila torej precej „negativni“ dejavniki na preglednici na strani 5-2 poročila.
- Drugič, kar zadeva „Obstoj premoženja, ki bi ga bilo mogoče obremeniti“ (strani 5-5 in 5-6), Komisija meni, da je ta element nepomemben za oceno, ali bi zasebna banka odobrila posojila in poročstva, ki sta jih odobrili banka ETVA in država. Ta posojila in poročstva dejansko niso bila zavarovana z nobenimi zastavnimi pravicami na premoženju. Pri oceni, ali posojilo oziroma poročstvo, ki ju odobri država, pomenita pomoč, je treba ugotoviti, ali bi bila enaka transakcija sprejemljiva tudi za zasebnega vlagatelja. Komisija ni obvezna ocenjevati, ali bi podjetje HSY s sklenitvijo drugačne pogodbe, na podlagi katere bi bilo posojilodajalcu podeljenih več pravic, lahko pridobilo posojila in poročstva. Tudi če bi bil obstoj premoženja, ki bi ga bilo mogoče obremeniti, relevanten, Komisija meni, da je bilo obstoječe premoženje do leta 1998 že obremenjeno v znesku 199 milijonov EUR, do leta 2003 pa v znesku 51 milijonov EUR. Zato bi potencialni posojilodajalec lahko dobil prvo zastavno pravico samo na omejenem delu premoženja. Poleg tega so imela opredmetena sredstva podjetja HSY nizko likvidacijsko vrednost. To je potrdila tudi Finančno svetovalna služba revizijske hiše Deloitte na straneh 8-8 in 8-9 svojega drugega poročila z dne 18. junija 2007 (v nadaljnjem besedilu: drugo poročilo revizijske hiše Deloitte), ki sta ga podjetji TKMS/GNSH predložili kot dopolnilo k svojemu dopisu Komisiji z dne 21. junija 2007. Komisija torej meni, da je „Obstoj premoženja, ki ga je mogoče obremeniti“ nepomemben pri oceni ukrepov in tudi če bi bil pomemben, potencialni posojilodajalec tega elementa ne bi štel za tako pozitivnega, kot je revizijska hiša Deloitte navedla v svojem prvem poročilu.
- Tretjič, „Obstoj gradnje, povezane z nedokončano proizvodnjo, ki jo je mogoče obremeniti“ (stran 5-7) upniku ne nudi zadostne zaščite, če podjetje HSY ne bi izpolnjevalo svojih obveznosti ali če bi ustavilo dejavnosti. Tržna vrednost nedokončane proizvodnje je dejansko nizka v primerjavi z izposojenimi sredstvi za gradnjo in v primerjavi s pogodbeno vrednostjo. To se je pokazalo pri dveh trupih trajektov, ki ju je naročil prevoznik Strintzis, ki sta bila prodana po nizki ceni in šele (tj. ne prej kot) dve leti po preklicu pogodbe o gradnji ladij. Prenos terjatev podjetja HSY na banko upnico prav tako ne pomeni zadostne zaščite, saj če bi ladjedelnica ustavila svoje dejavnosti, kupec ne bi prejel naročenega proizvoda in mu zato ne bi bilo treba plačati nakupne cene. To pomeni, da bi bilo zavarovanje brez vsake vrednosti prav v scenariju, kjer je potrebno. Odstop terjatev, povezanih s pogodbo, banki upnici torej ne omogoča, da v primeru stečaja podjetja HSY izterja še več denarja (glej, na primer, opombi 128 in 131 te odločbe). Potencialni posojilodajalec zato tega elementa ne bi štel za tako pozitivnega, kot je revizijska hiša Deloitte navedla v svojem prvem poročilu.
- Četrto, kar zadeva „Skupna bančna posojila za neporavnane obveznosti delničarja iz razmerja med dolgi in lastnim kapitalom“, „Podpisane pogodbe s strankami (knjiga naročil podjetja HSY)“, „Razvoj generacije prihodkov“ in „Razvoj generacije dobičkonosnosti“, se Komisija sklicuje na svoje pripombe, ki so bile pojasnjene v tej odločbi. Med drugim opozarja, da je bilo mogoče že v zadnjem četrletju leta 1998 predvideti, da bo podjetje HSY leta 1999 ustvarilo izgubo. V naslednjih mesecih je postalo jasno, da bo obseg te izgube zelo velik in da je veliko izgubo mogoče pričakovati tudi za leto 2000, tako da bo neto lastniški kapital podjetja HSY skorajda izginil. Komisija skratka meni, da prvo poročilo revizijske hiše Deloitte ne upošteva dejstva, da je bilo negativne finančne rezultate za leti 1999 in 2000 mogoče predvideti že pred začetkom teh let.
- Petič in zadnjič, kot je bilo že pojasnjeno, vsak potencialni posojilodajalec bi te okoliščine in razloge za odstranitev obstoječega vodstva podjetja HSY lahko štel za negativni dejavnik. Zato Komisija klasifikacije „Neopredeljivo“ na strani 5-2 ne more sprejeti.

- (⁴⁴) Ta točka je pojasnjena v naslednjem oddelku (oddelek 3.2), v katerem Komisija analizira možnost pripisovanja ravnanja banke ETVA državi. V tistem trenutku je imela banka ETVA zgolj pristojnosti razvojne banke. Grški organi v opombi 63 k svojemu odgovoru na odločbo o podaljšanju postopka navajajo: „Banka ETVA je bila edina razvojna banka v Grčiji in zato njene razvojne dejavnosti nikakor ni mogoče primerjati z razvojnimi dejavnostmi drugih kreditnih institucij“.
- (⁴⁵) Glej opombo 52.
- (⁴⁶) Komisija tudi v zvezi z obdobjem po 30. juniju 1999 ne more ugotoviti, kakšna je bila „vrednost“ delnice podjetja HSY in kakšno „vrednost“ je na podlagi tega poskušala ohraniti banka ETVA. Finančni položaj je bil dejansko tako slab, da ni mogoče ugotoviti, kako bi lahko delnice sploh imele kakšno večjo vrednost.
- (⁴⁷) SES, zadeva C-482/99, *Francija proti Komisiji* („Stardust“), Recueil [2002], str. I-4397, odstavek 52.
- (⁴⁸) Dopis z dne 5. oktobra 2006, odstavek 156.
- (⁴⁹) Dopis z dne 5. oktobra 2006, odstavek 156.
- (⁵⁰) Sporazum o nakupu delnic je bil podpisan 18. decembra 2001 in spremenjen 20. marca 2002, ki je tudi datum zaključka prodaje.
- (⁵¹) Številni časopisni članki opisujejo vpletenost vlade v to odločitev. Na primer: „Rok za grško ladjedelnico/Vlada se odloča o nakupu podjetja Hellenic Shipyards“, *Financial Times*, 19. april 1985, „Po besedah grškega ministra za gospodarstvo in ladijski promet, G. Arsenisa, je vlada zaradi strukture grške industrije pod pritiskom, da kupi podjetje Hellenic Shipyards“, *Lloyd's List International*, 29. junij 1985, „Vlada kupuje pešajočo grško ladjedelnico“, *Financial Times*, 17. julij 1985, „A. Drossoyannis, grški minister za obrambo, je napovedal, da bo vsa prihodnja naročila za nove gradnje na področju pomorstva pridobilo podjetje Hellenic Shipyards“, *Lloyd's List International*, 26. julij 1985, „Protesti odpuščenih delavcev ladjedelnice v Atenah“, *The Wall Street Journal*, 12. julij 1985.
- (⁵²) Z dopisom z dne 25. novembra 1986 je Grčija Komisiji priglasila dokapitalizacijo v višini 58,3 milijona USD, ki jo je banka ETVA izvršila v podjetju HSY. Zadeva je bila evidentirana pod številko N 230/86. Z dopisom z dne 20. marca 1987 (napotilo SG (87) D/3738) je Komisija obvestila Grčijo o svoji odločitvi, da dokapitalizacija, ki jo je izvršila banka ETVA, pomeni državno pomoč, ki pa je združljiva s skupnim trgom.
- (⁵³) Poglavje E (členi 12–15) zakona 2367/1995.
- (⁵⁴) Na primer, člen 13 Zakona 2367/1995 določa zmanjšanje delovne sile podjetja za 600 delavcev in opredeljuje stimulacije za odpuščanje. Poleg tega bo v skladu s členom 14 tega zakona odpisanih 99 % takratnih dolgov podjetja HSY.
- (⁵⁵) Kot je bilo že navedeno, je država dejansko začela dajati velike pomoči podjetju HSY takoj, ko ga je kupila.
- (⁵⁶) Kot je bilo ugotovljeno, podjetje HSY po 30. juniju 1999 ni imelo nobenega dostopa do bank. Ker podjetje HSY ni moglo pridobiti posojila na trgu in ker je bilo v negotovem finančnem položaju, bi to v primeru, če banka ETVA ne bi odobrila posojila ali če bi zahtevala višje obrestne mere, težave podjetja HSY še poslabšalo (ali podjetje celo spravilo v stečaj), kar pa za državo ne bi bilo sprejemljivo. Banka ETVA zato zaradi vpliva države ni imela druge izbire, kot da odobri posojilo, ki ga je zahtevalo podjetje HSY.
- (⁵⁷) Obvestilo Komisije na podlagi člena 93 (2) Pogodbe ES državam članicam in zainteresiranim stranem v zvezi s pomočjo, ki jo je Grčija sklenila odobriti podjetju Hellenic Shipyards plc (UL C 80, 13.3.1997, str. 8).
- (⁵⁸) SES, zadeva C-482/99, *Francija proti Komisiji* („Stardust“), Recueil [2002] I-4397, odstavek 56.
- (⁵⁹) Dopis grških organov z dne 18. septembra 2002 (evidentiran s strani Komisije dne 23. septembra 2002 pod številko A/36895), poslan v okviru zadeve CP 101/02.
- (⁶⁰) SES, zadeva C-482/99, *Francija proti Komisiji* („Stardust“), Recueil [2002] I-4397, odstavek 56.

- (⁶¹) Dopis grških organov z dne 20. novembra 2003, poslan v okviru zadeve CP 101/02.
- (⁶²) Poleg tega so bila odobrena poleg že obstoječe udeležbe banke ETVA v podjetju HSY, tako da je bilo skupno finančno tveganje banke ETVA v podjetju HSY precejšnje. Dokaz pomembnosti tega tveganja je, da banka ETVA v svojem letnem poročilu za leto 2000 priznava škodo, ki jo je utrpela zaradi udeležbe v podjetju Hellenic Shipyards (str. 42–43).
- (⁶³) Dopis Grčije z dne 15. junija 2006 (številka postopka za izterjavo je CR 40/02).
- (⁶⁴) V odločbi C 10/94 Komisija ne ocenjuje, da odpis dolgov izhaja iz „izgradnje vojaških plovil“, saj gre za „dejavnost, ki ne spada na področja uporabe Pogodbe ES“. Podobno v odločbi N 513/01 Komisija ne ocenjuje 75 % državne pomoči, ki znaša 118 milijonov EUR, saj je ta pomoč povezana z gradnjo vojaških ladij.
- (⁶⁵) Opozoriti je treba, da podjetje HSY v teh letih ni vodilo ločenih računov za vojaške in civilne dejavnosti. Zato se lahko šteje, da ta ukrep financira določeno dejavnost samo, če je v odločbi o odobritvi natančno navedeno, katera dejavnost se s tem financira.
- (⁶⁶) UL C 288, 9.10.1999, str. 2.
- (⁶⁷) V istem letu Komisija ni ocenila odpisa dolga v zvezi z vojaškimi dejavnostmi na podlagi pravil o državni pomoči.
- (⁶⁸) To je razvidno tudi iz besedila določbe C 10/94.
- (⁶⁹) Te informacije so bile posredovane tudi zainteresiranim ponudnikom v času postopka privatizacije leta 2001, kar je razvidno iz poročila „Primerne skrbnost“ z dne 19. junija 2001, ki ga je za podjetji HDW in Ferrostaal sestavil Arthur Andersen, str. 23 (predloženo kot Dodatek C k poročilu, ki sta ga v svojem dopisu z dne 21. junija 2007 predložili podjetji TKMS in GNSH).
- (⁷⁰) Komisija opozarja, da privatizacije v letih 2001–2002, še manj pa zamrznitve naložbenega načrta v času tega postopka, ni zahtevala.
- (⁷¹) Oddelek 1.3.b dopisa z dne 20. oktobra 2004.
- (⁷²) Znesek, ki so ga v EUR zagotovili grški organi.
- (⁷³) Ta podatek se pojavi v oddelku 1. 3 in Prilogi 4, 5 in 6 h dopisu Grčije z dne 20. oktobra 2004.
- (⁷⁴) UL C 71, 11.3.2000, str. 14.
- (⁷⁵) Glej opombo 14 v dopisu Grčije z dne 20. oktobra 2004.
- (⁷⁶) V točki 2.1.2 obvestila o poroštvih je navedeno, da „tudi če država na podlagi poročila ne izvrši nobenih plačil, to lahko še vedno pomeni državno pomoč na podlagi člena 87(1). Pomoč se odobri v trenutku, ko se odobri poročilo, in ne v trenutku uveljavitve poročila ali v trenutku, ko se na podlagi pogojev poročila opravijo plačila. Ali poročilo pomeni državno pomoč ali ne, in kolikšen je lahko znesek državne pomoči, če jo pomeni, je treba oceniti v trenutku, ko se poročilo odobri.“
- (⁷⁷) Na primer, podjetje „Portugal shipyards“ je bilo kot konkurent podjetja HSY omenjeno na strani 10 dokumenta „Hellenic Shipyards S.A. – Memorandum o zaupnih informacijah – Alpha Finance/Komercialna banka Grčije/KPMG/Elias SP. Paraskevas“, ki je bilo objavljeno marca 2001 in poslano zainteresiranim ponudnikom. Izvod tega poročila sta podjetji TKMS/GNSH predložili v svojem dopisu z dne 21. junija 2007. Komisija ugotavlja tudi, da je v odločbi Komisije o zadevi o združitvi COMP/M.2772 – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD pod naslovom „Geografska opredelitev trga“ navedeno, da „stranki trdita, da je geografski obseg trga gradnje, popravil in predelave vseh vrst komercialnih ladij ves svet, saj so stroški prevoza za ladje razmeroma nizki in ker ni nobenih velikih ovir za trgovino.“
- (⁷⁸) Komisija ugotavlja tudi, da so se predhodne odločbe Komisije in Sveta o državni pomoči za podjetje HSY sklicevale na obstoj izkrivljanja konkurence in učinek trgovine. Te odločbe niso bile nikoli izpodbijane. Zato pri oceni ukrepov, ki so se izvajali v istem obdobju, obsežno preverjanje izpolnjevanja teh dveh meril ni potrebno.

- (⁷⁹) UL L 202, 18.7.1998, str. 1.
- (⁸⁰) UL C 288, 9.10.1999, str. 2.
- (⁸¹) Ta podatek je Grčija predložila v oddelku 1.3.a in Prilogi 4 k dopisu z dne 20. oktobra 2004.
- (⁸²) Če bi ladjedelnica ustavila svoje dejavnosti, bi se lahko pristojni nadzorni organi odločili, da ne opravijo nadzora nad izvajanjem načrta, zaradi česar pogoj o plačilu prvega obroka ne bi bil izpolnjen.
- (⁸³) V oddelku 1.2.2 „First control made by competent organs“ (angleški prevod) [Prvi nadzor s strani pristojnih organov] dopisa z dne 20. oktobra 2004 so grški organi pojasnili, da Ministrstvo za gospodarstvo ni pravočasno izpolnilo obrazca o nadzoru, zato je bil rok 31. decembra 1999, določen v odločbi grške vlade o odobritvi, zamujen. Da bi se pomoč izplačala po tem datumu, bi morali grški organi odobriti podaljšanje roka za izvedbo naložbenega načrta. Odločba o odobritvi podaljšanja roka je predpostavljala tudi podaljšanje delovanja odbora za odločanje, kar je bilo zaradi zakonodajnih sprememb zapleteno.
- (⁸⁴) UL C 368, 23.12.1994, str. 12.
- (⁸⁵) Razliko med obema obrestnima merama je treba pomnožiti z glavnico neporavnane posojila (tj. še nepovrnjenega) v zadevnem letu
- (⁸⁶) Podobno je v obvestilu o poroštvi navedeno, da se pomoč izplača v času odobritve poroštva in ne pozneje (glej opombo 76).
- (⁸⁷) Tržna vrednost posojila je dejansko odvisna od trenutne vrednosti prihodnjih denarnih tokov, ki so diskontirani z uporabo obrestne mere, ki odraža tveganost posojila. Če je obrestna mera, določena v pogodbi o posojilu, nižja od poznejše obrestne mere, tržna vrednost takoj pade pod nominalno vrednost posojila.
- (⁸⁸) Če bi se novi lastnik banke ETVA odločil, da po privatizaciji podaljša posojilo brez državnega poroštva za dobo, ki je daljša od njegove prvotne zapadlosti, v obdobju po prvotni zapadlosti ne more biti nobene pomoči, saj v skladu s to utemeljitvijo ni nikakršnih državnih sredstev.
- (⁸⁹) Ta podatke je predložila Grčija v oddelku 1.3 in Prilogi 6 k svojem dopisu z dne 20. oktobra 2004.
- (⁹⁰) Glej opombo 83.
- (⁹¹) Mogoče bi se bilo vprašati, zakaj je banka ETVA 31. maja 2002 sploh podpisala posojilno pogodbo, če tega zneska podjetju HSY ni imela namena izplačati. Komisija ugotavlja, da je bil datum sklenitve pogodbe prav datum podpisa zaključka prodaje podjetja HSY. Zato je verjetno, da so kupci podjetja HSY banko ETVA prisilili, da podjetju HSY odobri več sredstev s tem, da so ji zagrozili, da ne bodo privolili v zaključek prodaje. Banka ETVA je verjetno zaradi tega privolila v sklenitev pogodbe, vendar je vanjo vključila določbe, ki ji omogočajo, da zavrne izplačilo posojila, ko bi jo podjetje HSY zanj zaprosilo. Kot bo pojasnjeno v oceni ukrepa E18c, naj bi banka Piraeus Bank na podlagi oddelka 8.2.2 pogodbe z dne 20. marca 2002 državi pomagala, da zaključi prodajo podjetja HSY. Na tej osnovi je država verjetno prisilila banko ETVA, da podpiše pogodbo o posojilu, da bi tako omogočila zaključek prodaje podjetja HSY.
- (⁹²) Podjetje HSY je pripombe v zvezi z odločbo o podaljšanju postopka predložilo z dopisom z dne 30. oktobra 2006. V odstavku 4 tega dopisa je navedeno: „Ker je podjetje HSY pri sestavi odgovora za Evropsko komisijo tesno sodelovalo z grško državo, meni, da mu ni treba ponovno predložiti informacij, ki jih je že predložila grška država, niti podrobno pojasnjevati vseh trditvev, katerih vsebino v celoti podpira, temveč bo za namen dokončnega odgovora in z željo, da bi pomagalo Komisiji pri njeni nalogi, povzelo že predstavljene trditve in predložilo morebitne nove dokaze, ki so bili zbrani v času od predložitve odgovora grške države do tega odgovora, ter predstavilo vse morebitne nove ali dopolnilne trditve“. V tej odločbi bodo pripombe podjetja HSY in Grčije v zvezi z odločbo o podaljšanju postopka združene, da trditve ne bi bilo treba dvakrat ponavljati.
- (⁹³) Na podlagi Direktive 90/684/EGS je pomoč za prestrukturiranje (Poglavje III) razdeljena na naložbeno pomoč (člen 6), pomoč za zaprtje (člen 7), pomoč za RR (člen 8) in pomoč za tekoče poslovanje za namene prestrukturiranja (člena 9 in 10).
- (⁹⁴) Dopis grških organov z dne 15. februarja 2008, odstavek 26.

- (⁹⁵) Dopis grških organov z dne 19. marca 2007. To je bilo še enkrat navedeno v dopisu z dne 29. junija 2007, v odstavkih 62 in 63.
- (⁹⁶) Podrobnosti o udeležbi bodo navedene v analizi ukrepa E10.
- (⁹⁷) Dopis grških organov z dne 31. marca 2003, odlomek odgovora na 5. vprašanje.
- (⁹⁸) Dopis grških organov z dne 29. junija 2007, odlomek iz odstavkov 49, 50 in 51.
- (⁹⁹) Komisija ni mogla zanemariti in ni zanemarila dejstva, da želijo zaposleni ohraniti delovna mesta in da zato poskušajo zagovarjati ta cilj pri upravljanju podjetja. Vendar pa je visoka nakupna cena pomenila, da bosta pomemben cilj za zaposlene postala tudi ohranitev in povečanje vrednosti delnic.
- (¹⁰⁰) Opozoriti je treba, da je bilo plačilo nakupne cene s strani zaposlenih s pomočjo zadržanja njihovih plač in dodatkov določeno tudi v členu 12 Zakona 2367/1995 in ne samo v pogodbi iz septembra 1995.
- (¹⁰¹) Opozoriti je treba, da bi banka ETVA lahko uveljavila zastavno pravico na delnice, če zaposleni ne bi plačali nakupne cene, kot je določena v pogodbi iz septembra 1995.
- (¹⁰²) Opozoriti je treba, da plačilo nakupne cene s strani zaposlenih z zadržanjem njihovih plač in dodatkov ni bilo določeno samo v pogodbi iz septembra 1995, temveč tudi v členu 12 Zakona 2367/1995.
- (¹⁰³) V pogodbi iz septembra 1995 je bilo jasno navedeno, da bodo morali zaposleni plačati tako nakupno ceno kot tudi prispevek za dokapitalizacijo. To dvojno plačilo torej ni nekaj nepričakovanega. Je temeljni del pogodbe iz septembra 1995. Grčija bi morala preveriti, ali so temeljne določbe pogodbe izvedljive, preden jo je Komisiji predstavila kot privatizacijo. Če se izkaže, da temeljnih določb pogodbe, ki jo je Grčija predložila Komisiji, ni mogoče izvršiti, to potem pomeni, da je odločba C 10/94 temeljila na zavajajočih informacijah Grčije, zaradi česar je treba odločbo razveljaviti.
- (¹⁰⁴) Odstavka 59 in 60 dopisa grških organov z dne 29. junija 2007.
- (¹⁰⁵) V odstavku 191 grškega dopisa z dne 5. oktobra 2006 je navedeno: „V času od 31. decembra 1998 do trenutka prodaje delnic podjetja HSY konzorciju HDW/FS (11. oktobra 2001) je bil delež plač zaposlenih delničarjev zadržan, kot je bilo pojasnjeno zgoraj, kot plačilo cene za nakup 49 % delnic banki ETVA“. Podobno izjavo je dalo podjetje HSY v odstavkih 35 in 36 svojega dopisa z dne 31. oktobra 2006. Pred odločbo o nadaljšanju postopka so podobno izjavo dali tudi grški organi v 8. poglavju svojega dopisa z dne 26. maja 2005. Poleg tega je bilo v več grških dopisih navedeno, da so zaposleni lastniki 49 % delnic. Grčija je zato dajala vtis, da je bila pogodba iz septembra 1995 izvršena. Komisija je šele po sprožitvi postopka ugotovila, da Grčija in izvršila svojega lastnega zakona (t.j. Zakon 2367/1995), saj je lastništvo 49 % podjetja HSY prenesla na zaposlene, ostalega dela pogodbe pa ni izpolnila od zaposlenih ni zahtevala plačila nakupne cene. V dopisu z dne 31. marca 2003 pa so grški organi posredno namignili, da (del) zaposleni(-h) ni(-so) plačal(-i) (dela) letnih obrokov, kot je bilo predvideno.
- (¹⁰⁶) Dopis Komisije z dne 27. aprila 2007, poslan Grčiji (3. vprašanje), in dopis Komisije z dne 23. avgusta 2007, poslan podjetju HSY.
- (¹⁰⁷) Dopis Komisije z dne 27. aprila 2007, poslan Grčiji (4. vprašanje), in dopis Komisije z dne 23. avgusta 2007, poslan podjetju HSY. Slednji je bil poslan v odgovor Grčiji dne 13. novembra 2007, kar je Grčiji dalo možnost, da svoje pripombe izrazi še drugič.
- (¹⁰⁸) Točki 2.3.c in 2.4 dopisa Grčije z dne 29. junija 2007, dopis podjetja HSY z dne 9. oktobra 2007 ter dopisa Grčije z dne 14. decembra 2007 in 15. februarja 2008.
- (¹⁰⁹) V zvezi s popravilom ladje KEYMAR v prvih mesecih leta 2003 Grčija trdi, da je glede na to, da je bilo popravilo veliko bolj kompleksno kot v drugih primer, mogoče predpostaviti, da je bil odstotek neposrednih delovnih ur 25 % in ne 20 %.
- (¹¹⁰) Odstavek 144 dopisa Grčije z dne 5. oktobra 2006.
- (¹¹¹) Dopis Komisije z dne 27. aprila 2004 (vprašanje 2.2), na katerega je Grčija odgovorila z dopisom z dne 29. junija 2007.

(¹¹²) Ta podatek najverjetneje kaže, koliko stane produktivna ura zaposlenih v podjetju HSY na uro za podjetje HSY v določenem letu. Število produktivnih ur, ki jih opravi delavec, je samo del števila ur, ki jih podjetje HSY izplača temu delavcu. Ta številka je odvisna od številnih dejavnikov, predvsem strukture in učinkovitosti ladjedelnice. Zato podizvajalci konkurirajo med seboj. Morajo torej biti konkurenčni in prožni. Imajo omejene fiksne stroške (tj. stalne delavce), njihovi stroški pa morajo biti nizki. Ladjedelnice uporabljajo podizvajalce prav zato, ker je to ceneje, kot če bi same zaposlile še več delavcev.

(¹¹³) Svetovalec ugotavlja:

„Število delovnih ur, ki so jih opravili podizvajalci, je mogoče izračunati iz stroškov s pomočjo stroška delovne ure, ki je primerljiv pri podizvajalcih iz istega sektorja in države.

Na podlagi poročila „Gibanje plač v letu 2006“, ki ga je objavila Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer, znaša najnižja mesečna bruto plača 625,97 EUR v Grčiji in 1 254,28 EUR v Franciji.

Povprečna tržna cena delovne ure v sektorju popravila ladij v Franciji znaša od 40 do 50 EUR. Z uporabo kvocienta 2 (minimalna plača v Franciji je dvakrat višja od minimalne plače v Grčiji) je mogoče oceniti, da znaša minimalna urna postavka v sektorju popravila ladij v Grčiji 20 do 25 EUR.

Na podlagi preiskav se zdi, da je ta strošek na začetku leta 2007 segal od 30 do 36 EUR. To je cena, ki je bila zaračunana za vsako neposredno delovno uro, in vključuje vse pripadajoče stroške: posredne ure, ure vodstva, splošne izdatke in administrativne stroške.

Ker nismo ugotovili, kakšno je razmerje med povprečnimi plačami v sektorju popravila ladij in minimalnimi plačami v obeh državah, raje uporabljamo previdnejšo oceno, zato bodo naši izračuni temeljili na cenah delovne ure, ki segajo od 30 do 36 EUR.

Stroški delovnih ur podizvajalcev, ki so navedeni v Prilogi 6 k dopisu, ki ga je Grčija predložila Komisiji, so:

(v EUR)

Leto	Neposredno	Vključno z dobičkom (15 %) in posrednimi stroški (20 %) na podlagi metodologije, vključene v Prilogi 6 k dopisu Grčije
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

Če izračunamo količino delovnih ur podizvajalcev, ki temeljijo na stroških delovnih ur, ki v letu 2006 segajo od 30 do 36 EUR, in ki so izpeljane iz teh števil za predhodna leta z uporabo naraščajočega indeksa, ki ga je objavil EUROSTAT, dobimo naslednje številke:

INDEKS: Im-lci-tot	2002	2003 (9 m)	2004	2005	2006
Indeks EU-27	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Grški indeks	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Ravnovesje pogodbenega dela	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Ocena svetovalca					
Strošek delovne ure (najnižja vrednost)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Neposredne delovne ure podizvajalca (najvišja ocena)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Ocena svetovalca					
Strošek delovne ure (najvišja vrednost)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Neposredne delovne ure podizvajalca (najnižja ocena)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
Podatki podjetja Hellenic Shipyards					
Strošek delovne ure	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Strošek delovne ure + posredni + dobiček	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Neposredne delovne ure podizvajalca	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]"

- (¹¹⁴) Dopis Komisije z dne 27. aprila 2004 (vprašanje 2.2.d), na katerega je Grčija odgovorila z dopisom z dne 29. junija 2007.
- (¹¹⁵) Zadeva T-296/97 Alitalia proti Komisiji [2000] ECR II-3871, odstavek 82 in 84.
- (¹¹⁶) Zlasti banka ETVA ne more na eni strani sprejeti odločitve, da ne bo izvajala dela pogodbe iz septembra 1995, ki se nanaša na plačilo nakupne cene (tj. da ne bo zahtevala plačila ustreznega letnega obroka), na drugi strani pa trditi, da je morala biti na podlagi iste pogodbe udeležena v dokapitalizacijah. Z drugimi besedami, ker sta se banka ETVA in Grčija odločili, da ne bosta pravilno izvršili glavnih določb pogodbe, se ne moreta obenem selektivno sklicevati na druge določbe te pogodbe, da bi ustvarjali vtis, da je bila banka ETVA pogodbeno zavezana k določenim ravnanjem (tj. k udeležbi v dokapitalizacijah).
- (¹¹⁷) Zaposleni v podjetju HSY so bili udeleženi v dokapitalizaciji. Vendar niso bili v enakem položaju kot banka ETVA. Pogodbo iz septembra 1995 so dejansko že prekršili, saj banki ETVA niso odplačevali nakupne cene. Razen tega je bil njihov položaj drugačen tako od položaja banke ETVA kot od položaja vlagatelja iz tržnega gospodarstva. Dejansko jih je skrbelo za ohranitev delovnih mest, kar jih je spodbudilo, da vlagajo v podjetje HSY tudi, če bi bil pričakovan finančni donos premajhen, da bi prepričal vlagatelja iz tržnega gospodarstva.
- (¹¹⁸) Grčija je izvod tega zakona predložila v Prilogi 10 k dopisu z dne 5. oktobra 2006.
- (¹¹⁹) Iz dopisov, ki sta jih predložila Grčija in podjetje HSY (vključno s prvim poročilom revizijske hiše Deloitte), ni povsem jasno, ali je premija znašala 0,4 % letno in je bila plačana po trimesecjih, ali pa je znašala 0,4 % na trimesečje. To je sicer pomembno v okviru postopka povrnitve, vendar pa se s tem ne spremeni ugotovitev iz te odločbe.
- (¹²⁰) Seznam je bil naveden na straneh 3–11 in 3–12 poročila v okviru analize posojila v višini 10 milijard GRD, ki mu je bilo zagotovljeno državno poroštvo, odobreno na podlagi Zakona 2322/1995 (ukrep E14 te odločbe).
- (¹²¹) Komisija je odobrila poroštvne sheme brez elementa pomoči za ladjedelništvo v Nemčiji (UL C 62, 11.3.2004, str. 3), na Nizozemskem (UL C 228, 17.9.2005, str. 10), v Franciji (UL C 259, 27.10.2006, str. 14) in na Finskem (UL C 152, 6.7.2007, str. 6). Zadnji dve shemi izrecno vključujeta poroštva za predplačila.
- (¹²²) Ker je imela država v lasti 100-odstotni delež banke ETVA, ko je ta odobrila poroštva za predujme, je poroštvna premija, ki jo je podjetje HSY plačalo banki ETVA že pomenila nadomestilo državi.
- (¹²³) Spremembe so bile:
Sporazum o programu 33a – SD 33a (Dobava 20 HA/A): kazni so bile izračunane do 31. decembra 2002 in v spremembah navedene kot opredeljeni zneski. Dogovorjeno je bilo, da se morajo ti zneski plačati v 10 obrokih, pri čemer bi prvi obrok zapadel ob dobavi prvega vozila, ostalih devet pa bi zapadlo ob dobavi vsakega izmed ostalih devet električnih vlakov. Dogovorjeno je bilo, da bi se rast kazni ustavila 1. oktobra 2003 pod pogojem, da bo konzorcij (Siemens AG, Siemens SA in HSY) podjetju OSE dobavil enakovreden železniški vozni park. Konzorciji so ta pogoj izpolnili le delno in tako je podjetje OSE izračunalo in zahtevalo kazni za celotno obdobje.
Sporazum o programu 39 – SD 39 (Dobava 24 električnih lokomotiv): kazni so bile izračunane do 31. decembra 2002 in v spremembah navedene kot opredeljeni zneski. Dogovorjeno je bilo, da se morajo ti zneski plačati v 10 obrokih, pri čemer bi prvi obrok zapadel ob dobavi prvega vozila, ostalih devet pa bi zapadlo ob vsaki izmed zadnjih devet dobav. Podaljšanje roka dobave je bilo odobreno kot obdobje, v katerem se kazni ne bodo zaračunavale. V sporazumu PA 39 SD 39 ni bilo nobenih določb v zvezi z enakovrednim železniškim voznim parkom, bili pa so spremenjeni roki za dobavo. Podjetje OSE je zahtevalo zneske iz kazenskih klavzul, ki so bili opredeljeni do 31. decembra 2002 in jih je konzorcijem (Siemens AG, Siemens SA in HSY) tudi zaračunalo.
Sporazum o programu 35 – SD 35 (Dobava 29 vagonov): obdobje, v katerem se ne bi zaračunavale kazni, ni bilo odobreno, zato je podjetje OSE zahtevalo in zaračunalo zneske iz kazenskih klavzul. Zamudne obresti na kazenske zneske so bile zaračunane in zahtevane za obdobje, ko zneski niso bili plačani.
- (¹²⁴) Do dopisa Grčije z dne 5. oktobra 2006 je bil izterjan znesek v višini 9 932 511,99 EUR, znesek v višini 826 556 EUR pa naj bi bil izterjan pozneje.
- (¹²⁵) Konzorcij v sporazumu o programu so sestavljala podjetja HSY, Siemens AG in ABB Daimler-Benz Transportation (Bombardier Transportation od 1. maja 2001). Odstotki izvajanja sporazuma so bili 22,06 % skupne končne plačane cene za podjetje HSY in 77,94 % za druga podjetja.

- (¹²⁶) V tem sporazumu sta bila predvidena tudi konfiguracija in namestitve avtomatske zaščite vlakov in identifikacijskega sistema v 50 večdelnih enotah. Rok za dokončanje del je bil januar 2004. Odbor je z odločbo št. 578/4/4-9-2002 enoglasno sklenil, da rok za dobavo podaljša do 19. maja 2004 glede na dejstvo, da konzorcij ni bil odgovoren za zamudo. Delo je bilo dokončano 4. junija 2004. Na podlagi odstavka 14 sporazuma o programu bi se morale kazni za neupoštevanje dogovorjenega roka za dobavo pričeti izvrševati 40 dni po roku za dobavo, ki je bil določen v pogodbi, in samo če je bil dobavitelj odgovoren za to neupoštevanje. Zato ni bilo razloga, na podlagi katerega bi se lahko naložile kazni in obresti zaradi tega odloga.
- (¹²⁷) Iz dopisov Grčije in podjetja HSY (vključno s prvim poročilom revizijske hiše Deloitte) ni povsem jasno, ali je bilo posojilo v začetku izraženo v drahmah ali evrih. V odgovoru Grčije na odločitev o sprožitvi postopka so navedeni samo zneski v evrih in trimesečna obrestna mera EURIBOR. Nasprotno je v prvem poročilu Deloitte navedeno, da je posojilo znašalo 16,92 milijard GRD, obrestna mera pa je bila LIBOR. To vprašanje se lahko pojasni v okviru postopka povrnitve.
- (¹²⁸) Podjetji TKMS in GNSH sta v svojem dopisu z dne 21. junija 2007 predložili drugo poročilo revizijske hiše Deloitte. Dodatek C k temu poročilu je „Poročilo o primerni skrbnosti v zvezi s podjetjem Hellenic Shipyards S.A. z naslovom ‚Izvod za predstavitvene namene‘ ter njegov povzetek, ki ga je pripravil Arthur Andersen 19. junija 2001“. Strani 7 tega poročila vsebuje analizo terjatev podjetja HSY in navedbo, da je terjatev do kupca, ki ga predstavlja podjetje Srintzis Lines „možno izterjati samo v času dobave plovil leta 2002“. To potrjuje, da razen v primeru omejenih predplačil, ki so bila v tistem času tako ali tako plačana in jih ni bilo mogoče več izterjati, preostalega dela nakupne cene ni bilo mogoče izterjati pred dobavo plovil.
- (¹²⁹) Z dopisoma z dne 21. oktobra 2004 in 17. decembra 2004 v zadevi CP 71/02 so grški organi potrdili, da je podjetje HSY prosilo za pomoč za tekoče poslovanje v višini 9 % za obe ladji, čemur je pristojno ministrstvo ugodilo. Vendar so grški organi potrdili, da na koncu ni bila podjetju HSY izplačana nobena pomoč, saj podjetje HSY ni dokončalo gradnje ladij. Odločbe o odobritvi so bile na koncu razveljavljene. Na to temo se nanaša ukrep 13(c) odločbe o podaljšanju postopka.
- (¹³⁰) Glej opombo 127.
- (¹³¹) Kar zadeva možnost izterjave premoženjskih koristi v času izvajanja pogodbe (t.j. pred dobavo), se Komisija ponovno sklicuje na dokument, citiran v opombi 128 te odločbe, v katerem je navedeno, da je dne 31. decembra 2000 dolg kupca, povezan s pogodbami s podjetjem OSE, znašal samo 0,5 milijona EUR. Poleg tega je v dokumentu navedeno, da „bodo te premoženjske koristi izravnane z ustreznimi prejetimi predplačili“. To kaže, da v tistem trenutku od podjetja OSE ni bilo mogoče izterjati nobenega denarja.
- (¹³²) Prvotno kritje je znašalo 25 bazičnih točk, ki se je po 1. aprilu 2000 povečalo na 125 bazičnih točk. Komisija to utemeljuje na prvem poročilu revizijske hiše Deloitte.
- (¹³³) V naslednjem časopisnem članku je navedeno, da dejavnosti v zvezi s popravilom ladij niso bile v večji meri prekinjene: „Pogodbe – Podjetje Hellenic Shipyards po potresu v Atenah posluje brez sprememb“, Lloyd's List International, 14. september 1999.
- (¹³⁴) Dopis, s katerim je Grčija predložila pripombe v zvezi z odločbo o sprožitvi postopka.
- (¹³⁵) Podatek iz dopisa Grčije z dne 29. junija 2007.
- (¹³⁶) Ta kreditna linija je bila 19. maja 1999 pretvorjena iz USD v EUR.
- (¹³⁷) Kar zadeva možnost izterjave denarja pred dobavo proizvodov, se Komisija sklicuje na dokument, citiran v opombi 128, kar je navedeno tudi v opombi 123. To poročilo se nanaša na obdobje po odplačilu posojil, ki jih tukaj ocenjujemo. Vendar pa je treba opozoriti, da pred dobavo proizvodov ni mogoče izterjati skoraj nobenega zneska. To poročilo kaže zlasti, da 31. decembra 2000 od podjetij Stintzis, OSE in ISAP ter od grške mornarice ni bilo mogoče izterjati skoraj nobenega denarja.
- (¹³⁸) Glej Obvestilo Komisije o metodi določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj (UL C 273, 9.9.1997, str. 3).
- (¹³⁹) Ta bilanca stanja je vključena v dokument, ki sta ga predložili podjetji TKMS in GNSH, naveden v opombi 128 v tej odločbi.
- (¹⁴⁰) V primeru podmornic bo zaradi pogojev, ki jih je določila grška država, prva podmornica v celoti zgrajena v Kielu (Nemčija), drugi dve pa bosta sestavljeni v podjetju HSY (glej uvodno izjavo 44 te odločbe). Najverjetneje bi bilo ceneje in bolj učinkovito, če bi bile vse tri podmornice zgrajene v Nemčiji. Bilo bi tudi bolj smiselno, da se podjetje HSY ne bi vključilo v konzorcij, saj je bilo v težavah, poleg tega pa ni imelo nikakršnih izkušenj s podmornicami.

- (¹⁴¹) V določenem trenutku so ta sredstva morala zadostovati za pokritje stroškov, ki so nastali pri izvrševanju zadevnih vojaških naročil. V tem trenutku ta sredstva niso bila več na razpolago za financiranje drugih dejavnosti podjetja HSY. Z drugimi besedami, v tem trenutku je bil del prednosti, ki jih je odobrila država, ukinjen. Preostala prednost je bila v tem, da je lahko v predhodnih trimesečjih ladjedelnica s sredstvi razpolagala zastonj, medtem ko si ni mogla izposoditi denarja od bank.
- (¹⁴²) Stran 30 dopisa z dne 30. oktobra 2006.
- (¹⁴³) Npr. odpis zelo visokega dolga, povezanega z vojaškimi dejavnostmi, je bil omenjen v odločbi C 10/94, vendar ni bil ocenjen na podlagi pravil o državni pomoči, stroški zaprtja, povezani z vojaškimi dejavnostmi, so bili omenjeni v odločbi N 513/01, vendar niso bili ocenjeni na podlagi pravil o državni pomoči, enako pa velja tudi za nekaj ukrepov iz odločbe o podaljšanju postopka.
- (¹⁴⁴) Na primer, v pozivu k oddaji ponudb za prevzem delnic podjetja Hellenic Shipyards S.A. z dne 2. julija 2001 je navedeno naslednje: „Določeno je, da v primeru kazni, naložene na podlagi potencialne kršitve predpisov ES v zvezi z državno pomočjo, najboljši ponudnik ne bo zadolžen za plačilo te kazni. Ta zagotovitev ima prednost pred prenosom delnic“.
- (¹⁴⁵) V zapisniku s srečanja, ki je potekalo 14. septembra 2001, ki so ga podpisale vse stranke, je navedeno: „Dogovorjeno je, da bo opustitev s strani EU pogoj, ki bo imel prednost pred sklenitvijo pogodbe po podpisu le-te. V kolikor pa bi EU s takšno odločitvijo zamujala [...] ali ta odločitev ne bi bila zadovoljiva, so se stranke dogovorile, da bo banka ETVA prevzela dolžnost za zagotovitev poročstva konzorciju HDW/Ferrostaal za vse nedospele posle, povezane z EU v zvezi z morebitnimi preteklimi in tekočimi državnimi subvencijami, povezanimi s podjetjem HSY“.
- (¹⁴⁶) Na primer, v dopisu z dne 6. decembra 2001, ki je bilo naslovljen na podjetje HDW, izvod pa je bil poslan tudi podjetju Ferrostaal, Alpha Finance, ki je bil svetovalec države in banke ETVA, navaja: „Ministrstvo za razvoj in banka ETVA sta nam dala navodila, da vam predložimo naslednje besedilo, ki ga je predlagala banka ETVA, za [...] pismo o poročstvu, ki bi ga banka ETVA morala posredovati konzorciju HDW/Ferrostaal v primeru, da klavzula 1.2.3 sporazuma ni izpolnjena“. V sporočilih, poslanih prek telefaksa, z dne 23. januarja 2002, 31. januarja 2002 in 8. marca 2002, je podjetje HDW poslalo Alpha Finance pripombe v zvezi s točnim besedilom poročstva.
- (¹⁴⁷) Banka Piraeus Bank je predložila več časopisnih člankov, ki se nanašajo na obdobje od oktobra 2001 do maja 2002 in iz katerih je razvidno, da je bila vlada neposredno vpletena v proces privatizacije podjetja HSY.

(¹⁴⁸) V dopisu z dne 23. maja 2005 je navedeno:

„Prodaja podjetja HSY je bila opravljena s postopkom denacionalizacije (Zakon 2001/1990). Deklaratorni postopek, ki je potekal pred sklenitvijo, sprva, zavezujoče pogodbe z dne 11.10.2001, in kasneje z izvrševanjem pogodbe (31.5.2002), je vseboval vse nujne pogoje prenosa in tudi sestavo analitičnega memoranduma finančnega svetovalca (april 2001) ter predložitev ponudb. V vseh teh fazah, v katerih so zainteresirane stranke (vključno s pritožnikom) imele dostop do informacij, je bil pogoj poročstva jasno določen. Zato, kar je tudi poudarjeno z dopisom z dne 17.12.2004, ta ne zadeva samo pravnega in finančnega splošnega pogoja, temveč je to tudi pogoj, ki je že od samega začetka vključen v pogajanja o privatizaciji podjetja Hellenic Shipyards, zlasti pa je to ključen pogoj (osnovni pogoj), brez katerega dokončanje prodaje delnic podjetja HSY ne bi bilo mogoče. Značilno je, da se, kot je bilo že omenjeno, ta pogoj, z različnimi določbami, vendar vedno z istim ciljem, tj. ustrezno pospeševanje transakcije v okviru tržnih pravil, pojavlja že od samega začetka postopka privatizacije v naslednjih besedilih:

Izjava svetovalca

Poziv k oddaji zavezujočih ponudb

Ponudba nabavne mešane družbe (zlasti če ni vključena v Izjavo o odstopanju od njenih pogojev)

V besedilih pogajanj in

V Sporazumu o nakupu delnic z dne 11. oktobra 2001.

Zaradi tega je izjava o poročstvu, ki je vključena v dodatek k pogodbi o poročstvu z dne 31. maja 2002, bila naslovljena na kandidata ponudnika že na samem začetku in za končnega kupca ne pomeni državne pomoči. Isti pogoj bi veljal za vsakega ponudnika, saj je bil, kot je bilo že omenjeno, vključen v postopek denacionalizacije. Samoumevno je tudi, glede na to, da se je postopek denacionalizacije pričel februarja 2001 (v času, ko je glavni delničar banke ETVA, ki se je v tistem času prodajala, bila grška država), da je država kot prodajalka banke ETVA banki Piraeus Bank tudi morala ponuditi in je dejansko res ponudila lastno poročstvo kupcu njenih delnic v banki ETVA (banka Piraeus Bank) v zvezi s premoženjem, ki je bilo naprodaj, tj. ladjedelnico, saj je prodajalec moral dati takšno poročstvo. Ta poročstva, ki so, kot je bilo že poudarjeno, popolnoma pregledno in jasno vključena v vsa besedila pogodb o denacionalizaciji in predvsem v zadolžno pogodbo z dne 11. oktobra 2001, in ki se nanašajo na lastnost transakcije (prodaja točno določenega premoženja), so veljavna in nikomur ne prinašajo nikakršnih dodatnih koristi. Vse to dokazuje pravo naravo poročstva (kot pogoj, potreben za transakcijo in običajen v okviru tržnih pravil), kakor tudi njegovo zavezujočo lastnost, na podlagi vseh postopkov, ki so bili opravljeni pred privatizacijo, pa tudi na podlagi Sporazuma o prodaji in nakupu delnic podjetja HSY z dne 11. oktobra 2001, ki sta mu sledila Sporazum o prodaji in nakupu delnic banke ETVA z dne 18. oktobra 2001 ter prvi Akt o spremembi z dne 18. marca 2002 med banko ETVA in grško državo. Bistvo pa je – kar je posebej poudarjeno –, da je pogoj v zvezi s poročstvom vključen v celoten postopek denacionalizacije in ni bil prvič naveden po sklenitvi pogodbe. Zato ne predstavlja „izuma“ v zadnjem hipu, kot bi rad prikazal pritožnik, katerega cilj je izogniti se pravilom Skupnosti o zakonitosti državnih pomoči.

Grška država bi morala kot prodajalka delnic banke ETVA ne samo v času sklenitve pogodbe 18. oktobra 2001, temveč tudi v skladu z zakonom na banko Piraeus Bank prenesti svoje delnice banke ETVA brez vsakih obveznosti. Ker banka Piraeus Bank ni bila nikakor vključena v postopek denacionalizacije podjetja HSY, bi morala v skladu z zakonom in običaji pri transakcijah imeti varščino za vsako obveznost, ki bi izhajala iz pogodbe o prenosu podjetja HSY, pri čemer ni sodelovala. In prav ta varščina je tisto, kar je zagotovljeno s poročstvom grške države z dne 18. marca 2002. To poročstvo je bilo razumljivo samo po sebi in zakonito. Grška država ga je izdala, saj je bila pogodbeno zavezana banki Piraeus Bank kot stranki v pogodbi, tj. kot osebni finančnik in ne kot posrednik z javnimi pooblastili.“

Komisija opozarja, da je Grčija v času dopisa, v katerem je predložila pripombe v zvezi s trditvami podjetja Elefsis, da poročstvo predstavlja pomoč za konzorcij HDW/Ferrostaal, želela pokazati, da to poročstvo ni pomenilo prednosti, ki bi bila selektivno zagotovljena konzorciju HDW/Ferrostaal, temveč je bilo ponujeno vsem ponudnikom (vključno s podjetjem Elefsis), ki so bili udeleženi v postopku privatizacije podjetja HSY. V svojih naslednjih pripombah, ki jih je predložila Komisiji, je Grčija, potem ko je ugotovila, da bi Komisija lahko to poročstvo ocenila kot pomoč za podjetje HSY, poskusila vzbuditi dvome o možnosti pripisovanja tega ukrepa državi s trditvijo, da je bilo poročstvo dogovorjeno šele maja 2002, kar je v popolnem nasprotju s trditvami, navedenimi v dopisu z dne 23. maja 2005.

(¹⁴⁹) Kot je navedeno v uvodni izjavi 59 te odločbe, je bila privatizacija odločena z odločbo št. 14/3-1-2001 ustreznega znotrajresorskega Odbora za privatizacijo.

- (¹⁵⁰) Komisija priznava, da sta besedilo in struktura sporazuma z dne 20. marca 2002 nejasna. Člen 8.2.4. sporazuma z dne 20. marca 2002 določa, da bo v zvezi s pomočjo, vključeno v člene 3 do 6 Zakona 2941/2001 (za opis navedenega zakona glej odstavek (33) te odločbe), država banki Piraeus Bank plačala 100-odstotni znesek, ki bi ga banka ETVA plačala konzorciju HDW/Ferrostaal. Vendar pa se v primeru povračila pomoči, ki ni vključena v člene 3 do 6 Zakona 2941/2001 člen 8.2.4 sporazuma z dne 20. marca 2002 ne uporablja. Zato se uporablja člen 8.2.1. Ta člen določa, da bo država plačala banki Piraeus Bank samo 57,7 % zneska, ki bi ga banka ETVA plačala konzorciju HDW/Ferrostaal. Vendar pa Komisija ugotavlja, da je v členu 8.2.2 sporazuma navedeno, da navkljub prodaji večinskega deleža banke ETVA banki Piraeus Bank, je država tista – in ne banka Piraeus Bank/banka ETVA –, ki bo vodila tekočo prodajo podjetja HSY. V tem členu in zlasti v točki 8.2.2.(d) je navedeno, da država jamči, da kupec (tj. banka Piraeus Bank) ne bo utrpel nikakršne škode v zvezi s privatizacijo podjetja Hellenic Shipyards. Ker je sporazum, kot je razvidno iz člena 8.2.4 (in iz člena 7.4 sporazuma z dne 18. decembra 2001), temeljil na predpostavki, da se bosta banka Piraeus Bank in banka ETVA kmalu združili, obljuba, ki jo je država dala v členu 8.2.2, ne bi bila izpolnjena, če bi banki Piraeus Bank plačala samo 57,7 % vsote, ki bi jo banka ETVA plačala konzorciju HDW/Ferrostaal. Z drugimi besedami, da bi izpolnila svojo obljubo iz člena 8.2.2 – da bi torej banki Piraeus Bank zagotovila, da slednja ne bo utrpela nobene škode zaradi prodaje podjetja HSY –, se mora mehanizem iz člena 8.2.4 uporabiti v vseh primerih povračila pomoči in ne samo v primeru povračila pomoči, ki izhaja iz Zakona 2941/2001.
- (¹⁵¹) Z dopisom z dne 28. maja 2002 se je banka Piraeus Bank posvetovala z vlado o besedilu poročstva, ki ga je banka ETVA nameravala zagotoviti konzorciju HDW/Ferrostaal, ter prosila za potrditev, da bo v primeru uveljavitve tega poročstva veljalo tisto, kar je predvideno v členu 8.2.4 sporazuma z dne 20. marca 2002. Z dopisom z dne 31. maja 2002 je vlada dala soglasje, da bo to poročstvo odobrila banka ETVA, in potrdila, da bo v primeru, da se bo poročstvo zahtevalo, veljalo tisto, kar je predvideno v členu 8.2.4. To pomeni, da je bilo, tudi če bi v nasprotju z navedeno ugotovitevijo sporazum z dne 20. marca 2002 zavezoval državo, da banki Piraeus Bank plača samo 57,7 % zneska, ki bi ga banka ETVA plačala konzorciju HDW/Ferrostaal, to spremenjeno z dopisom vlade z dne 31. maja 2002, v katerem je jasno navedeno, da se uporablja mehanizem, ki je določen v členu 8.2.4 sporazuma z dne 20. marca 2002 (tj. 100-odstotna odškodnina).
- (¹⁵²) V odgovor na natančno vprašanje, ki ga je Komisija posredovala z dopisom z dne 12. februarja 2008, je Grčija s svojim dopisom z dne 3. marca 2008 potrdila, da bo banki Piraeus Bank morala plačati celoten znesek (tj. 100 % in ne 57,7 %), ki ga bo banka ETVA plačala konzorciju HDW/Ferrostaal.
- (¹⁵³) Kot je navedeno v oceni ukrepa E7, so bili zaposleni lastniki delnic, vendar niso plačali nakupne cene, ki bi jo morali plačati banki ETVA.
- (¹⁵⁴) Za opis navedenega zakona glej uvodno izjavo 33 te odločbe.
- (¹⁵⁵) Zadeva C-334/99, Zvezna republika Nemčija proti Komisiji, odstavki 133 do 141.
- (¹⁵⁶) Poleg tega Komisija ugotavlja tudi, da po njenih podatkih ni niti eno izmed posojil in porošttev, ki jih zajema člen 296, skladno s pogoji, določenimi v oddelku 3.1 te odločbe. Zaradi tega ne bi bila sprejemljiva za vlagatelja iz tržnega gospodarstva.
- (¹⁵⁷) Ob upoštevanju dejstva, da so se gospodarski subjekti izogibali tveganju, bi imela prodaja podjetja HSY prednost pred likvidacijo podjetja HSY samo, če bi bilo statistično verjetno, da bo plačilo na podlagi poročstva bistveno manjše od 6 milijonov EUR.
- (¹⁵⁸) Za opis navedenega zakona glej uvodno izjavo 33 te odločbe.
- (¹⁵⁹) Komisija je to že analizirala v odločbi o podaljšanju postopka, zlasti v opisu in oceni ukrepa 18(a). Komisija opozarja tudi, da je v drugem poročilu revizijske hiše Deloitte: „Klavzula d) zgoraj, ki se nanaša na razporeditev kupnine na znesek, namenjen za povečanje delniškega kapitala, in ponujeno ceno za prevzem obstoječih delnic v določenem razmerju 2:1, po naših izkušnjah iz podobnih transakcij ni zelo pogost pogoj. Vendar pa ob upoštevanju velikih problemov pri poslovanju in čedalje slabšega finančnega položaja podjetja menimo, da je bila odločitev za tak pogoj, ki so jo sprejeli prodajalci (in njihovi svetovalci) bila smotrna kakor tudi upravičena.“ (stran 9-2) Komisija ta citat razume kot potrditev, da je ta razporeditev nakupne cene bila smotrna in upravičena zahteva države, če se upošteva dejstvo, da je želela zagotoviti dolgoročno nadaljevanje dejavnosti podjetja HSY (cilj javnega organa), vendar ne, če se upošteva, da je cilj tega bil čim bolj povečati prihodke iz prodaje (cilj vlagatelja iz tržnega gospodarstva).
- (¹⁶⁰) Glej opombo 148.
- (¹⁶¹) Komisija ne trdi, da bi skrbno ravnanje omogočilo, da bi se prepoznali vsi ukrepi, ki bi jih bilo treba povrniti v skladu s to odločbo, temveč samo nekateri. V svojem dopisu z dne 21. junija 2007 sta podjetji TKMS/GNSH predložili nekaj poročil o skrbnem poslovanju, ki jih je leta 2001 sestavil Arthur Andersen v imenu konzorcija HDW/Ferrostaal. Arthur Andersen v teh poročilih navaja, da ni izključeno, da je podjetje HSY prejelo državno pomoč, ki bi jo bilo treba v prihodnosti povrniti.

- (¹⁶²) Zlasti ker sta banka ETVA in Grčija v razpisni dokumentaciji, ki je bila predložena ponudnikom, obljubili, da bosta to poroštvo odobrili, dejstvo, da to poroštvo ni bilo omenjeno kot pogoj v dokumentaciji o ponudbi, ki jo je predložilo podjetje Elefsis, slednjemu ne bi preprečilo, da ga zahteva pozneje v procesu pogajanja.
- (¹⁶³) To točko podpira drugo poročilo revizijske hiše Deloitte, ki trdi, da konzorcij HDW/Ferrostaal ne bi kupil podjetja HSY, če bi moral prevzeti tveganje povrnitve državne pomoči, ki jo je podjetje HSY prejelo v predhodnih letih.
- (¹⁶⁴) To je razvidno iz besedila sedme Direktive o ladjedelništvu in iz njene strukture, v kateri je „Naložbena pomoč“ del Poglavlja III z naslovom „Pomoč za prestrukturiranje“.
- (¹⁶⁵) Glej zelo velik odpis dolga, ki je naveden v odločbi C 10/94, plačilo stroškov zaprtja, ki je navedeno v odločbi N 513/01, in vse primere finančne podpore, ki jo je zagotovila država in ki spadajo na področje uporabe člena 296, omenjene v odločbi o podaljšanju postopka.
- (¹⁶⁶) Na primer, kar zadeva državno finančno podporo, zagotovljeno podjetju HSY, ne da bi bila namenjena za financiranje točno določene dejavnosti, Komisija meni, da je civilnim dejavnostim prineslo koristi samo 25 % državne podpore. Vendar če je povrnjenih samo 25 % državne pomoči, to pomeni, da bo samo 6,25 % (tj. 25 % od 25 %) državne podpore dejansko povrnjene iz civilnih dejavnosti. S tem se ne bo obnovil izhodiščni položaj civilnih dejavnosti podjetja HSY, saj so prejele 25 % državne podpore, povrnile pa bodo samo 6,25 %.
- (¹⁶⁷) UL L 140, 30.4.2004, str. 1.
-